

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**GALATA VOYVODA HANI
KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep YILMAZ

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

HAZİRAN 2022

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**GALATA VOYVODA HANI
KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Zeynep YILMAZ
(502171210)**

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sakine Yıldız SALMAN

HAZİRAN 2022

İTÜ, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün 502171210 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynep YILMAZ, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “GALATA VOYVODA HANI KORUMA PROJESİ” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi S. Yıldız SALMAN**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Dr. Öğretim Üyesi Gülsün Tanyeli**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Koray Güler
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Teslim Tarihi : 14 Mayıs 2022
Savunma Tarihi : 16 Haziran 2022

Anneme ve Babama,

ÖNSÖZ

Tez kapsamında, tüm süreçte yolumu aydınlatan, destek ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Dr. Öğretim Üyesi S. Yıldız Salman'a, yaptıkları kilit yorumlarla çalışmama büyük katkı sunan jüri üyelerim Dr. Öğretim Üyesi Gülsün Tanyeli ve Doç. Dr. Koray Güler'e teşekkürlerimi sunarım.

Saha çalışmaları sırasında izinleri sağlayan Cemalettin Ertuna ve T.C Devlet Arşivleri'nde yapı ile ilgili belgelere ulaşmama imkan sunan etkin hisse vekili Zeynep Bartu başta olmak üzere tüm yapı sahiplerine; ölçüm aşamasında tüm kilitli kapıları açan, istekli yardımları ve bilgi paylaşımları için hanın odabaşıcısı Kadir Ergül'e ve nezaketleri ve konukseverlikleri için han sakinlerine teşekkür ederim.

Benimle aynı süreci paylaşan sınıf arkadaşlarıma manevi destekleri için teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatımda olduğu gibi bu süreçte de büyük bir çaba ve destekle yanımda duran, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili annem Sabber Yılmaz ve babam Şerafettin Yılmaz'a teşekkür ederim.

Haziran 2022

Zeynep Yılmaz
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
ÖZET	xxv
SUMMARY	xxvii
1. GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı	2
1.2 Tezin Kapsamı ve Yöntemi.....	2
2. GALATA VE PERA	5
2.1 Galata ve Pera'nın Tarihsel Gelişimi	5
2.2 Galata Büro Hanlarının Önemi ve Tarihsel Gelişimi	10
3. BANKALAR (ESKİ VOYVODA) CADDESİ.....	13
3.1 Bankalar Caddesi'nin Konumu	13
3.2 Bankalar Caddesi'nin Tarihsel Gelişimi	13
3.3 Bankalar Caddesi'nin Bugünkü Durumu	17
3.4 Bankalar Caddesi'nde Bulunan Hanlar	19
4. VOYVODA HANI.....	23
4.1 Konumu ve Genel Tanımı	23
4.2 Tarihsel Gelişimi	25
4.3 Plan Özellikleri.....	32
4.3.1 Zemin kat	35
4.3.2 Zemin ara kat	38
4.3.3 Bodrum kat.....	40
4.3.4 Birinci kat.....	43
4.3.5 İkinci kat	46
4.3.6 Üçüncü kat	50
4.3.7 Çatı ara katı	52
4.4 Cephe Özellikleri.....	54
4.4.1 Kuzeydoğu (Bankalar Caddesi/Ön) cephesi	54
4.4.2 Güneybatı (Haliç/Arka) cephesi.....	58
4.4.3 Güneydoğu (Sol) kısmi cephe	60
4.4.4 Kuzeybatı (Sağ) kısmi cephe	61
4.5 Strüktürel Özellikler	62
4.5.1 Temeller	64
4.5.2 Duvarlar	65
4.5.3 Döşemeler	68
4.5.4 Örtü sistemleri.....	69
4.6 Mimari Elemanlar	71
4.6.1 Merdivenler	71

4.6.2 Kapılar.....	74
4.6.3 Pencereleer	76
4.7 Bozulmalar	77
4.7.1 İnsan kaynaklı bozulmalar	77
4.7.1.1 Kaldırılan duvarlar.....	78
4.7.1.2 Genişletilen boşluklar	79
4.7.1.3 Kapatılan boşluklar.....	80
4.7.1.4 Eklenen duvarlar.....	81
4.7.1.5 Niteliksiz onarımlar	81
4.7.1.6 Niteliksiz ekler.....	82
4.7.1.7 Mimari eleman kayıpları.....	83
4.7.2 Malzemelerde görülen bozulmalar.....	84
4.7.2.1 Malzeme kaybı.....	84
4.7.2.2 Çatlaklar.....	85
4.7.2.3 Renk değişimi ve katman oluşumu	86
4.7.2.4 Böceklenme ve çürüme	86
4.7.2.5 Biyolojik oluşumlar.....	87
4.7.3 Taşıyıcı sistemi etkileyen bozulmalar	87
5. RESTİTÜSYON	89
5.1 Yapıda Tespit Edilen Dönemler	90
5.2 Restitüsyona Işık Tutan Bilgi ve Belgeler.....	93
5.2.1 Belgeleme çalışmasından edinilen bilgiler	93
5.2.2 Belge, fotoğraf ve haritalar	100
5.2.3 Kullanıcılardan edinilen bilgiler	101
5.3 Restitüsyon Sorunları.....	101
5.4 Restitüsyon Önerileri	103
5.4.1 Vaziyet planı özellikleri	103
5.4.2 Plan özellikleri	103
5.4.3 Cephe özellikleri	106
6. RESTORASYON	109
6.1 Yaklaşım.....	109
6.2 Yeni Kullanım Önerisi	109
6.3 Onarıma İlişkin Müdahaleler.....	110
6.3.1 Niteliksiz eklerin kaldırılması	110
6.3.2 Yüzey temizliği.....	111
6.3.3 Sağlamlaştırma	114
6.3.4 Bütünleme	115
6.3.5 Yenileme ve yeniden yapma.....	117
6.3.6 Çağdaş ek.....	118
7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	121
KAYNAKLAR.....	127
EKLER	129
ÖZGEÇMİŞ.....	300

KISALTMALAR

GEEAYK : Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu

HGM : Harita Genel Müdürlüğü

İBB : İstanbul Büyükşehir Belediyesi

KTVKBK : Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

KUDEB : Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : 14. Yüzyıl sonunda Galata Surları (Çelik, 1996).	6
Şekil 2.2 : Albert Gabriel 1908-1934 fotoğraf arşivi.	9
Şekil 3.1 : Günümüzde Galata Bölgesi ve Bankalar Caddesi (Uluengin, 2008, s.38)13	
Şekil 3.2 : Voyvoda Caddesi (Goad Haritası, 1905).	15
Şekil 3.3 : Podesta Sarayı'na ait bir gravür, Galata Podesta Sarayı'nın Ortaçağ'dan günümüze ulaşmış yan cephesi ve yol genişletme çalışmaları sırasında yıkılarak yenilenen Bankalar Caddesi cephesi.	16
Şekil 3.4 : Neoklasik üslublu SALT Galata (eski Osmanlı Bankası) ve Merkez Bankası Binaları cadde cepheleri.	21
Şekil 3.5 : Neoklasik üslublu Vefai Han cadde cephesi.	21
Şekil 3.6 : Eklektik üslublu Hazeran Han cadde cephesi.	22
Şekil 3.7 : Eklektik üslublu Ankara Han cadde cephesi.	22
Şekil 4.1 : Arap Cami Mahallesi'nin Beyoğlu İlçesi içerisindeki konumu.	23
Şekil 4.2 : İBB, Harita Müdürlüğü, Arşiv ve Kopyalama Sistemleri Şefliği, 2018 tarihli hava fotoğrafı, 171 pafta, 1110 ada görünümü.	24
Şekil 4.3 : Bankalar Caddesi'ne bakan kuzeydoğu cephesi üzerindeki metal tabela.	25
Şekil 4.4 : D'Ostoya Haritası, 1858-60, Gavand Tünel Planı, 1872-74.	26
Şekil 4.5 : Voyvoda Caddesi 1892-96, SALT Arşivi, 1855 yıllarına doğru çekilmiş Palazzo del Comune gösteren fotoğrafa giren Voyvoda Han'ın inşasından önce yerinde bulunan ahşap yapı.	26
Şekil 4.6 : Goad Sigorta Haritası, II. Sayı, pafta no: 26, 1905.	27
Şekil 4.7 : Deutsche Orient Bank'ı gösteren kartpostal ve bu kartpostalıdan siyah-beyaz detay (1904-1910), SALT Arşivi.	29
Şekil 4.8 : HGM 1937 tarihli hava fotoğrafından detay.	30
Şekil 4.9 : İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluşunu gösteren fotoğraftan detay, 6 Ekim 1923, SALT Arşivi (Fotoğrafın tamamı Şekil A.10).	31
Şekil 4.10 : Süleymaniye Camii tarafından çekilmiş Galata manzarasını gösteren fotoğraftan detay, (tarihi bilinmiyor), SALT Arşivi (Fotoğrafın tamamı Şekil A.14).	31
Şekil 4.11 : Zemin kat planı.	35
Şekil 4.12 : Zemin ara kat planı.	38
Şekil 4.13 : B-B kesiti.	39
Şekil 4.14 : Bodrum kat planı.	40
Şekil 4.15 : Bodrum kat kullanım şeması.	43
Şekil 4.16 : Birinci kat planı.	43
Şekil 4.17 : İkinci kat planı.	46
Şekil 4.18 : Üçüncü kat planı.	50
Şekil 4.19 : Çatı ara kat planı.	52
Şekil 4.20 : Voyvoda Han kuzeydoğu cephesi.	54
Şekil 4.21 : Voyvoda Han güneybatı cephesi.	58
Şekil 4.22 : Voyvoda Han güneydoğu (sol) kısmi cephe.	60

Şekil 4.23 :	Voyvoda Han kuzeybatı (sağ) kısmi cephe.	61
Şekil 4.24 :	Giriş kat mağaza kaldırılan kagir duvar sonucu açığa çıkan donatılı kiriş.	62
Şekil 4.25 :	3K-11 ofis mekanındaki çıkmayı taşıyan donatılı kiriş.	63
Şekil 4.26 :	Güneybatı (Haliç) cephesi çıkmaları çevreleyen I profil izleri.	63
Şekil 4.27 :	Güneybatı (Haliç) cephe duvarı döşeme kotu altında okunan I profil izleri.	64
Şekil 4.28 :	Bankalar Caddesi cephesi giriş katı açıklık lentoları.	64
Şekil 4.29 :	Bankalar Caddesi cephesi giriş katı açıklık lentoları caddeden görünüş.	64
Şekil 4.30 :	BK-09 depo mekanı güneydoğu duvarında tuğla hatıl kotlarını gösteren ortofoto ve aynı yöne bakan fotoğraf.	65
Şekil 4.31 :	ZK-05 dükkan1 mekanı güneydoğu dolu tuğla kagir duvarı.	66
Şekil 4.32 :	3K-05 mekanı güneydoğu duvarı sıva dökülmesi, güneybatı cephesi çıkma üçüncü kat sıva dökülmesi ve dolu tuğla ile birlikte delikli tuğla kullanımı.	66
Şekil 4.33 :	3K-06 koridor mekanı kuzeybatı duvarında sıva dökülmesi sonucu açığa çıkan dolu tuğla kullanımı.	66
Şekil 4.34 :	Birinci kat L kat koridoru güneybatı duvarı ve bu duvarla dik kesişen güneydoğu cephe duvarındaki demir kılıçlar.	68
Şekil 4.35 :	Güneybatı cephesi sıva dökülmesi sayesinde açığa çıkan demir kılıç, güneydoğu cephesinde bulunan demir kılıç.	68
Şekil 4.36 :	ZK-05 dükkan1 mekanı sıvasız volta döşeme tavanı, ÇA-03 depo mekanındaki volta döşeme putrelleri ve putreller arasındaki beton dolgulu tuğla tonozlar.	69
Şekil 4.37 :	Çatı planı.	70
Şekil 5.1 :	Zemin kat mağazanın kareye yakın formunun ortasından geçen kagir duvarın kaldırılması sonucu açığa çıkan kirişi destekleyen yuvarlak kesitli dökme demir iki adet kolondan bir tanesine ait fotoğraf.	91
Şekil 5.2 :	M1 merdivenine bakan mağaza kagir duvarının kaldırılması sonucu açığa çıkan kiriş destekleyen kare kesitli demir kolon ve iki cephesi farklı dökme demir sütun başlığı.	91
Şekil 5.3 :	Zemin kat güneybatı ana beden duvarının kaldırılması sonucu açığa çıkan kirişleri destekleyen, kare kesitli demir kolonlardan bir tanesi.	92
Şekil 5.4 :	1K-01 ofis mekanı kuzeybatı duvarında sonradan kapatılan kapı boşlukları.	94
Şekil 5.5 :	Zemin katta sonradan kapatılarak mekana dönüştürülen A2 aydınlığının bu müdahalede aldığı betonarme döşeme eki, ikinci katta mekana dönüştürülerek kapatılan A3 aydınlığının bu müdahalede aldığı ahşap döşeme eki.	94
Şekil 5.6 :	1937 tarihli hava fotoğrafından detay, HGM Arşivi.	95
Şekil 5.7 :	3K-10a wc holü güneybatı duvarında bulunan karosiman süpürgelikler.	95
Şekil 5.8 :	3K-09 mekanının sonradan değiştirilen üst örtüsü ve alt kotta kalan özgün örtünün parapet taşlarına ait izler.	96
Şekil 5.9 :	Kuzeydoğu yönündeki özgün teras çatının üzerine sonradan eklenen ahşap çatı.	97
Şekil 5.10 :	ZK-05 dükkan-1 mekanının (giriş kat mağaza) güneydoğu yönüne sonradan eklenen tek kollu çelik merdiven.	97
Şekil 5.11 :	Yapının zemin ve bodrum katta güneybatı ana beden duvarı dışına yapılan betonarme ekin 3d nokta bulutundan kesit alınan ortofoto üzerinden gösterimi.	98
Şekil 5.12 :	ZK-07 mekanının I profille güçlendirilmiş güneybatı duvarı.	99

Şekil 5.13 : BK-11 mekanının güneybatı duvarında bulunan ve BK-10 mekanına geçişi sağlayan sonradan kapatılmış kapı boşluğunun basık tuğla kemeri.	99
Şekil 5.14 : BK-08 depo mekanının güneybatı duvarında bulunan özgün kapı boşluğundaki yok olmuş çift kanat biyeli demir kapıya ait demir biye yuvası.	100
Şekil 6.1 : 3K-06 Koridor mekanının kuzeybatı duvarında ortaya çıkan boya katmanları.	113
Şekil 6.2 : Korozyona uğrayan putreller ve bu bozulmanın meydana getirdiği döşemedeki sıva dökülmeleri.....	113
Şekil 6.3 : İkinci kat koridoru karosiman kaplamalarında meydana gelen çatlaklar.	116
Şekil 6.4 : Yok olmuş özgün karosiman kaplamalar yerine yapılmış zemin kaplamalar.....	118
Şekil 7.1 : M1 çift kollu mermer merdivenden 1K-05 hol mekanına bakış.	123
Şekil 7.2 : 1K-06 koridor mekanından 1K-05 hol mekanına bakış.	123
Şekil 7.3 : 1K-06 koridor mekanı güneydoğu yönüne bakış.	124
Şekil 7.4 : 2K-06 koridor mekanı kuzeydoğu yönüne bakış.	124
Şekil 7.5 : 3K-02 mekanı kuzeydoğu yönüne bakış.	125
Şekil 7.6 : 2K-10b wc kuzeydoğu yönüne bakış.	125
Şekil 7.7 : A1 Aydınlık güneydoğu yönü ikinci ve üçüncü kata bakış.....	126
Şekil A.1 : D'Ostoya Haritası, 1858-60.....	130
Şekil A.2 : Gavand Tünel Planı, 1872-74.....	130
Şekil A.3 : Goad Sigorta Haritası, II. Sayı, 1905, pafta no:26.	131
Şekil A.4 : Alman Mavileri, II. Cilt, 1913-1914, pafta: H9.	132
Şekil A.5 : 1855 yıllarına doğru çekilmiş Plazzo del Comune gösteren fotoğrafa giren, Voyvoda Han'ın inşaaından önce yerinde mevcut olan ahşap yapı.....	132
Şekil A.6 :. Voyvoda Caddesi, 1892-1896, SALT Arşivi. (1872-1974 Gavand'ın Tünel Planı'nda çizilen, Voyvoda Han'ın inşaaından önceki ahşap yapının kuzeydoğu cephesi).....	133
Şekil A.7 : Osmanlı Bankası, Kartpostal (Tarihi bilinmiyor, tahmini 1896-1900), SALT Arşivi.	134
Şekil A.8 : Deutsche Orient Bank, Kartpostal (1904-1910), SALT Arşivi.....	135
Şekil A.9 : Deutsche Orient Bank, Kartpostal detay (Siyah-beyaz) (1904-1910), SALT Arşivi.	136
Şekil A.10 : Eminönü ve Galata Köprüsü'nde İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluşu töreni, Galata Köprüsü, 6 Ekim 1923, SALT Arşivi.	137
Şekil A.11 : Şekil A.10 fotoğrafından detay.	137
Şekil A.12 : 1928 yılında Afgan Kralı'nın ziyareti şerefine kurulan dostluk takı, SALT Arşivi.	138
Şekil A.13 : Şekil A.12 fotoğrafından detay.	138
Şekil A.14 : Süleymaniye Camii tarafından çekilmiş Galata manzarası (tarihi bilinmiyor), SALT Arşivi.	139
Şekil A.15 : Şekil A.14 fotoğrafından detay.	139
Şekil A.16 : Süleymaniye Camii tarafından çekilmiş Galata manzarası detayı (tarihi bilinmiyor), SALT Arşivi.	140
Şekil A.17 : Ayosofya Müzesi'nden Galata'nın görünümü (üreten: M. Erem Çalıkoğlu Arşivi 1982-1998), SALT Arşivi.	141
Şekil B.1 : HGM'nin 1937 tarihli hava fotoğrafı.	142
Şekil B.2 : HGM'nin 1950 tarihli hava fotoğrafından detay.	143

Şekil C.1 : 1905 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'ın kullanıcıları.	144
Şekil C.2 : 1909 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'ın kullanıcıları.	145
Şekil C.3 : 1909 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Phoenix Sigortacılık ve General Life Sigortacılık Şirketi Acenteleri.	146
Şekil C.4 : 1909 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Western Sigortacılık Şirketi Acentesi.	147
Şekil C.5 : 1912 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Phoenix Sigortacılık ve General Life Sigortacılık Şirketi Acenteleri.	148
Şekil C.6 : 1914 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Octave Giraud 'nun acenteliğini üstlendiği Marsilya'daki Romain Boyer Portland çimentosu ilanı.	149
Şekil C.7 : 1921 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Orient Sigorta Şirketi Acentesi.	150
Şekil D.1 : Musakkafat Vergisi Tahrir Varakası, 1932.	151
Şekil D.2 : Musakkafat Vergisi Tahrir Varakası 2, 1932.	152
Şekil D.3 : Vergi Kıymet ve Vukuat Varakası, 1964.	153
Şekil D.4 : Zamaim ve Tenzilat Defteri, 1948.	153
Şekil D.5 : Zamaim ve Tenzilat Defteri, 1948.	154
Şekil D.6 : Zamaim ve Tenzilat Defteri, 1948.	154
Şekil D.7 : Zamaim ve Tenzilat Defteri, 1952.	155
Şekil D.8 : Zamaim ve Tenzilat Defteri, 1959.	155
Şekil D.9 : Çaplı tasarruf vesikası, 1953.	156
Şekil E.1 : 22.07.1948 tarihli KADASTRO Beyanname ve kayıt varakası, s.1, Kurul Arşivi.	157
Şekil E.2 : 22.07.1948 tarihli KADASTRO Beyanname ve kayıt varakası, s.2, Kurul Arşivi.	158
Şekil E.3 : GEEAYK'nun 25.06.1983 tarihli 15185 sayılı tescil kararı, s.1.	159
Şekil E.4 : GEEAYK'nun 25.06.1983 tarihli 15185 sayılı tescil kararı, s.2.	160
Şekil E.5 : 24.07.1989 tarihli fotoğraflar, 1110 ada, 12 parsel dosyası s.1, Kurul Arşivi.	161
Şekil E.6 : 24.07.1989 tarihli fotoğraflar, 1110 ada, 12 parsel dosyası s.2, Kurul Arşivi.	162
Şekil E.7 : 24.05.2010 tarihli 1499 sayılı Müdürlük makamına yazılan rapor, Kurul Arşivi.	163
Şekil E.8 : 24.05.2010 tarihli 1499 sayılı Müdürlük makamına yazılan rapora ait EK: (8), 1-4. fotoğraf, Kurul Arşivi.	164
Şekil E.9 : 24.05.2010 tarihli 1499 sayılı Müdürlük makamına yazılan rapora ait EK: (8), 5-8. fotoğraf, Kurul Arşivi.	165
Şekil E.10 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu, s.1.	166
Şekil E.11 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu, s.2.	167
Şekil E.12 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu EK: 1. Fotoğraflar (5 sayfa 10 fotoğraf) 1-4 sayfa.	168
Şekil E.13 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu EK: 1. Fotoğraflar (5 sayfa 10 fotoğraf) 5. Sayfa.	169
Şekil E.14 : Voyvoda Han kuzeydoğu cephe fotoğrafı ve kurul tarafından kaldırılması karar verilen muhdes çatısı, 30.04.2015, Kurul Arşivi. ..	169
Şekil E.15 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 02.10.2013 tarihli 1702 sayılı kararı, s.1.	170

Şekil E.16 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 02.10.2013 tarihli 1702 sayılı kararı, s.2.	171
Şekil E.17 : 04.07.1962 tarihli hazlihazır harita, Belediye Arşivi.....	172
Şekil E.18 : 13.04.1966 tarihli imar planı, Belediye Arşivi.	173
Şekil E.19 : 16.06.1966 tarihli halihazır planı, Belediye Arşivi.	174
Şekil E.20 : 20.06.1966 tarihli imar durumu raporu, Belediye Arşivi.	175
Şekil E.21 : 26.10.1966 tarihli 171 pafta 1110 ada 10 parsel imar planı, Belediye Arşivi.	176
Şekil E.22 : 05.02.1968 tarihli 1073 dosya no'lu 171 pafta 1110 ada 10 parsel halihazır planı, Belediye Arşivi.	177
Şekil E.23 : 14.04.1969 tarihli imar planı, Belediye Arşivi.	178
Şekil E.24 : 29.11.1971 tarihli 6572 sayılı 171 pafta 1110 ada 10 parsel imar planı, Belediye Arşivi.	179
Şekil E.25 : 14.06.1984 tarihli imar planı, Belediye Arşivi.	180
Şekil E.26 : Eski Akbank (9 parsel) binası güneybatı cephesi ile Voyvoda Han (10 parsel) güneybatı cephesinin bir bölümü (tarih bilinmiyor), Belediye Arşivi.	181
Şekil E.27 : Eski Akbank (9 parsel) binası güneybatı cephesi ile Voyvoda Han (10 parsel) güneybatı cephesinin bir bölümü (tarih bilinmiyor), Belediye Arşivi.	181
Şekil E.28 : 28.01.2014 tarihli 171 pafta 1110 ada 9 parsel harita (plan) örneği, Belediye Arşivi.	182
Şekil E.29 : 1913-1914 Alman Mavisi Haritası'ndan detay, KUDEB Arşivi.....	183
Şekil E.30 : 1956 Bülent Tuvalo Haritası'nın bir bölümü, KUDEB Arşivi.....	183
Şekil E.31 : Kadastro Pafta (tarih bilinmiyor), KUDEB Arşivi.	184
Şekil E.32 : Kuzeydoğu (ön) cephe fotoğrafı (tarih bilinmiyor), KUDEB Arşivi. .	184
Şekil F.1 : Han ana giriş kapısı, üzeri bezemeli çift kanatlı demir kapı.....	185
Şekil F.2 : Zemin kat dükkan giriş kapısı, fotoselli cam kapı.	185
Şekil F.3 : ZK-02 giriş koridoru kuzeydoğu yönüne bakış.	186
Şekil F.4 : ZK-02 giriş koridoru tavanı volta döşeme üzeri kalemişi bezemeler... ..	186
Şekil F.5 : ZK-02a merdiven holü genel görünüm.....	187
Şekil F.6 : Yapının zemin katta, batı köşesine sonradan eklenen muhdes ara kata ZK-06 dükkan-2 nin içinden bakış.	187
Şekil F.7 : Yapının zemin katta, batı köşesine sonradan eklenen muhdes ara katın, güneybatı yapı ana beden duvarı dışına taşan cephelerinin genel görünümü.	188
Şekil F.8 : Cephe boyunca zemin kat güneybatı anabeden duvarı dışına yapılan ve zemin kotunun altında kalan betonarme ekin çatı ışıklıkları.	188
Şekil F.9 : Zemin kat güneybatı ana beden duvarı +3.30 kotuna sonradan konulan cam tuğlalar.....	189
Şekil F.10 : ZK-06 dükkan-2 mekanından güneydoğu yönüne bakış.	189
Şekil F.11 : ZK-01 giriş holü, ZK-02 giriş koridoru ve ZK-02a merdiven holü mekanları dökme mozaik zemin kaplama ve mermer süpürgelikler. .	190
Şekil F.12 : ZK-03 depo mekanının karosiman ve terracotta zemin kaplamaları. ..	190
Şekil F.13 : ZK-02 giriş koridoru mekanının kuzeybatı duvarına sonradan eklenen pencere.	191
Şekil F.14 : M1 mermer merdivenin orta sahanlığından özgün zemin ara kata geçişi sağlayan metal basamak.....	191
Şekil F.15 : M1 mermer merdivenin orta sahanlığından özgün zemin ara kata geçişi sağlayan metal basamak.....	192

Şekil F.16 : M1 mermer merdivenin orta sahanlığından özgün zemin ara kata geçişi sağlayan metal basamak.....	192
Şekil F.17 : ZAK-01 çay ocağı özgün dökme mozaik zemin kaplaması.	193
Şekil F.18 : ZAK-01 çay ocağından A2 Aydınlığına bakan sonradan değiştirilmiş pvc pencere.	193
Şekil F.19 : ZAK-01 mekanının güneybatı duvarına yapılan müdahale sırasında açığa çıkan ve belirli bir bölümü kesilen, sonradan seramik ile kaplanmış I profili.....	194
Şekil F.20 : ZAK-01 çay ocağı mekanının güneybatı duvarına ZK-06 dükkan2 mekanından bakış.....	194
Şekil F.21 : BK-10 depo mekanının kuzeybatı yönündeki tuğla hatıllı moloz taş duvarı.	195
Şekil F.22 : BK-03 depo mekanından M0 tek kollu taş merdivene bakış.	195
Şekil F.23 : BK-08 depo mekanının güneybatı yönünde aldığı b.a ekle birlikte kapatılan mazgal penceresi.	196
Şekil F.24 : Şekil G.15'te gösterilen kapatılmış mazgal pencerenin detay fotoğrafı.	196
Şekil F.25 : BK-09 depo mekanının güneybatı yönünde aldığı b.a ekle birlikte kapatılan mazgal penceresi.	197
Şekil F.26 : BK-10 depo mekanının güneybatı yönünde aldığı b.a ekle birlikte kapatılan, özgün basık kemerli kapı boşluğu.	197
Şekil F.27 : BK-08 depo mekanından güneybatı yönüne bakış ve mekanın güneybatı yönünde sonradan aldığı b.a ek içindeki mekanlara geçişini sağlayan, özgün basık kemerli kapı boşluğu.....	198
Şekil F.28 : BK-10 depo mekanından güneybatı yönüne bakış.	198
Şekil F.29 : BK-11 depo mekanının güneybatı duvarında, kapatılmış özgün basık kemerli kapı boşluğu.....	199
Şekil F.30 : BK-11 depo mekanının tavanında kapatılmış merdivenin döşeme izi.	199
Şekil F.31 : BK-06 depo mekanına açılan, çift kanat biyeli dökme demir kapı.....	200
Şekil F.32 : Zemin kattan birinci kata geçişi sağlayan M1 çift kollu mermer merdiven.	200
Şekil F.33 : M1 çift kollu mermer merdivenin birinci katta ulaştığı 1K-05 merdiven holü.	201
Şekil F.34 : Birinci kat L kat koridorunun kuzeydoğu kolundaki, muhdes çift kanat kapısı bulunan ahşap bölücü duvar.	201
Şekil F.35 : M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivenin, depo amaçlı kullanılmak üzere sonradan altının kapatılması.....	202
Şekil F.36 : 1K-08 depo mekanından kuzeydoğu yönüne bakış.	202
Şekil F.37 : 1K-09 mutfak mekanından güneybatı yönüne bakış.....	203
Şekil F.38 : 3K-09 depo mekanında A1 aydınlık boşluğuna bakış.	203
Şekil F.39 : 1K-11 ofis mekanının güneybatı yönünde yarım altıgen formundaki çıkmasına bakış.	204
Şekil F.40 : 1K-13 ofis mekanının güneybatı yönünde yarım altıgen formundaki çıkmasına bakış.....	204
Şekil F.41 : 1K-05 merdiven holünün mermer zemin kaplamaları.	205
Şekil F.42 : 1K-06 koridor mekanının güneydoğu yönündeki karosiman zemin kaplamaları.....	205
Şekil F.43 : 1K-10a wc hol mekanında üzeri boyalı özgün karosiman süpürgelikler.	206
Şekil F.44 : 1K-11 ofis mekanı özgün ahşap kaplamalar.	206
Şekil F.45 : 2'li kapı sisteminde, dışa açılan çift kanat biyeli demir kapının üst ve alt demir biye yuvası.....	207

Şekil F.46 : Demir kapı biye yuvaları bulunmayan 1K-K05 ve 1K-K07 pozlu kapılar.	207
Şekil F.47 : 2'li kapı sisteminde, sonradan camı, binisi ve kapı kolu değiştirilmiş, 1K-K07 pozlu özgün çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapı.	208
Şekil F.48 : Birinci kattan ikinci kata geçişi sağlayan M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdiven (1K-06a koridor kuzeybatı yönüne bakış).	208
Şekil F.49 : Birinci kattan ikinci kata geçişi sağlayan M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdiven (2K-06 koridor kuzeydoğu yönüne bakış).	209
Şekil F.50 : 2K-06 koridorunun kuzeydoğu yönünde, dıştan basık kemer içerden düz atkıyla 2K-05 hole bağlanması.	209
Şekil F.51 : A3 Aydınlık boşluğundan 2K-05 hole açılan tek kanat canlı ahşap kapı.	210
Şekil F.52 : A3 Aydınlık boşluğunun günümüzde kapatılarak 2K-04 depo mekanına dönüştürülmesi.	210
Şekil F.53 : 2K-04 depo (sonradan kapatılan A3 aydınlık boşluğu) mekanının tavanı.	211
Şekil F.54 : İkinci katın A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkması (2K-02 Mutfak). ..	211
Şekil F.55 : 2K-02 mutfak (çıkma) mekanının alçı bezemeli tavanı.	212
Şekil F.56 : İkinci katın A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmasının tek yöne eğimli ahşap çatısı.	212
Şekil F.57 : İkinci kat A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmanın (2K-02 mutfak) 2K-06 koridora açılan çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapısı.	213
Şekil F.58 : 2K-02 mutfak (çıkma) kuzeydoğu yönüne bakış.	213
Şekil F.59 : 2K-02 mutfak (çıkma) güneybatı yönüne bakış.	214
Şekil F.60 : 2K-11 ofisten güneybatı yönüne bakış.	214
Şekil F.61 : 2K-13 depodan güneybatı yönüne bakış.	215
Şekil F.62 : A2 Aydınlık boşluğu güneybatı yönüne bakış.	215
Şekil F.63 : 1K-10 wc mekanı, volta döşeme tavanı kaldırılan duvar sonucu ortaya çıkan giriş.	216
Şekil F.64 : 2K-08 depo mekanının kuzeydoğu yönünde kaldırılan duvar sonucu açığa çıkan giriş.	216
Şekil F.65 : 2K-07 depo mekanı volta döşeme tavanda kaldırılan duvar izi.	217
Şekil F.66 : 2K-03 depo mekanı volta döşeme tavanı kaldırılan duvar izi.	217
Şekil F.67 : 2K-01 depo mekanı volta döşeme tavanı kaldırılan duvar izi.	218
Şekil F.68 : 2K-03 depodan kuzeydoğu yönüne bakış.	218
Şekil F.69 : 2K-01 depodan kuzeydoğu yönüne bakış.	219
Şekil F.70 : 1K-01 depodan batı yönüne bakış.	219
Şekil F.71 : 1K-02 depodan kuzey yönüne bakış.	220
Şekil F.72 : 2K-06 koridor kuzeydoğu yönüne bakış.	220
Şekil F.73 : 2K-06 koridor güneydoğu yönüne bakış.	221
Şekil F.74 : M3 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivenden doğu yönüne (2K-05 hol mekanına) bakış.	221
Şekil F.75 : 2K-05 holden kuzeybatı (2K-04 depo veya kapatılmış A3 Aydınlık boşluğu) yönüne bakış.	222
Şekil F.76 : 2K-06 koridor, 2K-05 hol, 2K-04 depo (kapatılmış A3 Aydınlık) mekanları karosiman zemin kaplama ve süpürgelik detayı.	222
Şekil F.77 : 2K-10b wc hol-2'den güneybatı (2K-10a wc hol-1'e) yönüne bakış: 2K-10a wc hol-1 mekanında üzeri boyalı özgün karosiman süpürgelikler.	223
Şekil F.78 : 2K-08 depodan güneybatı (2K-06 koridor) yönüne bakış: 2K-08 depo ve kapı eşiği özgün ahşap kaplamalar.	223
Şekil F.79 : 2K-09 depodan güneybatı (2K-08 depo) yönüne bakış: Özgün ahşap kaplamalar.	224

Şekil F.80	: 2K-14 depo mekanı, özgün ahşap süpürgelikler üzerine yeniden takılan ahşap süpürgelikler.	224
Şekil F.81	: 2K-07 depo mekanının güneybatı (2K-06 koridor) yönüne açılan çift kanat biyeli demir kapısı.	225
Şekil F.82	: Şekil G.74'te yer alan çift kanat biyeli demir kapı detayı.	225
Şekil F.83	: Şekil G.74'te yer alan çift kanat biyeli demir kapı detayı: Alt ve üst demir biye yuvaları.	226
Şekil F.84	: 2K-07 depo mekanının içinden ahşap dolap yapılarak kapatılan 2K-K09 pozlu ikili kapı.	226
Şekil F.85	: 2K-07 depo mekanından kuzeybatı yönüne bakış: 2K-K08 pozlu çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapı, 2K-K08 pozlu kapıya 2K-06 koridordan bakış.....	227
Şekil F.86	: 2K-10 wc mekanından kuzeydoğu yönüne bakış.	227
Şekil F.87	: 2K-09 depo mekanından doğu yönüne bakış.	228
Şekil F.88	: 2K-04 depodan (kapatılmış A3 Aydınlığından) 2K-03 depoya bakan ahşap tahta ile kapatılmış özgün pencere boşluğu.	228
Şekil F.89	: 2K-03 depodan güneybatı (2K-04 depo) yönüne bakış: A3 Aydınlığına bakan sıra ile kapatılmış özgün pencere boşluğu.	229
Şekil F.90	: 2K-03 depodan kuzeydoğu yönüne bakış: Kemer kısmı vasistaslı, alt kısmı çift kanatlı özgün ahşap pencere.	229
Şekil F.91	: 2K-11 ofisten güneybatı yönüne bakış: tek kanadı bulunan, pvc doğramalı sabit camlar.	230
Şekil F.92	: 2K-06 koridordan kuzeybatı yönüne bakış: Üstte vasistas, altta tek kanat ahşap pencere.	230
Şekil F.93	: İkinci kattan üçüncü kata geçişi sağlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdivene iki yönden bakış.	231
Şekil F.95	: İkinci kattan üçüncü kata geçişi sağlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdiven, güneybatı yönüne bakış.	231
Şekil F.96	: Üçüncü kat koridorunda A1 aydınlığa bakan, üstte yatay pivot altta düşey sürme ahşap pencere.	232
Şekil F.97	: A1 aydınlığının demir L ve T demirleri kullanılarak yapılmış cam ışıklığı.	232
Şekil F.98	: A3 aydınlığından 3K-05 hole açılan, üstte yatay pivot pencere altta çift kanat ahşap kapak fotoğrafı.	233
Şekil F.99	: A3 aydınlığından 3K-05 hole açılan, üstte yatay pivot pencere altta çift kanat ahşap kapak fotoğrafı.	233
Şekil F.100	: 3K-05 holden A3 aydınlığına (günümüzde 3K-04 depo) bakış.	234
Şekil F.101	: A3 aydınlığının demir L ve T demirleri kullanılarak yapılmış tek yöne eğimli cam ışıklığı.....	234
Şekil F.102	: Günümüzde kuzeydoğu yönünden kapatılmış olan, A3 aydınlığından (3K-04 depo), 3K-03a mekanına açılan pencere.	235
Şekil F.103	: A2 aydınlığının metal doğrama üzeri mdf ile günümüzde kapatılmış hali.....	235
Şekil F.104	: Güneybatı cephesindeki yarım altıgen formundaki çıkmaların kurşun kaplama üst örtüsü.	236
Şekil F.105	: Güneybatı cephesindeki yarım altıgen formundaki çıkmaların kurşun kaplama üst örtüsü.	236
Şekil F.106	: 3K-03 oda mekanının sonradan yapılan alçıpan asma tavanı.	237
Şekil F.107	: 3K-03a oda mekanının sonradan yapılan alçıpan asma tavanı.	237
Şekil F.108	: 3K-09 depo mekanının tavanı.	238

Şekil F.109 :	3K-10a wc hol-1 mekanındaki özgün karosiman süpürgelikler.	238
Şekil F.110 :	Üçüncü kattan çatı ara katına ulaşımı sağlayan çeyrek döner tek kollu çelik merdivene iki yönden bakış.	239
Şekil F.111 :	Üçüncü kattan çatı ara katına ulaşımı sağlayan çeyrek döner tek kollu çelik merdivene aşağıdan bakış.	239
Şekil F.112 :	M4 çeyrek döner tek kollü çelik merdiven bitiminde bulunan, ÇA-01 hole açılan (özgün kullanımında teras çatı) çift kanat demir kapı.	240
Şekil F.113 :	ÇA-01 depo mekanı kuzeydoğu yönüne bakış (Günümüzde üzeri ahşap çatı ile örtülü depo kullanımında özgün teras).....	240
Şekil F.114 :	ÇA-01 depo mekanı kuzeydoğu yönüne bakış (Günümüzde üzeri ahşap çatı ile örtülü depo kullanımında özgün teras).....	241
Şekil F.115 :	Günümüzde üzeri tek yöne eğimli ahşap çatı ile örtülerek depo kullanımında olan özgün teras çatının parapet duvarları ve burada yer alan bacalar.	241
Şekil F.116 :	Günümüzde üzeri tek yöne eğimli ahşap çatı ile örtülerek depo kullanımında olan özgün teras çatının parapet duvarları ve burada yer alan bacalar.	242
Şekil F.117 :	Günümüzde üzeri tek yöne eğimli ahşap çatı ile örtülerek depo kullanımında olan özgün teras çatının parapet duvarları ve burada yer alan bacalar.	242
Şekil F.118 :	Kuzeydoğu (ön cephe) yönündeki ortalama 40 cm ve kuzeybatı (bitişik nizam yan cephe) yönündeki ortalama 65 cm özgün parapet duvarı yükseklikleri.....	243
Şekil F.119 :	ÇA-02 hol mekanı 80 ve 95 cm yüksekliğindeki özgün parapet duvarları.	243
Şekil F.120 :	M4 çelik merdivenin üzerindeki eğimli volta döşeme.....	244
Şekil F.121 :	M4 çelik merdivenin üzerindeki eğimli volta döşemenin marsilya tipi kiremit kaplaması.....	244
Şekil F.122 :	A3 aydınlığının demir L ve T demirler ile cam kullanılarak yapılmış tek yöne eğimli cam ışıklığı.....	245
Şekil F.123 :	ÇA-01 depo güneybatı yönüne bakış.	245
Şekil F.124 :	ÇA-01 mekanı güneybatı pencerelerinden Haliç manzarası.....	246
Şekil F.125 :	ÇA-01 mekanındaki tuğla bacalar.	246
Şekil F.126 :	Teras çatı özgün karosiman kaplama ve süpürgelikler.	247
Şekil F.127 :	Terasta yüzeyleri aşınan karosiman kaplamaların 20X20 karolaj olarak devam etmesi.	247
Şekil F.128 :	ÇA-03 depo mekanındaki volta döşeme putrelleri ve putreller arasındaki beton dolgulu tuğla tonozlar.	248
Şekil F.129 :	Kuzeydoğu cephesinden genel görünüm.	248
Şekil F.130 :	Kuzeydoğu cephesi zemin kat görünümü.	249
Şekil F.131 :	Kuzeydoğu cephesi ikinci ve üçüncü kat genel görünümü.....	249
Şekil F.132 :	Kuzeydoğu cephesi üçüncü kat ve çatı ara kat görünümü.	250
Şekil F.133 :	Kuzeydoğu cephesi üçüncü kat ve görünüşe giren çatı görünümü....	250
Şekil F.134 :	Güneybatı cephesi genel görünüm.	251
Şekil F.135 :	Güneybatı cephesi zemin kattan görünüm; yapı arka ana beden duvarına sonradan eklenen cam tuğlalar.	251
Şekil F.136 :	Güneybatı cephesi zemin kattan görünüm; zemin kat ana beden duvarı dışına taşan muhdes ara kat cephesi.	252
Şekil F.137 :	Güneybatı cephesi üçüncü kat ve çatı ara kat görünümü.....	252

Şekil F.138 : Güneybatı cephesi üçüncü kat zemin ve tavan döşeme kot hizası, sıva üzeri gözlenen metal kılıçlar ile arka cephenin 13 parseldeki bitiştirme noktada 7-12 cm arasında duvarda meydana gelen ayrılmalar.	253
Şekil F.139 : Güneybatı cephesi üçüncü kat zemin döşeme kotu hizasındaki metal kılıçlar detay.	253
Şekil F.140 : Güneydoğu (Sol kısmi) cephe genel görünüm.	254
Şekil F.141 : Güneydoğu cephesi birinci kat döşeme hizasındaki metal kılıç.	254
Şekil F.142 : Kuzeybatı (Sağ kısmi) cephe genel görünüm.	255
Şekil F.143 : Karşı binadan (Vefai Han) Voyvoda Han çatısına bakış.	255
Şekil F.144 : A1 aydınlık boşluğunun demir L ve T demirler ile cam kullanılarak yapılmış ışıklığı.	256
Şekil F.145 : A1 ışıklığının güneydoğu bitişinde yeniden düzenlenen kumlu membran kaplı çatı örtüsü ve bu düzenlemeyle kapatılan özgün parapet duvarına ait izler.	256
Şekil F.146 : Yapının kagir duvar hizalarında bulunan, baca yolu için kullanılan metal tüteklikler.	257
Şekil F.147 : Voyvoda Han güneydoğu yönünde bulunan dolu tuğla bacalar	257
Şekil G.1 : Rölöve: Vaziyet planı	259
Şekil G.2 : Rölöve: Bodrum kat ve zemin kat planları	260
Şekil G.3 : Rölöve: Zemin ara kat ve birinci kat planları	261
Şekil G.4 : Rölöve: İkinci kat ve üçüncü kat planları	262
Şekil G.5 : Rölöve: Çatı ara kat ve çatı kat planları	263
Şekil G.6 : Rölöve: Bodrum kat ve zemin kat tavan planları	264
Şekil G.7 : Rölöve: Zemin ara kat ve birinci kat tavan planları	265
Şekil G.8 : Rölöve: İkinci kat ve üçüncü kat tavan planları	266
Şekil G.9 : Rölöve: 1-1 kesiti	267
Şekil G.10 : Rölöve: A-A ve B-B kesitleri	268
Şekil G.11 : Rölöve: C-C ve D-D kesitleri	269
Şekil G.12 : Rölöve: Kuzeydoğu, güneybatı ve kısmi güneydoğu ile kuzeybatı cepheleri	270
Şekil G.13 : Rölöve: Sistem kesiti ve detayları	271
Şekil G.14 : Rölöve: Bezemeler, sütun başlıkları, karosiman kaplamaları, ve merdiven korkuluk detayı	272
Şekil G.15 : Rölöve: Kapı detayları 1	273
Şekil G.16 : Rölöve: Kapı detayları 2	274
Şekil G.17 : Rölöve: Pencere detayları	275
Şekil G.18 : Rölöve: D-D kesiti malzeme analizi	276
Şekil G.19 : Rölöve: Bodrum kat ve zemin kat bozulma analizi	277
Şekil G.20 : Rölöve: Zemin ara kat ve birinci kat bozulma analizi	278
Şekil G.21 : Rölöve: İkinci kat ve üçüncü kat bozulma analizi	279
Şekil G.22 : Rölöve: Çatı ara kat ve çatı kat bozulma analizi	280
Şekil G.23 : Rölöve: Kuzeydoğu, güneybatı ve kısmi kuzeybatı ile güneydoğu cepheleri bozulma analizi	281
Şekil G.24 : Restitüsyon: Bodrum kat ve zemin kat planları dönem analizi	282
Şekil G.25 : Restitüsyon: Çatı ara kat ve çatı kat planları dönem analizi	283
Şekil G.26 : Restitüsyon: Kuzeydoğu, güneybatı ve kısmi kuzeybatı ile güneydoğu cepheleri dönem analizi	284
Şekil G.27 : Restitüsyon: Vaziyet planı	285
Şekil G.28 : Restitüsyon: Bodrum kat ve zemin kat planı	286
Şekil G.29 : Restitüsyon: Zemin ara kat ve birinci kat planı	287

Şekil G.30 : Restitüsyon: İkinci kat ve üçüncü kat planı	288
Şekil G.31 : Restitüsyon: Çatı ara kat ve çatı katı planı	289
Şekil G.32 : Restitüsyon: A-A ve C-C kesitleri	290
Şekil G.33 : Restitüsyon: Kuzeydoğu ve güneybatı cepheleri	291
Şekil G.34 : Restitüsyon: Kısmi kuzeybatı ve güneydoğu cepheleri	292
Şekil G.35 : Restorasyon: Vaziyet planı	293
Şekil G.36 : Restorasyon: Bodrum kat ve zemin kat planı	294
Şekil G.37 : Restorasyon: Zemin ara kat ve birinci kat planı.....	295
Şekil G.38 : Restorasyon: İkinci kat ve üçüncü kat planı	296
Şekil G.39 : Restorasyon: Çatı ara kat ve çatı kat planı	297
Şekil G.40 : Restorasyon: A-A ve C-C kesitleri	298
Şekil G.41 : Restorasyon: Kuzeydoğu ve güneybatı cepheleri	299

GALATA VOYVODA HANI KORUMA PROJESİ

ÖZET

Bu çalışmada, İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Arap Cami Mahallesi, Bankalar Caddesi (eski adıyla Voyvoda Caddesi), 1110 ada, 10 parselde bulunan Voyvoda Hanı konu alınmıştır. Çalışmanın amacı, yapının mevcut durumunun belgelenmesi, tarihsel araştırmalar ışığında yapı üzerindeki izlerden yola çıkarak yapının geçirdiği değişimleri ortaya çıkarmak ve içinde bulunduğu bölgenin güncel dinamiklerini de gözетerek işlev önerisinde bulunmaktır.

Hanın bulunduğu Bankalar Caddesi, tarih boyunca önemini korumakla birlikte asıl köklü değişimini 19. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Bunun sebebi; bu yüzyılda değişen siyasi ve ticari gelişmelerle birlikte yeni ekonomik meslek grupları ve bu meslek gruplarının ihtiyaç duydukları yeni yapı tiplerinin ortaya çıkmasıdır. Yeni ortaya çıkan bankacılık, sigortacılık, komisyonculuk gibi mesleklerin mekan ihtiyaçlarını karşılamak üzere 19. yüzyılın ikinci yarısında Voyvoda Caddesi'nde yoğun bir inşaat furyası başlamış ve ekonomik sektöre ait birçok kurumun bu yeni yapılan yapılara yerleşmesiyle cadde baştan başa değişmiştir. Voyvoda Hanı da Bankalar Caddesi'nde bu tarihsel süreç içinde yapılmış, döneminin mimari ve yapı teknolojisi özelliklerini gösteren, zemin katı mağaza, üst katları kat kat veya oda oda kiraya verilmek üzere birbirine geçmeli olarak tasarlanmış erken 20. yüzyıl büro hanıdır.

Yapı parselde göre şekillenmiştir. Güneybatı yönünde yeterli aydınlık oluşturacak kadar arka bahçe mesafesi bırakmak kaydıyla bulunduğu parselde tam oturmuştur. Biri dikdörtgen, biri kareye yakın iki dörtgenin birleşiminden oluşan düzensiz çokgen formundadır. A1, A2 ve A3 Aydınlık şeklinde isimlendirilmiş üç adet aydınlık boşluğu bulundurmaktadır. Yapı kagir olup, taşıyıcı sistemini, üst katlara doğru kademeli olarak kalınlığı azaltılmış dolu tuğla duvarlar ile putrelli volta döşemeler oluşturmaktadır. Çatı örtüsü teras veya ahşap asma çatıdır. Kuzeydoğu yönündeki teras çatının üzeri sonraki yıllarda tek yöne eğimli ahşap çatı ile kapatılarak muhdes çatı ara kat oluşturulmuştur. A2 ve A3 Aydınlıkları ise, sonradan yapılan müdahalelerle kapatılarak günümüzde işlevini yitirmiştir.

Yapı genel olarak korunmuş olmakla birlikte, önemli bir değişiklik zemin kat mağazanın erken tarihlerden itibaren aşamalı olarak strüktürel ve mimari kurguyu bozacak bazı müdahalelere uğramasıdır. Bu müdahalelerden bazıları yapıya zarar veren niteliksiz ek olarak değerlendirilirken, bazıları korunması gerekli dönem eki olarak kabul edilmiştir.

Yapının Bankalar Caddesi'ne açılan cephesi dar olmakla birlikte, yoğun eklektik üslup bezemeleriyle caddedeki diğer büyük ve gösterişli yapıların yanında dikkat çekmeyi başarmaktadır. Bununla birlikte Bankalar Caddesi'nin eski önemini kaybetmesiyle, caddedeki birçok yapı gibi Voyvoda Han'ın da kullanıcı profili değişmiştir. Günümüzde yapının büyük bir bölümü elektrik ve aydınlatma dükkanları

ve bunların depo alanları olarak kullanılmakla birlikte boş odaları da bulunmaktadır. Hanın işlevine uygun kullanılmaması veya boş bırakılması özgünlüğüne ve korunarak sürdürülebilirliğine zarar vermektedir. Bu sebeple, Voyvoda Hanı ait olduğu dönemin korunmuş tipik bir örneğini oluşturduğu, uygun işlevinde kullanılmadığı ve hana dair bir belgeleme çalışması yapılmadığı için tez konusu olarak seçilmiştir.

Yapı, GEEAYK'ın 25.06.1983 tarihli 15185 sayılı kararıyla “İstanbul, Eminönü-Karaköy arasında yapılması düşünülen yeni köprü nedeni ile” bölgede tespit edilmiş diğer eski eser yapılarla beraber toplu olarak tescillenmiştir.

Tez çalışması 7 ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, konuya giriş yapılmış, çalışmanın amacı, kapsamı ve izlenen yöntem hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölümde, hanın bulunduğu Galata semti tarih boyunca birbiriyle etkileşimde bulunarak gelişme gösterdiği Pera ile birlikte ele alınmış, tarihsel süreç içerisindeki değişimleri irdelenmiş, Galata büro hanlarının ortaya çıkması, tarihsel gelişimi ve öneminden bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde, Voyvoda Han'ın yer aldığı Bankalar Caddesi'nin konumu, tarihsel gelişimi ve güncel durumu hakkında bilgiler verilmiş ve caddede bulunan hanlara değinilmiştir.

Dördüncü bölüm yapının kendisine ayrılmıştır. Yapının konumu, tarihsel gelişimi ve günümüzdeki durumu ele alınmıştır. Günümüzdeki durumunu anlatmak için önce genel bir tanım yapılmış, sonra plan özellikleri, cephe özellikleri, strüktürel özellikler, mimari elemanlar ve bozulmalar ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Beşinci bölüm, restitüsyon çalışmalarına ayrılmıştır. Tarihi belgeler, sözlü kaynaklar, yapı üzerindeki izler ve benzer dönem hanlarının incelenmesinden yola çıkarak yapının geçirdiği dönemler araştırılmıştır. Bu kapsamda yapıda üç dönem tespit edilmiştir. Dönemler tespit edilirken, mimari kurguyu etkileyen önemli değişiklikler baz alınsa da, bu dönemler içerisinde bölgesel müdahaleler de bulunmaktadır. Bu çalışmalar doğrultusunda, yapı nitelikli dönem eklerini barındıran 2. Dönem restitüsyon önerisi geliştirilmiştir.

Altıncı bölümde, işlev değişikliği ve bazı yapı aydınlık ve pencerelerinin kapatılması sonucu yapı içi neme bağlı ciddi bozulma sorunlarıyla karşı karşıya kalan yapının bozulmayı önleyecek ve mevcut yapıyı koruyacak uygun müdahale yöntemleri belirlenmiştir. Bu müdahalelerle, Voyvoda Han'ın özgün ve niteliksiz eklerinin birbirinden ayrıştırılarak yapının özgün değerlerinin ön plana çıkarılması hedeflenmiştir. Ayrıca, yapının bulunduğu çevrenin güncel dinamikleri ve koruma amaçlı uygulama imar planları göz önünde bulundurularak, yapının özgün mekan kurgusunu sürdürmesi için uygun işlev önerileri geliştirilmiştir.

Sonuç olarak, Voyvoda Hanı büyük ölçüde korunmuş olarak günümüze ulaşmakla birlikte, yapıda işlev değişikliği nedeniyle çoğunlukla insan kaynaklı bozulmalar meydana geldiği görülmüştür. Bu bozulmalardan bazıları yapının strüktürel sistemini etkilemiş bazıları ise bozulma sürecini hızlandırmıştır. Bu bağlamda, belirli bir dönemin mimari, yapı teknolojisi ve üslup özelliklerini barındıran tarihi miras yapısının korunarak gelecek kuşaklara aktarılması için, gerekenler bir an önce yapılmalı ve uygun işlev verilerek, düzenli bakım ve onarımları sağlanmalıdır.

CONSERVATION PROJECT OF VOYVODA HAN IN GALATA

SUMMARY

In this study, Voyvoda Han, located in Istanbul Province, Beyoğlu District, Arap Cami Neighborhood, Bankalar Street (formerly Voyvoda Street), block 1110, parcel 10 is the subject. The aim of the study is to document the current state of the building, to reveal the changes that the building has undergone based on the traces on the building in the light of historical research, and to propose a function by considering the current dynamics of the region it is in.

Bankalar Street, where the early 20th century office building is located, has preserved its importance throughout history, but experienced its fundamental change in the second half of the 19th century. The reason of this; In this century, with the changing political and commercial developments, new economic occupational groups and the emergence of new building types that these occupational groups need. In order to meet the space needs of newly emerging professions such as banking, insurance, and brokerage, an intense construction frenzy started on Voyvoda Street in the second half of the 19th century and the street changed completely with the settlement of many institutions belonging to the economic sector in these newly built structures. Voyvoda Han is also an early 20th century office building, built in this historical process on Bankalar Street, showing the architectural and building technology features of the period, and designed as a store on the ground floor and as an interlocking one on the upper floors to be rented floor by floor or room by room.

The building is shaped according to the parcel. It is fully seated on the parcel it is on, provided that it leaves enough backyard distance to create sufficient light in the southwest direction. It is in the form of an irregular polygon, consisting of the combination of two quadrilaterals, one rectangular and the other close to a square. It contains three luminous spaces named as A1, A2 and A3 Luminous. The building is made of masonry and its carrier system consists of solid brick walls, the thickness of which is gradually reduced towards the upper floors, and girder volta floors. Roof cover is terrace or wooden suspended roof. In the following years, the terrace roof in the northeast direction was covered with a single-sided sloping wooden roof and a unqualified roof mezzanine was created. A2 and A3 Lights, on the other hand, were closed with subsequent interventions and lost their function today.

Although the building has been preserved in general, an important change is that the ground floor store has undergone some interventions that will gradually disrupt the structural and architectural setup from the early dates. While some of these interventions are considered as unqualified annexes that damage the structure, some of them are accepted as period annexes that need to be preserved.

Although the façade of the building opening to Bankalar Street is narrow, it manages to attract attention with its intense eclectic style decorations next to other large and ostentatious buildings on the street. However, with Bankalar Street losing its former importance, the user profile of Voyvoda Han, like many other buildings on the street,

has changed. Today, a large part of the building is used as electricity and lighting shops and their storage areas, but there are also empty rooms. Not using the early 20th century office building in accordance with its function or leaving it empty harms its originality and sustainability by protecting it. For this reason, Voyvoda Han has been chosen as the thesis topic because it is a preserved typical example of the period it belongs to, it was not used in its proper function and there was no documentation work on the early 20th century office building.

The building has been registered as a cultural property collectively with the other historic buildings found in the region, “due to the new bridge planned to be built between Eminönü and Karaköy in Istanbul” with the decision of GEEAYK dated 25.06.1983 and numbered 15185.

The thesis work consists of 7 main parts. In the first chapter, the subject is introduced and information about the purpose, scope and method of the study is given.

In the second part, the Galata district, where the early 20th century office building is located, is discussed together with Pera, where it has developed by interacting with each other throughout history, its changes in the historical process are examined, the emergence, historical development and importance of Galata office buildings are mentioned.

In the third chapter, information about the location, historical development and current situation of Bankalar Street, where Voyvoda Han is located, is given and the khans on the street are mentioned.

The fourth chapter is devoted to the building itself. The location, historical development and current situation of the building are discussed. In order to explain its current situation, first a general definition was made, then plan features, facade features, structural features, architectural elements and deteriorations were explained in detail.

The fifth chapter is devoted to restitution studies. Based on historical documents, oral sources, traces on the building and the examination of khans of similar periods, the periods of the building were investigated. In this context, three periods have been identified in the building. While determining the periods, important changes affecting the architectural setup are taken as a basis, but there are also regional interventions within these periods. In line with these studies, a restitution proposal for the 2nd Period, which includes the structural period annexes, has been developed.

In the sixth chapter, appropriate intervention methods have been determined to prevent deterioration and protect the existing structure, which is faced with serious deterioration problems due to moisture inside the building as a result of functional changes and closing some of the building's lights and windows. With these interventions, it was aimed to highlight the original values of the building by separating the original and unqualified annexes of Voyvoda Han. In addition, considering the current dynamics of the environment where the building is located and the application development plans for protection, appropriate function suggestions have been developed for the building to maintain its original space setup.

As a result, although the Voyvoda Han has survived to a large extent preserved, it has been observed that mostly human-induced deterioration has occurred due to the functional change in the structure. Some of these deteriorations affected the structural system of the building and some accelerated the deterioration process. In this context, in order to preserve the historical heritage structure, which contains the

architectural, building technology and stylistic features of a certain period, what is necessary must be done as soon as possible, and regular maintenance and repairs must be ensured by giving it an appropriate function.

1. GİRİŞ

Tarihi Bizansın erken dönemlerine uzanan Galata, öteden beri İstanbul'un Batıyla ticaret ilişkilerinin kurulduğu bölge olarak önemli olmuştur. Fetih sonrasında da özellikle yabancı kökenlilerin yaşadığı bir liman olma özelliğini korumuştur.

Voyvoda Caddesi (günümüzdeki adıyla Bankalar Caddesi) İstanbul Galata'da batıda Okçu Musa ile Şair Ziya Paşa Caddelerinin kesiştiği meydandan başlayıp, Karaköy Caddesi ile Yüksek Kaldırım Caddesi'nin birbirine kavuştuğu noktada biter. Galata'nın artık olmayan iç surları boyunca ortaya çıkan bu caddenin bulundurduğu Palazzo del Comune (Ceneviz Sarayı) ve Piazza'dan (Pazar Meydanı) dolayı daha 14. yüzyılda önemli bir cadde olduğu anlaşılmaktadır. Cadde, tarih boyunca önemini korumakla birlikte asıl köklü değişimini 19. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Bu yüzyılda değişen siyasi ve ticari gelişmelerle birlikte yeni meslek grupları ve bu meslek gruplarının ihtiyaç duydukları yeni yapı tipleri ortaya çıkmıştır. Yeni ortaya çıkan bankacılık, sigortacılık, komisyonculuk gibi mesleklerin mekan ihtiyaçlarını karşılamak üzere 19. yüzyılın ikinci yarısında Voyvoda Caddesi'nde hummalı bir inşaat furyası başlamış ve ekonomik sektöre ait birçok kurumun yeni yapılan yapılara yerleşmesiyle cadde tamamen değişmiştir. Bu değişime kadar cadde sadece Galata'nın ticaret merkeziyken, sonrasında tüm İstanbul'un ticaret merkezi haline gelmiştir Caddede bulunan meslek gruplarından en saygınının "bankacılık" olmasından dolayı, zamanla caddeye halk arasında "Bankalar Caddesi" denmeye başlanmıştır (Eldem, 2000). İstanbul'un yeni ticaret merkezinin 1980 yıllarının sonuna doğru değişmesiyle, cadde üzerindeki birçok banka yeni ticaret merkezi olan Levent-Maslak hattına taşınmıştır. Böylelikle cadde "banka caddesi" olma özelliğini kaybetmeye başlamıştır.

Bankalar Caddesi günümüzde finans merkezi olduğu zamanlardaki kadar prestijli olmasa da Osmanlı Devleti'nin batılılaşma döneminin maddi, manevi değerlerini taşıyan, mimari özelliklerini yansıtan banka binaları, sigorta, büro hanlarıyla önemli tarihi ve kültürel aks olma özelliğini sürdürmektedir. Bununla birlikte cadde üzerinde, boş bırakılmış veya zemin katlarında aydınlatma ve elektrik dükkanları üst

katlarında ise bunların depoları olarak kullanılan tescilli tarihi yapılar da bulunmaktadır. Boş bırakılan veya işlevine uygun kullanılmayan bu yapılar yapının özgünlüğüne ve korunarak sürdürülebilirliğine zarar vermektedir. Bu sebeple Bankalar Caddesi'nde bulunan Voyvoda Hanı, ait olduğu dönemin korunmuş tipik bir örneğini oluşturduğu ve hana dair bir belgeleme çalışması bulunmadığı için tez konusu olarak seçilmiştir.

1.1 Tezin Amacı

Tez konusu olan Voyvoda Hanı, geç 19. yüzyıl erken 20. yüzyıl büro hanlarının gerek cephe bezemeleri, gerek mekansal ve yapısal özellikleriyle tipik bir örneğidir. Günümüze büyük oranda korunarak ulaşmıştır. Yapı hakkında önemli bir değişiklik, zemin kat mağazanın erken tarihlerden itibaren aşamalı olarak bazı müdahaleler geçirmesidir.

Bu tezin amacı, yapının mevcut durumunu detaylı bir şekilde belgelemek; tarihsel gelişimini araştırarak ve yapı üzerindeki izleri takip ederek geçirdiği değişimleri ortaya çıkarmak ve içinde bulunulan tarihi çevrenin güncel dinamiklerini de gözetenek işlev önerisinde bulunmaktır.

1.2 Tezin Kapsamı ve Yöntemi

Tezin kapsamı, Voyvoda Han'ın mevcut durumunun çizim ve fotoğraflarla detaylı bir şekilde belgelenmesi, yapının üzerinden edinilen bilgiler ve tarihi araştırmalar ışığında restitüsyon önerisinin hazırlanması ve güncel ihtiyaçları karşılayan restorasyon projesinin hazırlanmasıdır.

Yapının belgeleme çalışmaları geleneksel ve çağdaş yöntemlerin bir arada kullanılmasıyla yapılmıştır. Yapının özellikle üst katlarında çoğu mekanların depo amaçlı kullanılması ve bu depoların gün içinde aktif olması, bina dışından sürekli bu mekanlara yük giriş çıkışı yapılması, yapı içinde bir hareketlilik ve yoğunluğa sebep olmaktadır. Bu durum, kullanıcıları rahatsız etmeden, tek kişi kısa sürede tüm iç mekanın el ölçüsü ile alınmasını imkansız kılmaktadır. Hem bu gereklilikten hem de yapının önemi ve barındırdığı önemli detaylardan ötürü ölçüm 3D lazer tarayıcı ile yapılmıştır. Öncelikle yapıyı anlamak ve 3D lazer tarayıcı verilerini doğrulamak amacıyla, yapının plan, kesit, görünüş krokileri çıkarılmış, genel ölçüler alınmıştır.

Yapıda gözlemlenen malzeme farklılıkları, hasar ve bozulmalar krokilere işlenmiş, analitik rölöve için altlık oluşturulmuştur. Yapının rölöve çizimleri 3D ölçümler sonucunda elde edilen nokta bulutunda plan, kesit ve cephe ortofotoları üzerinden yapılmıştır. Yukarıda da bahsedildiği üzere yapının hatırı sayılır bir bölümü depo olarak kullanılmaktadır. Eşyalar, ulaşılamayan noktalar vb. nedeniyle lazer tarayıcı ile ölçülemeyen yerler, şerit metre ve lazer metre ile üçgenleme methoduyla ölçülmüş ve sonradan projeye dahil edilmiştir.

Bankalar Caddesi'ne bakan ön cephede eklektik üslublu yoğun bezemeler bulunmaktadır. Bu cephe üzerinde, zemin kat giriş koridor tavanındaki kalemişi bezemelerinde ve ikinci kat A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmanın alçı bezemeli tavanında ortofotolar fotogrametri çalışmasıyla desteklenmiş ve bu sayede buradaki bezemelerin titizlikle belgelenmesi sağlanmıştır.

Ön cephe lazer taramaları Bankalar Caddesi yol kotundan yapıldığında üst kat cephe bezemeleri için yetersiz kalacağından, yapının karşısında bulunan 164 ada, 4 parseldeki Vefai Han kullanıcılarından izin alınmış, Vefai Han'ın her katının cephe pencere açıklıklarından olmak üzere, Voyvoda Han ön cephesi farklı kotlardan taranmış ve fotoğraflanmıştır. Bununla birlikte, iki yapı arasında yaklaşık 11 metre bulunduğundan her kattan taranmasına rağmen özellikle üst katlarda yeterli veri elde edilememiş, ortofoto taramaları fotogrametri ile desteklenmiştir.

Sol kısmi cephe ölçümleri Banka Sokağı zemin kotundan yapılmıştır. Bu cephenin zemin katının bir bölümü ve bodrum katı, 1110 ada, 12 parseldeki yapının muhdes deposu ve üzerindeki balkonuyla bitişik nizamdadır. Cephenin üst katları için, karşı bina T.C. Merkez Bankası (1109 ada, 34 parsel) olduğundan karşı binadan ya da cepheye bitişik balkonu bulunan yapının birinci kat sahibinin yurt dışında olmasından ötürü bu balkondan, üst katları gören detaylı fotoğraflandırma ve ölçülendirme yapılamamıştır. Yol kotundaki ölçümlendirmeden gelen datalarla cephenin sadece genel hatları çizilebilmiştir. Sonrasında, pandemi birinci karantina sürecinin sona ermesiyle, ilgili dairenin kullanıcısı Türkiye'ye dönmüş, inisiyatifi ve desteğiyle, bu dairenin balkonundan, döneminin yapım tekniği özelliği de olan sıvasız dolu tuğla cephedeki kılıçlar ve diğer yapı elemanları gözlemlenebilmiş, detaylı fotoğraf ve çizimlerle cephe belgelenmesi tamamlanmıştır.

Yapının arka cephe taraması, Voyvoda Hanı arka cephe zemin kotundan ve bitişik nizam The Galata Istanbul Hotel'in (1110 ada, 9 parsel) Voyvoda Han arka cephesini gören terasından yapılmıştır. Sağ kısmi cephe ise, otel restoranının metal doğramalı cam çatısından yapılmış, her iki cephe de detaylı fotoğraflanarak belgelenmiştir.

Yapının ölçüm ve belgeleme çalışmaları ile eş zamanlı olarak, yapının tarihine ait araştırmalar yapılmıştır. İTÜ Mimarlık Fakültesi Kütüphanesi, İTÜ Mustafa İnan Kütüphanesi, Alman Arkeoloji Enstitüsü, İBB Atatürk Kitaplığı, SALT Galata Araştırma Arşivi, Beyoğlu Belediyesi, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Kudeb, T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri ve Harita Genel Müdürlüğü'nde tarihi yapıya dair bilgilere erişilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, ilgili internet sitelerinde online kütüphane ve gazetelerde de araştırmalar yapılmıştır.

Yapının restitüsyon önerisi, yapının kendisinden edinilen bilgilerin yanı sıra eski harita ve fotoğraflar, yazılı ve sözlü kaynaklar birlikte değerlendirilerek hazırlanmıştır.

Yapıda gerçekleştirilen belgeleme ve restitüsyon bilgileri ışığında, restorasyon projesi önerilmiştir.

2. GALATA VE PERA

2.1 Galata ve Pera'nın Tarihsel Gelişimi

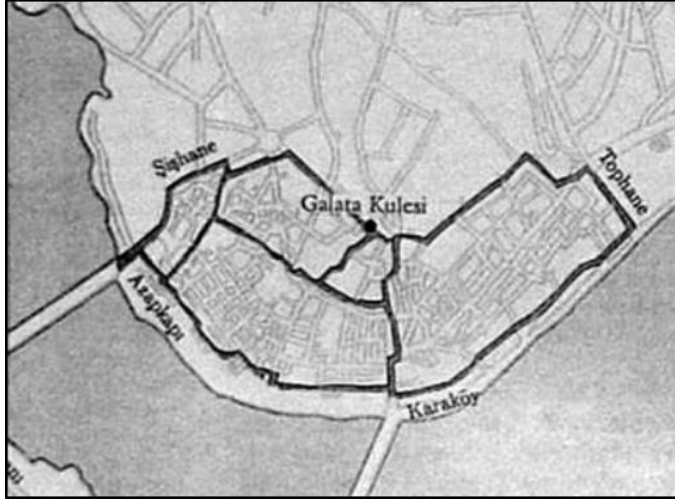
Geçmişten bugüne kadar İstanbul'un batıyla ticaret ilişkilerinin kurulduğu ve yürütüldüğü bölge olan Galata, fetih sonrasında da özellikle yabancı kökenlilerin yaşadığı bir liman olma özelliğini sürdürmüştür (Akın, 1998, s. 82).

Galata'nın yerleşmeye açılması epey eski tarihlere uzanmaktadır. Semavi Eyice, ilk çağda Galata'da "Hupo te Suke" adlı bir limanla, hemen sonrasında "Sycae/İncirlik" olarak anılan bir yerleşmenin varlığından söz etmektedir. II. Theodosius Galata'yı İstanbul'un 14 regiosundan 13.sü olarak V. yüzyılda kentin sınırları içerisine katmıştır (Eyice, 1969, s. 9). Bununla birlikte, Galata limanı başında beri önemini hep korumuştur.

Cenevizliler 12. yüzyılın sonunda Galata'ya yerleşmişlerdir. Bu süreçte Galata'da Pizalılar, Cenevizliler ve Venedikliler yaşamaktaydı. İnciyan, İmparator Paleologos'un az sayıda olan Venedikliler ve Pizalıları birbirinden ayrı yerlere yerleştirdiğini, çok kalabalık olan Cenevizlilere ise, bölgenin tümünü tahsis ettiğini yazmaktadır (İnciyan, 1976, s. 107). Buraya yerleşen Cenevizliler, kendilerine sur inşa hakkı tanınmadığından önce hendekler kazmışlar ve yapılarını bitişik nizam inşa ederek sur işlevi gören bir hat oluşturmuşlardır.

Ceneviz kolonileri, Ceneviz elçisi konumunda olan ve podesta¹ adı verilen bir idareci ile yönetilmişlerdir. İdari merkezi Palazzo del Commune' dir. Bizans'ın zamanla gücünü kaybetmesiyle Cenevizliler imtiyaz bölgelerini genişletmişlerdir. Genişlettikleri bölge sınırlarını ise kısa sürede surlarla kapatarak kendilerini güvence altına almışlardır (Koçyiğit, 2002).

¹ Podesta, Ceneviz'in Bizans elçisi gibiydi (S. Eyice, a.g.e., 13). Venedik elçileri ise "Balyos" adıyla anılmaktaydılar (Cezar, a.g.e., 32). Gümrük hasılatı podesta aracılığıyla, Ceneviz Cumhuriyeti namına tahsil olunurdu (Kazgan, 1991, s.144).

Şekil 2.1 : 14. Yüzyıl sonunda Galata Surları (Çelik, 1996).

İstanbul'un Osmanlıların eline geçtiği dönemde Galata, çok sayıda geminin uğrak yeri olan işlek bir ticaret limanıydı. 15. yüzyılın ilk yarısında bölge, gemi bakım tamir ve tesisleri yönünden Marsilya, Venedik, Cenova gibi diğer Akdeniz limanlarından farksızdı (Kazgan, 1991, s. 39). Cenevizliler fetih süresince tarafsız durmuşlar ve Fatih ile Cenevizlilerin Galata'daki haklarının korunacağına dair bir anlaşma yapmışlardır. Böylelikle yeni imparatorluk döneminde de, Galata özel statüsünü korumuştur. Bununla birlikte, Fatih, artık buranın 'Voyvoda' adı verilen bir valiyle yönetilmesi ve kilise vb. yapıların inşasının sınırlandırılması gibi yeni yaptırımlar uygulamıştır. Ayrıca bu süreçte İzmirli Rumlar Galata'ya, Sinop ve Samsun'dan gelenler de komşu bölge olan Tophane'ye yerleştirilmiştir (Kuban, 1970, s. 30). Bunun yanı sıra Batılı tüccarlar 15. yüzyılda özellikle Galata'ya yerleşmişlerdir. Bununla birlikte bu yüzyıldan itibaren Cenevizlilerin Galata'daki etkinliği giderek ortadan kalkmıştır (Launay, 1874, s. 107).

16. yüzyıla kadar Haliç'in güneyinde yaşayan Piza, Amalfi ve Venedikli İtalyan cemaatleri de 16. yüzyılda Galata'ya taşınmıştır. Yeni yapılan göçlerle nüfusu artan ve bulunduğu bölgeye sığmamaya başlayan Galata, sınırlarını genişletme arayışına girmiş ve bitişiğinde boş olarak bulunan Pera, bu ticari merkezle bağlantılı olarak önem kazanmaya başlamıştır. Fransızlar Osmanlı Devleti ile ilk diplomatik ilişkiler kuran ve Pera'ya yerleşme hakkını ilk elde eden Avrupa ülkesi olmuştur. 16. yüzyılın sonuna doğru Fransızlar dışında birçok Avrupa devletleri temsilcileri Pera'ya yerleşmiş ve buranın gelişmesinde etkin rol almışlardır. Yüzyıl ortalarında Galatalı tüccarların sur dışına çıkma yasakları bitmiş, böylelikle Galatalı tüccarlar dükkan ve

iş yerlerini Galata'da tutmakla birlikte, konutlarını bu kadar yoğun yerleşimi olmayan ve yeni gelişmekte olan Pera'da inşa etmeye başlamışlardır (Koçyiğit, 2002).

17. yüzyılda Avrupa'da ticaretin gelişmesiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğu duraklama dönemine girmiş, İstanbul ticarete önemini kaybetmeye başlamış ve bu durum, Fransızlar başta olmak üzere Avrupalılara kapitülasyon hakları verilmesiyle sonuçlanmıştır (Dökmeci, 1990, s. 23).

18. yüzyıl, batılı tarzda bir yaşama geçişin yapıldığı dönemdir. Fransa'nın doğudaki ticaret ve diplomasi merkezi haline gelen Beyoğlu, ulaşımın da kolaylaşmasıyla Batılı tüccarların akınına uğramıştır (Dökmeci, 1990, s. 25). Bu dönemde atılan Batılılaşma adımları, yabancıların imparatorluk üzerindeki, idari, ticari ve kültürel etkilerinin artmasına sebep olmuştur.

1789 Fransız Devrimi'ne kadar yabancı tüccarların güvenle ticaret yapıp yerleştikleri Galata bölgesi, devrimden sonra durgunlaşmıştır (Akın, 1988, s. 85). Bu durumun sebebi olarak 1789'a kadar Batılı ülkeler arasında en çok ticaret yapan ülkenin Fransa olması gösterilebilir (Dökmeci, 1990, ss. 29-30). Bu durum devrimle beraber değişmiş ve ticarete ağırlık İngilizlere geçmiştir.

Sanayi Devriminden sonra üretimde meydana gelen büyük değişiklikler, sanayi devrimini gerçekleştirmiş ülkeler ile gerçekleştiremeyen ülkeler arasındaki ticari ilişkileri kökten değiştirmiştir. 19. yüzyıldaki bu önemli değişimden Galata Limanı da etkilenmiş, sanayi devrimini gerçekleştirmiş İngiltere, Fransa, İtalya gibi ülkelere gelen malların ulaştığı satış ve depolama işlemlerinin yapıldığı aktif bir ticaret bölgesine dönüşmüştür (Akın, 1995, s. 101). Akın (1995) bu durumu, "*Avrupa'nın dükkanı, Pera'nın para makinası*" olarak tanımlamıştır.

1831 Tanzimat Fermanı ile birlikte yoğunlaşan Batılılaşma hamleleri idari ve kentsel alanlarda bir dizi değişime kapı açmıştır. Bu yüzyılda Saray'ın Dolmabahçe'ye taşınması, 1857 yılında ilk belediye girişimi olan Beyoğlu ve Galata *Altıncı Daire-i Belediye*'nin kurulması ve Sanayi Devrimi'nin Osmanlı'daki etkisinin bir sonucu olarak artan ticaret hacmine bölgenin alt yapısının yetmemesi, Galata'nın mimari ve kentsel dokudaki modernleşme sürecini etkileyen faktörlerdir (Öncel, 2012, s. 69).

Altıncı Daire-i Belediye, 1864 yılına kadar şehri, Avrupa başkentlerinde olduğu gibi bakımlı göstermek amacıyla pek çok başarılı iş yapmıştır: yolların döşenmesi,

sokakların aydınlatılması, ulaşım sorunlarına çözümler üretilmesi, sağlam olmayan yapıların temizlenmesi, modern mimari yapıların yapılması, sokaklardaki çukurların doldurulması bunlardan birkaçıdır (Akın, 1995, s. 104). Bununla birlikte, Altıncı Daire 1864 yılında çok tepki çeken bir uygulamaya imza atmış, semtin yenilenmesi amacıyla Galata surlarını yıktırmış ve Ceneviz hendeklerini doldurtmuştur. Böylece 14. yüzyıl surlarından geriye Galata Kulesi ile surların çok az bir kısmı hariç bir şey kalmamıştır (Eyice, 1969, s. 16).

1838 yılında Balta Limanı Antlaşması'nın imzalanmasından sonra, ticaretin özgürleşmesi ile ithalata bağımlı hale gelen kent, bir sanayi merkezinden ziyade ticaret merkezi olarak gelişmeye başlamış, giderek artan ticaret hacmi finansman sorununu gündeme getirmiş ve bankerler tarafından kurulan bankalar dış ticaret açıklarının finansmanı olmuştur (Ergüder, 2011, s. 117). Bankerlerin, sarrafların, komisyoncuların vs. finans işlerini görecekları büroların bulunduğu hanların yapımı Altıncı Daire-i Belediye'nin en çok kaynak ayırdığı işlerden olmuştur. Yerli tüccarlara tanınan ticari haklar İngiliz tüccarlarına da tanınmıştır. Bunun sonucunda İstanbul'daki ticaret dengesi Avrupalıların lehine hızlıca değişmiştir. Bu sebeple Sanayi Devrimi'ni gerçekleştirmiş Avrupalılar için, sanayileşmemiş Osmanlı'nın batıya açılan limanı Galata, Akdeniz'de önemli bir liman haline gelmiştir. 19. yüzyılda da Avrupalıların lehine olan bu gelişme batılılaşma hareketleriyle hızlanarak büyümüştür. Bu gelişmeler sonucunda Galata ve Beyoğlu'nda levanten nüfusu çoğalmış, yabancı elçiliklerin de burada bulunmasıyla yeni bir levanten merkezi doğmuştur. Eski Galata surlarının dışında kalan Pera ise, bugünkü adıyla Beyoğlu, burada yaşayan levantenlerin ve elçiliklerin etkisiyle bir Avrupa kenti gibi gelişerek, gittikçe şehir içindeki önemini artırmıştır.

19. yüzyılın ikinci yarısında çoğunlukla ticaretle ilgilenen Levantenlerle, Ermeni, Musevi ve Rumlardan oluşan gayrimüslimler ile bunlara sonradan dahil olan yabancı uyrukluların birçoğunun iş yerleri Galata'da iken, konutları Pera bölgesinde idi. Üstelik, Galata ve Pera bu dönemde yalnız gayrimüslimlere değil, eş zamanlı Batılılaşan Türklere de açılmakta idi. Bununla birlikte, esas zenginlik, yabancı elçiliklerin verdiği ayrıcalıklarla önemli imkanlar elde eden Batılılar, yerli Levantenler ve Hristiyanlardaydı. Daha önce de bahsedildiği üzere, bu zenginlik ve gelişim hem Osmanlı Bankası ve dönemin ünlü iş hanlarıyla Bankalar Caddesi ve yakınlarına, hem de görkemli konut dizileri ve elçiliklerle Pera Caddesi ve

yakınlarına dönemin Batı Avrupası'ndaki yapısal ve kentsel özelliklerin neredeyse bütünü getirmiştir. Bu gelişmelerle bölge 19. yüzyılın ikinci yarısında Batılı fiziksel çevre ve bu çevredeki sosyal yaşantının görkemi açısından en yüksek noktadadır (Akın, 1998, s. 86).

Galata semtinin 20. yüzyıl boyunca, Galata Kulesi, Kürkçü Kapısı, Azapkapı ve Şişhane arasında kalan alan ile Lüleci Hendek ve Büyük Hendek Sokaklarının üstünde kalan bölgeler hariç iş yerleri ile dolu olduğu bilinmektedir. Lüleci Hendek-Kemeraltı Caddeleri ile Bereketzade Mahallesi arasındaki bölgede ise hastaneler, okullar ve Protestan (veya Latin) kiliseleri bulunmaktaydı. 1955-60 yılları arasında uygulanan politika ve imar planları Galata'nın sosyal, kültürel ve mimari yapısında önemli değişiklik meydana getirmiştir. Galata'nın çoğulcu kimliği değişerek homojenleşmiş, ticaret hayatının Nişantaşı-Şişli-Harbiye bölgesine taşınması, bankacılık sektörünün Levent-Maslak bölgesine kayması ve deniz ticaretinin önemini giderek kaybetmesi sonucu bir ticaret ve iş merkezi olma kimliği de zayıflamıştır.

İstanbul'un en büyük hırdavatçılar çarşısı olan Perşembepazarı'nın esnafları ise, PERPA binasına taşınmaya başlamıştır. Bununla birlikte, günümüzde halen Bankalar Caddesi ve Yüksek Kaldırım Caddesi'nde elektrik araç gereçleri satan dükkanlar bulunmaktadır. Semtin gemicilik işletmelerinin bir kısmı Galata rıhtımındaki varlığını devam ettirmektedir (İstanbul, 1944).

Şekil 2.2 : Albert Gabriel 1908-1934 fotoğraf arşivi.

2.2 Galata Büro Hanlarının Önemi ve Tarihsel Gelişimi

19. yüzyılda Sanayi Devrimiyle birlikte buharla çalışan makinaların yaygınlaşması ile üretim hacminde büyük bir artış olmuş ve üretim kent merkezlerindeki küçük imalathanelerden kentin dışına kurulmuş büyük fabrikalara taşınmıştır (Gölçek ve Köktaş, 2016, s. 96). Bununla birlikte, raylı sistemlerin gelişmesi ve buharlı gemilerin deniz ulaşımında yerini almasıyla, Osmanlı Devleti gibi tarıma dayalı ülkeler sanayi devrimini gerçekleştirmiş ülkeler için ham madde ve pazar arayışlarında önemli hale gelmiştir (Bilgili, 2016, s. 3) (Baskıcı, 2005, s. 31).

Üretim hacminin katlanarak artması ve ticaret ilişkilerinin gelişmesi ile beraber üretim ve dağıtım süreçlerinin organizasyonu önem kazanmış ve bu alanda uzmanlaşmış ara meslek grupları ortaya çıkmıştır; bankacılık, sigortacılık, komisyonculuk gibi meslekler bunlardan birkaçını oluşturmaktadır. Kent merkezlerinde, doğrudan üretim süreci içerisinde bulunmayan, ancak üretim sürecinin planlanmasında yer alan bu yeni meslek gruplarının ihtiyaç duydukları yeni yapı tipleri de bu gelişmelerle birlikte inşa edilmeye başlanmıştır.

Bütün bu süreçlerin Osmanlı Devleti'ne de önemli etkileri olmuştur. Sanayi devrimini gerçekleştirmiş Batı'nın ham madde ve pazar arayışının Osmanlı'da büyük bir etkisinin olduğu görülmektedir. 19. yüzyılın ortalarında ithal malların artan hacmine karşılık İstanbul gibi kentlerde küçük üretim gerilemeye başlamıştır (Bilgili, 2016, s. 3). Batı tarafından Osmanlı İmparatorluğu üzerinde kurulan politik baskı, Tanzimat Fermanı ile sonuçlanmış ve onu takip eden yıllarda Osmanlı'nın Avrupa kapitalizmine entegrasyonunun birinci aşaması olan, İngilizler ve Fransızlarla imzalanan Ticaret Anlaşmaları sayesinde yabancı tüccarlar Osmanlı İmparatorluğu'nda rahatça ve *“piyasa koşulları içerisinde”* ticari faaliyetlerde bulunabilme hakkı elde etmiştir (Kazgan, 2006, s. 15).

Osmanlı Devleti'nde, sanayileşmekte olan Avrupa ile ticaretin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için oradakilere denk bankalar ve sigorta şirketleri gibi kurumlara ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple, 19. yüzyılın ortalarından itibaren Haliç'in her iki tarafında da Avrupa'ya ham madde temini yapıp, tüccarlara finans sağlayan bankerlerin, sarrafların, komisyoncuların vs. kullandığı büro hanları çoğalmaya başlamıştır. Osmanlı ekonomisinin Avrupa kapitalizmine entegrasyon sürecinde Avrupalı tüccar, sigortacı ve bankerin İstanbul'a gelerek burada şirket kurmaları,

artan ithalat hacmi ile ithalat yapan tüccarların kente maĒaza ve temsilcilikler a maları bu yüzyılda Osmanlı ekonomisinde büro hanlarının sayıca artmasında önemli bir faktördür (Ergüder, 2011, s. 196).

Galata hanları, 19. yüzyılın siyasi, ekonomik ve toplumsal deĒişimlerinin ürünleri ve mekanları olarak o döneme ışık tutmakta ve o dönemi anlamamız açısından önemli veriler sunmaktadır. Ticaret ve finans işlerinin g r ld Ē  yapılar olarak büro hanları, kentin mimarisinden kozmopolit yapısına Galata'nın tarihsel yüzünü a ıĒa çıkarmaktadır (Ergüder, 2011, s. 195).

3. BANKALAR (ESKİ VOYVODA) CADDESİ

3.1 Bankalar Caddesi'nin Konumu

İstanbul Galata'da bulunan Bankalar Caddesi, batı yönünde Şair Ziya Paşa ile Okçu Musa Caddelerinin kesiştiği meydandan başlayıp, Yüksek Kaldırım ile Karaköy Caddeleri'nin birleştiği noktada son bulur (Şekil 3.1). 330 m uzunluğundadır. Araç ve yaya trafiğine açıktır. Cadde üzerinde 33 yapı yer almaktadır.

Şekil 3.1 : Günümüzde Galata Bölgesi ve Bankalar Caddesi (Uluengin, 2008, s. 38).

3.2 Bankalar Caddesi'nin Tarihsel Gelişimi

Galata'nın günümüze ulaşmamış iç surları boyunca uzanan bir yol olarak ortaya çıkan caddenin önemi, daha 14. yüzyılda burada bulunan Pazar Meydanı (Piazza) ve Ceneviz Meclis Binası'ndan (Palazzo del Comunale) anlaşılmaktadır. 1682 yılına kadar Ceneviz Cemaatinin yarı özerk durumunu sürdürmesi, aynı süreçte Avrupa ile ticaretin gelişmesi, mahsen ve mağazaların burada yer alması ve voyvodalık gibi Osmanlı yerel idarelerinden birinin burada bulunması sebebiyle bu yol, Osmanlı döneminde de önemini sürdürmüştür. Caddenin adının da bu tür yerel yöneticilerden,

Galata'nın güvenliğinden sorumlu olan voyvodanın dairesinden aldığı sanılmaktadır (Eldem, 2000, s. 14).

16. ve 17. yüzyıllarda cadde ve yakın çevresinde konutlar çoğunlukta idi.

Bankalar Caddesi, 19. yüzyıla kadar sadece Galata'nın ticari merkeziyken, bu dönemde geçirdiği köklü bir değişiklikle tüm İstanbul'un merkezi haline gelmiştir. 30 yıllık süreçte, burada başlatılan inşaat furyası ve ekonomik sektöre ilişkin birçok kurumun yeni yapılan yapılara talinmasıyla bütünüyle değişmiştir. Bankacılık, sigortacılık, hukuk, mimarlık, madencilik, demiryolları ve genel anlamda teknoloji ithaliyle ilgili olan bu şirketler, Voyvoda Caddesinin Osmanlı İmparatorluğu'nun son elli yılının mali ve ekonomik hayatıyla ne kadar bağlantılı bir şekilde geliştiğini göstermektedir (Eldem, 2000, ss. 14-15).

Resmi kaynaklarda adı Voyvoda olarak geçen caddenin hangi tarihten itibaren Bankalar adı ile anıldığı tam olarak bilinmemekle birlikte, 1900'lerin başında caddenin sektörel anlamda olgunluğa ulaştığı bu dönemde, bu isimle anılmaya başlandığı düşünülmektedir. Bu dönemde başta Osmanlı Bankası olmak üzere çoğu yabancı sermayeli birçok bankanın caddede bulunduğu bilinmektedir. Bankaların yanı sıra diğer önemli bir grubu da sigorta şirketleri oluşturmaktaydı. Finans ağırlıklı bu iki sektörün yanında teknoloji ithali yapan şirketlerin, avukatların ve mimarların da önemli bir sayıda caddede bulundukları döneme ait çeşitli ticaret yıllıklarında görülmektedir. Ancak bu sektörler arasında bankacılık sektörünün en prestijli olmasından ötürü caddeye halk arasında Bankalar Caddesi adının yakıştırıldığı düşünülmektedir (Eldem, 2000, s. 22).

4 şubat 1863 tarihli anlaşma ile Osmanlı Bankası kurulmuş, bankanın resmi açılışı 1 haziran 1863'te Banka Sokağı no:9' da yapılmıştır. Osmanlı Bankası'nın Genel Müdürlüğü ve merkezi şubesi bir müddet sonra Alexandre Valaury tarafından yapılan Voyvoda Caddesi'ndeki yerine taşınmıştır. Tütün Rejisi ile birlikte kullanılmak üzere ikiz bina olarak tasarlanan bu bina daha sonra Merkez Bankası'na geçmiştir. Osmanlı Bankası'nın ve Reji'sinin dönemin ünlü mimarı Valaury'nin yaptığı bu büyük binalara taşınmasının ardından, birçok önemli banka da cadde üzerinde tek kurum için inşa edilen yeni binalara taşınmaya başlamıştır. Bunlardan bazıları Alman Bankası, Banco di Roma, Atina Bankası, Selanik Bankası, Rus Dış Ticaret Bankası, Şarkı Karip Ticaret Bankası' dır. Zamanla yeni bankalar ve sigorta

şirketleri cadde üzerinde yerini almıştır. Bahtiyar, İstikamet, Nişantacıyan, Ankara, Agopyan, Kevork Bey, Minerva, Alime, Hazeran, Nur, Alyon, İş Bankası, Ünyon, Bereket, Sigorta, Bozkurt Jeneral, Soma, Güven, Voyvoda, Assicurazioni Genearali, Şark, Adalet, Uzun ve Çınar hanları 1940'lı yıllarda caddede bulunan başlıca hanlardır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2 : Voyvoda Caddesi (Goad Haritası, 1905).

1980'lü yılların sonuna kadar Bankalar Caddesi adını hak etmeyi sürdürmüş olan cadde bu tarihten itibaren finansal merkez olma özelliğini git gide kaybetmeye başlamıştır. İstanbul'un finans merkezinin Levent – Maslak hattına taşınmasıyla birlikte, Voyvoda Caddesi'nde genel merkezleri bulunan bankalar taker taker caddeden ayrılmışlardır. Günümüzde artık caddede bankaların genel merkezlerinin yerini bazı idari birimleri ve şubeleri almıştır. Bu değişim sonucunda cadde, fiziksel olarak kentin merkezinde yer almanın yanında finans merkezinin çok dışında kalmış,

banka şubelerinin zırlı araçlarının yarattığı trafiğin içinde aydınlanma ve elektrik dükkanlarının bulunduğu bir caddeye dönüşmüştür.

1880’li yıllara kadar, Voyvoda Caddesi bir Ceneviz kenti olan Galata’daki diğer sokak ve caddeler gibi dar olma özelliğini sürdürmüştür. Bu dönemde caddeye tramvay hattının döşenmesi sırasında yapılan yol genişletme çalışmasıyla aralarında Palazzo del Comunale’nin de olduğu bazı binaların caddeye bakan kısımları yıkılarak cephesi geri çekilmiş ve “yeni” birer cephe tasarlanmıştır. Bu yol genişletme çalışmasından itibaren ise, cadde genişliği neredeyse hiç değişmeden günümüze ulaşmıştır (Heinz ve Yaşar, 2018, s. 36). Ancak bu genişlik bu günkü trafik yoğunluğunu kaldırabilecek düzeyde görünmemektedir. Caddenin, tüm değişimlere rağmen, hala önemli bir iş ve ticaret hattı olmasından ötürü yoğun trafik caddenin temel özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Şişhane’den başlayan Okçu Musa Caddesi üzerinden Bankalar Caddesi’ne ve oradan da Karaköy Meydanı’na doğru tek yönlü bir trafik akışının bulunduğu caddede iş saatlerinde yoğun bir trafik oluşmaktadır. Galata’nın dar ve yokuşlu sokaklardan oluşan topoğrafyası taşıt trafiğine uygun olmamakla birlikte, bölgenin önemli bir iş ve ticaret merkezi olması gerçeği trafiğin azaltılması veya tamamen kaldırılmasını imkansız kılmaktadır. Bankalar Caddesi’nin bölgenin en önemli arterlerinden biri ve Şişhane ile Karaköy Meydanı’nı bağlayan olması, Galata’nın bazı sokaklarının taşıt trafiğine kapatılma olasılığını yok etmektedir (Altan, 2007, s. 16).

Şekil 3.3: Podesta Sarayı’na ait bir gravür, Galata Podesta Sarayı’nın Ortaçağ’dan günümüze ulaşmış yan cephesi ve yol genişletme çalışmaları sırasında yıkılarak yenilenen Bankalar Caddesi cephesi.

3.3 Bankalar Caddesi'nin Bugünkü Durumu

07.07.1993 tarihinde, Karaköy- Tophane- Salıpazarı ve çevresi, I numaralı koruma kurulu kararı ile 'Sit Alanı' ilan edilerek koruma kararı verilmiştir. 15.12.1994 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile bölge "Turizm merkezi" ilan edilmiş ve böylelikle Bankalar Caddesi'nin de bulunduğu bu bölgede meydana gelen fonksiyonel dönüşümün temelleri atılmıştır.

Bu gelişmelerle birlikte, Galata bölgesinde kültür ve sanat mekanlarının artması, tarih ve kültürel değerlerle iç içe olan Bankalar Caddesi'ni de etkilemiştir. Cadde üzerindeki ilk kültür- eğitim yapısı, 1998'da Sabancı Üniversitesi'nin girişimiyle Minerva Han'da başlamıştır.

Bankalar Caddesi'nin şüphesiz en önemli yapılarından biri, hem Galata hem İstanbul silüeti için de önemli olan Tütün Reji idaresi Genel Müdürlüğü ve Osmanlı Bankası için ikiz bina olarak tasarlanan yapıdır. Sanayi-i Nefise Mektebi hocası Alexandre Vallaury tarafından inşa edilen yapı, 27 Mayıs 1892'de kullanıma açılmıştır. Osmanlı Bankası'nın 1996'da el değiştirmesiyle mülkiyeti Garanti Bankası A.Ş.'ye geçen yapının bu tarihten itibaren banka olarak kullanım ağırlığı azaltılmış ve yapıda daha çok kentin kültürel yaşamına önemli katkılar sağlamak üzere, kültürel amaçlı bir kullanım hedeflenmiştir. Böylece, yapının bir bölümünde Garanti Bankası Galata Şubesi varlığını sürdürmeye devam ederken, diğer kısımlarında düzenlenen Osmanlı Bankası Müzesi, kütüphane, konferans salonu, sinema ve sergi mekanları ile kamuya açık etkinlikler için yoğun bir kullanım kazanılmıştır. "Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi" kapsamında 2003 yılından günümüze yapıda deneyimlenen kültürel amaçlı kullanımın, İstanbul kültür-sanat ortamına getirdiği katkıları dikkate alan Garanti Bankası yönetimi, yapının tümüyle kültürel amaçlı kullanılması; Banka'nın güncel sanat, tasarım ve mimarlık alanlarında faaliyet gösteren diğer kurumlarının entellektüel birikimine ve orta-uzun vadedeki amaçlarına yönelik büyük kütüphane, arşiv, yeni sergi mekanları, toplantı salonları vb. birimlerin kazandırılması ve kamusal kullanıma açılmasını ön görmüştür. İstanbul'un Avrupa Kültür Başkenti olduğu 2010 yılını hedef alan bu düzenlemeyle, banka şubesi ve arşivi başka bir binaya nakledilmiş ve müze, sergi, konferans salonu, arşiv gibi kullanımlar binanın tamamına yaygınlaştırılmıştır (Kahya, 2012, s. 54). Günümüzde, SALT Galata, kütüphanesi ve arşivi ile basılı ve dijital kaynakları erişime açan

SALT Araştırma, 219 kişi kapasiteli Oditoryum, yeniden tasarlanan Osmanlı Bankası Müzesi, çok sayıda katılımcıyla çalışmaya elverişli atölyeler, arşiv malzemelerini gün ışığına çıkaran açık arşiv, kafe ve restoran, dükkan ve sergi alanlarını içermektedir ve sadece bulunduğu bölgenin değil tüm kentin en aktif kültür sanat merkezlerinden biridir.

Caddeye yeni yüklenen bu kültürel işlevlerle eş zamanlı, 2003’de İBB tarafından Bankalar Caddesi Kentsel Tasarım Projesi geliştirilmiş ve 2004’te Beyoğlu Belediyesi bünyesinde kurulan “Güzel Beyoğlu Proje” ekibine devredilmiştir. Bu çalışma kapsamında Bankalar Caddesi binalarının cepheleri belgelenmiş, cadde silüetleri hazırlanmış, caddeye bakan bina cepheleri üzerindeki reklam tabelalarına belirli standartlar getirilmiş, gerekli görülen bina cepheleri tadil edilmiştir. Ancak, bu çalışma yapıların sadece, Bankalar Caddesi’ne bakan cepheleriyle sınırlı kalmış yapı bütünlüğünü kapsamamıştır. Ayrıca, günümüzde, caddeye bakan yapı cepheleri üzerindeki tabelalardan ve niteliksiz eklerden bu düzenlemelerin sürekliliğin sağlanamadığı görülmektedir.

İstanbul finans merkezinin Levent-Maslak hattına kaymasıyla önemini kaybeden ve atıl kalan Bankalar Caddesi üzerinde, kentin yaşamına katkılar sağlayan ve kamuya açılan kültür-sanat fonksiyonlu yeniden işlevlendirmeler, Galataport projesinin ihale edilmesi ve onaylanmasıyla tekrar seyir değiştirmiştir. Bütün Karaköy ve yakın çevresini etkileyecek bu projeyle birlikte, Bankalar Caddesi yatırımcılar için, yeni bir çekim merkezi haline gelmiş ve cadde üzerindeki tarihi yapılar hızlı bir şekilde el değiştirerek, yeniden işlevlendirme ile restorasyonları başlatılmıştır. Bu restorasyonlarda yeniden işlevlendirmelerin çoğu, Galataport projesinin getireceği yabancı turistlerin konaklama ihtiyacını karşılamak amaçlı lüks otel projeleridir. Yatırımcılar, yapılan lüks otel projelerinin bölgenin ruhunu yeniden yansıtacağını iddia etmişlerdir. 2010 tarihinden itibaren cadde üzerinde hazır 10 otel projesi olduğu bilinmektedir. Gradiva Hotel (eski İmar Bankası), Has Han Galata (Has Han), The Bank Hotel (Sümerbank binası), Galatahan Otel (Ankara Sigorta Binası), The Galata Istanbul Hotel-MGALLERY (eski Akbank binası) günümüzde açık olanlar, Tütün Han, Bereket Han, Generali Han ise otel olmak üzere satışı yapılan, restorasyonda ya da restorasyonu başlayacak olan başlıca yapılardır. Otel yapısı olarak yeniden işlevlendirilmek üzere satın alınan Hazeran Han’da ise, sonradan karar değişikliğine gidilerek, “Konut-rezidans” olarak işlevlendirilmesine karar verilmiştir. Bu fonksiyon

tercihi, otel fonksiyonu tercihinde yapıya mevcut merdivenin dışında ikinci yangın merdiveni yapılması zorunluluğunun yapının özgünlüğünü önemli oranda bozacağı sebebiyle yapılmıştır². Bunun yanında, cadde üzerinde görece daha küçük olan ve otel fonksiyonuna pek de uygun olmayan iş hanlarında, caddeki işlev dönüşümlerinden ve yükselen metrekare fiyatlarından dolayı, zemin katlarındaki aydınlanma ve elektrik dükkanlarının artık kapanmaya başladığı, zemin katların kafe ya da yeme-içme mekanlarına, üst katlardaki elektrik-aydınlatma dükkanları ve depo alanlarının ise; atölyeler, ortak kullanım alanları, çeşitli sanatçı stüdyoları, mimarlık ve avukatlık gibi ofislere dönüşmeye başladığı gözlenmektedir.

Bankalar Caddesi'nde etkin olan otel fonksiyonlu yeniden işlevlendirmelerle birlikte, caddenin en önemli yapılarından biri olan St. Pierre Han'ın,³ kültür-eğitim-sanat fonksiyonlu yeniden işlevlendirilmesi maksadıyla, 2021'de Bahçeşehir Uğur Eğitim Vakfı ve İBB işbirliğiyle restorasyonu başlamıştır. Bu yapıyla birlikte, tarihi önemli kültür varlığı daha, kamuya açılarak, kentin kültürel yaşamına katkı sağlamayı hedeflemiştir.

3.4 Bankalar Caddesi Üzerinde Bulunan Hanlar

19. yüzyılın ortalarından itibaren İstanbul'un finans merkezi olma özelliğini kazanmaya başlayan Galata'da, Avrupa'daki diğer ticaret ve finans merkezlerinde görülen bir yapı türü inşa edilmeye başlanmıştır. Büyük ölçekli, anıtsal ve çoğu zaman bir kurum adına yapılmış olan bu binalar, ya barındırdıkları kurumun adı ile ya da "han" kelimesi ile anılır olmuştur. Caddede hala "han" ismi ile anılan bu binaların, Eminönü ticaret bölgesindeki Osmanlı dönemi hanlarından temel farkı ise batılı bir üslup ile yapılmış olmalarıdır. Ancak yine de 1880'lere kadar caddede yapılmış olan hanlar Osmanlı hanlarından farklılaşmakla birlikte, aslında

² Hazeran Han'ın yeni işlevi ve bu işlevin tercih sebebiyle ilgili bilgi, restorasyonu yapan mimarlık firması yetkililerinden alınmıştır.

³ St. Pierre Han, Bankalar Caddesi ile eski Banker Sokağı'nın kesiştiği yerde bulunmaktadır. Hanın bulunduğu noktada ilk, 1732 yılında Fransız Ticaret Temsilciliği ve lojman olarak inşa edilmiş ahşap bir yapı bulunmaktaydı ve Fransız şair Andre Chenier, 1762 yılında bu binada dünyaya geldi. Bu bilgiye yer veren tarihi plak, günümüzde binanın dış cephesinde bulunmaktadır. Söz konusu yapının 1770 yılında yangında zarar görmesi üzerine, o dönem Fransa'nın İstanbul'daki Büyükelçi'si olan Saint- Priest Kontu François-Emmanuel Guignard tarafından, aynı noktada 1771 yılında yeni, kagir bir bina yaptırılmıştır. Adını civardaki Sen Piyer Kilisesi'nden almaktadır. 1856-1893 yılları arasında Osmanlı Bankası'na ev sahipliği yapan binada, Konstantiniye Barosu ve İtalyan Ticaret Odası da faaliyet göstermiştir.

geleneksel hanların temel işlevini koruyup, çok sayıda odanın nispeten küçük ölçekli işletmelere kiralanması ilkesi üzerine işlemektedir. 1880'lerdeki en önemli değişiklik, bu geleneği artık yansıtmayan yeni türden bir bina türünün ortaya çıkması olmuştur. Bu tarihlerde caddede inşa edilen binalardan beşi, tek bir şirket tarafından kendi kullanımı için inşa edilmiştir. Osmanlı İtibar-ı Umumi Şirketi, Economic Co-operative Society mağazası, Şirket-i Osmaniye-i Kambiyo ve Esham, Dersaadet Su Şirketi ve Dersaadet Tramvay Şirketi bu yeniliğin örneklerini oluşturmaktaydı. Bu binaların yeni işlevini ortaya koyan detay ise, herhangi bir isimleri ve "han" sıfatları olmayıp sadece barındırdıkları şirketin adıyla tanınmalarıdır (Eldem, 2006, s. 26).

Yoğun bir yapılaşmaya sahip olan Bankalar Caddesi'nde daha ziyade dikdörtgen bir oturma sahip yapıların genellikle dar cepheleri caddeye açılmaktadır. Cadde üzerinde 33 adet tarihi yapı bulunmaktadır. Bu yapıların genel olarak caddeye bakan cepheleri neoklasik veya eklektik üslupla yapılmıştır. 1800'ler ile 1900'lü yılların başında yapılmış olan bu yapıların büyük çoğunluğu Bankalar Caddesi başından Perşembe Pazarı Sokağı kadar olan bölgede yoğunlaşmıştır. Farklı zamanlarda imar faaliyetleri gören ve kapsamlı değişimler geçiren caddede, buna benzer bir dönem de 1910'larda yaşanmıştır. Bu dönemde, caddenin Kemeraltı Caddesi'ne yakın kısmına, dönemin hakim mimarlık akımı olan 1. Ulusal Mimarlık Üslubu'nda bazı yapılar eklenmiştir.

Bankalar Caddesi'ndeki neoklasik üsluptaki yapılara; Has Han, Bozkurt Han, Sümerbank Binası, İstanbul Valiliği Dernekler Müdürlüğü, Demirbank Binası, Osmanlı Bankası ve Merkez Bankası Binaları, Jeneral Han, Nazlı Han, Vefai Han, Yeni Bahtiyar İş Merkezi ve Şark Han örnek verilebilir (Şekil 3.4-5). Bankalar Caddesi'ndeki eklektik üsluplu yapılara, Voyvoda Han, Hazeran Han, Minerva Han, Genaralı Han, İmar Bankası Binası ve Ankara Han örnek verilebilir (Şekil 6-7). Cadde üzerindeki, 1. Ulusal Mimarlık Üslublu yapılara ise, İş Bankası Binası ve Tütün Han örnek verilebilir.

Şekil 3.4 : Neoklasik üslublu SALT Galata (eski Osmanlı Bankası) ve Merkez Bankası Binaları cadde cepheleri.

Şekil 3.5 : Neoklasik üslublu Vefai Han cadde cephesi.

Şekil 3.6 : Eklektik üslublu Hazeran Han cadde cephesi.

Şekil 3.7 : Eklektik üslublu Ankara Han cadde cephesi.

4. VOYVODA HANI

4.1 Konumu ve Genel Tanımı

Voyvoda Hanı, İstanbul İli, Beyoğlu ilçesi, Arap Cami Mahallesi, Bankalar Caddesi'nde (eski ve resmi adıyla Voyvoda Caddesi) bulunmakta ve Beyoğlu Belediyesi İmar Planı'nda; 171 pafta, 1110 ada, 10 parsel'de yer almaktadır (Şekil 4.1). Bina bulunduğu yapı adasının ortasında, yaklaşık 269 m²'lik parselde, bitişik nizamda oturmaktadır. Yapının ön cephesi, kuzeydoğu yönünde Bankalar Caddesi'ne bakmaktadır (Şekil 4.2).

Bulunduğu 1110 yapı adasında, The Galata İstanbul Hotel (eski Akbank Binası/Baltazzi Han/ Agopian Han) ve tarihi Çeşme Hamamı diğer önemli tarihi yapılarıdır. Bulunduğu 1110 yapı adasında, The Galata İstanbul Hotel (eski Akbank Binası/Baltazzi Han/ Agopian Han) ve tarihi Çeşme Hamamı diğer önemli tarihi yapılarıdır.

Şekil 4.1 : Arap Cami Mahallesi'nin Beyoğlu İlçesi içerisindeki konumu.

Şekil 4.2 : İBB, Harita Müdürlüğü, Arşiv ve Kopyalama Sistemleri Şefliği, 2018 tarihli hava fotoğrafı, 171 pafta, 1110 ada görünümü.

Yapı parseli göre şekillenmiştir. Güneybatı yönünde meri⁴ aydınlık oluşturacak kadar arka bahçe mesafesi bırakmak kaydıyla (2.75 m) bulunduğu parseli tam oturmuştur. Biri dikdörtgen, biri kareye yakın iki dörtgenin birleşiminden oluşan düzensiz çokgen formundadır. A1 Aydınlık (13.45 m²) ve A2 Aydınlık (3.32 m²) ve A3 Aydınlık (2.01 m²) şeklinde adlandırılmış 3 adet aydınlık boşluğu bulundurmaktadır. Yapı kagir olup, taşıyıcı sistemini, üst katlara doğru kademeli olarak kalınlığı azaltılmış dolu tuğla duvarlar ile putrelli volta döşemeler oluşturmaktadır. Çatı örtüsü teras ve ahşap asma çatıdır. Teras çatının üstü sonraki yıllarda tek yöne eğimli ahşap çatı ile kapatılarak muhdes çatı ara kat oluşturulmuştur.

Yapı, bodrum, zemin kat, z. ara kat, birinci, ikinci ve üçüncü normal kattan oluşur. Zemin katı dükkanlar, bodrum katı bu dükkanlarının depo alanı veya ilgili küçük imalat mekanları, özgün ara katı, çay ocağına, birinci, ikinci, üçüncü normal katları ise birbirine geçişleri olan ofis odaları olacak şekilde düzenlenmiş erken 20. yüzyıl

⁴ Arapça kökenli. (yasa, karar vb. için) yürürlükte olan, geçerli bulunan, geçerli.

tipik büro hanıdır. Kat kat veya oda oda kiraya verilmek üzere tasarlanmıştır. Tapu kayıtlarında “altında dükkanı olan kagir han” olarak geçmektedir. Günümüzde , zemin kat elektrik ve aydınlatma dükkanları, bodrum katı bu dükkanların depo alanları olarak kullanılmaktadır. Birinci, ikinci, üçüncü normal katları ise yine farklı çeşitlilikte elektrik-aydınlatma dükkanları, bunlara ait depo alanları ve Hür Efe Matbaa tarafından kullanılmakla birlikte, boş mekanları da bulundurmaktadır. Çatı ara katı ise, depo amaçlı kullanımdadır.

Yapının ön cephesi yoğun bezemeli eklektik üslupta yapılmışken, arka cephesi bunun tam tersi son derece sade yapılmış, sıva üzeri boya olarak geçilmiştir. Kısmi cepheler de sıva üzeri boya veya sıvasızdır.

Yapının iki farklı girişi bulunur, ikisi de Bankalar Caddesi’ne bakan ön cephededir. Yan yana olan bu girişlerden biri fotoselli cam kapı ile zemin kat dükkan1 girişi sağlarken, diğeri çift kanatlı demir kapı, han ana giriş kapısıdır. Bu girişler Bankalar Caddesi kaldırım kotunun 17 cm aşağısındadır. Cadde kaldırımından bir basamak aşağı inilerek hana giriş yapılır. Bankalar Caddesi’ndeki yol ve kaldırım çalışmalarından dolayı zamanla yol kotu yükselmiş, Voyvoda Han’ın da içinde olduğu caddedeki birçok tarihi eser girişi cadde kaldırım kotunun altında kalmıştır.

Tez konusu yapı, bazı bilinçsiz yeni kullanım müdahaleleri görmekle beraber, giriş ve bodrum katı hariç özgünlüğünü büyük oranda korumaktadır.

4.2 Tarihsel Gelişimi

Voyvoda Hanı, yapının kuzeydoğu cephesindeki tabelada yazdığı üzere 1903-1904 yılları arasında inşa edilmiştir (Şekil 4.3). Bu tabelanın özgün olmadığı bilinmekle birlikte, tüm kaynaklarda inşa tarihi 1903-1904 olarak geçmektedir. Ticaret yıllıklarında, 1903 yılı öncesi kayıtlarda olmaması, 1905 yılı ve sonrası kayıtlarda bulunması ise bu tarihi doğrulamaktadır. Yapının mimarı bilinmemektedir.

Şekil 4.3 : Bankalar Caddesi’ne bakan kuzeydoğu cephesi üzerindeki metal tabela.

1858-60 tarihli D'Ostoya haritasında ve 1870'lerde Gavand'ın çizdiği Tünel Planı'nda caddeye cephesi bulunan küçük bir bina ile arkasında yer alan daha geniş ve avlulu/geçitli bir yapı görünmektedir (Şekil 4.4). Lokanta, marangoz, demirci dükkanı gibi küçük işletmeler için kullanılan bu yapıların ikisi de ahşap olup, bir görüşe göre asır başında Voyvoda Han'a yer açmak için yıkılmıştır (Şekil 4.5). Bir diğer ihtimal ise, 19. yüzyılın ikinci yarısında meydana gelen ve bölgede de etkin olan yangınlardan zarar görmüş olması ve ilgili parsellerin boşalmasıdır.

Şekil 4.4 : D'Ostoya Haritası, 1858-60, Gavand Tünel Planı, 1872-74.

Şekil 4.5 : Voyvoda Caddesi 1892-96, SALT Arşivi, 1855 yıllarına doğru çekilmiş Piazza del Comune gösteren fotoğrafa giren Voyvoda Han'ın inşaatından önce yerinde bulunan ahşap yapı.

Artık 1905 tarihli Goad Haritası'nda inşa edilmiş olan Voyvoda Han'ın yapı konturu günümüzdeki yapıyla uyuşmaktadır (Şekil 4.6). Dolayısıyla 1905 yılı sonrasında yapı kütlelerinin değişmediği ve haritada çizilen Voyvoda Han'ın günümüze ulaşan yapı olduğu söylenebilir.

Şekil 4.6 : Goad Sigorta Haritası, II. Sayı, pafta no:26, 1905.

Voyvoda Han, caddedeki büyük ve görkemli binaların aksine, bulunduğu parselde uyum sağlamak zorunda kalmış bir yapıdır. Yapısı ve büyüklüğü itibariyle büyük şirketlere uygun olmayan bu hanı başından beri, İngiliz Postanesi dışında daha çok küçük ölçekli şirketler, temsilcilikler ve bürolar kullanmıştır. Bugün Voyvoda Han'da, birçoğunun geçmişi 1940'lara kadar dayanan elektrik, ses ve aydınlatma dükkanları, ilgili depo mekanları ile Hür Efe Matbaa bulunmaktadır.

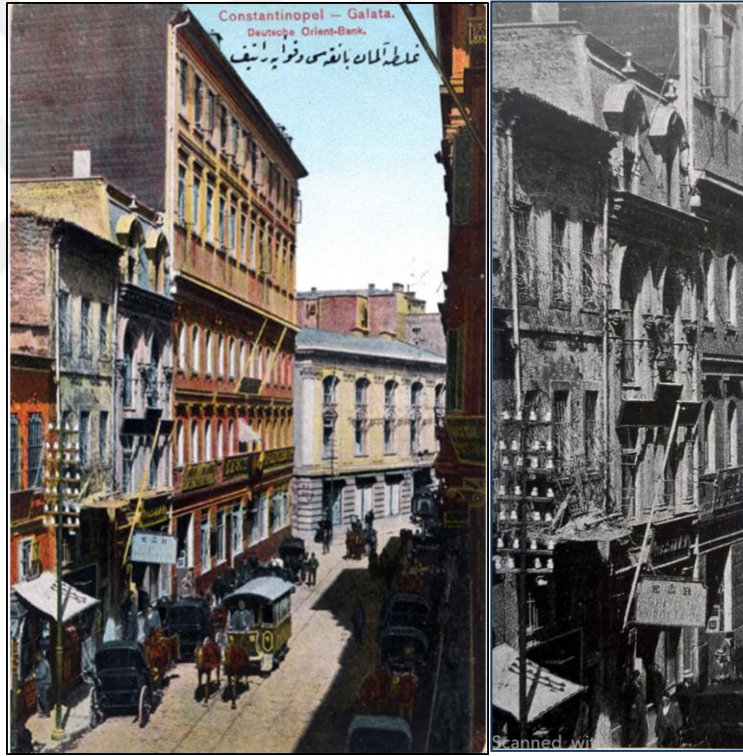
1905 tarihli Goad Haritası'nda verilen bilgiye göre hanın ilk kullanıcıları, İngiliz Postanesi dışında Western Assurance ve Sun Fire Office sigorta şirketleridir. Şark Ticaret Yıllıklarına bakıldığında ise; 1905 tarihli yıllıkta, Gerdanidis isimli birinin odabaşı olduğu yapıda; iki sigorta şirketi ajansı, bir mühendis, iki avukat ve iki komisyoncu bulunmaktadır (Şekil C.1). 1909 tarihli Şark Ticaret Yıllığı'nda ise, zemin kat mağazada; İngiliz Posta Ofisi, handa; iki sigorta şirketi ajansı, iki komisyoncu, bir avukatlık ofisi, bir tüccar, maden ve mineral malzemeleri satılan dükkan, Sir W.G Armstrong Whitworth Şirketi'nin temsilcisi ve bir mühendis bulunmaktadır (Şekil C.2). 1905 tarihli Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han kullanıcılarında İngiliz Posta Ofisi'nin adının geçmemesi, 1905 tarihli Goad Haritası'nda ise yer alması, 1905 yılında ticaret yıllıkının Goad Haritası'ndan önce yazıldığını ve sonrasında İngiliz Posta Ofisi'nin Voyvoda Han'a taşındığını düşündürmektedir. İngiliz Posta Ofisi 1912 yılına kadar Voyvoda Han'da kalmıştır. Siyasi sebeplerle Galata'daki binasından ayrılmasının ardından, Galata İngiliz Postahanesi'ne kıyasla çok daha küçük postahane ofisleri açmak suretiyle, sırasıyla

Karaköy Yeni Han, Voyvoda Han ve Ömer Abed Han olmak üzere üç farklı hana taşınmıştır. Böylelikle 1914 I. Dünya Savaşı'na kadar hizmet vermeye devam etmiştir. Taşınılan üç hanın da prestijli ve batılı mimariye sahip yapılar olmasına dikkat edilmiştir. Bunlardan ikisi Osmanlı Başkentinde büyük projelere imza atan dönemin ünlü mimari Alexandre Valluri'nin tasarlamış olduğu hanlardır (Karaköy Yeni Han, Ömer Abed Han). Voyvoda Han'ın mimari bilinmese de, tasarımı ve Voyvoda Caddesi'ndeki konumu (Osmanlı Bankası'na yakın olması) postahane için yeni adres seçiminde etkili olmuş görünmektedir. Ticaret yıllıklarında Voyvoda Han'da bulunan iki sigorta şirketi acentasının 1909 (Şekil C.3) ve 1912 (Şekil C.5) tarihli ilanına ulaşılmıştır. 1909 tarihli ilanda, Voyvoda Han, 'İngiliz Postahanesi'nin olduğu bina' olarak tanımlanırken, 1912 tarihli yıllıkta, 'Osmanlı Bankası yanında' olarak tanımlanmıştır.

Voyvoda Han, kuzeybatı yönünde 9 parsel (Baltazzi Han/Agopian Han/ Deutsche Orientbank Bank/Banca Commerciale Italiana/Akbank/The Galata Istanbul Hotel) ve güneydoğu yönünde 11, 12 (43 ve 45 numaralar), 13 parsel ile bitişik nizamdadır. 9 parseldeki yapı 1868'de Baltazzi Han adıyla anılmakta ve ilk tespit edilebilen hali, zemin katıyla 2 üst kattan oluşan ve pencere adedine kadar bugünkü binanın alt katlarının genel şekline uyan bir yapıdan ibaretti. Yapıyı bugünkü durumuna getiren ilk değişiklik 1904 yıllarına doğru eklenen 2 kat olmuştur. Bu eklemeyele bugünkü hacmine kavuşan han (Eldem, 2000), yapılan işlev ve fonksiyon değişikliğine bağlı olarak farklı tarihlerde çeşitli müdahaleler geçirmiştir. Yapı tapu kayıtlarında "kagir altında 5 dükkanı olan han" olarak geçmektedir. Voyvoda Han'ın doğuda bitiştği, 11 ve 12 parseldeki yapılar ise, 1896 yıllarına doğru inşa edilmiştir. Tapu kayıtlarında, 11 parsel, "üstünde odaları olan kagir dükkan" olarak, 12 parsel ise, "kagir dükkan olan ev" olarak geçmektedir. Goad Sigorta Haritası'nda da bu bilgiler doğrulanmakta, bu iki bina kagir olarak gözükmekte ve bu günkü parsel durumunu da tamamen yansıtmaktadır. Aynı yıllarda Deutsche Orientbank Bank'a ait kartpostalda ise, söz konusu iki binanın cepheleri gözükmekte ve günümüzde iki binaya da sonradan bir kat eklendiği anlaşılmaktadır (Şekil 4.7). Güneydoğu yönünde bitişik nizamda olduğu üçüncü yapı, 13 parseldeki iş hanının ise, hangi yılda inşa edildiğine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır, bununla birlikte 12 parseldeki yapı ile aynı tarihlerde inşa edildiği düşünülmektedir. Bitiştği yapıların tarihleri göz

önüne alındığında 1903-04 inşaa tarihli Voyvoda Han'ın bitişik nizamda boş kalan ara parsele en son yapıldığı anlaşılmaktadır.

Voyvoda Han tapu kayıtlarında, “kagir altında dükkanı olan han” olarak geçmektedir. Han'ın ön cephe olarak tanımlanan kuzeydoğu cephesine ait eski görüntüsüne, yine yukarıda bahsi geçen Deutsche Orientbank Bank'ı gösteren kartpostaldan ulaşabilmektedir. Bu görüntü, hanın kuzeydoğu cephesinin zemin kattaki müdahaleler haricinde, bir değişikliğe uğramadan günümüze ulaştığını göstermektedir. Goad haritasında ve 1909 Şark Ticaret Yıllığı'nda adı geçen, Voyvoda Han'nın zemin kat mağazasındaki İngiliz Postanesi'nin varlığı, kartpostaldaki kraliyet arması ve ER⁵ harflerini taşıyan tabeladan anlaşılmaktadır (Şekil 4.7).

Şekil 4.7 : Deutsche Orient Bank'ı gösteren kartpostal ve bu kartpostaldan siyah - beyaz detay (1904-10), SALT Arşivi.

Goad haritasında yapı gabarisi ve hanın ilk kullanıcıları dışında, yapının örtü sistemi hakkında da bilgi verilmiştir. Kuzeydoğu yönüne bakan teras çatı ve güneybatı yönüne bakan asma ahşap çatının sınırları, harita üzerine işlenmiştir. Ayrıca, yapının ana aydınlığı olan A1 aydınlığının çatı ışıklığı da, günümüzdeki yeriyile birebir

⁵ Edward Rex: VII. Edward, Büyük Britanya Kralı 1841-1910.

uyuşmasa da, yakın konumda gösterilmiştir. Günümüzde kapatılmış olan, ancak yapıdaki izlerden kat planlarında var olduğu anlaşılan A2 ve A3 aydınlık boşlukları ise, goad haritasında gösterilmemiştir.

Harita Genel Müdürlüğü'nden alınan 1937 tarihli hava fotoğrafında ise, çok net olmasa da, yapının çatı örtüsünün sadece sınırları değil kendisi de görülebilmektedir (Şekil 4.8). Bu fotoğrafta, yapının kuzeydoğu yönüne bakan teras çatısı, güneybatı yönüne bakan asma ahşap çatısı, A1 ve A3 aydınlık boşluklarının çatı ışıklıkları ve A2 aydınlık boşluğu gözükmemektedir.

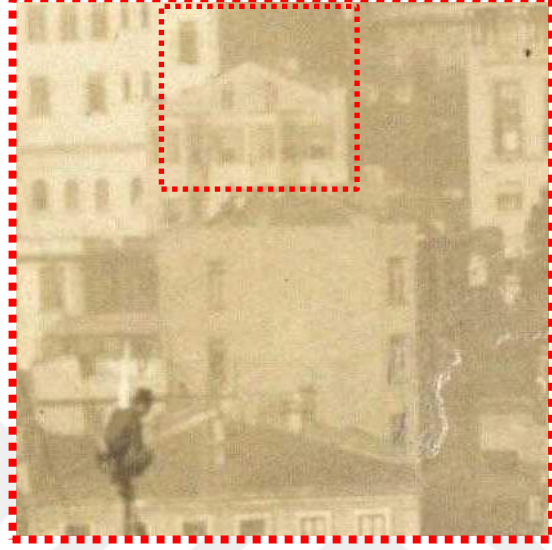

Şekil 4.8 : HGM 1937 tarihli hava fotoğrafından detay.

Sonraki tarihli haritalara bakıldığında ise; 1956 Bülent Tuvala Haritası (Şekil E.30) ve 04.07.1962 tarihli halihazır haritada (Şekil E.17), yapı konturleri ve A2 aydınlık boşluğu 1937 tarihli hava fotoğrafıyla aynı gösterilmiştir.

Bitişik nizam olan yapının güneybatı cephesine ait en eski görüntüsüne ise, 6 Ekim 1923 tarihli, İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluşunu gösteren fotoğraftan ulaşılmaktadır (Şekil 4.9). Bu fotoğraftan, güneybatı cephesinin zemin kat ve bodrum katta uğradığı müdahaleler haricinde, özgün haliyle günümüze ulaştığı söylenebilir. Güneybatı cephesini gösteren 1923 tarihli fotoğraf haricinde, 1928 tarihli fotoğraf

(Şekil A.12), tarihi net olarak bilinmeyen Süleymaniye Camii tarafından çekilmiş fotoğraflar (Şekil A.14 ve A.16) ve 1982-98 yılları arasında Ayosya Camii'nden çekilmiş fotoğraflara ulaşılmıştır (Şekil A.17). Bu fotoğrafların genelinde, güneybatı cephesi üçüncü kattan itibaren görünüşe girmiştir, cephe gabarisi, pencere doluluk boşlukları hepsinde aynıdır ve günümüzdeki haliyle örtüşmektedir.

Şekil 4.9 : İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluşunu gösteren fotoğraftan detay, 6 Ekim 1923, SALT Arşivi (fotoğrafın tamamı şekil A.10).

Şekil 4.10 : Sülemaniye Cami tarafından çekilmiş Galata manzarasını gösteren fotoğraftan detay, (tarih bilinmiyor), SALT Arşivi (fotoğrafın tamamı şekil A.14).

Hanın kuzeydoğu cephesi, zemin kattaki müdahaleler haricinde özgün haliyle günümüze ulaşmakla birlikte, son yıllarda bu cepheye bakan teras çatının üzeri tek yöne eğimli muhdes ahşap çatı ile örtülmüş, teras parapet duvarı üzeri ise ondülin levha ile kapatılmıştır. Ne zaman bu muhdes eki aldığı bilinmemekle birlikte, kurul arşivlerindeki 1989 tarihli fotoğrafta bugünkü gabarisinde ahşap çatı ve teras parapet

duvarı üzeri ondülin levha gözükmektedir. 2010 tarihli fotoğrafta ise ondülin levhanın yerini camekan almıştır. Bu fotoğrafların ek olarak konulduğu kurul raporunda ise, 1970 tarihli fotoğraflara kadar cemakanlı katın bulunmadığı, 1991 tarihli fotoğraflarda ise bu katın eklendiği bilgisi yer almaktadır (Şekil E.7). Dolayısıyla 1970'e kadar özgün teras çatının kullanıldığı, 1970-91 tarihleri arasında, teras çatının üzerine muhdes ahşap çatının yapılarak, bazı değişiklikler geçirilerek aynı gabarilerde günümüzde mevcut olduğu söylenebilir.

İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'nda dosyası incelenen yapının tescil karar belgesine ulaşılmıştır. Yapı, GEEAYK'nın 25.06.1983 tarihli 15185 sayılı kararıyla "İstanbul, Eminönü-Karaköy arasında yapılması düşünülen yeni köprü nedeni ile" bölgede tespit edilmiş diğer eski eser yapılarla beraber toplu olarak tescillenmiştir (Şekil E.3-4).

4.3 Plan Özellikleri

Voyvoda Hanı, bodrum, zemin, ara kat, birinci, ikinci, üçüncü normal kat ve çatı ara kattan oluşur. Hanın bodrum katı depo, yüksek tavanlı giriş katı mağaza, özgün zemin ara katı çay ocağı, normal katları ise kat kat veya oda oda ofislere kiraya verilmek üzere, birbirine geçmeli olarak tasarlanmıştır. Bu geçişlerden bazıları, zamanla hanın sonraki kullanıcıları tarafından değiştirilmiş veya kapatılmıştır. Zemin kattaki büyük mağaza ise, günümüzde tek kanat kapısı bulunan alüminyum doğramalı cam bölme duvar ile ikiye ayrılarak, iki dükkan kullanımındadır.

Normal kat planları, bazı farklılıklar içermekle birlikte, genel olarak aynı plan şemasına sahipken, farklı işlevler için tasarlanan zemin ve bodrum kat planları normal katlardan farklılık gösterir.

Günümüzde, hanın zemin katı, iki adet dükkan, han giriş holü ve koridoru, bu koridorun ulaştığı birinci kata geçişi sağlayan M1 merdiveni ve holü, bu holden iki basamak aşağı inilerek ulaşılan, M1 merdiveninin altında kalan M0 merdiveni ve holü ile bu hole bağlanan depodan oluşur. Sonradan, bodrum katı ile birlikte, yapının güneybatı ana beden duvarları dışına, cephe boyunca devam eden betonarme ek almıştır. Bunun yanında zemin katta, dönel çelik merdivenle çıkılan, sonradan oluşturulmuş, arka ana beden duvarı dışına taşan, muhdes bir ara kat da bulunur. Yapını özgün zemin ara katı ise, M1 çift kollu mermer merdivenin orta

sahanlığından, iki basamak çıkılarak ulaşılan, günümüzde çay ocağı olarak kullanılan mekandır.

Zemin katta, Bankalar Caddesi'ne bakan dükkan1'in, caddeden direkt girişi olmakla birlikte, dükkan2 ve M1 merdiven holüne de geçişi bulunmaktadır. Dükkan2'nin ise girişi, sadece M1 merdiven holünden yapılmaktadır. Bina girişi ise, Bankalar Caddesi yol kotundan, dükkan1'e girişi sağlayan, fotoselli cam kapının yanında bulunan, üzeri bezemeli çift kanatlı demir kapı ile yapılır.

Bodrum kata geçiş, zemin katta M1 çift kollu merdivenin altında bulunan, M0 tek kollu taş merdivenle sağlanır. Bodrum katı, özgün kagir duvarları yanında, kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda, sonradan eklenmiş bölücü duvarları da barındırır. Bu müdahalelerle günümüzde, birbirine geçişi olmayan üç farklı bölüme ayrılmış durumdadır. Dolayısıyla, bodrum kata inen tek özgün merdiven olan M0 tek kollu taş merdiven ile bodrum katının sadece belirli bir bölümüne ulaşılır. Diğer bölümlerine ulaşım, zemin kat dükkanları içinde, sonradan yapılan muhdes merdivenlerden sağlanır.

Özgün olan plan şemasında çekirdek ortada çözüldüğü için, yapı girişinden, birinci kata çıkışı sağlayan M1 çift kollu mermer merdivene ulaşım, uzun, dar bir koridor ile sağlanır. M1 merdivenin birinci kata ulaştığı merdiven holünün devamında ise, hanın normal katları arasında sirkülasyonu sağlayan çeyrek dönüşlü tek kollu ana merdivene ulaşılır. Normal kat planlarında; bu merdivenin çıktığı L şeklindeki koridor, birbirlerine geçişleri bulunan çeşitli büyüklüklerde bu koridora açılan odalar ve koridorun güneydoğu yönü sonunda yer alan wc bulunur. L şeklindeki koridorun kuzeydoğu yönü ise, ikinci ve üçüncü katlarda basık kemerle bir hole bağlanır ve bu hole açılan üç oda bulunur. Birinci katta bunun farklılık göstermesi, bu kata ulaşımın M1 çift kollu mermer merdivenle yapılmasındandır. Bu katta, M1 çift kollu mermer merdivenin ulaştığı merdiven holü, L şeklindeki koridora güneydoğu yönünde, donatılı giriş ile bağlanır. İkinci ve üçüncü katlardaki koridora kuzeydoğu yönünden basık kemerle bağlanan hol ve A3 aydınlık boşluğu bu katta bulunmaz.

Bitişik nizam olan yapıda, A3 aydınlık boşluğu dışında, A1 ve A2 aydınlık boşluğu olmak üzere toplam üç adet aydınlık boşluğu vardır, plan şemasında ortada kalan ve sokağı görmeyen mekanlar, bu aydınlık boşlukları ile aydınlatılmaya ve havalandırılmaya çalışılmıştır. Bu aydınlık boşluklarından en etkin olan ana aydınlık

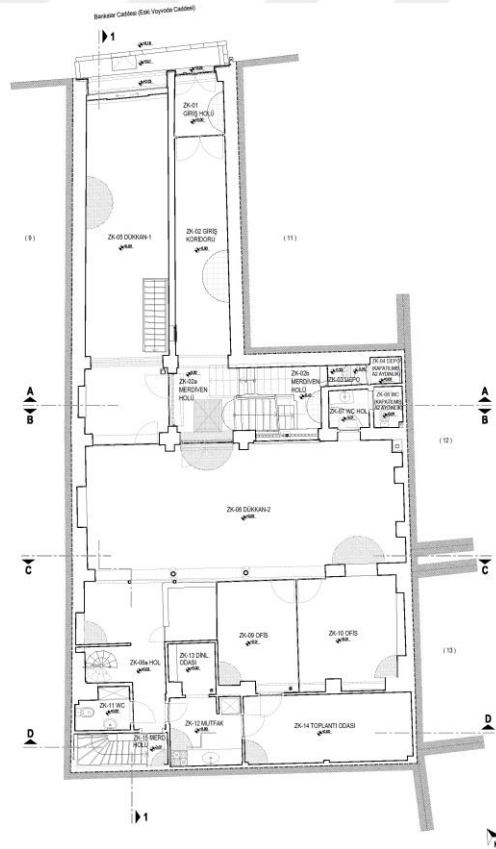
boşluğu, zemin kattan birinci kata geçişi sağlayan M1 çift kollu mermer merdiven ve holünün, üst katlarda aydınlık boşluğu olarak devam etmesiyle oluşan A1 aydınlığıdır. Zemin ara katta; Z-AK-01 çay ocağını, birinci katta, 1K-06 koridor mekanı ile bu boşluğa bakan beş odayı, ikinci katta bu boşluğa bakan çıkma ile dört odayı, üçüncü katta ise, 3K-06, L şeklindeki koridorun kuzeydoğu yönü ile buraya bakan dört odayı aydınlatır. A2 aydınlık boşluğu, yapının 11 ve 12 parsel ile birleştiği köşede bulunur. Buraya bakan wc ve oda olmak üzere her katta toplam iki mekanı aydınlatır. Ayrıca zemin ara katta bulunan Z-AK-01 çay ocağını aydınlatmaktadır. Zemin katta kapatılarak, ZK-04 depo ve ZK-08 wc mekanlarına dönüştürülmüştür. A3 aydınlık boşluğu ise, yapının 9 parselle bitiştği noktada, normal katlar arasındaki sirkülasyonu sağlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdivenin arkasında bulunur. Buraya bakan hol ve oda olmak üzere, her katta toplam iki mekanı aydınlatır. Bu aydınlık boşluğu ikinci ve üçüncü katla sınırlıdır, birinci kata kadar inmemektedir. Bunun sebebi, bu kata ulaşımın M1 çift kollu mermer merdivenle sağlanmasından dolayı, A3'ün aydınlatacağı mekanların, zaten A1 aydınlık boşluğundan ışık alabilmesidir. Bu farklılıklar dışında birinci kat ve üçüncü normal kat planı aynıdır. İkinci kat planında ise, birinci ve üçüncü kattan farklı olarak A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkma bulunur. Bu çıkmanın tavanı, hanın başka hiçbir mekanında bulunmayan alçı bezeme ile kaplıdır.

Bu çıkmanın haricinde; arka cephe olarak tanımlanan, tarihi yarımada'yı gören güneybatı cephesinde, yarım altıgen formunda iki adet çıkma bulunur. Birinci, ikinci ve üçüncü normal katlarda arka cephede bulunan çıkmalar, bulunduğu iç mekanlarda genişleme yaratır.

Çatı katında, yapının dikdörtgene yakın ön kısmı teras çatı olarak tasarlanmışken, parsel'e göre şekil alarak kareye yakın forma dönüşen arka bölümünün üzeri asma ahşap çatı ile örtülmüştür ve asma ahşap çatının altında özgün çatı ara kat bulunmaktadır. Teras çatı ve asma ahşap çatı arasında, A1 aydınlık boşluğunun üzerini örten cam ışıklık bulunur. A2 ve A3 aydınlık boşluklarının üzeri günümüzde kapatılmıştır. Çatı katına çıkışı sağlayan çeyrek döner tek kollu çelik merdivenin konumu, normal katlar arasındaki sirkülasyonu sağlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdivenle aynıdır, ancak daha dardır. Günümüzde teras çatının üzeri, tek yöne eğimli ahşap çatı ile kapatılarak muhdes bir ara kat oluşturulmuştur.

Tavanları putrelli volta döşeme olan yapının bazı odalarına asma tavan yapıldığı için bu odalarda özgün döşeme elemanları görülememektedir. Zemin kat koridoru ve özgün zemin ara kat döşemeleri 20X20 cm ebatlarında dökme mozaik ile kaplanmışken, birinci, ikinci, üçüncü normal kat koridorları 20X20 cm ebatlarında karosimanlar ile kaplanmıştır. Kat koridorları dışında, yapının diğer ortak kullanım alanları da aynı özellikteki karosimanlar ile kaplanmıştır ancak bazı mekanlarda üzeri seramik ile kaplanarak örtülmüştür. Ayrıca, çatı katındaki özgün teras döşemesi de, yapı içinde kullanılan karosimanlardan farklı desen özellikleri gösteren karosimanlarla kaplanmıştır. Odalar ve kapı eşiklerinin zemin kaplamaları ise, ahşap kaplamadır. Ancak bazı odalarda özgün ahşap kaplamalar üzeri ahşap parke veya duvardan duvara halı ile örtülmüştür ve özgün ahşap kaplamaları görmek mümkün olmamaktadır. Pencere ve kapı boşluklarının çoğu özgünlüğünü korumaktadır.

4.3.1 Zemin kat

Şekil 4.11 : Zemin kat planı.

Hanın zemin katı, iki adet dükkan, han giriş holü ve koridoru, bu koridorun ulaştığı birinci kata geçişi sağlayan M1 merdiveni ve holü, bu holden iki basamak aşağı

inilerek ulaşılan, M1 merdiveninin altında kalan M0 merdiveni ve holü ile bu hole bağlanan depodan oluşur (şekil 4.11).

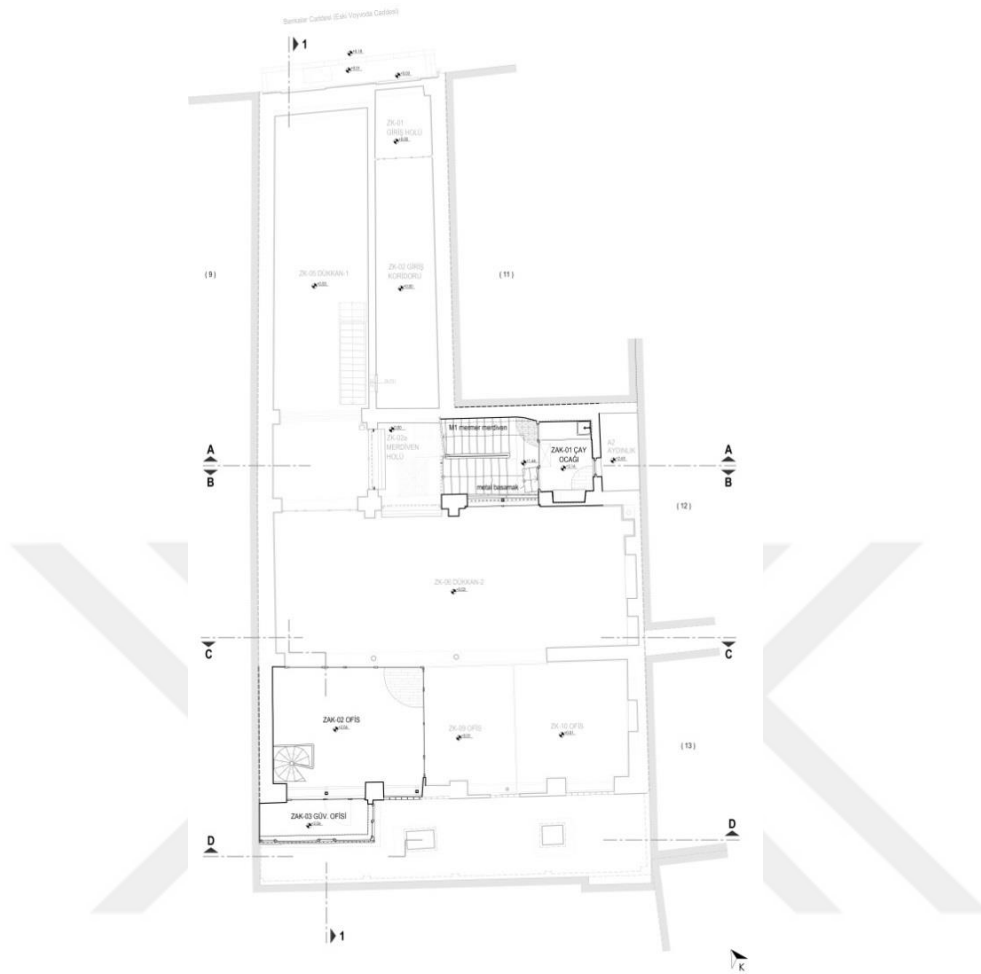
Daha önce de bahsedildiği üzere yapının iki adet girişi vardır ve ikiside Bankalar Caddesi üzerindedir. Bu girişlerden ilki bina ana giriş kapısı, üzeri bezemeli çift kanatlı demir kapı iken (şekil F.1), diğeri zemin kat dükkan 1 giriş kapısı, fotoselli cam kapıdır (şekil F.2). Bina plan şemasında çekirdek ortada çözüldüğü için, hanın girişinden birinci kata çıkışı sağlayan M1 merdiveni ve bodrum kata inişi sağlayan, M1 merdivenin altında bulunan M0 merdivenine ulaşım uzun dar bir koridor ile sağlanır. Bu etkiyi azaltmak için, sonradan girişe ikinci bir kapı eklenerek giriş holü oluşturulmuştur (şekil F.3). Bu giriş holü ve giriş koridorunun tavanı volta döşeme üzeri kalemişi bezemedir (şekil F.4). Kalemişi bezemeler hanın yapıldığı dönemin mimari üslubuyla uyummadığı için sonradan yapıldığı anlaşılmaktadır. Han giriş koridorunun sonu M1 merdiven holüne ulaşır (şekil F.5). Caddeden direkt girişi olmayan arka zemin kat dükkanına giriş de bu holden yapılır. Ayrıca caddeden direkt girişi bulunan ön dükkanın da bu hole geçişi vardır. Ön ve arka zemin kat dükkanları ise, birbirinden tek kanat kapısı olan alüminyum doğramalı cam bölme duvar ile ayrılmıştır.

Caddeye bakan öndeki dükkan dikdörtgen formuna yakın, daha küçük m²'de ve tek mekandan oluşurken, arkadaki dükkan daha büyük, kareye yakın formda ve içinde sonradan oluşturulmuş farklı büyüklükte odalar, iki adet wc ile mutfak barındırır. İki dükkanda da bodrum kata geçişi sağlayan merdivenler bulunur. Daha önce de bahsedildiği üzere, 1950'li yıllarda yapının arka ana beden duvarı dışına cephe genişliğinde betonarme ek yapılmıştır. Bu betonarme ek ile birlikte arka dükkanın genişliği daha da artmıştır. Arka dükkanın bodrum kata geçişini sağlayan dökme mozaik merdivende bu betonarme ekin içinde bulunmaktadır. Bununla birlikte yapılan bu ek, ihtiyaç duyulan m² ihtiyacını karşılayamamış ve dükkanın 9 parselle bitiştiği köşe bölümünde dönel çelik merdivenle çıkılan muhdes ara kat eklenmiştir (şekil F.6). Bu ara kat arka cephede ana beden duvarı dışına taşarak, arka cephenin tasarım bütünlüğünü bozmaktadır (şekil F.7). Zemin kat arka ana beden duvarı dışına yapılan betonarme ek ise, arka cephe zemin kotunun altında kalmakta (diğer bir ifade arka cephe zemin kotu bu ekle yükseltilmiştir) ve çatı ışıklığından aydınlatılmaktadır (şekil F.8). Cephe boyunca yapının güneybatı ana beden duvarı dışına yapılan betonarme ekten dolayı ışık alamayan özgün mekanlar ise, güneybatı

ana beden duvarının +3.30 kotuna konulan cam tuğlalar ile aydınlatılmaya çalışılmıştır (Şekil F.9). Bununla birlikte, mekanlara yeterince doğal ışık ulaşamamaktadır ve günümüzde yapay ışık ile aydınlatılmaktadır. A2 aydınlık boşluğu, yapının 11 ve 12 parsel ile birleştiği köşede, bu kattan itibaren başlar. Ancak, sonraları zemin katta kapatılarak, ZK-04 depo ve ZK-08 wc mekanlarına dönüştürülmüştür.

Muhdes zemin ara kat, güneybatı yönünde sonradan eklenen betonarme ek ve A2 aydınlık boşluğunun kapatılmasıyla oluşturulan mekanlar hariç, tüm zemin kat döşemeleri putrelli volta döşemedir. Dükkan mekanları sıvasız putrelli volta döşeme iken (Şekil F.10), ZK-02a, ZK-02b, ZK-03 ve ZK-07 mekanları sıvalı putrelli volta döşemedir. ZK-01 giriş holü ve ZK-02 giriş koridoru döşemeleri ise, sıvalı putrelli volta döşeme üzeri kalemişi bezemedir. Muhdes ara kat ve güneybatı yönünde sonradan eklenen b.a ekin döşemesi alçıpan asma tavandır. A2 aydınlığının kapatılmasıyla oluşturulan mekanlardan ise, ZK-04 depo mekanı sıvalı betonarme döşeme iken, ZK-08 wc mekanı seramik kaplı betonarme döşemedir. Han giriş holü, giriş koridoru ve merdiven hollerinde dökme mozaik zemin kaplamaları ve mermer süpürgelikler bulunurken (Şekil F.11), M0 merdiven holüne bağlanan deponun zemin kaplamaları karosiman ve terracottadır (Şekil F.12), bu depodan girişi olan A2 aydınlık boşluğunun kapatılmasıyla sonradan oluşturulan ZK-04 depo mekanının zemin kaplaması ise şaptır, süpürgelikleri bulunmamaktadır. Zemin kat dükkanlarında tüm zemin kaplamalar seramiktir ve ahşap süpürgelikler bulunmaktadır. Dükkan mekanları; ZK-05, ZK-06, ZK-06a, ZK-09, ZK-10 kagir duvarları sıvasız dolu tuğla iken, diğer tüm mekanların duvarları sıva üzeri boyadır. Günümüzde dükkanlarda bulunan tüm bölme duvarlar sonradan ihtiyaca yönelik yapılan tadilatlarla eklenen duvarlardır. ZK-05 dükkan 1 ile ZK-02 giriş koridoru duvarına, sonradan 55X75 ebatlarında pencere eklenmiştir. Günümüzde ise, bu pencerenin ZK-05 dükkan 1'e bakan tarafı kapatılmıştır (F.13). Hanın ana giriş kapısı, ZK-K01 pozlu, üstte demir korkuluğu bulunan çift kanat binili demir kapı (Şekil F.1) hariç, zemin katın özgün kapı ve pencereleri günümüze ulaşamamıştır.

4.3.2 Zemin ara kat

Şekil 4.12 : Zemin ara kat planı.

Yapının özgün zemin ara katı, zemin kattan birinci kata geçişi sağlayan M1 çift kollu mermer merdivenin orta sahanlığından, iki metal basamak çıkılarak ulaşılan (Şekil F.14-16), günümüzde çay ocağı olarak kullanılan mekandır (Şekil 4.12). ZAK-01 çay ocağı olarak kodlanan mekanın özgün zemin kaplamaları, ZK-01 giriş holü, ZK-02 giriş koridoru, ZK-02a merdiven holü, ZK-02b merdiven holü ile aynıdır ve dökme mozaik kaplamadır. Günümüzde özgün dökme mozaik kaplamaların üzeri ahşap ve muşamba ile kaplanarak örtülmüştür. Bununla birlikte, sonradan yapılan zemin kaplamaların mermer tezgah altındaki ahşap dolapla birleştiği yerde özgün döşeme kaplaması gözükmemektedir (Şekil F.17). Duvarlar sonradan 15X15 cm seramik ile kaplanmıştır. Tavanı sıvalı özgün volta döşemedir. A2 Aydınlığa bakan özgün pencere boşluğu sonradan müdahaleye uğramış ve küçültülmüştür. Günümüzde A2 Aydınlığa bakan özgün ahşap pencere yerine, 60X100 cm ebatlarında tek kanat pvc

pencere bulunmaktadır (Şekil F.18). 48 cm genişliğindeki kagir güneybatı duvarı da sonradan, oturma alanı oluşturmak amacıyla müdahale geçirmiştir (Şekil F.5). Çay ocağı kullanıcılarının verdiği bilgiye göre, bu müdahale sırasında kagir duvar kesiti azaltılırken, duvarın üst kotlarında I profili çıkmış ve belirli bir bölümü kesilmiştir. Kesilmeyen bölümü ise seramik ile kaplanmıştır (Şekil F.19). B-B kesitine bakıldığında, sonradan seramik ile kaplandığı söylenen bu I profil hizasının, ZK-05 dükkan1'deki kiriş hizasına denk geldiği anlaşılmaktadır (Şekil 4.13). Buradan, bu kirişin duvar hattı boyunca devam ettiği, müdahale sırasında açığa çıkan I profilinin ise, kiriş içerisindeki I profili olduğu düşünülmektedir (Voyvoda Han yapım sistemi hakkında detaylı bilgi için bkz 4.5 Strüktürel Özellikler).

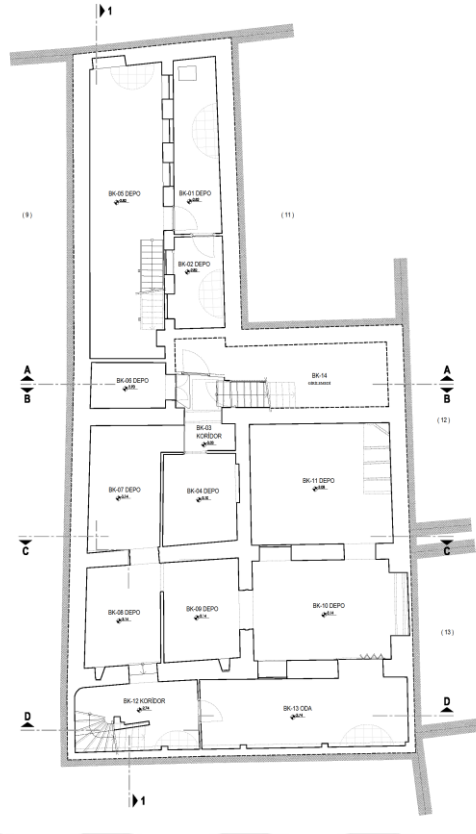
ZAK-01 çay ocağı mekanının, müdahale geçiren güneybatı duvarına ZK-06 dükkan2 mekanından bakıldığında, I profil hizasında basık kemer olduğu görülmektedir (Şekil F.20).

Özgün ara kat dışında, zemin katın güneybatı yönünde 9 parselde bitiştği köşede, dönel çelik merdivenle çıkılan muhdes bir ara kat bulunmaktadır (Şekil F.6). Bu muhdes ara kat arka cephede ana beden duvarı dışına taşarak, arka cephenin tasarım bütünlüğünü bozmaktadır (Şekil F.7).

Şekil 4.13 : B-B kesiti.

4.3.3 Bodrum kat

Şekil 4.14 : Bodrum kat planı.

‘4.5.2 Duvarlar’ bölümünde detaylı anlatıldığı üzere, kagir olan yapının, zemin kat ve birinci, ikinci, üçüncü normal kat duvarları dolu tuğla iken, bodrum kat duvarları tuğla hatıllı moloz taş duvarlardır (Şekil F.21) ve zemin kat duvarlarına göre daha kalındır. Günümüzde, bodrum katı, zemin kat dükkan kullanıcılarının ve han sakinlerinin ihtiyaçları doğrultusunda, özgün kagir duvarları yanında, sonradan eklenmiş bölücü duvarları da barındırır (Şekil 4.14). Bu müdahalelerle günümüzde, birbirine geçişi olmayan üç farklı bölüme ayrılmış durumdadır. Bu bölümlerden ön cepheye bakan bölüm, zemin katta ön cepheye bakan dükkan 1’in depo alanı olarak kullanılmakta, arka cepheye bakan bölüm, zemin katta arka cepheye bakan dükkan-2’nin depo alanı olarak kullanılmakta, ortada kalan bölüm ise, han sakinlerinin depo alanı olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.15). Üç farklı bölümde de zemin kata geçişi sağlayan bir adet merdiven bulunur.

Ön bölüm, BK-05 depo, BK-01 depo, BK-02 depo mekanlarından oluşur. Buraya tek ulaşım zemin kat dükkan1’deki tek kollu çelik merdivendendir. M7 olarak adlandırılan bu merdiven, bodrum katta BK-05 depo mekanına ulaşır. BK-05 depo

mekanından BK-01 depo mekanına, BK-01 depo mekanından ise, BK-02 depo mekanına tek kanatlı ahşap kapı ile geçiş sağlanmaktadır.

Orta bölüm, BK-03 koridor, BK-04 depo, BK-06 depo ve BK-14'ten oluşur. Buraya tek ulaşım, hanın zemin kat giriş koridorunun sonunda, zemin kattan birinci kata geçişi sağlayan M1 merdiveninin altında bulunan, tek kollu taş merdivendendir (Şekil F.22). M0 olarak adlandırılan bu merdiven, bodrum katta BK-03 koridor mekanına ulaşır. Bu koridordan BK-04 depo, BK-06 depo ve BK-14 mekanlarına geçiş vardır. BK-14, üst kat wc'lerinden gelen pvc pis su borularının geçtiği mekandır ve saha çalışmaları sırasında buraya girilememiştir. Arka bölümde yer alan BK-07 depo mekanının ise sonradan OSB bölücü duvar ile bu koridora geçişinin kapatıldığı anlaşılmaktadır.

Arka bölüm, BK-07 depo, BK-08 depo, BK-09 depo, BK-10 depo, BK-11 depo mekanları ile bodrum kat güneybatı ana beden duvarı dışına cephe boyunca sonradan eklenen betonarme ek içindeki BK-12 koridor ve BK-13 oda mekanlarından oluşur. Bodrum katın ana beden duvarı dışına cephe boyunca yapılan bu betonarme ekle birlikte, bu duvardaki özgün mazgal pencereler kapatılmış (Şekil F.23-25), arka bahçeye çıkan, özgün basık kemerli kapı boşlukları ise, ya kapatılmış (Şekil F.26) ya da sonradan eklenen betonarme ekin içindeki mekanlara açılmıştır (Şekil F.27). Ayrıca, BK-10 depo mekanının güneybatı duvarında bulunan, kapatılmış özgün basık kemerli kapı boşluğunun az ilerisinde, özgün kapı boşluğuna göre daha geniş, yeni bir kapı boşluğu tanımlanmıştır. Özgün kapı boşlukları basık kemerle sonlanırken, genişletilen özgün kapı boşluğu volta döşemenin altına kadar çıkmıştır (Şekil F.28). Sonradan eklenen betonarme ekin içindeki mekanlarla, özgün mekanların döşeme kotu arasında 40 cm fark vardır ve betonarme ek içindeki mekanlardan, bir basamak aşağı inilerek özgün mekanlara geçiş yapılır. Özgün yapı içindeki odalar arasındaki geçişler ise, düzayaktır.

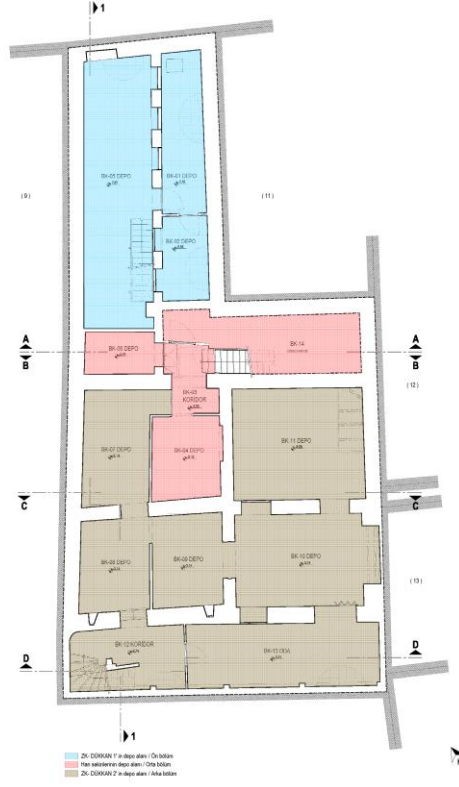
Arka bölüme ulaşım, ZK-15 merdiven holünde bulunan M5 dökme mozaik merdivendendir. Bu merdiven bodrum katta, betonarme ek içindeki BK-12 koridor mekanına ulaşır. BK-12 koridorundan, betonarme ekin içindeki diğer mekan olan BK-13 oda mekanına düzayak, yapının özgün mekanı olan BK-08 depo mekanına ise, bir basamak aşağı inilerek geçiş yapılmaktadır. BK-08 depo mekanından, BK-07 depo ve BK-09 depo mekanına, BK-09 depo mekanından, BK-10 depo mekanına, BK-10 depo mekanından, BK-11 depo ve BK-13 oda mekanlarına geçişler bulunur.

BK-11 depo ile BK-10 depo mekanı arasındaki özgün kapı boşluklarından biri sonradan kapatılmıştır (Şekil F.29). Arka bölümde, M5 dökme mozaik merdiven dışında, BK-11 depo mekanının tavanında kapatılmış merdivenin döşeme izine rastlanmıştır (Şekil F.30). Bu merdivenin özgün merdiven boşluğu olmadığı, oluşan ihtiyaçlar sonucu bir dönem açıldığı ve bu ihtiyacın ortadan kalkması sonucu günümüzde kapatıldığı anlaşılmaktadır.

Bodrum katı, yıkarıda ön, orta ve arka bölümlerde bahsedilen, farklı büyüklükte on bir oda ve bir koridordan oluşmaktadır. Daha sonraları arka cepheye eklenen betonarme ek ile birlikte oda sayısı on ikiye, koridor sayısı ikiye çıkmıştır.

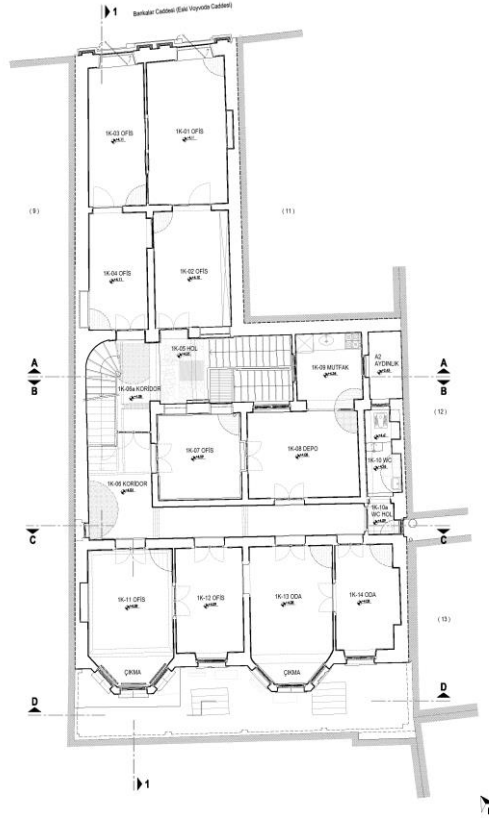
Bodrumda, ön bölüm mekanları ile arka bölümde betonarme ek içinde bulunan BK-12 koridor ve BK-13 oda mekanlarının zemin kaplamaları seramik kaplama, duvarları ise sıva üzeri boyadır. Bununla birlikte, ön bölüm mekan tavanları volta döşeme üzeri sıva iken, arka bölümde betonarme ek içinde bulunan BK-12 koridor ve BK-13 oda mekanlarının tavanı, betonarme döşeme üzeri sıvadır.

Bu mekanlar dışında, bodrum kattaki tüm mekanların; zemin kaplamaları şap kaplama, duvarları tuğla hatıllı moloz taş duvar üzeri boya, tavanları ise volta döşeme üzeri boyadır. Hiçbir mekanda süpürgelik bulunmamaktadır. Duvar ve döşemelere sıva olmadan direkt boya uygulanması, hem kagir duvar örgüsünü hem de putrelli volta döşemenin mimari elemanlarını görünür kılmıştır. Bodrum katta, özgün kapı ve pencere boşluklarının çoğu korunmakla birlikte, kapı ve pencerelerin hiçbiri günümüze ulaşamamıştır. BK-06 depo mekanına açılan çift kanat biyeli demir kapının ise, kapının 42 cm yukarısında bulunan ahşap lento ve lento üzerindeki hafifletme kemerinden dolayı, buranın özgün kapısı olmadığı anlaşılmaktadır. Bodrum katta müdahale geçirmiş diğer kapı açıklıklarından buraya getirilmiş olabileceği düşünülmektedir (Şekil F.31).

Şekil 4.15 : Bodrum kat kullanım şeması.

4.3.4 Birinci kat

Şekil 4.16 : Birinci kat planı.

Yapının birinci katına ulaşım, zemin kattan M1 çift kollu mermer merdiven ile sağlanır (Şekil F.32). Basamakların bitiminde 1K-05 merdiven holü bulunur (Şekil F.33). 1K-02 ofis mekanına bu holden geçiş yapılır. Merdiven holü, L kat koridoruna güneydoğu yönünde donatılı giriş ile bağlanmıştır. M1 çift kollu mermer merdivenin kuzeybatı yönü devamında birinci kattan, ikinci kata geçişi sağlayan M2 çeyrek döner tek kollu mermer merdiven bulunur. Bu kattan başlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdiven kovası çatı arak kata kadar tüm katlarda sürmektedir. Bu kat, L kat koridoru, bu koridora açılan farklı büyüklükte, birbirine geçişi olan odalar ve koridorun güneydoğu yönü sonunda yer alan wc mekanı ile üst kat plan şemalarıyla benzerlik gösterir (Şekil 4.16). Yalnız bu katta, L kat koridoru daha sonraları, kuzeydoğu kolunun ortasından çift kanatlı kapısı bulunan muhdes bir ahşap bölücü duvar ile ikiye ayrılarak müdahaleye uğramıştır (Şekil F.34). Bu sonradan oluşturulan muhdes bölünme ile bu katta koridor, üst katlardan farklı olarak, 1K-06a koridor ve 1K-06 koridor olmak üzere, iki mekan olarak adlandırılmıştır. 1K-06a koridor mekanından, yukarıda bahsedilen ikinci kata geçişi sağlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdivene ve merdivenin yanında bulunan 1K-04 ofis mekanına ulaşım sağlanır. 1K-06 koridor mekanından ise, 1K-07 ofis, 1K-08 depo, 1K-10a wc hol, 1K-11 ofis, 1K-12 ofis, 1K-13 oda ve 1K-14 oda mekanlarına geçişler bulunur. Koridor veya merdiven holüne direkt açılmayan mekanların girişleri ise, sirkülasyona ulaşım sağlayan mekanlardan yapılmaktadır. 1K-01 ofis mekanına, 1K-02 ofisten, 1K-03 ofis mekanına, 1K-04 ofisten, 1K-09 mutfak mekanına, 1K-08 depodan ve 1K-10 wc mekanına, 1K-10a wc hol mekanından geçiş bulunur. Bununla birlikte, koridora direkt açılan odaların da kendi aralarında geçişleri bulunmaktadır. Hanın sonraki kullanıcıları tarafından, değişen işlev değişikliğiyle birlikte, bu odalar arasındaki özgün geçişlerin bazıları değiştirilmiş veya kapatılmıştır. M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivenin altı da, depo amaçlı kullanılmak üzere sonradan kapatılmıştır (Şekil F.35). Hanın tüm normal katlarında, odalar arası geçişler düzayaktır. Sadece bu katta, 1K-08 depo mekanından, 1K-09 mutfak mekanına geçiş, +26 cm kot farkıyladır (Şekil F.36). Bunun sebebi, 1K-09 mutfak mekanının altında bulunan, günümüzde çay ocağı olarak kullanılan özgün zemin ara kat mekanının ihtiyacı olan yüksekliği elde etmektir (Şekil G.10). Ayrıca 1K-08 depo

mekanıyla 1K-09 mutfak mekanı arasındaki duvarın şişkin kemerle⁶ sonlanması da üst katlardan farklılık göstermektedir (Şekil F.37).

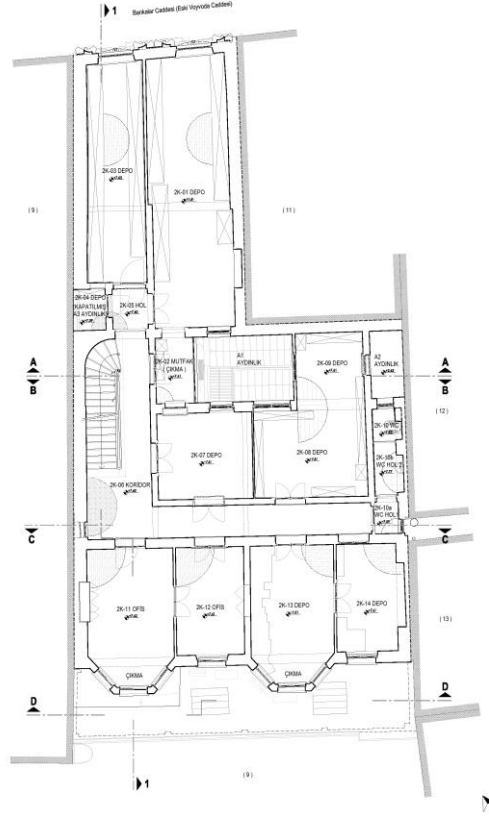
Plan şemasında sokağa cephesi olmayan ve ortada kalan odaların aydınlatılmasını ve havalandırılmasını sağlayan, yapının ana aydınlığı A1, bu kattan itibaren başlar. Bu kata ulaşım sağlayan M1 çift kollu mermer merdiven ve holü, üst katlarda A1 aydınlık boşluğu olarak devam eder (Şekil F.38). Zemin kattan başlayan A2 aydınlık boşluğu da bu katta devam etmektedir. 1K-04 ofis mekanının ise, çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapısı çakıştığı üst katlardan farklı olarak, A1 aydınlık boşluğuyla direkt bağlantılıdır ve buradan ışık almaktadır. Bu sebeple, ikinci ve üçüncü katlarda buranın üstüne gelen mekan, A3 aydınlık boşluğu tarafından aydınlatılırken, bu katta bu boşluk ile boşluğun açıldığı hol, oda m2'sine katılarak daha geniş bir mekan elde edilmiştir. Arka cephe olarak tanımlanan güneybatı cephede bulunan çıkmalar da bu katta başlayıp, 1K-11 ofis (Şekil F.39) ve 1K-13 oda (Şekil F.40) mekanlarında bulunmakta ve bu mekanları genişletmektedir.

Birinci kattaki tüm mekanların tavanları putrelli volta döşemedir. Ancak, 1K-11 ofis mekanının çıkmasının tavanı, daha sonraları asma alçıpan tavan ile kapatılmıştır (Şekil G.7). 1K-05 merdiven holü döşemesi mermer kaplamadır (Şekil F.41) ve hanın başka hiçbir mekanında bu zemin kaplamasına rastlanmamaktadır. Çift kanat kapısı bulunan muhdes ahşap bölücü duvar ile sonradan ikiye bölünen L kat koridorunun zemin kaplamaları ise, 20X20 karosimandır (Şekil F.42). 1K-10a wc hol ve 1K-10 wc mekanlarının döşemeleri günümüzde seramik kaplama olmakla birlikte, özgününde karosiman kaplama olduğu, 1K-10a wc hol mekanındaki özgün karosiman süpürgeliklerden anlaşılmaktadır (Şekil F.43). 1K-11 ofis mekanı (Şekil F.44) hariç, diğer mekanlarda özgün ahşap kaplamalar, ahşap parke, pvc veya halıfleks kaplama ile kapatılmıştır. 1K-10 wc mekanının seramik kaplı, 1K-12 ofis mekanının ise, duvar kağıdı kaplı duvarları hariç tüm kagir duvarlar boyalıdır. Odalarda ikili kapı sistemi vardır. İç mekana açılan kapılar çift kanatlı camlı ve tablalı ahşap kapılar iken, dış mekana açılan kapılar çift kanatlı biyeli dökme demir kapıdır. Çift kanatlı biyeli demir kapı kanatlarından hiçbiri günümüze ulaşmamıştır. Sadece kanatların alt ve üst biye yuvaları yerinde durmaktadır (Şekil F.45). 1K-K05 ve 1K-K07 poz'lu kapılarda ise, demir kapı biye yuvaları bulunmamaktadır (Şekil

⁶ Şişkin kemer: Merkezi, üzengi çizgisinden daha aşağıda olan kemer (Hasol, 1988, s. 255).

F.46). İç mekana açılan çift kanatlı camlı ve tablalı ahşap kapıların ise, çoğu günümüze ulaşmakla birlikte, camlarının boyanarak şeffaflığını yitirmesi, binilerinin değiştirilmesi, yeni kilit takılması vs. gibi bazı müdahalelere uğramıştır (Şekil F.47).

4.3.5 İkinci kat

Şekil 4.17 : İkinci kat planı.

İkinci kata ulaşım, birinci kattan M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivenle yapılır (Şekil F.48-49). Bu kat, L kat koridoru, bu koridora açılan farklı büyüklükte, birbirine geçişi olan odalar ve koridorun güneydoğu yönü sonunda yer alan wc mekanı ile diğer normal kat plan şemalarıyla benzerlik gösterir (Şekil 4.17). Bununla birlikte bazı müdahaleler ve farklılıklar içermektedir. Üçüncü kat ile aynı, birinci kattan farklı olarak; bu katta L kat koridoru, kuzeydoğu yönünde dıştan basık kemer içten düz atkıyla bir hole bağlanır ve kuzeydoğu yönünde bulunan 2K-03 depo ve 2K-01 depo mekanlarına bu holden geçiş sağlanır (Şekil F.50). Bu farklılığın sebebi, birinci kata ulaşım sağlayan merdivenle, normal katlar arasında ulaşımı sağlayan merdivenin farklı konumlanmasıdır. Bu holün ve holün açıldığı mekanların aydınlatılması ve havalandırılması için, yapının 9 parselle bittiği noktada, M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivenin arkasında, A3 aydınlık boşluğu, bu

kattan itibaren başlatılmıştır. A3 aydınlık boşluğu tek kanat camlı ahşap kapı ile hole açılır (Şekil F.51) ve günümüzde kapatılarak 2K-04 depo mekanına dönüştürülmüştür (F.52-53). İkinci kat planının, birinci ve üçüncü normal katlardan farkı ise, A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmasıdır (F.54). Çıkmanın tavanı hanın başka hiçbir yerinde görülmeyen alçı bezeme ile kaplanmıştır, tavan eteklerinde ise, profilli alçı kartonpiyer bulunmaktadır (Şekil F.55). Örtüsü ise, tek yöne eğimli ahşap çatıdır (Şekil F.56). Günümüzde üzeri halıfleks ile kaplı olduğundan çatı kaplaması görülememiştir. Çıkma giriş, kat koridorundan, koridor zemin kotundan +18 yukarısında bulunan, çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapıyla yapılmaktadır (Şekil F.57). Koridordan girişi olmakla birlikte, bitişiğindeki iki odaya da geçişi bulunmaktadır (Şekil F.58). Günümüzde, çıkmanın 2K-07 oda mekanına olan geçişi, ahşap rafa çevrilerek kapatılmıştır (Şekil F.59). Hanın arka cephe olarak tanımlanan güneybatı cephesinde, birinci kattan başlayan yarım altıgen formundaki iki adet çıkma ise, bu katta devam etmektedir. 2K-11 ofis (Şekil F.60) ve 2K-13 depo (Şekil F.61) mekanlarında bulunmakta ve bu mekanları genişletmektedir. Birinci kata ulaşımı sağlayan M1 çift kollu mermer merdiven ve holü, bu katta A1 aydınlık boşluğu olarak devam etmektedir. Zemin kattan başlayan A2 aydınlık boşluğu da bu katta, buraya bakan wc ve oda mekanını aydınlatmak üzere devam etmektedir (Şekil F.62).

Wc -wc hol mekanları kuzeybatı kagir duvarı bu katta, birinci kat wc- wc hol mekanları kagir duvarına göre 25 cm ötelenmiştir. Taşıyıcı sistem olarak bu ötelenme, birinci kat wc mekanlarının volta döşeme tavanlarına, 25 cm genişliğinde donatılı kiriş eklenerek çözülmüştür (F.63). 2K-08 depo ile 2K-09 depo mekanları arasında, diğer normal katlardan farklı olarak bölücü duvar yoktur, iki mekan birbirine donatılı kiriş ile bağlanmıştır (Şekil F.64). 2K-07 depo ile 2K-08 depo mekanları arasındaki kagir duvar ise sonradan yıkılmış, 24 cm ilerisinde, 6 cm genişliğinde yeni bir bölücü duvar yapılmıştır. Buranın volta döşeme tavan planında, ik putrelin bir aralıkla yan yana konulmasından, özgün kagir duvarın yeri anlaşılmaktadır (Şekil F.65) ve birinci ve üçüncü kat plan şemalarındaki kagir duvarla aynı hizaya denk gelmektedir. Normal kat plan şemasında, yapının ön cephe olarak tanımlanan kuzeydoğu yönüne bakan dikdörtgene yakın bölümü, koridordan veya holden direkt geçişi olan iki oda ve bu odaların içinden geçilerek ulaşılan, üçüncü ve dördüncü odalar olmak üzere tasarlanmıştır. Yan odalar arasında da

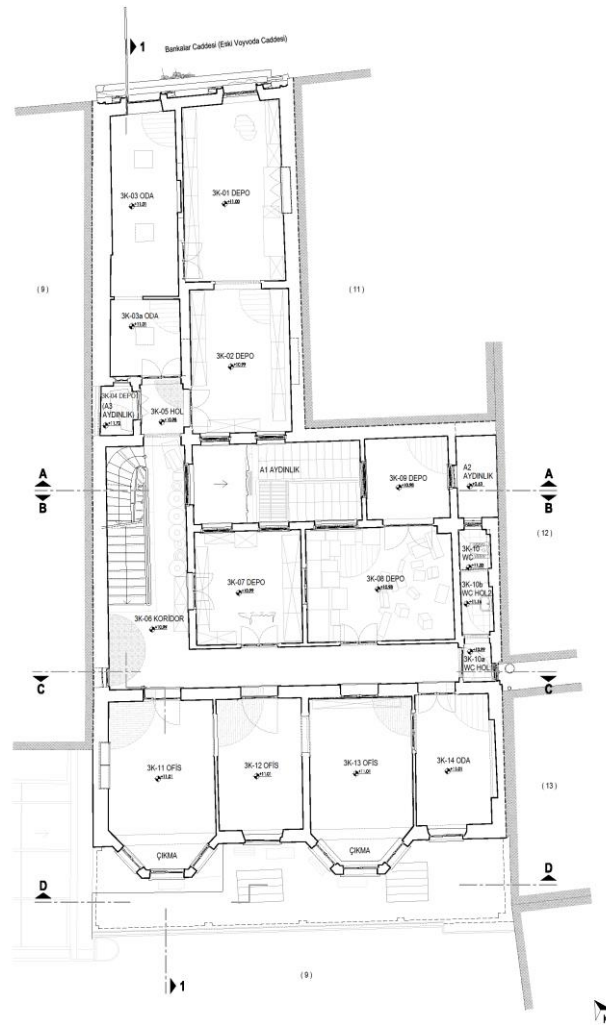
geçişler bulunmaktadır. Bu mekanlar, bu katta sonradan müdahaleye uğramıştır, aradaki kagir bölücü duvarlar kaldırılarak, iki oda kullanımından tek oda kullanımına geçilmiştir. Kaldırılan kagir duvarların konumu, volta döşeme tavan planında, iki putrelin bir aralıkla yan yana konulmasından anlaşılmaktadır (Şekil F.66-67) ve birinci ve üçüncü kat plan şemasında buraya denk gelen özgün kagir duvarlarla aynı hizadadır. Sonradan kapatıldığı anlaşılan yan odalar arasındaki geçişlere dair bir iz olup olmadığı ise, bu mekanlarda bulunan, duvar boyunca devam eden metal raflardan dolayı gözlenememiştir (Şekil F.68-69). Ancak, daha az müdahaleye uğramış, aynı mimari kurguya sahip birinci kat planında, buraya denk gelen yan odalar arasındaki geçişler kapatılsada özgün kapı pervazları korunmuştur (Şekil F.70-71). Böylelikle, özgün kapı yerleri anlaşılmaktadır. İkinci kat planında da aynı kapı geçişleri olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, rölöve çizimlerine işlenmemiştir.

İkinci kat planının, A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmasının alçı bezemeli tavanı hariç tüm döşemeleri sıvalı putrelli volta döşemedir. L kat koridoru (Şekil F.72-73), bu koridora kuzeydoğu yönünde bağlanan hol (Şekil F.74) ve bu hole açılan A3 aydınlık boşluğunun (Şekil F.75) zemin kaplamaları karosimandır ve süpürgelikleri karosiman süpürgeliktir (Şekil F.76). Ayrıca, L kat koridorunun güneydoğu yönü sonunda yer alan wc hol mekanının zemin kaplamalarının da özgününde karosiman olduğu, günümüze ulaşan özgün karosiman süpürgeliklerinden anlaşılmaktadır (Şekil F.77). Günümüzde ise, wc hol ve wc mekanlarının zemini seramik kaplamadır. 2K-08 depo (Şekil F.78) ve 2K-09 depo (Şekil F.79) mekanları hariç, bu kattaki odaların ve kapı eşiklerinin özgün ahşap kaplamaları, ahşap parke veya halıfleks ile örtülmüştür. Özgün ahşap kaplamaların örtüldüğü odalarda, özgün ahşap süpürgeliklerin üzerine yeniden süpürgelik takılmıştır (Şekil F.80).

Wc mekanının seramik kaplı duvarları hariç, tüm kagir duvarlar boyalıdır. 2K-02 mutfak (çıkma), 2K-05 hol ve 2K-05 hole açılan; 2K-01 ofis, 2K-03 depo ve 2K-04 depo (kapatılmış A3 aydınlık boşluğu) mekanlarına geçişler hariç, hanın diğer normal katlarında olduğu gibi, bu kat odalarında da 2'li kapı sistemi vardır. İç mekana açılan kapılar çift kanatlı camlı ve tablalı ahşap iken, dış mekana açılan kapılar çift kanatlı biyeli dökme demir kapı kapıdır. Ancak, diğer normal katlarda, ikili kapı sistemlerinden dışa açılan, çift kanatlı biyeli dökme demir kapı kanatlarından hiçbirisi günümüze ulaşamamışken, ikinci kat planında, 2K-07 oda

mekanına bakan bir adet çift kanat biyeli demir kapı, kanatlarıyla günümüze ulaşmıştır (Şekil F.81-83). Bu kapı, 2K-07 oda mekanının içinden ahşap dolap yapılarak kapatıldığı için (Şekil F.84), sadece koridordan gözükmemektedir ve aktif kullanımda değildir. 2K-07 oda mekanına giriş, L koridorunun diğer kolu olan, kuzeydoğu yönündeki ikinci kapısından yapılmaktadır (Şekil F.85). Birinci kat plan şemasında, bu odaya denk gelen, 1K-07 ofis mekanına koridordan sadece bir adet giriş vardır ve 2K-07 depo mekanının kuzeydoğu yönündeki ikinci kapısıyla aynı hizadadır (Şekil F.47). İç mekana açılan çift kanatlı camlı ve tablalı ahşap kapıların ise, çoğu günümüze ulaşmakla birlikte, diğer normal katlarda olduğu gibi, camlarının boyanarak şeffaflığını yitirmesi, binilerinin değiştirilmesi, yeni kilit takılması vs. gibi bazı müdahalelere uğramıştır (Şekil F.85). A1 aydınlık boşluğuna bakan pencereler üstte yatay pivot, altta düşey sürme ahşap pencerelerdir (Şekil F.56). A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkma parapetinin üzeri ise, çift kanat penceresi bulunan demir doğramalı cam ile kapatılmıştır (Şekil F.56). A2 aydınlık boşluğuna bakan pencere boşlukları özgünlüğünü korumakla birlikte, 2K-10 wc mekanına bakan pencere sonradan değiştirilmiş (Şekil F.86), 2K-09 depo mekanına bakan ahşap pencere ise, günümüzde ahşap sunta ile kısmen kapatılmıştır (Şekil F.87). A3 aydınlığına bakan pencere boşluğu ise, A3 aydınlık mekanından ahşap tahta ile (Şekil F.88), 2K-03 depo mekanından ise sıva ile kapatılmıştır (Şekil F.89). Ön cephe olarak tanımlanan kuzeydoğu cephesine bakan pencereler, kemer kısmı vasistaslı, alt kısmı çift kanatlı özgün ahşap pencerelerdir (Şekil F.90). Arka cephe olarak tanımlanan güneybatı cephesine bakan pencere boşlukları ise, özgünlüğünü korumakla birlikte, tüm pencereler sonradan PVC pencerelerle değiştirilmiştir (Şekil F.91). Sağ kısmi cephe olarak tanımlanan kuzeybatı kısmi cephesi ve sol kısmi cephe olarak tanımlanan güneydoğu kısmi cephesinde bulunan, 55-200 cm aynı ebatlardaki pencere boşlukları ise, özgünlüğünü korumakla birlikte, ahşap pencereleri günümüzde değiştirilmiştir (Şekil F.92). Ayrıca 9 parseldeki yapıya, sonradan yapılan eklerle birlikte, sağ kısmi cephe bu katta kapatılmıştır, bu sebeple pencere aktif olarak kullanılmamaktadır (Şekil 4.17).

4.3.6 Üçüncü kat

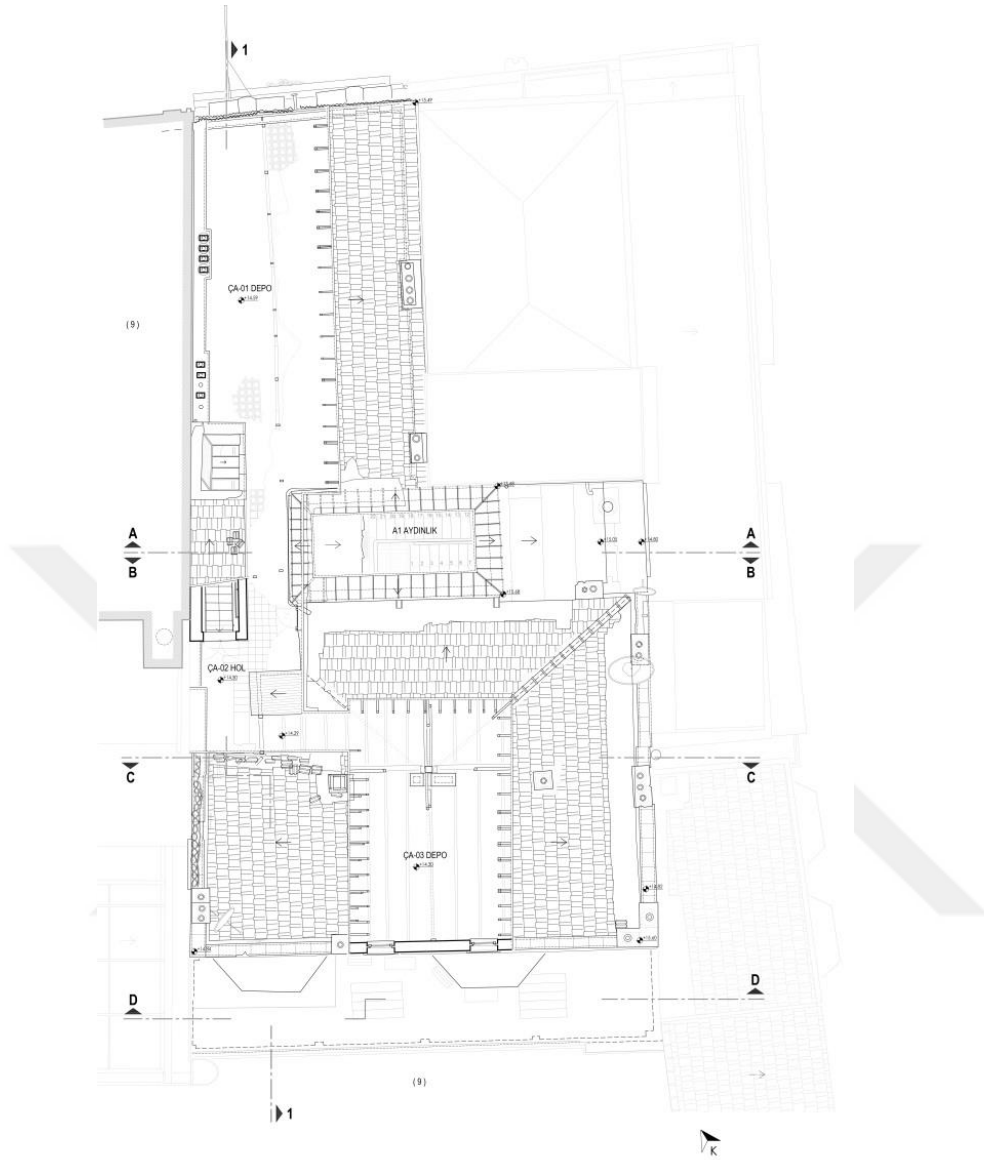
Şekil 4.18 : Üçüncü kat planı.

Üçüncü kata, ikinci katta bulunan çeyrek döner tek kollu mermer merdivenden ulaşılır (Şekil F.93-95). Üçüncü kat plan şemasının ikinci kat plan şemasından tek farkı, burada A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmanın olmamasıdır (Şekil 4.18). Altta koridordan çıkmaya geçişi sağlayan ahşap kapı yerine, bu katta üstte yatay pivot, altta düşey sürme ahşap pencere vardır (Şekil F.96). Böylelikle üçüncü katta A1 aydınlık boşluğundan, L kat koridorunun kuzeydoğu kolu da dahil olmak üzere 5 mekan aydınlanmaktadır. A1 aydınlık boşluğunun üzeri, demir L ve T demirleri kullanılarak yapılmış cam ışıklık ile örtülüdür (Şekil F.97). A3 aydınlığı (3K-04 depo), 3K-05 hol mekanına üstte yatay pivot pencere altta çift kanat ahşap kapak ile açılır (Şekil F.98-99). Üstteki yatay pivot pencerenin camı zamanla boyanarak şeffaflığını kaybetmiştir. Alttaki çift kanat kapağın ise, detaylarının üstteki yatay pivot pencereden farklı olmasından dolayı sonradan değiştirildiği anlaşılmaktadır. A3

aydınlığı (3K-04 depo), +11.72 kotunda sonradan muhdes ahşap döşeme eki almıştır. Bu ekle birlikte ikinci kat planında olduğu gibi bu katta da depo amaçlı kullanılmaktadır (Şekil F.100). A3 aydınlığının üzeri, demir L ve T demirleri kullanılarak yapılmış tek yöne eğimli cam ışıklık ile örtülüdür (Şekil F.101). Günümüzde, ışıklık özelliğini kaybeden A3 aydınlığının 3K-03a oda mekanına olan penceresi de kapatılmıştır (Şekil F.102). A2 aydınlığı ise, bu katta da devam etmektedir. Günümüzde üstü, metal doğrama üzeri mdf ile kapatılmıştır (Şekil F.103). Hanın arka cephe olarak tanımlanan güneybatı cephesinde, birinci kattan başlayan yarım altıgen formundaki iki adet çıkma bu katta da devam etmekte ve bu kat ile birlikte sonlanmaktadır. 3K-11 ofis ve 3K-13 ofis mekanlarında bulunmakta ve bu mekanları genişletmektedirler. Çıkmaların üzeri güneybatı yönünde %3 eğimle sonlanmıştır ve kurşun ile kaplıdır (Şekil F.104-105).

Üçüncü kat planının tüm özgün döşemeleri sıvalı volta döşemedir. 3K-03 oda ve 3K-03a oda mekanlarının tavanı alçıpan asma tavan olduğundan, özgününde volta döşeme olduğu bilinmekle birlikte, günümüzde bu müdahaleden dolayı gözükmemektedir (Şekil F.106-107). 3K-09 depo mekanının özgün döşemesi de sonradan ahşap kontrplaklarla kapatılmıştır (Şekil F.108). Üçüncü katın zemin kaplama özellikleri ikinci kat planıyla aynıdır. Yalnız 2K-10a wc hol1'de boyalı olan karosiman süpürgelikler, üçüncü katta denk gelen 3K-10a wc hol1'de müdahaleye uğramadan günümüze gelebilmiştir (Şekil F.109). 3K-10 wc ve 3K-10a wc hol2 mekanının seramik kaplı duvarları hariç, tüm kagir duvarlar sıva üzeri boyadır. Kapı ve pencere özellikleri ikinci kat planıyla aynıdır.

4.3.7 Çatı ara kat

Şekil 4.19 : Çatı ara kat planı.

Yapının çatı ara katına ulaşım, üçüncü kattan M4 çeyrek döner tek kollu çelik merdivenle sağlanır (Şekil F.110-111). Basamakların bitiminde çift kanat demir kapı bulunur ve ÇA-02 merdiven holüne açılır (Şekil F.112). ÇA-02 merdiven holünden ÇA-01 depo ve ÇA-03 depo mekanlarına geçiş yapılmaktadır (Şekil 4.19). Yapının dikdörtgene yakın ön kısmı teras çatı olarak tasarlanmışken, günümüzde üzeri tek yöne eğimli ahşap çatı ile örtülerek muhdes ara kat oluşturulmuştur ve depo kullanımındadır (Şekil F.113-114). Özgün teras çatı, rölövede ÇA-01 depo ve ÇA-02 hol olarak kodlanmıştır. Teras çatının özgün parapet duvarları ve burada yer alan bacalar gerekli bakımların yapılmamasından dolayı bazı hasarlar almakla birlikte

günümüze kadar ulaşmıştır (Şekil F.115-119). Bu kata ulaşımı sağlayan ve ÇA-02 merdiven holüne açılan M4 çelik merdivenin üstü, merdiven kafasını kurtaracak şekilde tek yöne eğimli volta döşeme olarak yapılmış (Şekil F.120) ve marsilya tipi kiremit ile kaplanmıştır (Şekil F.121). Merdivenin kuzeydoğu yönü bitişiğinde bulunan A3 aydınlığının üzeri ise, daha önce de bahsedildiği üzere, demir L ve T demirler ile cam kullanılarak yapılmış tek yöne eğimli ışıklık ile örtülüdür (Şekil F.122).

Yapının güneybatı yönünde asma ahşap çatı yer alır. Parapet duvarları yapının özgün teras çatısında bulunmakla birlikte, yapının güneybatı yönündeki özgün asma ahşap çatı etrafında da farklı yüksekliklerde devam etmektedir. Asma ahşap çatının altı özgün çatı ara katıdır. Tek mekan kullanımındadır ve haliç manzarasını gören dikine yamuk iki adet penceresi bulunur (Şekil F.123-124). Pencere boşlukları özgün olarak günümüze ulaşmakla birlikte, ahşap pencereleri sonradan pvc ile değiştirilmiştir. Rölövede ÇA-03 olarak kodlanmıştır ve mekan içerisinde tuğla bacalar bulunur (Şekil F.125). Günümüzde depo olarak kullanılan mekanın, özgününde ne amaçla kullanıldığı bilinmemekle birlikte, haliç manzarasını gören iki adet penceresi bulunduğundan dolayı, oda olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

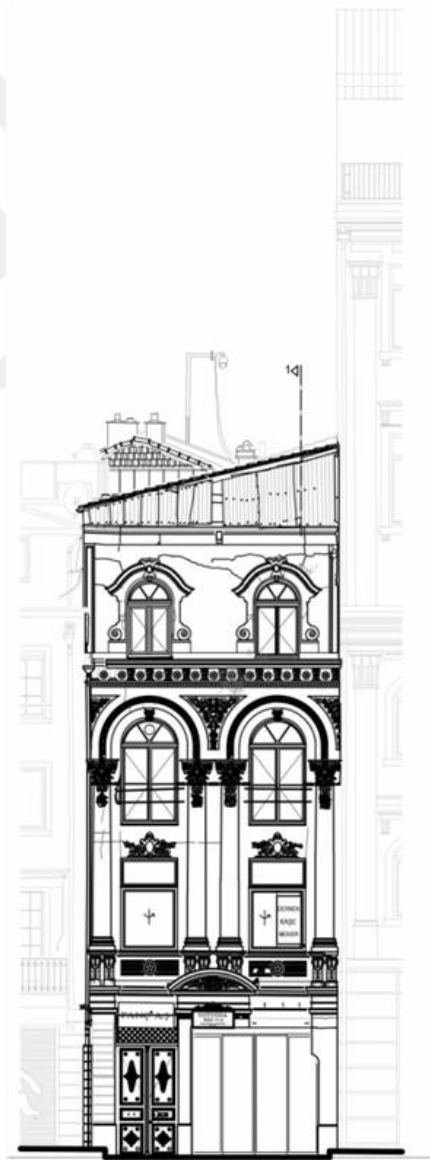
Teras çatının (ÇA-01 depo ve ÇA-02 hol) zemin kaplamaları karosimandır ve süpürgelikleri karosiman süpürgeliktir. Terasta kullanılan karosiman kaplama ve süpürgelikler hanın diğer katlarında kullanılan karosiman kaplama ve süpürgelikten farklı desendedir (Şekil F.126). Terasta, bir yerden sonra, ÇA-01 depo mekanından ÇA-02 hol mekanına geçerken, karosiman kaplama yüzeylerindeki desenlerin silindiği ve 20X20 karolaj olarak devam ettiği (Şekil 4.22) gözlenmiştir (Şekil F.127). Asma ahşap çatının altında kalan mekanın (ÇA-03 depo) ise, zemin kaplamaları günümüze ulaşmamıştır. Bu mekanın zemininde, volta döşemenin putrelleri ve putreller arasındaki beton dolgulu tuğla tonozlar bulunmaktadır (Şekil F.128). Saha çalışmaları sırasında da özgün zemin kaplamaya dair bir ize rastlanmamıştır. Ancak normal kat planlarındaki oda mekanları ahşap kaplama olduğundan, buranın da özgün zemin kaplamasının ahşap kaplama olabileceği düşünülmektedir.

4.4 Cephe Özellikleri

Bitişik nizam olarak inşa edilmiş yapının ön ve arka cephe olmak üzere iki cephesi ve bitiştiği noktalarda kısmi cepheleri bulunmaktadır. Bunlar; kuzeydoğu/Bankalar Caddesi/ön cephe, güneybatı/Haliç/arka cephe, güneydoğu/sol kısmi cephe ve kuzeybatı/sağ cephe' dir.

Yapının kuzeydoğu ve güneybatı cephesi arasında ciddi bir üslup farkı vardır. Kuzeydoğu cephesi yoğun bezemeli eklektik üslupta yapılmışken, arka cephesi son derece sade yapılmıştır.

4.4.1 Kuzeydoğu (Bankalar Caddesi/Ön) cephesi

Şekil 4.20 : Voyvoda Han kuzeydoğu cephesi.

Giriş katı üzerine üç katlı iş hanı simetrik bir cephe düzenine sahiptir (Şekil 4.20) ve bina cephesi kat silmeleriyle üç bölüme ayrılmıştır (Şekil F.129). Yapının yatayda silmeler ile üç bölüme ayrılması ve her bölümün kendi içinde bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesi 19 yy batı mimarisinde geçerli olan bir yaklaşımdır. Binanın cephesinin üç bölümünden ilki diğer katlardan daha yüksek olan zemin kat ile birinci normal kat seviyesindeki kat silmesi arasında kalan ve zemin kat cephesini kapsayan alandır. Birinci normal kat seviyesindeki kat silmesiyle üçüncü normal kat seviyesindeki silme arasında kalan alan ikinci bölümü oluştururken, üçüncü kat seviyesindeki silme ile teras parapet duvar hizasında bulunan silme arasında kalan alan üçüncü bölümü meydana getirmektedir.

Zemin kat cephesinde, cephenin sağında ve solunda yer alan mermer ile kaplanmış ayaklar, birinci kat döşeme hizasına kadar yükselir (Şekil F.130). Birinci kat döşeme hizasının 65 cm altına kadar ayaklar düz mermer ile kaplıyken, döşeme bitiş noktası profilli mermer ile kaplanmıştır. Ayakların üst kotundaki 22 cm' lik mermer profil cephenin ortasındaki kapı girişinin üzerinde yer alan basık kemerin etrafını da dolanarak döşeme hizasında silme olarak devam eder. Böylelikle birinci kat ile zemin katı ayırarak zemin kat cephesini tanımlı hale getirir. Soldaki ayağın düz mermer kaplaması sonradan değiştirilmiştir.

Zemin kat cephesinde yapı ana giriş kapısı ve zemin kat dükkan giriş kapısı bulunur. Zemin kat cephesinin sol tarafında yer alan, üzerinde dekoratif motifler bulunan çift kanat demir kapı, yapı ana giriş kapısıdır. Cephenin tam ortasında mermer iki sütunçe üzerinde yükselen düz atkıyla örtülü kapı girişi olduğu mevcut izlerden anlaşılmaktadır. Günümüzde cephe ortasındaki kapı girişini tanımlayan iki sütunçeden sağdaki düz atkı altına kadar kesilmiştir. Düz atkının üzerinde hanın adı, kapı numarası ve inşa tarihinin yazılı olduğu metal tabela yer alır. Tabelanın üzeri çiçek bezemeli dekoratif elemanla bitirilmiştir. Düz atkının üstünde, birinci kat döşeme alt kotuna kadar profilli mermer kaide bulunur. Mermer kaidenin üzerindeki tabyaya, içinde çiçek desenli kabartma dekoratif elemanların bulunduğu basık kemer oturtulmuştur.

Cephenin simetrik olduğu göz önüne alınarak sağdaki özgün demir kapının solda da bulunduğu düşünülmektedir. Mevcut durumda ise ortadaki kapı boşluğunu tanımlayan iki sütunçeden soldaki kesilerek, ortadaki kapı boşluğu ile soldaki kapı

boşluğu birleştirilmiş, yeni dükkan giriş kapısı tanımlanmıştır. Bu dükkan giriş kapısı 3 m genişliğinde, 3.10 m yüksekliğinde fotoselli (otomatik) cam kapıdır.

İkinci bölümü oluşturan birinci normal kat seviyesindeki silme ile üçüncü normal kat seviyesindeki silme arasında kalan alan, birinci ve ikinci normal katları içermektedir. Zemin kat haricinde üç kata daha sahip olan binanın ortadaki bu iki katı, yüksek sütunlar üzerine oturtulan kemerler arasına alınarak ortak bir bölge oluşturulmuştur (Şekil F.131). Taş sütunların başlığı korent düzenindedir. Korent başlıkların üzerine oturtulan kemerlerin ortasında ve köşelerinde kalan eğrisel alanların içinde art-nouveau üsluptaki bitkisel motifler yer almaktadır. Kemerlerin üstü klasik üsluptaki dış kesimi silmeler ve fûruşlu gösterişli bir korniş ile bitirilmiştir. Korniş saçığının üstü üçüncü kat pencerelerinin oluklu taş denizliği olarak işlevlendirilmiştir. Taş denizlik sol cephe tarafında 50 cm kesilmiş ve buraya denk gelen denizlik altındaki iki fûruş yok olmuştur. Oluklu taş denizlikte biriken yağmur suyu, cephenin solunda bulunan pvc yağmur oluğu ile zemine aktarılır.

Birinci katta pencereler düz lentolu iken, ikinci katta yuvarlak kemerlidir. Yuvarlak kemerli pencerelerin kilit taşı klasik üslupla vurgulanmış, düz lentolu pencerelerin üstlerine, pencereyi ortalayacak şekilde profilli geçiş yapılarak çiçek desenli kabartma dekoratif elemanlar konulmuştur. Cephenin bu iki katında da pencereler özgün olarak günümüze ulaşmıştır. Birinci kattakiler düz atkı kısmı yatay pivot, alt kısmı dikey pivot ahşap pencere, ikinci kattakiler kemer kısmı vasistaslı, alt kısmı çift kanatlı ahşap penceredir. İkinci kat pencere parapetleri alçak olduğu için pencere önlerine yatay demir korkuluklar yerleştirilmiştir.

Birinci kat pencere denizlik seviyesinde cephe boyunca devam eden silme bulunur. İkinci bölümde var olan dört adet plaster, bu silme üzerinde yer alan sütun kaideleri üzerine oturur. Birinci kat pencere parapetlerinde fûruşlar ve dekoratif elemanlar yer almaktadır. Her sütun kaidesinin altına yan yana iki tane fûruş konulmuştur. Bu fûruşlar üçüncü kat pencere parapetindeki fûruşlardan daha büyük ve üslup olarak farklıdır.

Üçüncü bölümü oluşturan, üçüncü kat seviyesindeki silme ile teras parapet duvarındaki silme arasında kalan alan, üçüncü normal kat ve çatı ara kat- teras parapetini içermektedir. Bu silmenin ayırımından sonra üçüncü katın cephedeki

farklılığı dikkat çeker. İkinci kat cephesinden 30 cm geridedir ve farklı malzeme özelliği gösterir.

19. yy sonu 20. yy başı mimarlığında sıklıkla rastlanan bir malzeme ve uygulama yöntemi olan, cephe üzerine yapay taş kaplama ve elemanlar⁷; zemin, birinci ve ikinci normal kat cephelerinde komple uygulanırken, üçüncü normal kat ve çatı teras parapetinde yerini sıva üzeri boyaya bırakmıştır.

Üçüncü kat cephesi, ikinci kat cephesinin yoğunluğundan sonra daha sade bir düzendedir (Şekil F.132). Bu katın cephesinde öne çıkan özellik, pencere etrafında dönen profilli taş sövelerdir. Sağ-sol cephe bitişleri de profilli taş elemanlarla yapılmıştır. Kemer kısmı vasistaslı, alt kısmı çift kanatlı ahşap pencereler, ikinci kat cephe pencereleriyle aynı form ve detayda olmasına rağmen ebatları daha küçüktür. Alt katlardaki pencere hizasını tutturabilmek için, bu kat pencereleri etrafında taş söve dönülmüştür. Sövenin kemer kısmında taş rozetler bulunmaktadır. Sağdaki çift kanat ahşap pencere sonradan çift kanat pvc pencere ile değiştirilmiştir.

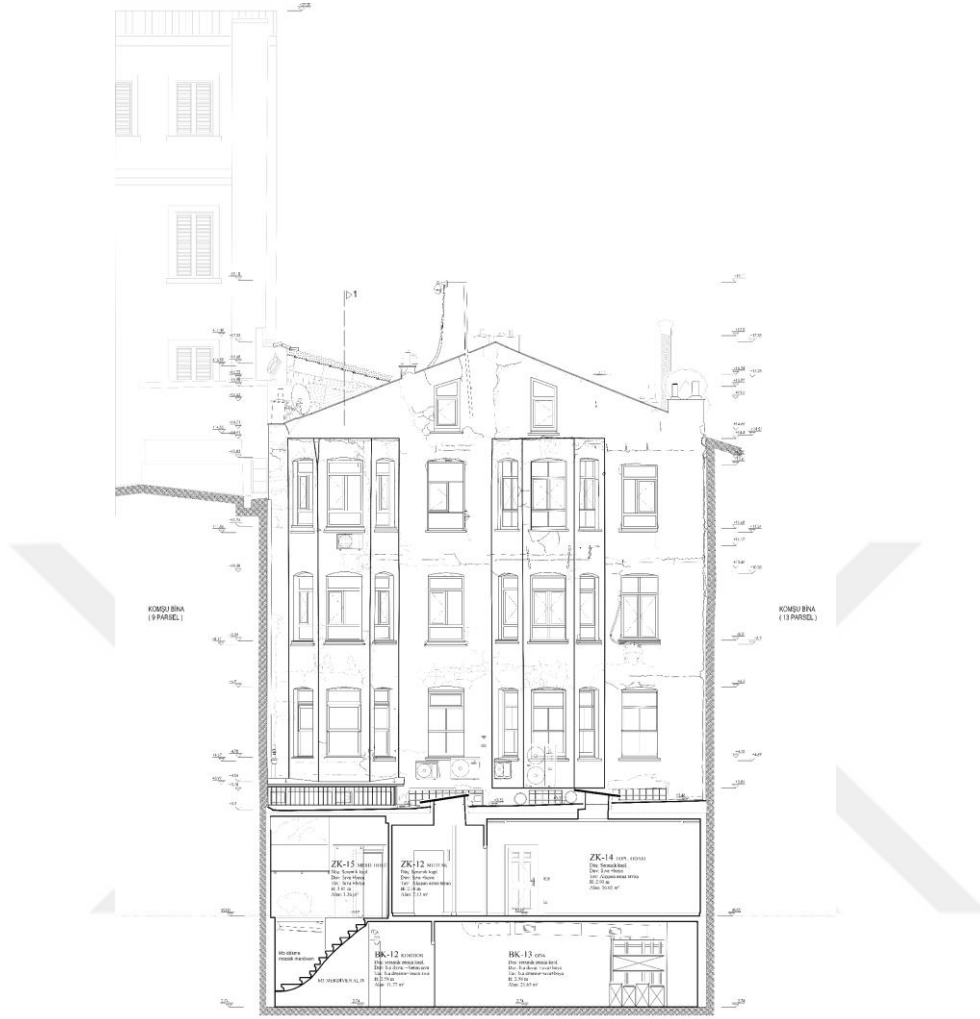
Üçüncü normal kat cephe hizasının, sağ tarafta alt katları takip ederken, sol tarafta 12 cm daha geniş olduğu gözlenmiştir. Bunun sebebi, üçüncü kat cephe boyu devam eden pencere taş denizliğindeki suyu zemine aktaran, pvc yağmur oluğudur.

Yapının cephesi bugün marsilya kiremiti ile kaplı tek yöne eğimli ahşap çatı ile bitmektedir (Şekil F.133). Ancak bu çatının, özgün olan teras çatının üstüne sonradan oturtulduğu bilinmektedir. Özgün teras parapet üzeri ondülin levha ile kapatılmıştır. Bugünkü haliyle bu çatı cephenin tasarım bütünlüğünü bozmaktadır.

Aydınlık boşluğu üzerindeki ışıklık, arka cepheye bakan asma ahşap çatı ve üzerindeki bacalar bu cephede görünüşe girmektedir (Şekil 4.20).

⁷ Yapı dış cephelerinde kullanılan yapay taş kaplama ve elemanlar, 19. yüzyıl sonu 20. yüzyıl başı mimarlığında sıklıkla rastlanan bir malzeme ve uygulama yöntemidir. “Yapay taş” tanımı, bağlayıcı, agrega ve bazı diğer katkılardan hazırlanarak çeşitli tekniklerle yüzeylere uygulanan ya da kalıba dökülerek hazırlandıktan sonra yerine sabitlenen, sıva, kaplama, bezeme ve mimari elemanlar ile uygulama yöntemlerini kapsar (Ersen ve Baturayoğlu Yöney, 2009, s. 21).

4.4.2 Güneybatı (Haliç/Arka) cephesi

Şekil 4.21 : Voyvoda Han güneybatı cephesi.

Bankalar Caddesi'ne bakan ön cephe dar iken, yapı parseli göre şekil alarak arka cephede genişlemiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu cephe ile ön cephe tamamen farklı üsluplardadır (Şekil F.134). Ön cephede eklektik üslup bezemeler bulunurken, bu cephe sıva üzeri boya olarak geçilmiştir (Şekil 4.21). Cephedeki tek hareketlilik, birinci kattan başlayıp üçüncü kata kadar devam eden iki adet cumba benzeri çıkmalardır. Bu çıkmaların yan yüzeylerinde de pencere açıklıkları vardır, bu pencere açıklıkları cumba etkisini güçlendiren unsurlardandır. Çıkmaların üzeri kurşun kaplıdır. Cephe %45 eğimli asma ahşap çatının kalkan duvarıyla biter.

Ön cephe zemin kotu, Voyvoda Caddesi mevcut zemin kotuyla aynı +0.01 kotundayken, arka cephe zemin kotu, zemin katında bina ana kütlelerinin arkasında, cephe genişliğinde sonradan eklenmiş betonarme ekin döşemesi üstünde, +3.18 ile +3.46 kotu arasında eğimli olarak değişmektedir. Dolayısıyla bu cephe, bodrum ve

zemin katta, bina ana kütesinin arkasına cephe genişliğinde sonradan eklenen bu betonarme eki kesen bir kesit-cephe'dir.

Zemin katın arka cephe görünüşe giren kısmı, birinci kat döşemesi altından 90-60 cm arasında değişmektedir. Bu bölümde Voyvoda Han'a sonradan eklenen zemin ara kat pencereleri ve aldığı betonarme ekten dolayı kagir beden duvarında, +3.80 kotunda sonradan konulan cam tuğla pencereler bulunur. Bu günkü haliyle bu pencereler (Şekil F.135) ve muhdes zemin ara katın yapı ana beden duvarı dışına taşan kısmı (Şekil F.136) cephenin tasarım bütünlüğünü bozmaktadır.

Birinci, ikinci ve üçüncü normal katlarda pencere boşlukları aynıdır ve basık kemerlidir, pencereler ise zamanla değişime uğramış ve günümüzde farklılık göstermektedir. Çatı ara katın pencere düzeni ise farklıdır (Şekil F.137).

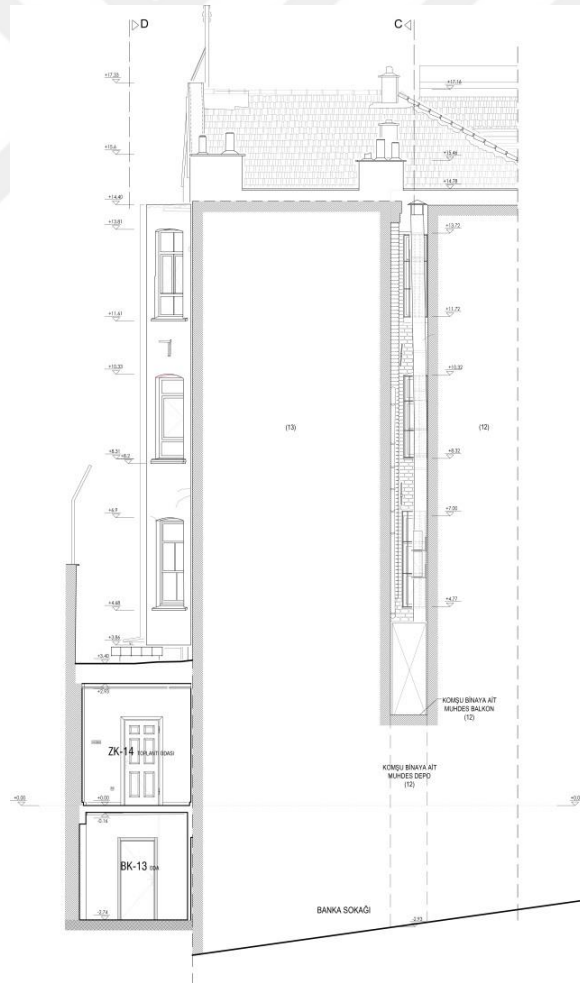
Birinci kat sol çıkmanın cepheye paralel duvarı ve sol eğimli duvarındaki pencere hariç tüm pencerelerin altında aynı kotta eğimli taş denizlik bulunur. Bulunmayan iki pencere de ise, taş denizlik kotunda daha önce bulunduğu dair izler mevcuttur. Cephe genelinde pvc olarak değiştirilen pencerelerin yükseklikleri, özgün pencerelere göre daha alçak olduğundan, taş denizliğin üstü beton sıva ile doldurularak ikinci bir denizlik, mermer denizlik eklenmiştir.

Üçüncü normal kat üzeri kırma çatı kalkan duvarında ise, çatı ara katı aydınlatmak üzere iki adet dikine yamuk pvc pencere bulunur. Yine özgün pencere boşluğuna göre, pvc pencere ebatı küçük olduğundan, taş denizlik üzeri beton sıva ile yükseltilip mermer denizlik konulmuştur. Çatı üzerindeki bacalar ve ön cepheye bakan tek yöne eğimli çatı bu cephe de görünüşe girmektedir.

Zamanla cephenin 13 parseldeki yapı ile bittiği noktada 7-12 cm arasında ayrılımlar oluşmuştur (Şekil F.138) ve cephe yüzeyinde de yer yer boya dökülmeleri ve sıva çatlaklarına rastlanmaktadır. Sıva çatlaklarının özellikle döşeme kotları hizasında yoğunlaştığı gözlenmiştir. Ayrıca, cephenin üçüncü normal kat döşeme (Şekil F.139) ve tavan kotu hizasında, sıva üzeri metal kılıçlara rastlanmıştır. Bu metal kılıçlar, sıva üzeri olmasının yanında '4.5 Strüktürel Özellikler' bölümünde bahsedilen metal kılıçlardan farklı ebatlarda ve özelliktedir. Yapının başka hiçbir yerinde de görülmemektedir. Bu sebeple, yapıya güçlendirme maksatlı müdahale sırasında sonradan eklendiği düşünülmektedir.

4.4.3 Güneydoğu (Sol) kısmi cephe

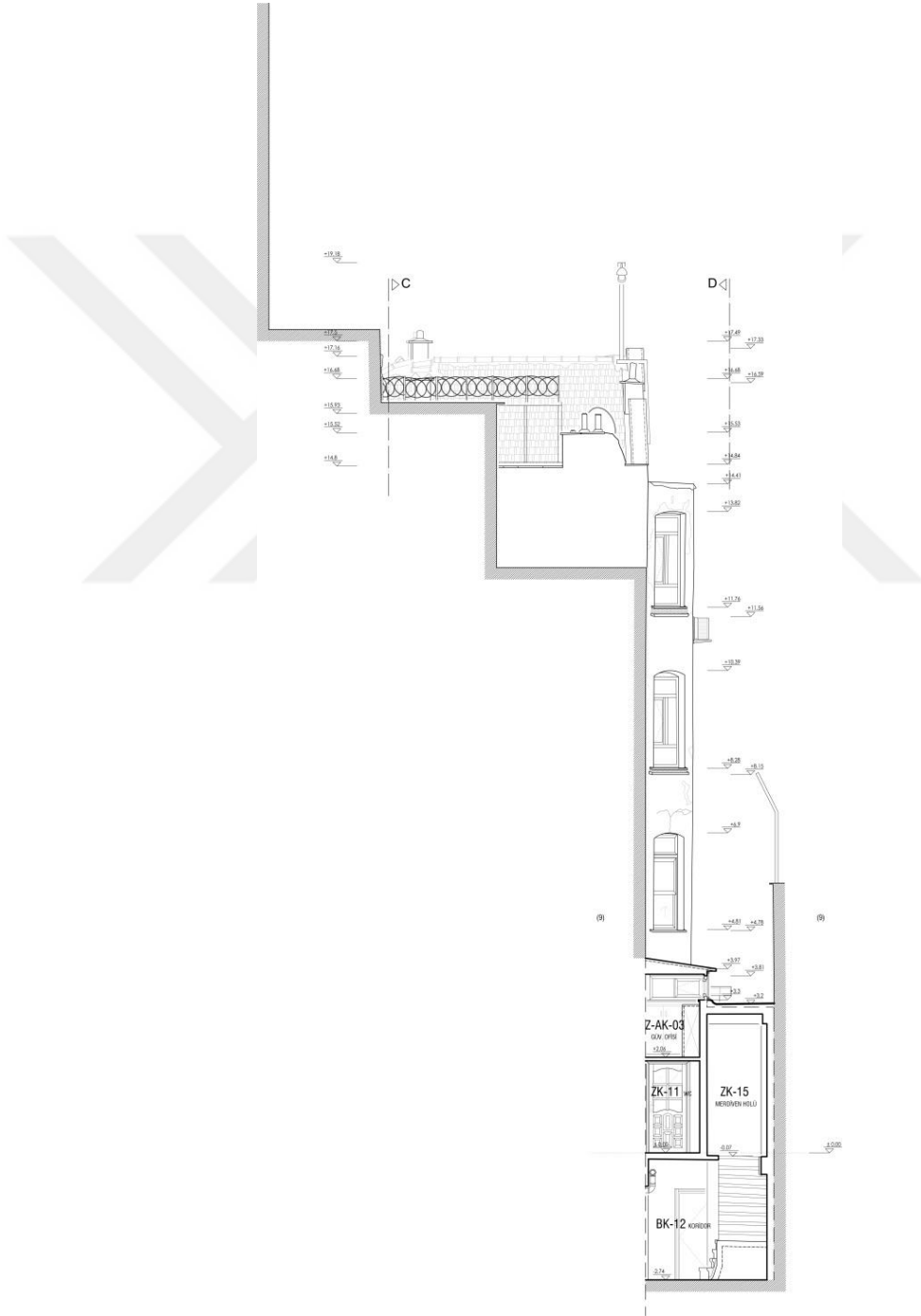
Sol kısmi cephe, Banka Sokağı bakan kısmi cephedir. Genişliği 87 cm'dir (Şekil F.140). Normal kat planları wc hol mekanında kullanılan 55\200 ahşap pencereler bu cephede görünüşüne girmektedir (Şekil 4.22). Pencere boşlukları özgün olarak günümüze ulaşmakla birlikte, üstte vasistas altta tek kanat ahşap pencerelerin sonradan değiştirildiği anlaşılmaktadır. Ahşap pencerelerin dışında demir korkuluk bulunur. Cephe sıvasız dolu tuğla duvar yüzeyine sahiptir. Birinci ve ikinci kat döşeme hizasında 2 cm genişliğinde, 53 cm uzunluğunda metal kılıç bulunmaktadır (Şekil F.141). Olduğu düşünülen üçüncü kat döşeme hizasındaki metal kılıç, cephe yüzeyine uygulanan beton sıva müdahalesinden dolayı, zemin kat döşeme hizasındaki metal kılıç ise, 12 parselde ait muhdes depodan dolayı gözlenememiştir. Metal kılıçların taşıyıcı sistemdeki yerine, '4.5 Strüktürel Özellikler' bölümünde değinilmiştir. Güneybatı yönündeki çıkımlar bu cephede görünüşe girmektedir.

Şekil 4.22 : Voyvoda Han güneydoğu (sol) kısmi cephe.

4.4.4 Kuzeybatı (Sağ) kısmı cephe

Sol kısmi cephenin simetriğinde bulunan sağ kısmi cephe sıvalıdır ve arka cepheyle aynı renk boyalı yüzeye sahiptir. Bitişik nizam yan parseldeki The Galata Istanbul Hotel'in 2017 yılındaki geçirdiği restorasyon sırasında aldığı eklerden dolayı bu kısmi cepheye bakan pencereler günümüzde kapanmıştır (Şekil F.142). Güneybatı yönündeki çıkmalar bu cephede görünüşe girmektedir (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 : Voyvoda Han kuzeybatı (sağ) kısmi cephe.

4.5 Strüktürel Özellikler

Binanın taşıyıcı sisteminin kagir yığma, düşey taşıyıcı elemanlarının ise, bodrum katta tuğla hatıllı moloz taş duvarlar, zemin katta dolu tuğla duvarlar olduğu gözlenmektedir. Birinci, ikinci ve üçüncü normal kat planlarında ise, dolu tuğla olduğu düşünülen duvarlar sıvalıdır. Kagir duvarlar, ‘4.5.2 Duvarlar’ bölümünde detaylı anlatıldığı üzere, taşıyıcılığı artırmak için bazı yerlerde açık kılıklı mesnetleme ile duvara ankre edilen gergilerle güçlendirilmiştir. Yapının tüm özgün döşemeleri volta döşemedir.

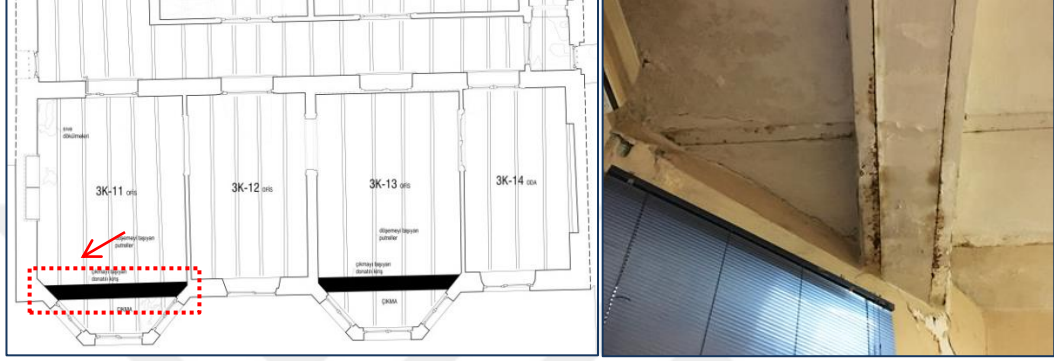
‘5. Restitüsyon’ bölümünde detaylı anlatıldığı üzere, yapı hakkında önemli bir değişiklik, zemin kat mağazaya erken tarihlerden itibaren strüktürel ve mimari kurguyu bozacak müdahalelerin olmasıdır. Bu müdahaleler kapsamında mağazada bazı kagir duvarlar kaldırılmış, açığa çıkan kirişler statik açıdan gerekli görüldüğü yerlerde kolonlarla desteklenmiştir. Bu kirişler sıvalı olmakla birlikte, zemin kat mağaza kuzeydoğu yönündeki kirişin altı sıvasızdır ve kiriş içinde bulunan 7 cm genişliğindeki I profil başlıkları görülebilmektedir (Şekil 4.24). Mağazada kaldırıldığı tespit edilen bu duvar kalınlıkları 25 cm’den fazla iken, normal katlarda yakın zamanda kaldırıldığı tespit edilen 25 cm’den ince kagir duvarların üst kotlarında kiriş bulunmadığı görülmektedir. Yapılan bu tespitler sonucu, yığma sistem inşa edilmiş bu yapıda, 25 cm veya daha geniş kagir duvarın üzerinde kiriş geçtiği, 25 cm’den ince kagir duvarların ise, volta döşeme tavana kadar devam ettiği söylenebilir. Voyvoda Hanı yapım sistemi hakkında, gözlem amaçlı sıva dökümleri yapılarak daha kapsamlı bilgi edinilebilir.

Şekil 4.24 : Giriş kat mağaza kaldırılan kagir duvar sonucu açığa çıkan donatılı kiriş.

Haliç’e bakan çıkmaların yer aldığı mekan tavanlarında kirişler bulunmaktadır. Bu kirişler sıvalı olmakla birlikte, 3K-11 ofis mekanındaki kirişin içindeki I profilleri, başta ve sonda olmak üzere iki adet, korozyona uğradığı için görülebilmektedir

(Şekil 4.25). Haliç cephesi yönündeki çıkmaların bu kirişlere taşındığı düşünülmektedir. Bu cephede, korozyona uğradığı için sıva altında izleri okunan, döşeme kotunda çıkmayı çevreleyen I profilleri bu düşüncüyü doğrulamaktadır (Şekil 4.26). Bu kirişlerin, yukarıda anlatılan Voyvoda Hanı yapım sistemi gereği, tüm cephe boyunca devam ettiği düşünülmektedir. Haliç cephe duvarlarında döşeme kotları altında korozyona uğradığı için belli olan I profil izleri bu düşüncüyü doğrulamaktadır (Şekil 4.27).

Şekil 4.25 : 3K-11 ofis mekanındaki çıkmayı taşıyan donatılı kiriş.

Şekil 4.26 : Güneybatı (Haliç) cephesi çıkmaları çevreleyen I profil izleri.

Şekil 4.27 : Güneybatı (Haliç) cephe duvarı döşeme kotu altında okunan I profil izleri.

Zemin katı Bankalar Caddesi cephesi açıklık lentolarında I profilleri kullanıldığı görülmektedir (Şekil.4.28-29).

Şekil 4.28 : Bankalar Caddesi cephesi giriş katı açıklık lentoları.

Şekil 4.29 : Bankalar Caddesi cephesi giriş katı açıklık lentoları caddeden görünüş.

4.5.1 Temeller

Yapıda çalışma süresince sondaj veya kazı yapma imkanı olmadığı için yapının temeli hakkında bilgi edinilememiştir.

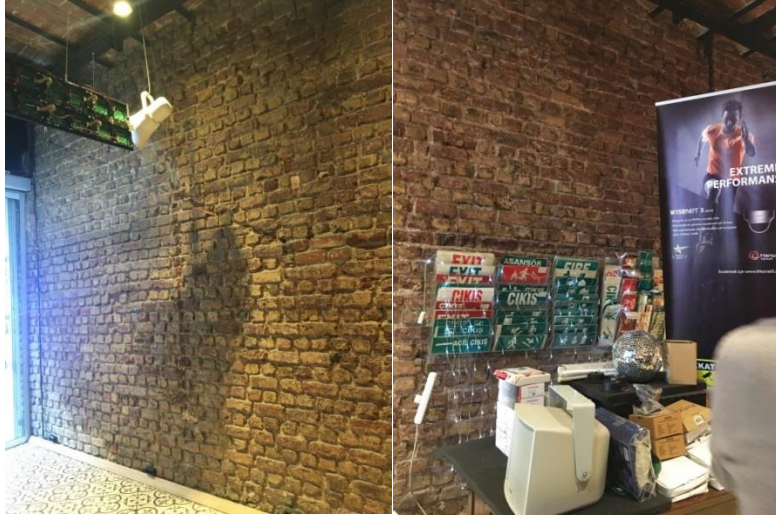
4.5.2 Duvarlar

Bodrum kat duvarları tuğla hatıllı moloz taş duvarlardır. Bodrum katta bazı duvarlar sıvalı olmakla birlikte, çoğu duvara sıva olmadan direkt boya uygulanması, bu kattaki kagir duvar örgüsünü okuma imkanı sağlamıştır. Okunabilen tüm duvarların moloz taşları arasında, iki sıra 24x8 cm, -0.42, -1.00 ve -2.08 kotlarında tuğla hatıllar tespit edilmiştir (Şekil 4.30).

Şekil 4.30 : BK-09 depo mekânı güneydoğu duvarında tuğla hatlı kotlarını gösteren ortofoto ve aynı yöne bakan fotoğraf.

Yapının zemin kat duvarları, dolu tuğla kagir duvarlardır (Şekil 4.31). Sıvalı olduğu için görülemeyen birinci, ikinci ve üçüncü normal kat duvarlarının da dolu tuğla kagir olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, üçüncü kat 3K-05 mekânı güneydoğu duvarı ve güneybatı cephe çıkma duvarındaki sıva dökülmelerinde dolu tuğla kullanımıyla birlikte delikli tuğla kullanımına rastlanmıştır (Şekil 4.32). Aynı katta, döşeme ve çatı yükünü taşıyan kuzeybatı ana beden duvarındaki sıva dökülmesinde ise, duvar dolu tuğla kagir gözükmemektedir (Şekil 4.33). Bu ise, son katta taşıyıcılığı yüksek olan duvarlarda dolu tuğla kullanıldığını, taşıyıcılığı daha az olan iç duvarlarda ise, bina yükünü azaltmak için, dolu tuğla ile birlikte delikli tuğlanın kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir. Gözlem amaçlı belirli noktalarda sıva dökülmesi yapılarak daha kapsamlı bilgi edinilebilir.

Şekil 4.31 : ZK-05 dükkan1 mekanı güneydoğu dolu tuğla kagir duvarı.

Şekil 4.32 : 3K-05 mekanı güneydoğu duvarı sıva dökülmesi, güneybatı cephesi çıkma üçüncü kat sıva dökülmesi ve dolu tuğla ile birlikte delikli tuğla kullanımı.

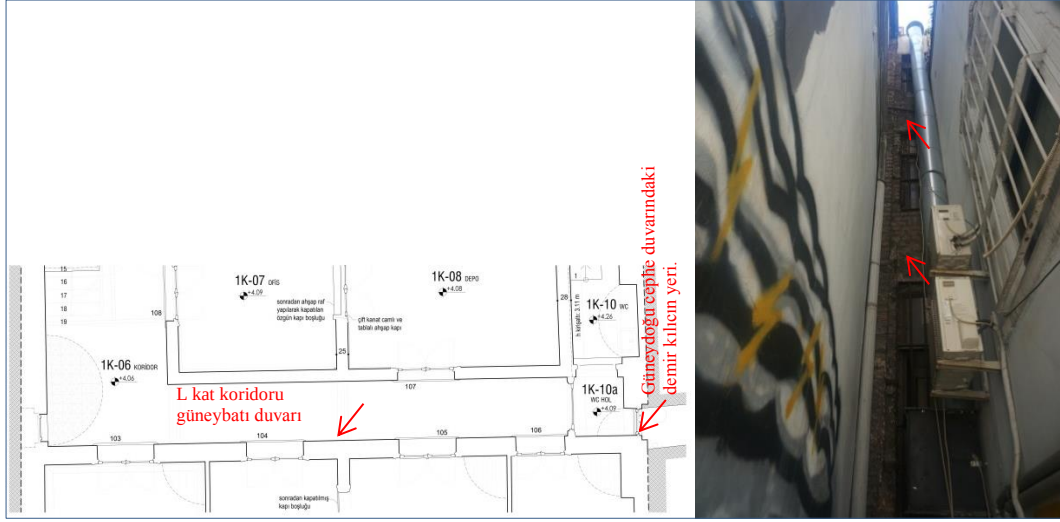
Şekil 4.33 : 3K-06 koridor mekanı kuzeybatı duvarında sıva dökülmesi sonucu açığa çıkan dolu tuğla kullanımı.

Yapının bodrum kat ana beden duvarları ortalama 65 cm iken, bodrum kat bölücü kagir duvarları 40-60 cm arasında değişmektedir. Zemin kat ana beden duvarları ortalama 50 cm iken, zemin kat bölücü kagir duvarları 25-45 cm arasında değişmektedir. Normal katlarda ise, birinci normal kat güneybatı ana beden duvarı 52 cm iken, güneybatı cephe çıkma duvarları 26 cm'dir. İkinci ve üçüncü normal kat planlarında ise, güneybatı cephe çıkma duvarları birinci kat ile aynı kalınlıkta devam ederken, güneybatı ana beden duvarlarının kalınlığı 42 cm'ye inmiştir. Bitişik nizam yapının birinci ve ikinci katta yapay cephe kaplamasının olduğu kuzeydoğu ana beden duvarının birinci kattaki kalınlığı 50 cm iken, ikinci katta 40 cm'ye inmiştir. Yapay cephe kaplamasının devam etmediği üçüncü kat kuzeydoğu ana beden duvarının kalınlığı ise, 35 cm'dir. Birinci, ikinci ve üçüncü normal kat planlarındaki bölücü kagir duvarlar ise, üst katlarda daha ince olmak üzere 10-40 cm arasında değişmektedir. Katlar yükseldikçe duvar kalınlıklarının azaltılarak binanın yükünün hafifletilmeye çalışıldığını görülmektedir. Ayrıca, yapının bazı kagir duvarları içerisinde nişler bulunmaktadır. Niş boşlukları, kapı ve pencere boşluklarında olduğu gibi basık tuğla kemer ile geçilmiştir.

Kagir duvarlar, taşıyıcılığı artırmak için bazı yerlerde açık kılıçlı mesnetleme⁸ ile duvara ankre edilen gergilerle⁹ güçlendirilmiştir. Yapının sıvasız olan güneydoğu cephesinde birinci ve ikinci kat döşeme kotu altında bulunan kılıçlar görülebilmektedir. Bu kılıçlar, plan düzleminde L kat koridoru güneybatı duvarının güneydoğu cephe duvarıyla dik kesiştiği yere denk gelmektedir (Şekil 4.34). Diğer cephelerde duvarlar sıvalı olduğu için ya da yapay taş ile kaplandığı için kılıçlar görülememektedir. Ancak, güneybatı (arka) cephesinin bitişik nizam 13 parseldeki yapı ile arasında meydana gelen ayrılmadan dolayı oluşan sıva dökülmesi sayesinde bu cephedeki kılıçlardan bir tanesi açığa çıkmıştır (Şekil 4.35).

⁸ Açık kılıçlı mesnetlemede, gergi demirinin delik ucu duvar yüzeyinden dışarı hafifçe taşmakta ve kılıç duvar yüzeyine degecek şekilde bu delikten geçirilmektedir (Tanyeli, 1990).

⁹ Duvar gergileri, duvarlar içinde yer alan ve bir çerçeve oluşturmada bir duvarı kendisine dik konumda bitişen bir diğer duvara bağlayan tekil demir öğelerdir (Tanyeli, 1990).

Şekil 4.34 : Birinci kat L kat koridoru güneybatı duvarı ve bu duvarla dik kesişen güneydoğu cephe duvarındaki demir kılıçlar.

Şekil 4.35 : Güneybatı cephesi sıva dökülmesi sayesinde açığa çıkan demir kılıç, güneydoğu cephesinde bulunan demir kılıç.

4.5.3 Döşemeler

Yapının, ikinci kat planının A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmasının alçı bezemeli tavanı hariç, tüm özgün döşemeleri, üç tuğladan yapılan tonoz ile meydana getirilen putrelli volta döşemedir. Putreller ortalama 50 cm aralıkla yerleştirilmiştir. Putrel başlıkları ise, 6-7 cm arasında değişmektedir. Yapının çatı ara katının döşeme kaplaması zamanla yok olmuştur ve putreller arasındaki tuğla tonoz dolgu malzemesinin beton olduğu görülmektedir (Şekil 4.36). Yapının tüm katlarındaki döşeme konstrüksiyonu aynı olduğu için, putrelli volta döşemenin üzerindeki dolgu malzemesinin tüm katlarda beton olduğu düşünülmektedir. Özgün döşeme kaplamaları ise, daha önce de bahsedildiği üzere, mermer kaplama, dökme mozaik

kaplama, karosiman kaplama ve ahşap kaplamadır. Döşeme kaplamalarıyla ilgili detaylı bilgi, “4.3 Plan Özellikleri” bölümünde verilmiştir.

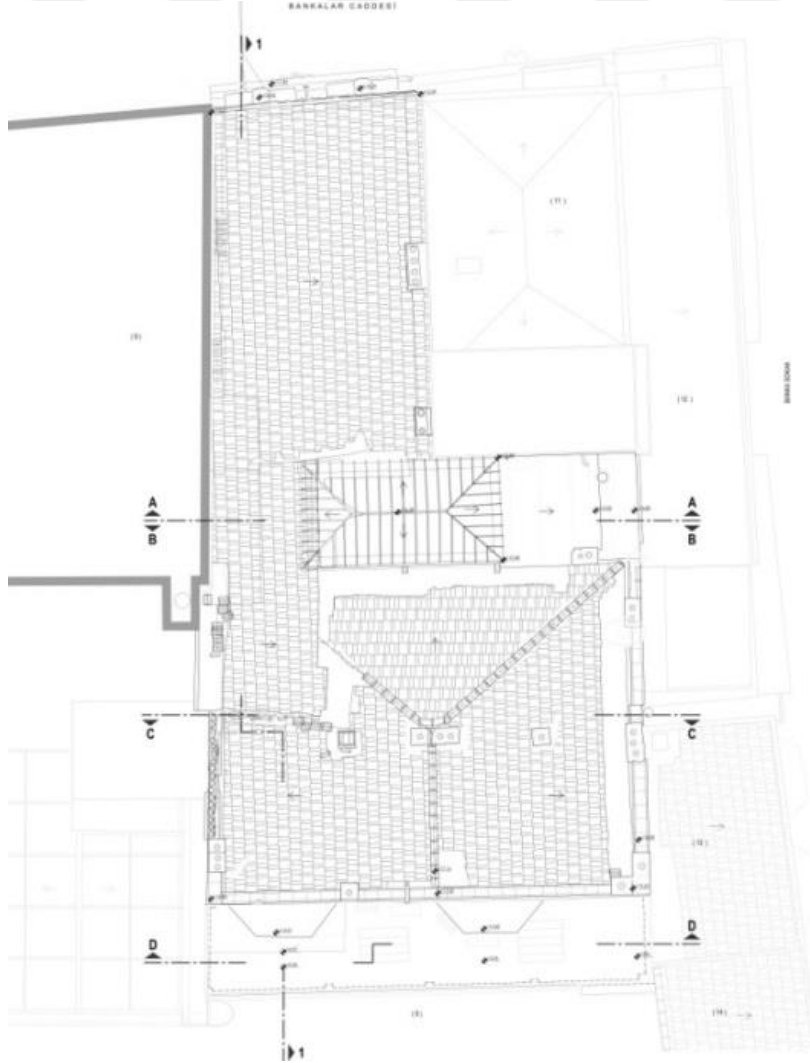
Şekil 4.36 : ZK-05 dükkan1 mekanı sıvasız volta döşeme tavanı, ÇA-03 depo mekanındaki volta döşeme putrelleri ve putreller arasındaki beton dolgulu tuğla tonozlar.

4.5.4 Örtü sistemi

Çatı ara kat planında da değinildiği üzere, yapının dikdörtgene yakın kuzeydoğu yönü teras çatı olarak tasarlanmışken, parseli göre şekil alarak kareye yakın forma dönüşen güneybatı yönü asma ahşap çatı olarak tasarlanmıştır (Şekil F.143). İki çatının birleştiği yerde, A1 aydınlık boşluğunun demir L ve T demirler ile cam kullanarak yapılmış ışıklığı bulunur (Şekil F.144). Teras çatıya çıkışı sağlayan M4 çelik merdivenin eğimli volta döşemesinin üzeri ise, marsilya tipi kiremit ile kaplanmıştır. Merdivenin kuzeydoğu bitişiğinde bulunan A3 aydınlığının üzerinde demir L ve T demirler ile cam kullanılarak yapılmış tek yöne eğimli ışıklık bulunur. Harita Genel Müdürlüğü’nden alınan 1937 tarihli hava fotoğrafında, üzeri açık görünen A2 aydınlık boşluğunun üzeri ise, günümüzde alüminyum doğrama üzeri mdf kaplama olarak yeniden düzenlenmiştir. Üst örtüsü kumlu membran kaplamadır. Daha önce de bahsedildiği üzere, özgün teras çatının üzeri günümüzde tek yöne eğimli ahşap çatı ile kapatılmıştır. A1 cam ışıklığı güneydoğu tarafının da sonradan müdahaleye uğradığı anlaşılmaktadır (Şekil F.145). Günümüzde kumlu membran ile kaplıdır. Özgün ahşap konstrüksiyonu günümüze kadar ulaşan asma ahşap çatının marsilya tipi kiremit üst kaplamasının da yakın tarihte yenilendiği bilinmektedir. Kuzeydoğu yönündeki tek yöne eğimli ahşap çatının eğiminin bittiği güneydoğu yönünde pvc yağmur oluğu bulunur. Sonradan kapatılan A2 aydınlık boşluğu üst örtünün güneydoğu yönünde de pvc yağmur oluğu bulunmaktadır.

Yapının kagir duvarları hizasında, dikdörtgen ya da kare formunda veya köşe duvarlarda bu forumların birleşmesiyle oluşan on dört adet baca yükselmektedir. Düşeyde benzer ve plan şemasında yakın olan baca yolları çatı kotunda tek bir bacada toplanmıştır. Sıvalı olan kuzeydoğu yönündeki bacaların çoğu sonradan yapılan ahşap çatının altında kalmaktadır. Zamanla bu bacaların bazıları hasara uğramıştır. Buralarda baca yolu için kullanılan metal tüteklikler açığa çıkmıştır (Şekil F.146). Güneydoğu yönündeki bulunan dolu tuğla bacalar ise, sıvasızdır (Şekil F.147).

Kuzeydoğu yönü teras çatı etrafında bulunan parapet duvarları, özgün asma ahşap çatı etrafında da farklı yüksekliklerde devam etmektedir (Şekil 4.37). Güneybatı cephesinde birinci katta başlayıp üçüncü katta son bulan çıkmaların üzeri ise, ‘4.3 plan özellikleri’ bölümünde değinildiği üzere kurşun kaplamadır.

Şekil 4.37 : Çatı planı.

4.6 Mimari Elemanlar

4.6.1 Merdivenler

Yapıda düşey sirkülasyonu sağlayan özgün merdivenler dışında, değişen ihtiyaçlara yönelik sonradan eklenen merdivenler de bulunmaktadır. Özgün merdivenler, projede M0, M1, M2, M3, M4 olarak pozlanırken, sonradan eklenen merdivenler M5, M6 ve M7 olarak pozlanmıştır. Ayrıca, yapıda mekanlar arası bağlantı sağlayan merdiven çeşidine de rastlanmıştır. Bu merdiven, zemin katta ZK-02a mekanından ZK-02b mekanına geçişi sağlayan, iki basamaklı, rıht yüksekliği 20-21 cm arasında değişen taş merdivendir.

M1 çift kollu mermer merdiven (Ortada sahanlıklı)

Giriş katından birinci kata ulaşımı sağlayan merdivendir. Plan şemasının ortasında, yapının dikdörtgene yakın formu ile kareye yakın formunun birleştiği yerde bulunur. Merdiven kollarının genişliği 120 cm'dir. Güneybatı kolunda 8 basamak, kuzeydoğu kolunda 12 basamak bulunur. Basamak genişliği 25-27 cm arasında değişmektedir, rıht yüksekliği ise, 19 cm'dir. Çift kollu mermer merdivenin sahanlığı ortadadır. +1.66 kotundaki orta sahanlığı, aynı zamanda zemin ara kat giriş holü işlevindedir, volta döşeme yapılmıştır ve döşeme kaplaması 20x20 cm karosiman kaplamadır. Kuzeydoğu kolunda üst üste kurdağzı kesimle bindirilmiş mermer basamaklar tek yönde duvara taşıtılmaktadır. Güneybatı kolunun ise, üst üste kurdağzı kesimle bindirilmiş mermer basamaklarından birincisi, 7x14 cm I profiline otururken, son basamağı merdivenin volta döşeme orta sahanlığına oturmaktadır. Birinci basamak dahil ilk üç basamağı ise, güneybatı yönündeki kagir duvara mesnetlenmiştir, diğer basamaklar ise, iki tarafta da mesnetsizdir. Merdiven korkuluğu ahşap küpeşteli demir korkuluktur. Demir korkuluk dikmeleri basamaklara yan taraflarından bağlanmıştır. Korkuluğun sallanmaması için, daha kalın kesitli yapılan korkuluk babası ise, birinci basamağa üst tarafından bağlanmıştır. Merdiven korkuluğu, merdiven kovalarında ve güneybatı kolu ile orta sahanlığın güneybatı yönünde bulunmaktadır.

Bu merdiven ve holü normal katlarda A1 aydınlığı olarak devam etmektedir. Dolayısıyla merdiven, A1 aydınlık boşluğu üzerindeki ışıklardan gün ışığı ile aydınlatılmaktadır.

Günümüzde, merdivenin güneybatı kolu, 5x5 cm kutu profillerle alttan desteklenmiştir. Bununla birlikte, hızlı veya kalabalık insan yükü hareketinde, merdivenin sallandığı özellikle bu kolda hissedilmektedir.

M2 ve M3 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdiven (Ana merdiven)

Birinci katta, M1 çift kollu mermer merdivenin kuzeybatı yönü devamında normal katlar arasında sirkülasyonu sağlayan ana merdivene ulaşılır. Bu merdiven çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivendir. Birinci katta, +4.08 kotundan başlayarak üçüncü kat, +10.98 kotuna kadar, aynı merdiven kovanıyla devam eder. Projede, birinci kattan ikinci kata geçişi sağlayan merdiven M2 olarak pozlanmışken, aynı özellikte ikinci kattan üçüncü kata geçişi sağlayan merdiven M3 olarak pozlanmıştır. Taşıyıcı sistemi askıda merdiven¹⁰ olarak çözülmüştür. Üst üste kurdağzı kesimle bindirilmiş mermer basamaklar tek yönde duvara taşınmaktadır. Merdivenin genişliği, çeyrek döner bölümünde, 121-130 cm arasında değişirken, tek kola döndüğü yerde 120 cm'dir. Basamak sayısı 19, rıht yüksekliği ise 19 cm'dir. Merdiven korkuluğu, korkuluk babası ve korkuluğun basamaklara bağlanma şekilleri M1 merdiven korkuluğu ile aynıdır. A1 aydınlığından aydınlatılmaktadır..

M4 çeyrek dönüşlü tek kollu çelik merdiven

Bu merdiven üçüncü kattan (+10.98 kotu) çatı ara katına (+14.50 kotu) geçişi sağlar. Merdivenin konumu ana merdivenle (M2, M3 pozlu merdivenler) aynıdır, bununla birlikte plan şemasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Merdiven genişliği, çeyrek döner bölümde 68-86 cm arasında değişirken, tek kola döndüğü yerde 77 cm'dir. Basamak sayısı 14, rıht yüksekliği ise ortalama 23 cm'dir. Projede M5 olarak pozlanmış rıhtsız çelik merdivenin basamakları, iki yönde çelik kirişlere perçinle tutturulmuştur. Ayrıca, merdivenin altında dört farklı yerde, merdiven kirişlerini birbirine bağlayan demir çubuklar kuzeybatı yönündeki duvara sabitlenerek, merdivenin taşıyıcılığı artırılmıştır. Kirişleri birbirine bağlayan demir çubuk, kirişlere yandan bulonla sabitlenmiştir. Metal korkuluk ise, merdivenin güneydoğu yönündeki kirişine, yandan bulonlarla bağlanmıştır. A1 aydınlığından aydınlatılmaktadır.

¹⁰ Her basamağın bir ucu yan taraftaki duvara girişik yapılır ve öteki ucu boşta kalır ve merdivenin alt yüzü ile birlikte görülür. Bu sisteme askıda merdiven denir. Burada taşıyıcı sistem basamakların kendisi ile bunların uçlarının girdiği duvardır. Basamaklara kurdağzı yapılır. (Berkman, 1970, s. 106).

M0 tek kollu taş merdiven

Bu merdiven giriş katından (-0.41) bodrum katına (-2.99) geçişi sağlayan merdivendir. Projede M0 olarak pozlanmıştır, M1 çift kollu mermer merdivenin güneybatı kolunun altında bulunur. Basamakların kuzeydoğu yönü kirişe mesnetlenmişken, güneybatı yönü kagir duvara mesnetlenmiştir. Burada taşıyıcı sistem, basamakların kendisi ile basamakların mesnetlendiği yatay kiriş ve kagir duvardır. Merdivenin genişliği 97 cm'dir, korkuluğu bulunmamaktadır. Basamak sayısı 11, rıht yüksekliği ise, ortalama 21 cm'dir. A1 aydınlığında bulunmasına rağmen, M1 çift kollu mermer merdivenin güneybatı kolunun altında bulunduğundan dolayı, doğal ışık almamaktadır.

M5 dökme mozaik merdiven

Projede M5 olarak pozlanan dökme mozaik merdiven bina güneybatı ana beden duvarları dışına sonradan yapılan betonarme ekin içinde yer alır. Zemin kattaki ZK-15 mekanından bodrum kattaki BK-12 mekanına erişim sağlayan L tipindeki merdivenin basamak genişliği, çeyrek döner bölümde 108-141 cm arasında değişirken, tek kola döndüğü yerde 104 cm'dir. Basamak sayısı 12, rıht yüksekliği ortalama 21 cm'dir. Basamaklar iki yönde duvarlara taşıtılmaktadır. Korkuluğu yoktur. Doğal ışık almamaktadır.

M6 döner çelik merdiven

Projede M6 olarak pozlanan döner çelik merdiven, zemin kattan (ZK-06a), zemin kata sonradan eklenen, ara kata (ZAK-02) ulaşımı sağlar ve ara katla birlikte yapıya eklenmiştir. Basamaklar ortadaki daire kesitli kolona taşıtılmaktadır. Basamak genişliği 55 cm, basamak sayısı 11, rıht yüksekliği ise, 17 cm'dir. Korkuluğu yoktur. Doğal ışık almamaktadır.

M7 tek kollu çelik merdiven

Projede M7 olarak pozlanan tek kollu çelik merdiven, değişen ihtiyaçlarla birlikte yapıya sonradan eklenmiştir. Zemin kat ZK-05 mekanından, bodrum kat BK-05 mekanına geçişi sağlar. Merdiven genişliği 90 cm, basamak sayısı 15, rıht yüksekliği ise, 18 cm'dir. Basamaklar iki yanda da çelik kirişlere oturtulmuştur. Metal korkuluklar ise, iki yanda çelik kirişlere üstten bağlanmıştır. Doğal ışık almamaktadır.

4.6.2 Kapılar

Yapının normal kat odalarına ait özgün kapı tipolojisi daha önce ‘4.3.4 birinci kat plan özellikleri’ bölümünde de değinildiği üzere ikili kapı sistemidir. İkili kapı sisteminde; iç mekana açılan kapı, binili çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapı iken, dış mekana açılan kapı çift kanatlı biyeli dökme demir kapıdır. Kapı boşluğu ise, odaya bakan ahşap kapının oturduğu iç tarafta düz atkı iken, koridora açılan dış tarafta basık kemerlidir. İkili kapı sistemi, ahşap kapı ebatları 140x255 cm’dir. Kapı pervazı ve kanatlarında profil detayları bulunmaktadır. Kapı kanatlarının her birinde bulunan, aynı ölçülerdeki üç adet dikdörtgen formun etrafı profil detaylarıyla tanımlanmıştır. Kanatın en altında bulunan dikdörtgen formun içi ahşap tabla iken, üsttekilerin içleri, gün ışığının mekanlar arası geçişini sağlamak amacıyla cam olarak yapılmıştır. Binisi profillidir. İkili kapı sisteminde, çift kanat biyeli dökme demir kapının ebatları, 125x250 cm’dir. Seren, alt-üst başlık ve ara kayıtlardan meydana gelmektedir. Kanatların yan tarafında bulunan biyeler, altta ve üstte biye yuvalarına girerek kanatların hareketini sağlamaktadır. İkili kapı kullanımından hiçbiri günümüze bütünü ile korunarak ulaşamamıştır. İç mekana açılan kapılardan, tespit edilmiş en iyi korunarak günümüze ulaşmış çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapı, 103 no’lu odaya açılan 1K-K07 pozlu kapıdır. Camlarının ve kapı kolunun sonradan değişmesiyle birlikte, ahşap pervazı, kasası ve binili kanatları özgün olarak günümüze ulaşmıştır. Çift kanat biyeli dökme demir kapılardan ise, sadece bir tanesi kanatlarıyla korunarak günümüze ulaşmıştır. Bu kapı, ikinci katta 208 no’lu odanın dışa açılan 2K-K09 pozlu kapısıdır. Günümüzde, mekanın içinden ahşap dolap yapılarak kapatılmıştır ve aktif kullanımda değildir. Bu kapı hariç, diğer demir kapı kanatlarından hiçbiri günümüze ulaşamamıştır. Sadece kanatların alt ve üst biye yuvaları yerinde durmaktadır. 101 ve 102 no’lu oda kapılarında ise, demir kapı biye yuvaları bulunmamaktadır. İç mekana açılan ahşap kapıların ise, çoğu günümüze ulaşmakla birlikte, camlarının boyanarak şeffaflığını yitirmesi, binilerinin yok olması veya değiştirilmesi, yeni kapı kolu, kilit takılması vs. gibi bazı müdahalelere uğramıştır. Bazı ahşap kapıların ise, koridora bakan cepheleri korunarak günümüze ulaşmışken, odanın içine bakan cepheleri beton sıva veya ahşap levha ile kapatılmıştır. 105 ve 106 no’lu odaların ahşap kapılarının oda içine bakan cepheleri sonradan suni deri ile kaplanmıştır. 202, 203, 303, 304 no’lu odaların ise, ahşap kapısı günümüze ulaşamamıştır. Mevcutta, özgün ahşap kapılar yerine, camlı

alüminyum doğrama kapı, camlı pvc doğrama kapı veya camlı niteliksiz ahşap kapı bulunmaktadır.

Yapıda tespit edilen ikinci özgün kapı tipi, odalar arası geçişi sağlayan çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapıdır. Bu kapının profil detayları ve ebatları, ikili kapı sisteminde mekanın içine açılan çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapı ile aynıdır. Odalar arasındaki duvarların sıva üzerinden kalınlıkları, projedeki konumuna göre, 25 cm veya 10 cm'dir. Duvar kalınlığının 10 cm olduğu yerde, ahşap kapı kasası duvara tam oturmakta ve pervaz duvarı iki yönde de dönmektedir. Bu kapı tipi de, üçüncü tip özgün kapı olarak değerlendirilmiştir. Diğer özellikleri ikinci özgün kapı tipiyle aynıdır. İkinci özgün kapı tipine ait günümüze ulaşmış kapılar, 1K-K12 ve 3K-K09 pozlu kapılardır. 3K-K09 pozlu kapı güneydoğu yönünde sonradan duvar kağıdı ile kapatılmıştır, kuzeybatı yönünde ise, duvar boyunca yer alan masif ahşap raftan dolayı görülememektedir. Üçüncü kapı tipine ait günümüze ulaşmış kapılar, 1K-K09 ve 2K-K19 kapılarıdır.

Yapının helâ kapıları tüm katlarda farklıdır. Birinci kat, 1K-K13 pozlu tek kanat tablalı ahşap kapının özgün helâ kapısı olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, özgün kapı detaylarına göre sonradan yenilenmiş de olabilir. Kapı üzerinde kat kat boya vardır. Araştırma raspası yapılarak daha net bilgi edinilebilir. 122x260 cm ebatlarında, üç tablalıdır, kapı pervazı ve kanadında profil detayları bulunmaktadır.

Özgün olduğu düşünülen diğer bir kapı tipi, çatı ara kat giriş kapısıdır. Projede ÇA-K01 olarak pozlanmıştır, 100x200 cm ebatlarında çift kanat biyeli demir kapıdır. Demir kapı kolları ve kuzeybatı kanadı alt ve üst sabitleyici metal aksamı özgün olarak günümüze ulaşmıştır.

Özgün olduğu düşünülen diğer kapı tipi, han giriş kapısıdır. Projede ZK-K01 olarak pozlanmıştır, 150x270 cm ebatlarında, çift kanat binili dökme kapıdır. Kanatların yan tarafında bulunan biyeler, altta ve üstte biye yuvalarına girerek kanatların hareketini sağlamaktadır. Kanatların iki cephesi farklı özelliktedir, güneybatı yönü sade, serenler, alt-üst başlık ve ara kayıtlardan oluşurken, kuzeydoğu yönünde bezemeler bulunur. Kanatların alt-üst sabitleyici metal aksamı ve kilidi özgün olarak günümüze ulaşmakla birlikte, sonradan metal kilitler de eklenmiştir.

Zemin han giriş koridorunda bulunan, ZK-K02 pozlu, üstte vasistas pencereleri bulunan çift kanat camlı ahşap kapının da özgün olabileceği düşünülmektedir. Ebatları 190x390 cm'dir.

4.6.3 Pencereler

Yapıda özgün olduğu düşünülen dokuz tip pencere bulunmaktadır. Pencere tipleri, ön cephe pencereleri, aydınlık pencereleri ve arka cephe pencereleri olmak üzere üç başlık altında incelenecektir.

Ön (Bankalar Caddesi/Kuzeydoğu) cephe pencereleri

Pencere tiplerinden üç tanesi ön cephede bulunmaktadır. Zemin üzeri üç kat olan ön cephenin her katında farklı pencere tipi kullanılmıştır. 1K-P01 pozlu pencere, düz atkı kısmı yatay pivot, alt kısmı dikey pivot ahşap penceredir. 135x220 cm boyutlarındadır. 2K-P01 pozlu pencere, kemer kısmı vasistaslı, alt kısmı çift kanatlı ahşap penceredir. Kemer yüksekliği 65 cm iken, dikdörtgen olan alt kısmının boyutları 135x138 cm'dir. 3K-P01 pozlu pencere, kemer kısmı vasistaslı, alt kısmı çift kanatlı ahşap penceredir. Form olarak 2K-P01 pencere tipiyle benzer olmakla birlikte, pencere detayları ve boyutları farklıdır. Kemer yüksekliği 50 cm iken, dikdörtgen olan alt kısmının boyutları 105x135 cm'dir.

Aydınlık (A1) pencereleri

A1 aydınlık penceresi, üstte yatay pivot, altta düşey sürme ahşap penceredir. A1 aydınlığına bakan tüm özgün pencereler aynı detay ve özellikte olmakla birlikte ebatları farklı olduğundan farklı tip olarak adlandırılmıştır. Ayrıca, bu aydınlığa bakan bazı duvarlar diğerlerine göre daha kalındır. 35 cm kalınlığında olan duvarlarda, pencere duvarın ortasına takılmıştır ve ahşap pervazı bulunmamaktadır. Pencere boşluğu dıştan ve içten basık kemerli, pencerenin oturduğu orta yerde düz atkılıdır. Daha ince duvarlarda ise, pencere duvarın iç tarafına takılmıştır ve ahşap pervazı bulunmaktadır. Pencere boşluğu dıştan basık kemerli, pencerenin oturduğu iç tarafta düz atkılıdır. Aydınlık pencereleri, aynı detay ve ebatlarda bulunmakla birlikte duvardaki konum farklılığının sonucu ahşap pervaz bulundurup bulundurmamasına göre de farklı tip olarak adlandırılmıştır.

Yukarıda detaylı anlatıldığı üzere, pencerelerin duvardaki konumu farklı olsa da, A1 aydınlığına bakan yönde pencere boşlukları basık kemerlidir. Sadece aydınlığın güneybatı yönündeki duvarın üçüncü katında bir istisna görülür (Şekil F.ab).

Projelendirmede, bu üç pencerenin de diğer tüm aydınlık pencereleri gibi aydınlığa bakan yönde basık kemerli olduğu, uygulama aşamasında bu farklılığın oluştuğu sanılmaktadır.

3K-P03 pozlu pencere, 90x200 cm ebatlarındadır. Duvarın ortasında bulunmaktadır. Pencere boşluğu dıştan ve içten basık kemerli, pencerenin oturduğu orta yerde düz atkılıdır. 3K-P06 pozlu pencere, 130x200 cm ebatlarındadır. Duvarın iç tarafına takılmıştır. Ahşap pervazı bulunmaktadır. Pencere boşluğu dıştan basık kemerli, pencerenin oturduğu iç tarafta düz atkılıdır. Özgün olduğu tespit edilen aydınlık pencerelerinden diğer üç tip pencere, boyutları farklı olmakla birlikte 3K-P06 pozlu pencere özelliklerini göstermektedir. 3K-P07 pozlu pencere, 90x200 cm ebatlarında, 3K-P08 pozlu pencere, 135x200 cm ebatlarında, 3K-P09 pozlu pencere, 110x200 cm ebatlarındadır.

Arka (Haliç/Güneybatı) cephe pencereleri

‘4.2 Tarihsel Gelişimi’ bölümünde de bahsedildiği üzere, Süleymaniye Camisi’nden ve Galata Köprüsü’nden çekilmiş Voyvoda Han’ın Haliç cephesini gösteren fotoğraflara SALT Arşivi’nden ulaşılmıştır. Bu fotoğraflardan çözünürlüğü en yüksek olan Süleymaniye Cami’sinden çekilen fotoğraftır (Şekil A.15). Ayrıca, bitişik nizam olduğu 9 parseldeki yapının (eski Akbank Binası) Beyoğlu Belediyesi Arşiv dosyasında, Haliç cephesini gösteren fotoğrafa ulaşılmıştır. Bu fotoğrafa Voyvoda Han’ın Haliç cephesinin bir kısmı da girmektedir (Şekil E.26). Bu iki fotoğraftan yararlanarak Voyvoda Han’ın Haliç cephesinin özgün pencere tipi tespit edilmiştir. Bu pencere, üstte yatay pivot, altta düşey sürme ahşap penceredir ve boyutları değişmekle birlikte, diğer tüm özellikleri A1 aydınlık pencereleriyle aynıdır. Günümüze ulaşan tek örneği, birinci kat 1K-P11 pozlu penceredir. Ebatları 115x200 cm’dir. Diğer arka cephe pencereleri, sonradan pvc veya ahşap pencerelerle değiştirilmiştir.

4.8 Bozulmalar

4.8.1 İnsan kaynaklı bozulmalar

Voyvoda Han’da görülen bozulmaların çoğunluğu insan kaynaklı bozulmalardır. Kaldırılan duvarlar, eklenen duvarlar, kapatılan boşluklar, genişletilen boşluklar, mimari eleman kayıpları, niteliksiz onarımlar ve niteliksiz ekler yapıdaki insan kaynaklı bozulmaları oluşturmaktadır. Kaldırılan duvarlar, eklenen duvarlar,

kapatılan boşluklar, genişletilen boşluklar ve niteliksiz ekler başlıkları altında sınıflandırılan bozulmaların mekanların değişen işlevlere adapte olma sürecinde yapıldığı görülmüştür. Ayrıca, bu bozulmalar yapının taşıyıcı sistemini de olumsuz etkilemiştir. Bunun dışında, yapılan niteliksiz onarımlar, günümüzde malzemelerde görülen başka bozulmalara yol açmıştır. Tespit edilen bozulmalar, bozulma analizi paftalarına renk ve tarama farklılıkları kullanılarak işlenmiştir.

4.8.1.1 Kaldırılan duvarlar

Bu başlık altında değerlendirilen bozulmalar yapıda bulunan bir duvarın bütün olarak yerinden alınması biçimindeki müdahaleleri kapsamaktadır. Bu müdahaleler yapıdaki mimari bütünlüğü bozduğu gibi yapının taşıyıcı sistemine de zarar vermiştir. Yapı genelinde duvarların en çok zemin katta kaldırıldığı görülmüştür. Ayrıca bodrum kat ve normal kat planlarında da kaldırılan duvarlara rastlanmıştır. Bu müdahaleler sonucu, zemin katta özgün plan kurgusunun bozulduğu görülmektedir. Normal katlarda ise, kaldırılan duvarlar farklı mekanlarda bulunduğu için, özgün plan kurgusu okunabilmektedir.

Zemin katta, han ve mağaza arasındaki duvarların kaldırılma sebebi, cadde üzerinden ayrı ayrı girişleri olan ve birbirinden bağımsız işleyen han ve mağaza kurgusunun zamanla değişmesidir. Yapının tasarımında, han giriş katı, mağaza, üst katları ise, kat kat veya oda oda kiraya verilmek üzere, birbirine geçişli olarak tasarlanmıştır. İlk yıllarında, iş hanı ve giriş kat mağazasının bu mimari plan şemasında kullanıldığı, 1909 tarihli Şark Ticaret Yıllıkları'ndaki kayıtlardan ve 1932 tarihli Musakkafat Vergisi Tahrir Varakasi Kayıtları'ndan anlaşılmaktadır. Sonraları, değişen yeni kullanıcı ve işleve göre, zemin kat mağazanın m²'si yeterli gelmemiş, bodrum kat ve normal katlardaki bazı odalar, aynı firma tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bu değişiklik sonucu, giriş katı han ve mağaza arasındaki kagir duvarların büyük bir bölümü kaldırılarak özgün plan kurgusunda olmayan yeni bağlantılar oluşturulmuştur. Ayrıca, sonraları yapının güneybatı ana beden duvar dışına cephe boyunca zemin katta ve bodrum katta betonarme ek yapılmıştır. Yapılan bu betonarme ekle birlikte, yapının zemin kat güneybatı ana beden duvarındaki kagir duvarlar kaldırılmıştır. Kaldırılan kagir duvarlar sonucu açığa çıkan kirişler 7,5x7,5 cm boyutlarındaki üç adet kare kesitli kolon ile desteklenmiştir. Bodrum kata ulaşım, özgün plan şemasında, han girişinden yapılmaktadır. Bu değişimle birlikte, xemin katı mağazaya, bodrum kata geçişi sağlayan tek kollu çelik merdiven eklenmiş ve

özgün plan kurgusunda olmayan yeni düşey bir bağlantı oluşturulmuştur. Zemin katta meydana gelen diğer insan kaynaklı bozulmalar, ileride ilgili başlıklar altında anlatılacaktır. Normal katlardan, birinci katta, 1K-10 wc mekanının kuzeybatı duvarı kaldırılmıştır. Kaldırılan kagir duvarın yeri, açığa çıkan kirişten anlaşılmaktadır ve birinci-üçüncü kat plan şemalarındaki wc kuzeybatı kagir duvarlarıyla aynı hizadadır. İkinci katta, 2K-01 depo mekanını ikiye bölen, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda bulunan kagir duvar ve 2K-03 depo mekanını ikiye bölen kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda bulunan kagir duvar, daha geniş ofis mekanları oluşturulmak üzere kaldırılmıştır. Kaldırılan duvarların yerleri, volta döşeme tavandaki putrellerin yan yana ya da bir aralıkla konulduğu yerlerden anlaşılmaktadır ve birinci-üçüncü normal kat plan şemalarında bulunan kagir duvarlarla aynı hizaya denk gelmektedir. 2K-07 ve 2K-08 depo mekanları arasında bulunan, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusundaki kagir duvar da sonradan kaldırılmıştır. Kaldırılan duvarın yeri, volta döşeme tavandaki putrellerin yan yana ya da bir aralıkla konulmasından anlaşılmaktadır ve birinci-üçüncü kat plan şemalarında bulunan kagir duvarlarla aynı hizaya denk gelmektedir. Ayrıca, 2K-08 ve 2K-09 depo mekanları birbirinden tavanda bulunan kirişle ayrılmaktadır (Şekil F.64). Birinci-üçüncü kat plan şemalarında ise, bu mekanlar, bu kirişle aynı hizaya denk gelen, bölücü kagir duvarlarla birbirinden ayrılır. Aynı plan tipolojisine sahip olduğunda dolayı, 2K-08 ve 2K-09 mekanını birbirinden ayıran tavan kirişinin altını dolduran kagir duvarın da sonradan kaldırıldığı düşünülmektedir. Üçüncü kat planında, 3K-03 oda ve 3K03a oda mekanları arasında kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda bulunan kagir duvar kaldırılmıştır. 3K-03 ve 3K03a mekanlarının özgün volta döşeme tavanları, günümüzde alçıpan asma tavanla kaplandığı için, kaldırılan kagir duvarın volta döşeme tavandaki putrel izleri okunamamaktadır. Bodrum katta ise, BK-10 depo mekanının güneydoğu duvarının sonradan kaldırıldığı anlaşılmaktadır.

4.8.1.2 Genişletilen boşluklar

Yapıda bulunan özgün duvarlar üzerinde boşluk açılması veya mevcut boşlukların büyütülmesi şeklindeki müdahalelerdir. Bu bozulmalar taşıyıcı sistemi de etkilemektedir. BK-10 mekanı güneybatı duvarındaki kapı boşluğunun genişletilmesi, ZAK-01 mekanı güneybatı duvarındaki niş boşluğunun genişletilmesi, 1K-04 mekanı kuzeybatı duvarındaki niş boşluğunun genişletilmesi, BK-05 mekanı kuzeydoğu duvarına açılan pencere boşluğu, A2 aydınlığının zemin katta kapatılarak

mekan haline dönüştürülmesi sonucu kuzeybatı duvarında açılan kapı boşlukları bu bozulmalara örnektir. Ayrıca, boşluğun önüne masif ahşap raf denk geldiği için mekanın içinden gözlenememekle birlikte, 1K-02 mekanı güneybatı duvarındaki özgün pencere boşluğunun vitrin camına dönüştürülürken genişletildiği düşünülmektedir.

4.8.1.3 Kapatılan boşluklar

Yapıda daha önceden bulunup, çeşitli şekilde kapatılan pencere, kapı ve döşeme boşlukları bu başlık altında değerlendirilmiştir. Bodrum katta, BK-11 depo ve BK-09 depo mekanları arasında bulunan kapı boşluklarından kuzeybatı yönünde bulunan kapatılmıştır. BK-10 depo ve BK-13 oda mekanları arasında bulunan kapı boşluklarından kuzeybatı yönünde bulunan ise, BK-08 ve BK-09 depo mekanlarının güneybatı duvarlarında bulunan mazgal pencere boşluklarıyla birlikte, bodrum katın güneybatı ana beden duvarı dışına cephe boyunca yapılan betonarme ek ile birlikte kapatılmıştır. BK-11 depo mekanının tavanında ise, sonradan açıldığı bilinen merdiven boşluğu, demir donatı üzeri ahşap levhalar ile günümüzde kapatılmıştır. A2 aydınlık boşluğunun zemin kat güneybatı duvarında, mağazaya açılan pencere boşluğu da A2 aydınlığının bu katta kapatılarak mekana dönüştürülmesi sonucu kapatılmıştır. Kapatılan pencere boşluğunun genişliği 60 cm'dir, ancak yüksekliği boşluğun önünde depo malzemeleri yığılı olduğundan görülememektedir ve saha çalışmaları sırasında ölçülememiştir. Zemin katta, ZK-06 dükkan-2 mekanının kuzeydoğu duvarında bulunan basık kemer altının da sonraları, bu duvarda bulunan kapı boşluğunun üzerindeki betonarme hatla kadar dolu tuğla ile kapatıldığı düşünülmektedir. Birinci katta, 1K-01 ve 1K-03 mekanları arasında bulunan kapı boşlukları ile 1K-02 ve 1K-04 mekanları arasında bulunan kapı boşluğu kapatılmıştır. İkinci katta, 2K-07 mekanı kuzeydoğu ve güneybatı duvarlarında bulunan kapı boşlukları, ahşap raf yapılarak kapatılmıştır. İkinci katta bulunan, 2K-13 depo mekanı ve üçüncü katta bulunan 3K-12 depo mekanının kuzeybatı duvarında bulunan kapı boşluğu kapatılmıştır. Normal katlarda, kapatılan kapı boşluklarının çoğunun odalar arası geçiş kapısı olduğu ve işlev değişikliğine bağlı olarak kapatıldığı anlaşılmaktadır. A3 aydınlığının pencereleri, ikinci ve üçüncü katta A3 aydınlığının işlevini yitirmesi sonucu kapatılmıştır. Bazı mekanlarda ise, duvar boyunca olan masif ahşap raflardan dolayı kapı ve pencere boşlukları gözlenememiştir.

4.8.1.4 Eklenen duvarlar

Yapıya herhangi bir dönemde sonradan eklenen tüm duvarlar bu başlık altında değerlendirilmiştir. Zemin kat mağazada bulunan tüm bölücü duvarlar, değişen işlev değişikliğiyle birlikte sonradan eklenmiştir. Mağazanın iki dükkan olarak kullanılması amacıyla eklenen, tek kanat kapısı bulunan alüminyum doğramalı cam bölme duvar da bu duvarlar içinde yer almaktadır. Zemin katta, mekana dönüştürülerek kapatılan A2 aydınlığını, kuzeybatı-güneydoğu yönünde bölen duvar da mekanları birbirinden ayırmak için sonradan eklenmiştir. Bodrum katta, değişen ihtiyaçlarla birlikte çoklu kullanımı sağlayabilmek amacıyla, BK-08 – BK-09, BK-04 – BK-07, BK-04 – BK-03, BK-05 – BK-06 ve BK-01 – BK-02 mekanları arasına duvarlar eklenmiştir. Normal katlarda ise, eklenen duvarlar, özgün kagir duvarların kaldırıldığı mekanlarda görülmektedir. Eklenen duvarlar, kaldırılan duvarların biraz ilerisinde veya gerisinde bulunduğu için, kaldırılan duvarın yeri ile sonradan eklenen duvar ayırt edilebilmektedir. Normal katlarda, değişen kullanıcı ve mekan ihtiyacıyla odalar arasındaki duvarların ve geçişlerin sıklıkla müdahaleye uğradığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, birinci normal katta bulunan 1K-10 wc mekanının kuzeybatı yönüne, ikinci normal katta bulunan 2K-07 depo mekanının güneydoğu yönüne, üçüncü normal katta bulunan 3K-03 oda mekanının güneybatı yönüne duvar eklenmiştir.

4.8.1.5 Niteliksiz onarımlar

Yapının güneybatı yönüne bakan asma ahşap çatısının yenilenen su yalıtımı ve üst örtü kaplaması niteliksiz onarım olarak değerlendirilmiştir. Günümüzde, doğru detayda üst örtü kaplamasının olmaması ve niteliksiz su yalıtımı sebebiyle, asma ahşap çatı strüktüründe bozulmalar görülmektedir. Bu bozulmalar, ‘4.7.2 Malzemelerde görülen bozulmalar’ bölümünde değerlendirilecektir. Yapının taşıyıcı sistemini etkilemektedir. Diğer bir niteliksiz onarım ise, yapının güneybatı cephesine uygulanan beton sıva uygulamasıdır. Bu niteliksiz onarımdan kaynaklı, döşeme hizalarında cephe boyunca devam eden putrelli kirişler içindeki I profillerinde korozyon oluşmuş ve bunun sonucu döşeme hizalarında sıva çatlakları meydana gelmiştir. Yapının taşıyıcı sistemini etkilemektedir. Bu niteliksiz sıvanın, altındaki özgün dolu tuğla yüzeylerde başka bozulmalara yol açtığı düşünülmektedir.

15-20 yıl öncesine ait olduğu düşünölen, Voyvoda Han ile bitişik nizamda olan 9 parseldeki yapının belediye dosyasından ulaşılan güneybatı cephe fotoğrafına, Voyvoda Han'ın güneybatı cephesinin bir kısmı da girmiştir. Bu fotoğrafta, beton sıva üzerinde tuz kristalleri ve döşeme hizalarında sıva çatlakları görölmektedir (Şekil E.26-27). Günümüzde de, aynı sıva çatlaklarının gözüküyor olması, güneybatı cephesindeki eski niteliksiz beton sıvanın kaldırılmadan ve yol açtığı bozulmalara doğru müdahaleler yapılmadan üzerine yeni beton sıva ve boya yapıldığını düşöndörmektedir. Ayrıca, çizilen kat planları ve bu cepheden geçen 1-1 kesitinde yapının güneybatı cephesinin şakölde olmadığı, 6-7 cm varan sıva farklılıkları olduğu gözlenmiştir.

4.8.1.6 Niteliksiz ekler

Yapının mevcut metrekaresini artırmaya yönelik; bodrum ve zemin katta güneybatı ana beden duvarı dışına cephe boyunca yapılan betonarme ek, zemin katın güneybatı yönünde dokuz parselle bitiştiği köşede bulunan ve güneybatı ana beden duvarı dışına taşan muhdes ara kat ve özgün teras çatının üzerine sonradan eklenen ahşap çatı, niteliksiz ek olarak değörlendirilmiştir.

Normal kat tuvaletlerinin döşemeleri ve duvarları sonradan seramik ile kaplanmışken, normal katlarda bulunan odaların bir çoğunun özgün ahşap kaplamaları, ahşap parke veya duvardan duvara halı ile sonradan örtölmüştür ve özgün ahşap süpörgeliklerinin üzerine ikinci bir süpörgelik dönölmüştür. İkinci ve üçöncü normal kat L koridorlarında, özgün karosiman kaplamalardan bazıları yok olmuştur. Yok olan karosiman kaplamalar yerine, dökme mozaik veya seramik kaplama yapılmıştır. Giriş kat dükkanlarının zemini ise, sonradan seramik ile kaplanmışır, bodrum katın döşemesi ise şaptır ve niteliksiz ek başlığı altında değörlendirilmiştir. Yapıda belirlenen diğöer niteliksiz ekler, özgün kapı ve pencerelerin yerine takılan, pvc/ alöminyum/ niteliksiz ahşap doğramalı kapı veya pencerelerdir. Güneybatı cephe genelinde pvc olarak değıştirilen pencerelerin yükseklikleri, özgün pencerelere göre daha alçak olduğundan, taş denizliğin üstü beton sıva ile doldurularak ikinci bir denizlik (mermer denizlik) eklenmiştir. Yapının güneybatı ana beden duvarına, yapının bu yönde aldığı betonarme ekten dolayı, +3.80 kotunda cam tuğlalar konulmuştur. Kuzeydoğu (Bankalar Caddesi) cephesi zemin katta, özgün mağaza kapı boşluğu genişletilerek fotoselli cam kapı takılmışır.

Üçüncü kat, 3K-03 ve 3K-03a oda mekanlarının özgün volta döşemeleri, sonradan alçıpan asma tavan ile kapatılmıştır. A2 aydınlığı, zemin katta mekana dönüştürülürken, niteliksiz betonarme döşeme eki almıştır. A3 aydınlığı da, ikinci katta mekana dönüştürülürken, niteliksiz ahşap döşeme eki almıştır.

ZK-05 dükkan-1 mekanına, tek kollu çelik merdiven eklenerek, yapının zemin katı ile bodrum katı arasında binanın ilk kurgusunda olmayan yeni bir bağlantı oluşturulmuştur.

Modern ihtiyaçlara yönelik olarak, yapının güneybatı (Haliç) cephesi üzerinde klima dış üniteleri, kuzeydoğu (Bankalar Caddesi) cephesi üzerinde tabelalar ve aydınlatma elemanları, asma ahşap çatı üzerinde çanak antenler bulunmaktadır.

4.8.1.7 Mimari eleman kayıpları

Yerinde bulunmayan pencere ve kapılar bu başlık altında açıklanmıştır. ‘4.6.2 Kapılar’ bölümünde de değinildiği üzere, normal kat odalarında bulunan ikili kapı sisteminden, dışarı açılan çift kanat demir kapı kanatlarından, 2K-K09 pozlu kapı hariç hiçbirisi günümüze ulaşmamıştır. İkili kapı sisteminden, içeri açılan çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapılardan ise, 2K-K03, 2K-K14, 3K-K15, 3K-K17 pozlu kapılar günümüze ulaşmamıştır. Normal katlarda bulunan, odalar arasında geçişi sağlayan çift kanat ahşap kapılardan, 1K-K09, 1K-K12, 2K-K19, 3K-K09 pozlu kapılar hariç, hiçbirisi günümüze ulaşmamıştır. İkinci ve üçüncü normal kat wc giriş kapıları günümüze ulaşmamıştır. Zemin kat mağazanın (günümüzde ZK-05 dükkan1) Bankalar Caddesi cephesi müdahale geçirmiş ve bu müdahale sonucu özgün mağaza giriş kapısı günümüze ulaşmamıştır. Bodrum katta, BK-K04 pozlu kapı hariç, özgün kapılar günümüze ulaşmamıştır. BK-K04 pozlu çift kanat demir kapının ise, BK-06 mekanının özgün kapısı olmadığı, bodrum katta müdahale geçirmiş kapı açıklıklarından buraya getirildiği düşünülmektedir.

Voyvoda Han özgün ahşap pencerelerinden; kuzeydoğu (Bankalar Caddesi) cephesi, üçüncü kat pencerelerinden güneydoğu yönünde olanı günümüze ulaşmamıştır. A3 aydınlığı pencereleri günümüze ulaşmamıştır. A2 aydınlığına ve güneydoğu cephesine bakan wc pencereleri günümüze ulaşmamıştır. Güneydoğu cephesindeki pencerenin simetriğinde bulunan ve aynı pencere boşluğu ölçülerine sahip kuzeybatı cephesi pencereleri günümüze ulaşmamıştır. A1 aydınlığına bakan, birinci katta 1K-P02 ve 1K-P03 pozlu pencereler günümüze ulaşmamıştır. Güneybatı (Haliç)

cephesinin özgün ahşap pencereleri, 1K-P11 pozlu pencere hariç, günümüze ulaşmamıştır.

4.8.2 Malzemelerde görülen bozulmalar

Malzemelerde görülen bozulmalar, malzeme kaybı, çatlaklar, renk değişimi ve katman oluşumu, ahşap yüzeyde oluşum ve biyolojik oluşumlar başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Malzemelerde görülen bozulmaların çoğu, yapının yanlış işlevde kullanılmasından (üst katlardaki odaların çoğunun depo amaçlı kullanımı), niteliksiz onarımlar geçirmesinden, niteliksiz ekler almasından ve dış cephelerin değişen iklim koşullarına maruz kalmasından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında, yapının A2, A3 aydınlıklarının kapatılması, A1 aydınlığında bulunan, havalandırmayı sağlayan pencerelerinin aktif kullanılmaması, normal katlarda bulunan L kat koridorunun kuzeybatı yönündeki pencerelerin bitişiğindeki yapıya yapılan eklerle tüm katlarda kapatılması sonucu, yapı içinde mikro iklim yetersizliği oluşmuş ve neme bağlı bozulmaların oluşmasına zemin hazırlanmıştır.

4.8.2.1 Malzeme kaybı

Yapıda tespit edilen derz boşalması, sıva kaybı, boya kaybı, aşınma veya delik açılması gibi özgün malzemede hacim azalmasına neden olmuş bozulma tipleri bu başlık altında değerlendirilmiştir. Derz boşalması ve yüzey erozyonu iklim ve nem etkisiyle oluşmuş bozulmalar iken, sıva kaybı, boya kaybı, aşınma ve delik açılması insan kaynaklı bozulmalardır. Sıvasız güneydoğu cephesinin dolu tuğla duvar yüzeylerinde, zemin kat dükkanlarının sıvasız dolu tuğla duvarlarında ve özgün çatı ara katın sıvasız güneybatı dolu tuğla duvarında derz boşalmaları görülmektedir. Yapıya yanlış işlev yüklenmesi sonucu (üst katların depo amaçlı kullanılması), malzeme giriş çıkışı, insan ve yük sirkülasyonunun artmasıyla M1, M2 ve M3 mermer merdivenlerde aşınma meydana gelmiştir. En çok aşınma M1 merdiveninde iken, üst katlara doğru gittikçe azalmaktadır. A1 aydınlığının özgün demir donatılı cam ışıklığında, A1 aydınlığının havalandırılmasını sağlayan tek kanat pencereler bulunmaktadır. Günümüzde çatıya yapılan müdahalelerle, bu pencerelerin işlevini kaybetmesi sonucu A1 aydınlığına bakan duvarlarda neme bağlı boya kabarmaları-dökülmeleri meydana gelmiştir. Ayrıca, kat planında caddeye cephesi olmayan ortadaki mekanların havalandırılması ve aydınlatılması için tasarlanan A2 ve A3 aydınlıklarının sonradan kapatılması da, aydınlattıkları ve havalandırdıkları

mekanlarda neme bağı malzeme bozulmalarına sebep olmuştur. Normal katlarda bulunan, kuzeybatı yönündeki koridor pencereleri ise, bitişik nizam olduğu 9 parseldeki yapıya sonradan yapılan eklerle günümüzde dışarıdan kapatılmıştır ve havalandırma ve aydınlatma işlevini yerine getirememektedir. Üçüncü normal kat L koridoru, bu pencerenin bulunduğu kuzeybatı duvarında, nem sebepli sıva ve boya dökülmeleri görülmektedir. 3K-02 depo mekanı sıvalı volta döşeme tavanında da, nemden ve putrellerde meydana gelen korozyondan kaynaklı sıva ve boya dökülmeleri görülmektedir. 3K-11 ofiste bulunan çıkma mekanının sıvalı volta döşeme tavanında da, nemden ve putrellerde meydana gelen korozyondan kaynaklı boya dökülmeleri görülmektedir. Normal katların sıvalı volta döşeme tavanlarında bulunana putrellerin çoğu nem sebepli korozyona uğramış ve korozyona uğrayan putrellerde sıva ve boya dökülmeleri meydana gelmiştir. Niteliksiz beton sıva uygulanan güneybatı (Haliç) cephesinde de yer yer boya dökülmeleri görülmektedir. Kuzeydoğu cephesindeki yapay taş cephe kaplamalarında, iklimsel değişiklikler, don etkisi veya dışarıdan fiziksel bir müdahalede bulunma gibi çeşitli sebeplerle bazı malzeme kopmaları meydana gelmiştir. Yapının iç mekan duvarlarında, cephelerinde veya çatısında, klima ünitesi, reklam tabelası, güvenlik kamerası, aydınlatma elemanı, çanak anten, sıva üzeri elektrik kablosu geçirilmesi gibi sebeplerle delikler açılmıştır.

4.8.2.2 Çatlaklar

Voyvoda Han'da tespit edilen çatlaklar, taşıyıcı sistemle ilişkili olmadığı için malzeme bozulmaları bölümünde değerlendirilmiştir. Yapının taşıyıcı sistemini oluşturan kagir duvarlarda strüktürel bir çatlak görülmemiştir. Bununla birlikte, mermer ve karosiman zemin kaplamalarında, yapay taş yüzeylerde ve beton sıvalı güneybatı cephesinde çeşitli biçimlerde çatlaklar bulunmaktadır.

Yapının normal kat odalarının çoğu zamanla depo olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu işlevle birlikte, zemin kattan üst katlara malzeme giriş-çıkışı başlamış, insan ve yük sirkülasyonu kat koridorlarında artmıştır. Özellikle, depo amaçlı kullanılan odaların önünde yoğunlaşmak üzere, normal kat koridorları karosiman zemin kaplamalarında ağ şeklinde çatlaklar bulunmaktadır. Birinci kat koridoru ve üst katlara geçişi sağlayan M1 merdiven holünün mermer zemin kaplamalarında da yoğun kullanımdan kaynaklı ağ şeklinde çatlaklar görülmektedir.

Yüksek sıcaklık, sıcaklık değişimi ve don gibi iklimsel nedenlerle kuzeydoğu cephesindeki yapay taşlarda çatlaklar oluşmuştur. Birinci kat pencere boşluklarının üst köşelerinde çizgi şeklinde çatlaklar bulunmaktadır. İkinci kat döşeme hizasında güneydoğu yönündeki plasterda ve ikinci katta bulunan pencerelerin güneydoğu yönünde bulunanın kilit taşının köşesinde ve yuvarlak kemerinde çizgisel çatlaklar görülmektedir.

Güneybatı cephesinde, güneybatı ana beden kagir duvarının üst kotunda bulunduğu düşünülen kirişin içindeki demir donatısının nem sebepli korozyonu sonucu, döşeme kotlarında çizgi veya ağ şeklinde yoğun sıva çatlakları görülmektedir. Bunun yanında, cephe genelinde de çizgi şeklinde çatlaklara rastlanmıştır.

4.8.2.3 Renk değişimi ve katman oluşumu

Tuzlanma gibi iç etkenli ya da kirlenme gibi dış etkenli malzeme yüzeylerinde değişken kalınlıklarda kesit artışına sebep olan tortu ve birikimler, katman oluşumu başlığı altında değerlendirilmiştir. Lekelenme ve bu katmanlar ile bozulma, özgün yüzeylerde renk değişimi olarak kendini göstermektedir. Çiçeklenme (tuz kristalleri), siyah kabuk oluşumu, korozyon ve kirlenme özgün yüzeylerde katman oluşturan bozulmalardır. Bunların haricinde, kirli havadaki gazlarla etkileşime girerek veya nem ve korozyona bağlı lekelenmeler yüzeylerde renk değişimine sebep olmaktadır. Yapının tek sıvasız cephesi olan güneydoğu cephesinin dolu tuğla duvar yüzeylerinde, siyah kabuk ve tuz kristalleri görülmektedir. Bunun yanında, döşeme hizalarındaki demir kılıçlarda korozyon görülmektedir. Siyah kabuk ve tuz kristalleri cephe genelinde özgün yüzeylerde aşınmaya sebep olmuştur.

Kuzeydoğu (Bankalar Caddesi) cephesindeki eklektik üslup bezemeli yapay taş kaplamada, özellikle bezemelerin yoğun olduğu bölümlerde siyah kabuk oluşumu görülmektedir. Bunun yanında, cephe genelinde kirlenme ve kirli havadaki gazlardan kaynaklı lekelenmeler bulunmaktadır.

Yapının sıvalı volta döşemelerinin taşıyıcıları olan I profillerinin çoğunda da nem sebepli korozyon görülmektedir. Bu sıvalı döşemelerde, metal korozyonuna bağlı pas lekelenmeleri bulunmaktadır.

4.8.2.4 Böceklenme ve çürüme

Niteliksiz onarım geçiren ve iyi bir su yalıtımına sahip olmayan özgün asma ahşap çatı strüktüründe su ve nemden kaynaklı böceklenme ve çürüme görülmüştür.

Ayrıca, sonradan üzerleri pvc, ahşap parke veya duvardan duvara halı ile kaplanan normal katlarda bulunan odaların özgün ahşap zemin kaplamalarında da nem sebepli ahşap bozulmalarının olduğu düşünülmektedir.

4.8.2.5 Biyolojik oluşumlar

Kuzeydoğu cephesinin üçüncü kat pencerelerinin önünde cephe boyunca devam eden taş denizlikte yosunlar görülmektedir. Yosunların kagir malzemede çürütücü etkisi sonucu, taş denizlikte malzeme kopmaları meydana gelmiştir. Bu taş denizliğin altında ve üçüncü kat pencerelerinin taş söveleri etrafında bitkilenme görülmektedir. Kuzeydoğu cephesinde biyolojik oluşumların üçüncü katla sınırlı kalmasının sebebi, bu katta cephe boyunca uzanan taş denizlikte biriken suyun cephenin güneydoğu tarafındaki pvc yağmur borusuyla zemine iletilmesidir. Üçüncü katta ise, cepheden suyu uzaklaştıracak bir sistem düşünülmemiştir.

Yapının güneybatı yönündeki asma ahşap çatısının etrafında dönen taş parapet duvarları ve marsilya tipi kiremit kaplamalarının üzerinde de koyu yeşilimsi biyolojik oluşumlar görülmektedir. Ayrıca, asma ahşap çatının kuzeybatı ve güneybatı yönündeki parapet duvarlarının dibinde bitkilenme bulunmaktadır.

4.8.3 Taşıyıcı sistemi etkileyen bozulmalar

Yapının taşıyıcı sisteminde, güneydoğu yönünde bitişik olduğu 13 parseldeki yapıdan ayrılması dışında, belirgin bir bozulma görülmemektedir. Yapının güneybatı cephesine bitişik olarak zemin ve bodrum katta 1952 yılında yapıldığı tahmin edilen, 2.75x13.25 m ebatlarındaki betonarme kütlenin bu ayrışmada etkili olabileceği düşünülmektedir. Tüm cephe boyunca devam eden bu ayrışma 7-12 cm arasında değişmektedir.

Bunun dışında, binanın taşıyıcı sistemini oluşturan döşeme ve duvarlarda çıplak gözle yapılan araştırmalarda çatlak ya da oturma gibi önemli bir strüktürel bozulma görülmemektedir. Bununla birlikte, '4.7.2.3 Renk değişimi ve katman oluşumu' bölümünde de değinildiği üzere, yapının volta döşemelerinin demir taşıyıcılarının genelinde görülen nem sebepli korozyon taşıyıcı sistemi olumsuz etkilemektedir. Yapının güneydoğu kısmi cephesinde, özgün çatı ara kat güneybatı duvarında, zemin kat kagir duvarlarında derz boşalmaları görülmektedir. '4.7.1 İnsan kaynaklı bozulmalar' bölümünde de bahsedilen, bodrum ve birinci katta genişletilen boşluklar, zemin kat döşemesinde sonradan açılan merdiven boşlukları, güneybatı zemin kat

ana beden duvarı da dahil olmak üzere, yapıdaki bazı kagir duvarların kaldırılması, değişen ihtiyaçlara yönelik yeni duvarlar eklenmesi, zemin kata yeni ara kat ve teras çatının üzerine yeni çatı eklenmesi gibi müdahaleler yapının bütünsel, monolitik kurulumunu bozduğu için taşıyıcı sistemi zayıflatmaktadır. Kaldırılan kagir duvarlarının çoğunun zemin katta olması taşıyıcı sistem açısından risk oluşturmaktadır.

5. RESTİTÜSYON

Voyvoda Han'a dair yapılan restitüsyon çalışmasında birincil veri olarak yapıda görülen izler dikkate alınmıştır. Bu veriler, çalışma süresince ulaşılan bilgi, belge ve fotoğraflar ile beraber değerlendirilerek bir restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Restitüsyon çalışması kapsamında geliştirilen bu öneri yerinde yapılan gözleme dayanmaktadır. Özellikle özgün mimari kurgunun bozulduğu ve o döneme ait belgelere ulaşılmayan zemin katta, tez çalışması süresince karşılaşılan restitüsyon sorunlarından bazılarının yapının üzerinden uygulama süresince elde edilecek veriler ile teyit edilmesi gerekmektedir.

Voyvoda Han'ın inşa edildiği tarihten itibaren, İngiliz Postahanesi dışında küçük ölçekli şirketler veya merkezi yurtdışında bulunan büyük ölçekli şirket temsilcilikleri (acentaları), sigorta şirketleri, komisyoncu, avukat, mühendislik büroları vb. tarafından kullanıldığı ve sürekli bu kullanıcılarının değiştiği, değişen her kullanıcının ihtiyacına göre yapıda müdahaleler yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde, normal katlarda yapılan müdahaleler farklı mekanlarda bulunduğu için, özgün plan kurgusu okunabilmekte iken, zemin katta, zaman içinde yapılan müdahalelerle özgün plan kurgusunun bozulduğu görülmektedir. Bu değişim sürecinde, Voyvoda Han'da yapılan çalışmalar sonucu, üç dönem tespit edilmiştir. Dönemlerin oluşturulmasında yapıda kırılma noktası yaratan büyük değişimler esas alınmıştır. Yapının 1903-04'de inşa edildiği ve 1905 yılına kadar süren ilk hali 1. Dönem, 1905 yılında İngiliz Postanesi'nin Voyvoda Han zemin kat mağazaya taşınmasından, 1948 yılına kadar geçen süre 2. Dönem, 1948'de bazı yapı aydınlıklarının belirli katlarda kapatılmasından, 1952'de yapının güneybatı ana beden duvarı dışına zemin ve bodrum katta betonarme ek yapılmasını kapsayan süreç 3. Dönem olarak tanımlanmıştır.

5.1 Yapıda Tespit Edilen Dönemler

1. dönem

Yapının 1903-04 inşa edildiği tarihten, 1905 yılında zemin kat mağazaya postane işlevi verilmesine kadar olan süreç 1. dönem olarak tanımlanmıştır ve yapının ilk halini kapsamaktadır. ‘5. Restitüsyon’ bölümünde de değinildiği üzere, günümüzde, normal katlarda yapılan müdahaleler farklı mekanlarda bulunduğu için, normal kat özgün plan kurgusu okunabilmekte iken, zemin katta, zaman içinde yapılan müdahalelerle özgün plan kurgusunun bozulduğu görülmektedir. Yapı üzerindeki izler ve geçmişi 1960’lara uzanan kullanıcıların verdiği bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, günümüzde ZK-03 depo olarak kullanılan mekanın, özgün zemin kat mimari kurgusunda küçük tuvalet olduğu ve A2 aydınlığına baktığı anlaşılmaktadır. Özgün mimari kurgusu, yapı üzerinden okunamayan ve 1. dönem olarak değerlendirilen zemin kat mağaza kurgusuna ait ise, yazılı, görsel veya sözlü hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Çağdaş, zemin katı mağaza, üst katları ofis olan büro hanları veya zemin katı mağaza, üst katları konut olan yapılar incelendiğinde, zemin kat mağazanın ana girişinin caddeden olduğu, hanın içinden ise, mağazaya geçişi sağlayan bir kapı bulunduğu görülmektedir. Bu yapıda ise, bu kapının bulunduğu/bulunabileceği kagir duvar/duvarlar sonradan kaldırıldığı için günümüzde han içerisinden mağazaya geçişi sağlayan kapının yeri, yapı üzerinden okunamamaktadır.

Bodrum kat özgün plan kurgusunun ise, içinde birbirine geçişleri olan odaları bulunan iki büyük depo şeklinde tasarlandığı, yapı üzerindeki izlerden ve 1932 tarihli Musakkafat Vergisi Tahrir Varakası kayıtlarından bilinmektedir (Şekil D.1).

2. dönem

1905 yılında İngiliz Postanesi’nin Voyvoda Han zemin kat mağazaya taşınmasından, 1948’de bazı yapı aydınlıklarının belirli katlarda kapatılmasına kadar geçen süreç 2. Dönem olarak tanımlanmıştır. Mağazaya, yeni yüklenen postane işlevi için yapılan tadilatın, özgün zemin kat mağaza kurgusunun bozulmaya başladığı ilk tadilat olduğu düşünülmektedir.

Mağazanın kareye yakın formunun ortasından geçen kagir duvarın kaldırılmasının ve ortaya çıkan kirişin iki adet daire kesitli dökme demir kolonla desteklenmesinin 1905’de yapılan bu tadilat esnasında olduğu düşünülmektedir. Çapı 15 cm olan bu

kolonların, dört cephesi aynı olan sütun başlıkları da dökme demirdir (Şekil 5.1). Ayrıca, geçmiş 1960'la uzanan dükkan kullanıcısının verdiği bilgiye göre, 1943 yılında Voyvoda Han'da bulunan Radyofon Firması'nın sahibi, bu kolonların mağazanın İngiliz Postanesi olarak kullanıldığı dönemden (1905-12) kalma olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte, bunu doğrulayacak hiçbir belgeye ulaşamamıştır. 1905 tadilatı kapsamında zemin kat mağazada yapıldığı düşünülen diğer müdahaleler; mağazanın dikdörtgen formundan kare formuna geçişinde bulunan kagir duvarın kaldırılması, ZK-02a merdiven holüne bakan mağaza duvarlarının kaldırılmasıdır.

Şekil 5.1 : Zemin kat mağazanın kareye yakın formunun ortasından geçen kagir duvarın kaldırılması sonucu açığa çıkan kirişi destekleyen yuvarlak kesitli dökme demir iki adet kolondan bir tanesine ait fotoğraf.

1905 tadilatı sonrasında da, 2. Dönem olarak tanımlanan süreçte zemin kat mağazada bazı müdahalelerin yapıldığı görülmektedir. M1 merdivenine bakan mağaza kagir duvarının kaldırılması ve açığa çıkan kirişin 7,5x7,5 cm kare kesitli demir kolonla desteklenmesi 2. Döneme tarihlenmiştir. Bu dönemleme, demir kolon ve iki cephesi farklı simetrik dökme demir sütun başlığının mimari ve malzeme özellikleri dikkate alınarak yapılmıştır (Şekil 5.2). Bununla birlikte, bu müdahaleye ait yazılı, görsel ya da sözlü bir bilgiye ulaşamamıştır.

Şekil 5.2 : M1 merdivenine bakan mağaza kagir duvarının kaldırılması sonucu açığa çıkan kirişi destekleyen kare kesitli demir kolon ve iki cephesi farklı dökme demir sütun başlığı.

3. dönem

1948’de bazı yapı aydınlıklarının belirli katlarda kapatılmasından, 1952 yılında yapının güneybatı ana beden duvarı dışına zemin ve bodrum katta betonarme ek yapılmasını kapsayan süreç 3. Dönem olarak tanımlanmıştır.

Yapı üzerinden izleri okunan, A2 aydınlığının zemin katta, A3 aydınlığının üçüncü katta kapatılarak mekana dönüştürülmesinin 1948 yılında yapıldığına dair bilgiye, T.C Devlet Arşivlerinde bulunan Zamaim ve Tenzilat defterinden ulaşılmıştır (Şekil D.4-5).

Yine yapının güneybatı ana beden duvarı dışına zemin ve bodrum katta yapılan betonarme ekin 1952’de yapıldığına dair bilgiye aynı defter kayıtlarından ulaşılmıştır (Şekil D.7). Bu ekin yapılmasıyla birlikte, yapının zemin kat güneybatı ana beden duvarları kaldırılmış ve açığa çıkan kirişler statik açıdan gerekli görüldüğü yerlerde 7,5x7,5 kare kesitli demir kolonlar ile desteklenmiştir. Üç adet olan bu kolonların sütun başlığı bulunmamaktadır, demir bağlantı elemanları ile kirişlere sabitlenmişlerdir (Şekil 5.3).

Bodrum katta ise, betonarme ek bodrum katın güneybatı ana beden duvarı kaldırılmadan, ana beden duvarının dışına yapılmıştır. Bu ekle birlikte bodrum kat güneybatı ana beden duvarında bulunan özgün mazgal pencereler ve bazı kapı boşlukları kapatılmıştır (Şekil 4.14).

Bodrum kat BK-04 ve BK-11 mekanları arasındaki duvarda bulunan basık tuğla kemerli özgün kapı boşluğunun kapatılmasının da, kullanılan malzemenin özelliğinden dolayı 3. Dönemde yapıldığı düşünülmektedir.

Şekil 5.3 : Zemin kat güneybatı ana beden duvarının kaldırılması sonucu açığa çıkan kirişleri destekleyen, kare kesitli demir kolonlardan bir tanesi.

Bankalar Caddesi cephesinde zemin kat ortadaki mimari boşluğu tanımlayan sütunlardan kuzeybatı yönünde olanı günümüze ulaşmamıştır. Geçmişi 1960'lara uzanan han kullanıcısının verdiği bilgi ve Kudeb Arşivi'nden ulaşılan siyah beyaz fotoğraf birlikte değerlendirildiğinde Bankalar Caddesi cephesi zemin kat mağaza vitrininde yapılan bu müdahalenin de üçüncü dönemde yapıldığı düşünülmektedir (Şekil E.32).

'5. Restitüsyon' bölümünde de değinildiği üzere, normal kat planlarında, değişen kullanıcı ile birlikte değişen ihtiyaçlara yönelik odalar arasındaki bazı duvarlar kaldırılmış ve tekrar bu ihtiyaçların değişmesi üzerine yeniden, kaldırılan özgün duvarların olduğu yere veya biraz ileri gerisine yeni duvarlar eklenmiştir. Bu değişikliğin değişen kullanıcılar ile birlikte sıkça yapıldığı yapı üzerindeki izlerden anlaşılmaktadır. Bu sebeple, normal kat planlarında odalar arası kaldırılan veya eklenen duvarlar ile odalar arası kapatılan kapı boşluklarına dair tüm değişimler 1952 yılı sonrasına tarihlenmiştir. Yine bodrum katta 1952 yılı sonrasında, eklenen duvarlar ve odalar arası sonradan kapatılan kapı boşlukları bulunmaktadır. 1952 yılı sonrası gerçekleşen bu değişimler rölöve bölümünde anlatılmıştır.

5.2 Restitüsyona Işık Tutan Bilgi ve Belgeler

Voyvoda Han'ın restitüsyon önerisine ışık tutan bilgi ve belgeler; belgeleme çalışmasından edinilen bilgiler, eski belge, fotoğraf ve haritalar ve kullanıcılardan edinilen bilgiler olmak üzere üç başlık altında değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, bu bilgi ve belgeler tek tek değil, birlikte değerlendirildiğinde normal kat planı ve çatı planı kurgusu çözümlenebilmiş, diğer katlardaki müdahalelerin çoğu anlaşılabilmektedir. Tüm bu çalışmaların yetersiz kaldığı yerler ise, '5.3 Restitüsyon Sorunları' başlığı altında değerlendirilecektir.

5.2.1 Belgeleme çalışmasından edinilen bilgiler

Normal kat planlarında değişen ihtiyaçlar doğrultusunda; bazı özgün kagir duvarlar kaldırılmış, birbirine geçmeli olarak tasarlanan odalar arasındaki kapılar değiştirilmiş veya kapatılmış (Şekil 5.4) veya değişen m² ihtiyacını karşılamak için kaldırılan özgün duvarların olduğu mekanlarda, ihtiyaçlarının yeniden değişmesi üzerine sonradan yeni duvarlar eklenmiştir. Bu müdahaleler her katta farklı mekanlarda olduğu için normal kat plan şeması okunabilmektedir. Sadece, A2 ve A3 aydınlıkları sonradan döşeme eklenerek mekana dönüştürüldükleri için, kapatıldıkları

mekanlarda plan şemasında okunamamış, soru işareti olarak kalmıştır (Şekil 5.5). Restitüsyon araştırmaları sürecinde, HGM Arşivi'nden ulaşılan 1937 tarihli hava fotoğrafıyla birlikte değerlendirildiğinde, buraların kapatılmış yapı aydınlıkları olduğu anlaşılmıştır (Şekil 5.6).

Şekil 5.4 : 1K-01 ofis mekânı kuzeybatı duvarında sonradan kapatılan kapı boşlukları.

Şekil 5.5 : Zemin katta sonradan kapatılarak mekana dönüştürülen A2 aydınlığının bu müdahalede aldığı betonarme döşeme eki, ikinci katta mekana dönüştürülerek kapatılan A3 aydınlığının bu müdahalede aldığı ahşap döşeme eki.

Şekil 5.6 : 1937 tarihli hava fotoğrafından detay, HGM Arşivi.

Günümüzde, normal kat tuvaletleri zemin kaplamaları seramik kaplamadır. Ancak, günümüze ulaşan karosiman süpürgeliklerinden özgün zemin kaplamasının karosiman olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 5.7).

Şekil 5.7 : 3K-10a wc holü güneybatı duvarında bulunan karosiman süpürgelikler.

Çatı planında, A1 aydınlık boşluğunun cam ışıklığı ve A2 aydınlık boşluğunun sonradan eklenen çatısı arasındaki mekanın (3K-09) üst örtüsünün sonradan yenilendiği anlaşılmaktadır. Alt kotta kalan özgün üst örtüsünün ise, güneybatı

yönündeki parapet taşları görülmektedir ve yapının kuzeybatı yönündeki teras çatısının parapet taşlarıyla aynıdır (Şekil 5.8). HGM Arşivi'nden ulaşılan 1937 tarihli hava fotoğrafında ise, buranın, yapının kuzeydoğu yönündeki teras çatısı ile aynı özellikle üst örtüye sahip olduğu görülmektedir (Şekil 5.6).

Şekil 5.8 : 3K-09 mekanının sonradan değiştirilen üst örtüsü ve alt kotta kalan özgün örtünün parapet taşlarına ait izler.

Yapının kuzeydoğu yönündeki teras çatısının üzerine ise, sonradan tek yöne eğimli ahşap çatı eklenmiştir ve teras parapet duvarının üzeri ondülin levha ile kapatılmıştır (Şekil 5.9). Yapının kuzeydoğu cephesini de etkileyen bu müdahalenin tarihi ile ilgili bilgiye ise, İstanbul II Numaralı Kültür Varlıkları'nı Koruma Kurul'undaki yapıya ait dosyadan ulaşılmıştır. Tam olarak tarihi bilinmemekle birlikte, kurul arşivlerindeki 1989 tarihli fotoğrafta bugünkü gabarisinde ahşap çatı ve teras parapet duvarı üzeri ondülin levha gözükmemektedir. 2010 tarihli fotoğrafta ise ondülin levhanın yerini camekan almıştır. Bu fotoğrafların ek olarak konulduğu kurul raporunda ise, 1970 tarihli fotoğraflara kadar cemakanlı katın bulunmadığı, 1991 tarihli fotoğraflarda ise bu katın eklendiği bilgisi yer almaktadır (Şekil E.7). Dolayısıyla 1970'e kadar özgün teras çatının kullanıldığı, 1970-91 tarihleri arasında, teras çatının üzerine yeni bir ahşap çatı yapılarak, bazı değişiklikler geçirsede aynı gabarilerde günümüzde mevcut olduğu söylenebilir.

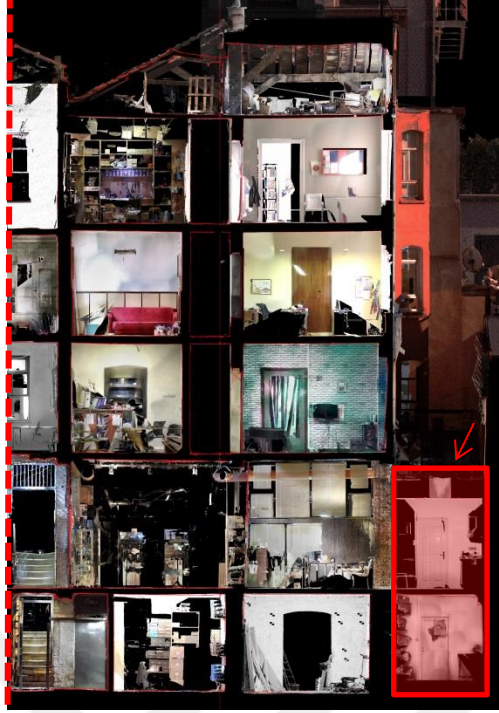
Şekil 5.9 : Kuzeydoğu yönündeki özgün teras çatının üzerine sonradan eklenen ahşap çatı.

Değişen işlevler sonucu oluşan ihtiyaçlar doğrultusunda, zemin kat mağazaya, bodrum kata geçişi sağlayan tek kollu çelik merdiven eklenerek, zemin kat ve bodrum kat arasında özgün plan kurgusunda olmayan yeni bir düşey bağlantı oluşturulmuştur (Şekil 5.10).

Şekil 5.10 : ZK-05 dükkan-1 mekanının (giriş kat mağaza) güneydoğu yönüne sonradan eklenen tek kollu çelik merdiven.

Yapının, zemin kat ve bodrum katta güneybatı ana beden duvarı dışına betonarme ek aldığı yapı üzerinden anlaşılmaktadır (Şekil 5.11). T.C Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'ndeki dosyasında bulunan Zamaim ve Tenzilat Defterinde bu ekin 1952 yapıldığı yazmaktadır (Şekil D.7).

Şekil 5.11 : Yapının zemin ve bodrum katta güneybatı ana beden duvarı dışına yapılan betonarme ekin 3d nokta bulutundan kesit alınan ortofoto üzerinden gösterimi.

Zamanla, değişen işlevler sonucu, ihtiyaç duyulan m²'yi karşılamak üzere, zemin kat dükkanın 9 parselde bitiştği köşe bölümünde dönel çelik merdivenle çıkılan ara kat eklenmiştir. Bu ara kat arka cephede ana beden duvarı dışına taşarak arka cephenin tasarım bütünlüğünü bozmaktadır (Şekil F.7). Kullanıcılardan edinilen bilgilerde, bu ara katın, giriş kat mağazada 2010 yılında yapılan tadilatlar kapsamında yapıya eklendiği öğrenilmiştir.

Bodrum kat BK-11 depo mekanının tavanında, değişen ihtiyaca göre sonradan açıldığı bilinen merdiven boşluğu, ihtiyaçların tekrar değişmesi üzerine günümüzde demir donatı üzeri ahşap levhalarla kapatılmıştır (Şekil F.30). BK-07 ve BK-04 mekanlarının güneybatı tuğla hatıllı moloz taş kagir duvarları, -0.34 kotuna sonradan konulan I putreller ile güçlendirilmiştir. Bu duvarlar zemin kata sonradan eklenen ara kat ahşap kolonları altına denk gelmektedir. Güçlendirmenin zemin ara kat eklenirken yapıldığı düşünülmektedir (Şekil 5.12).

Şekil 5.12 : ZK-07 mekanının I profile güçlendirilmiş güneybatı duvarı.

Bodrum katta güneybatı ana beden duvarında bulunan mazgal pencere ve kapı boşlukları, bu duvar dışına yapılan betonarme ek ile birlikte, bodrum kattaki bazı odalar arası geçişi sağlayan kapı boşlukları ise, normal katlarda olduğu gibi değişen ihtiyaçlar sonucu günümüzde kapatılmıştır (Şekil 5.13). BK-08 depo mekanının güneybatı duvarında bulunan özgün kapı boşluğundaki demir kapı biye yuvası, güneybatı ana beden duvarında bulunan kapıların, üst katlarda bulunan kapılar gibi çift kanat biyeli demir kapı olduğunu düşündürmektedir (Şekil 5.14).

Şekil 5.13 : BK-11 mekanının güneybatı duvarında bulunan ve BK-10 mekanına geçişi sağlayan sonradan kapatılmış kapı boşluğunun basık tuğla kemer.

Şekil 5.14 : BK-08 depo mekanının güneybatı duvarında bulunan özgün kapı boşluğundaki yok olmuş çift kanat biyeli demir kapıya ait demir biye yuvası.

5.2.2 Belge, fotoğraf ve haritalar

Restitüsyon kararları tespit edilirken, rölöve çalışması sırasında yapıda görülen izler, eski fotoğraf ve haritalar, benzer yapılarda yapılan incelemeler, yazılı ve sözlü kaynaklar kullanılmıştır. Bu belgelere ulaşmak amacıyla, İTÜ Mimarlık Fakültesi ve Mustafa İnan Kütüphanesi, Alman Arkeoloji Enstitüsü, İBB Atatürk Kitaplığı, SALT Galata Araştırma Arşivi, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, Harita Genel Müdürlüğü, Beyoğlu Belediyesi, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu ve Kudeb dosyaları incelenmiştir.

Harita Genel Müdürlüğü’nden ulaşılan, yapının özgün üst örtüsünü gösteren 1937 tarihli hava fotoğrafına ve Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri’nden ulaşılan, 1952 tarihli Zamaim ve Tenzilat defterinde bulunan yapının arkasına aldığı ekin tarihi ile ilgili bilgi veren nota, ‘5.2.1 Belgeleme çalışması sırasında edinilen bilgiler’ bölümünde değinilmiştir.

Bunların haricinde, Şark Ticaret Yıllıkları ve Goad Haritası’ndan 1905-1912 yılları arasında hanın giriş kat mağazasının İngiliz Postanesi tarafından kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

SALT Galata Araştırma Arşivi’nden, 1904-10 yılları arasına tarihlenen Deutsche Orient Bank’ın kuzeydoğu cephesini gösteren kartpostala ulaşılmıştır. Bu kartpostalda Voyvoda Han’ın kuzeydoğu yönünde teras çatı üzerine yeni bir çatı eki almadan önce kuzeydoğu cephesinin nasıl olduğu görülmektedir (Şekil A.8).

SALT Galata Araştırma Arşivi’nden ulaşılan diğer kaynak Voyvoda Han’ın Haliç cephesini gösteren fotoğraftır (Şekil A.15). Yapının üzerindeki izler ile birlikte, bu fotoğraf ve yapının Beyoğlu Belediyesi Arşiv dosyasından ulaşılan fotoğraftan (Şekil

E.26) yararlanılarak Haliç cephesinin özgün pencere tipi tespit edilmiştir. Ayrıca, bu fotoğrafta yapının kuzeydoğu yönündeki teras çatı üzerine, yeni bir çatı eki almadan önce Haliç cephesinin nasıl olduğu da görülmektedir.

5.2.3 Kullanıcılardan edinilen bilgiler

Günümüzde depo olarak kullanılan ZK-03 mekanının özgün zemin kat mimari kurgusunda küçük tuvalet olduğu ve yakın zamana kadar demir pisuarının bulunduğu söylenmiştir. Zemin kaplamasının normal kat tuvaletlerinde olduğu gibi karosiman kaplama olması ve havalandırma için yine normal kat tuvaletlerinde olduğu gibi A2 aydınlığına bakması bu bilgiyi doğrulamaktadır. Günümüzde ise, bu mekanın A2 aydınlığına bakan güneydoğu duvarı kaldırılmış ve daha öncede bahsedildiği gibi A2 aydınlığı da bu katta kapatılarak mekana dönüştürülmüştür. Yapı üzerindeki izlerden, özgün zemin kat mimari kurgusunda A2 aydınlığına bakan küçük tuvaletin, A2 aydınlığı kapatılarak genişletildiği ve bir müddet daha tuvalet olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Günümüzde, seramik kaplama olan ve yeni ahşap süpürgelikleri bulunan zemin kat dükkanlarının (özgün tasarımında zemin kat mağazanın), özgün zemin kaplamalarının karosiman kaplama olduğu ve yakın zamana kadar bu kaplamaların bulunduğu bilgisi verilmiştir.

‘5.1 Yapıda tespit edilen dönemler’ başlığı altında, 2. Dönem yazısında da bahsedildiği gibi, geçmişi 1960'lara uzanan zemin kat dükkan kullanıcısının verdiği bilgiye göre, 1943 yılında Voyvoda Han'da bulunan Radyofon Firması'nın sahibi, zemin kat mağazanın kareye yakın formunun ortasından geçen kirişi destekleyen daire kesitli dökme demir kolonların mağazanın İngiliz Postanesi olarak kullanıldığı dönemden kalma olduğunu söylemiştir. Ayrıca, dükkan kullanıcılarının verdiği bilgiye göre, mağazanın ZK-02a merdiven holüne açılan mimari boşluklarında 1990'lı yıllara kadar, bugünkü tek kanat kapısı bulunan alüminyum doğramalı cam bölme duvar ebatlarında katlanır dökme demir kapılar bulunmaktaydı. Bu katlanır demir kapıların da, Radyofon Firma sahibinin verdiği bilgiye göre, İngiliz Postanesi döneminden kaldığı söylenmiştir.

5.3 Restitüsyon Sorunları

Yukarıdaki bölümlerde detaylı olarak anlatıldığı üzere; normal kat planları, bodrum kat planı ve çatı planında zaman içinde değişen ihtiyaçlar doğrultusunda bazı

müdahaleler yapılmakla birlikte, yapı üzerindeki izler belgeler ışığında değerlendirildiğinde Voyvoda Hanı normal kat planları, bodrum kat planı ve çatı planı mimari kurgusu okunabilmektedir.

Erken tarihlerden itibaren yapılan müdahaleler sonucu bozulan zemin kat mimari kurgusunun bir kısmı ise, yapı üzerindeki izler ve kullanıcıların verdiği bilgiler birlikte değerlendirildiğinde okunabilmektedir. Özgün tasarımında yer alan zemin kat mağaza iç mekan kurgusu ve hanla ilişkisine dair ise, yazılı, sözlü ya da görsel hiçbir bilgi bulunmaması 1. Döneme ait restitüsyon sorunu oluşturmaktadır.

‘5. Restitüsyon’ bölümünde değinildiği üzere, tarihsel süreç içinde zemin kat mağazanın en önemli kullanıcısı, 1905-12 yılları arasında İngiliz Postanesi olmuştur. Mağazaya yüklenen yeni ‘postane işlevi’ için yapılan tadilatın, özgün mağaza kurgusunu bozan ilk tadilat olduğu düşünülmektedir. Ancak, bu döneme ait de, mağazanın kareye yakın formunun ortasında bulunan daire kesitli dökme demir kolonlar ve ZK-02a merdiven holüne açılan katlanır demir kapılar dışında bir bilgi olmaması bir restitüsyon sorunu oluşturmaktadır. Ayrıca, dört cephesi aynı dökme demir sütun başlığı bulunan daire kesitli dökme demir kolonlar mimari ve malzeme özelliklerinden dolayı bu döneme tarihlenmiştir. Geçmiş 1960’lara uzanan dükkan kullanıcısının verdiği bilgiye göre de, 1943 yılında Voyvoda Han’da bulunan Radyofon Firması’nın sahibi, bu kolonların mağazanın İngiliz Postanesi olarak kullanıldığı dönemden kalma olduğunu söylemiştir. Bununla birlikte, bunu doğrulayacak hiçbir belgeye ulaşılamamıştır. Günümüzde yerinde bulunmayan, han kullanıcıları tarafından mağazadan ZK-02a merdiven holüne açıldığı bilgisi verilen katlanır dökme demir kapıların da bu döneme ait olduğu söylenmiştir. Bu dönemdeki yabancı postane yapıları incelendiğinde, katlanır demir kapı tipinin çağdaşı yabancı postane yapılarında kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, bunu doğrulayacak bir belgeye ulaşılamamıştır.

Yapılan müdahalelerle bozulan bodrum kat mimari kurgusu ise, genel olarak okunmaktadır. Bodrum katın güneybatı yönündeki kare formuna yakın bölümü içinde yer alan mekanların kagir duvarlarına sıva olmadan direkt boya uygulanması¹¹ bu duvarlarda sonradan kapatılan mimari boşlukların okunmasına olanak sağlamıştır. Bodrum katın kuzeydoğu yönündeki dikdörtgen formuna yakın bölümü içinde yer

¹¹ Yerinde çıplak yapılan gözleme dayanmaktadır.

alan mekanların ise, duvarları sıva üzeri boyadır ve restorasyon uygulamasında sıva dökümü yapıldıktan sonra yapı üzerinden gelen izlerle teyit edilmesi gerekmektedir.

Yapının Bankalar Caddesi cephesi giriş kat mağaza vitrini de sonraki kullanıcıları tarafından bozulmuştur. Zemin kat ortadaki mimari boşluğu tanımlayan sütunlardan kuzeybatı yönünde olanı günümüze ulaşmamıştır ve bu müdahale ile yeni bir mimari boşluk tanımlanmıştır.

5.4 Restitüsyon Önerileri

Yukarıdaki bölümlerde detaylı anlatılan yapı üzerindeki izler, belgeler ve kullanıcıların verdiği bilgiler ışığında vaziyet planı, kat planları ve cepheler için geliştirilen restitüsyon önerileri bu başlık altında anlatılacaktır. Restitüsyon önerileri yapılırken, yapıda tespit edilen dönemlerden 2. Dönem esas alınacaktır.

5.4.1 Vaziyet planı özellikleri

Yapının bitişik nizam olduğu 9 ve 11 parselde bulunan yapıların 1952 yılı sonrası ek bir kat alarak üst örtülerinin değiştiği bilinmektedir. Bu ekler öncesi yapı gabarileri ve üst örtüleri, 1904-10 yılları arasına tarihlenen Deutsche Orient Bank'ı gösteren karpostalda görülmektedir (Şekil A.8). Deutsche Orient Bank'ı gösteren kartpostal, 1905 tarihli Goad Haritası, 1937 tarihli HGM Arşivi'nden ulaşılan hava fotoğrafı değerlendirilerek bitişik nizam yapıların üst örtüleri çizilmiştir. Bitişik nizam 9 parseldeki yapının güneybatı yönünde 1952 yılı sonrası aldığı ve Voyvoda Han kuzeybatı cephesinin normal kat koridor pencerelerini kapatan ekler kaldırılmıştır. 12 ve 13 parseldeki yapıların arasına sonradan yapılan ve Voyvoda Han güneydoğu kısmi cephesinin zemin ve bodrum katlarını kapatan muhdes depo kaldırılmıştır. Komşu yapılar zamanla değişmiş, yeni ekler almış olsa da yapının bulunduğu yapı adası ve sokak dokusu değişmeden günümüze ulaşmıştır.

5.4.2 Plan özellikleri

Normal kat planları, yukarıda bölümlerde detaylı anlatıldığı üzere, bazı müdahaleler geçirmekle birlikte, bu müdahaleler farklı kat planlarında olduğu için normal kat plan kurgusu okunabilmektedir. 1937 tarihli hava fotoğrafı ve yapı üzerindeki izler birlikte değerlendirildiğinde sonradan kapatıldığı anlaşılan A2 ve A3 aydınlık boşluklarını da okumak mümkün olmuştur. A3 aydınlığına üçüncü katta eklenen ahşap döşeme eki kaldırılmıştır. Tüm döşemeler demir putrelli volta döşemedir. Döşeme kaplamaları, normal kat koridorları, holleri ve wc'lerinde 20x20 cm

karosiman kaplama, odalarada 17 cm genişliğinde ahşap kaplamadır. Ayrıca, ikinci kattan başlayan A3 aydınlığının zemin kaplaması da karosiman kaplamadır. Koridora açılan oda kapıları, '4. Voyvoda Hanı' bölümünde de değinildiği üzere, içte çift kanat binili ahşap kapı, dışta çift kanat biyeli demir kapı olmak üzere ikili kapı sistemidir. Odalar arası geçişi sağlayan kapılar ise, çift kanat binili ahşap kapıdır. Wc kapıları her katta farklıdır. Birinci katta bulunan tek kanat tablalı ahşap kapının özgün wc kapı tipi olduğu sanılmaktadır.

Çatı planı, '5.2 Restitüsyona ışık tutan bilgi ve belgeler' bölümünde detaylı anlatıldığı üzere, yapı üzerindeki izler ve 1937 tarihli hava fotoğrafı birlikte değerlendirilerek hazırlanmıştır. Kuzeydoğu yönündeki özgün teras çatının üzerine 1970-91 tarihleri arasında eklendiği düşünülen niteliksiz çatı eki kaldırılmıştır. A2 aydınlığının 1952 yılından sonra kapatıldığı düşünülen üst örtüsü kaldırılmıştır. A1 ve A2 aydınlığı arasında kalan 3K-09 mekanının 1952 yılından sonra yenilenen üst örtüsü de kaldırılmış, kuzeydoğu yönündeki üst örtüyle aynı özellikteki teras çatı çizilmiştir.

Zemin kat planı, '5.2 Restitüsyona ışık tutan bilgi ve belgeler' bölümünde detaylı anlatıldığı üzere, yapı üzerindeki izler, tarihi belgeler ve kullanıcıların verdiği bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır. Günümüzde, bu katta kapatılarak mekana dönüştürülen A2 aydınlığı açılmıştır. A2 aydınlığına bakan ve günümüzde depo olarak kullanılan mekana özgün wc işlevi geri verilmiştir. '5.3 Restitüsyon sorunları' bölümünde detaylı anlatıldığı üzere, zemin kat mağazanın, 2. Dönem olarak tanımlanan süreçteki mekan kurgusuna dair kapsamlı bilgi olmaması restitüsyon sorunu oluşturmaktadır. Elde edilen veriler doğrultusunda, günümüzde, ZK-02a merdiven holüne bakan, tek kanat kapısı bulunan alüminyum doğramalı cam bölme duvarlar yerine, mağazanın 1905-12 yılları arası İngiliz Postanesi olarak kullanıldığı zamandan kalma olduğu düşünülen ve 1990'lara kadar zemin kat mağazada bulunan katlanır dökme demir kapılar eklenmiştir. Bu katlanır demir kapılar günümüze ulaşmadığı ve sözlü kaynak dışında görsel verilere ulaşamadığı için zemin kat planında şematik olarak gösterilmiştir. Yapılan dönem analizlerinde 2. Döneme tarihlenen, mağazanın güneybatı yönündeki kareye yakın formunun tavanının ortasından geçen kirişi destekleyen daire kesitli dökme demir kolonlar ve M1 merdivenine bakan kirişi destekleyen kare kesitli demir kolon rölövedeki haliyle çizilmiştir (Detaylı açıklama için bkz 5.1 Yapıda Tespit Edilen Dönemler).

Mağazanın güneybatı ana beden duvarının kaldırılması sonucu açığa çıkan kirişleri destekleyen ve üçüncü döneme tarihlenen kare kesitli demir kolonlar ise, bu dönem restitüsyonunda kaldırılarak, buralarda bulunduğu düşünülen özgün kagir duvarlar çizilmiştir. Mağazadan girişi olan ve zemin kat özgün wc'sinin bitişiğinde bulunan mekan, ebatlarından ve A2 aydınlığına baktığından dolayı özgün zemin kat mağaza kurgusunda mağaza wc'si olduğu, 2. Dönem olarak tanımlanan süreçte de bu işlevde kullanılmaya devam ettiği sanılmaktadır.

Bodrum kat mimari kurgusu, yapı üzerindeki izler okunarak çözümlenebilmekte ve 1932 tarihli Musakkafat Vergisi Tahrir Varakası kayıtlarında geçen, 'Bodrum katta iki büyük depo olup, bölmelerle tefriş edilmiştir' ibaresi de bu kurguyu desteklemektedir (Şekil D.1). Bodrum katta, bu kata geçişi sağlayan M0 merdiveninin ulaştığı holden, kuzeydoğu yönünde ve güneybatı yönünde bulunan iki büyük depo mekanına ulaşım sağlanır. Bu iki büyük depo kendi içinde geçişleri olan odalara bölünmüştür. Güneybatı yönündeki büyük depo mekanı içinde yer alan odaların kagir duvarlarına sıva olmadan direkt boya uygulanması¹² bu duvarlarda sonradan kapatılan mimari boşlukların okunmasına olanak sağlamıştır. Kuzeydoğu yönünde yer alan büyük depo içindeki odaların ise, kagir duvarları sıva üzeri boyadır ve yapı üzerindeki izler okunamamaktadır. Rölövedeki mimari boşluklar restitüsyona taşınmıştır. Uygulama sırasında sıva dökümü yapıldıkta sonra, yapıdan gelecek izlerle bu bölümün teyit edilmesi gerekmektedir.

Bodrum ve zemin katın güneybatı ana beden duvarı dışına aldığı betonarme ek iki katta da kaldırılmış, yapı üzerindeki izler dikkate alınarak, yeterli gelmediği yerde, güneybatı cephe restitüsyonu ile birlikte değerlendirilerek, bu katlarda ana beden duvarı üzerindeki kapı ve pencere boşlukları tanımlanmıştır. Yapı üzerindeki izlerden, '5.2.1 Belgeleme çalışmasında edinilen bilgiler' başlığı altında detaylı açıklandığı üzere, restitüsyonda bodrum kat güneybatı arka cepheye açılan kapı tipinin üst katlarda da kullanılan, çift kanat biyeli demir kapı tipi olduğu sanılmaktadır. Bodrum kat odalar arası geçiş kapılarının ise, hiçbirisi günümüze ulaşmamıştır. Bununla birlikte, yapı üzerindeki izlerde, duvarların ortasında ahşap kapı izlerine rastlanmıştır. Bu izlerin özgün kapı tipine ait olduğu düşünülmektedir ve çift kanat ahşap kapı olduğu sanılmaktadır.

¹² Yerinde çıplak gözle yapılan gözleme dayanmaktadır.

5.4.3 Cephe özellikleri

Bankalar Caddesinde bulunan yapılarda, başta Osmanlı Bankası olmak üzere cephe hiyerarşisi olduğu görülmektedir. Yapıların Bankalar Caddesi'ne bakan cepheleri en önemli cephe atfedilip genellikle yoğun bezemelerin olduğu en zengin cephe dir. Haliç cepheleri daha sade özellikte, çok önemli bir yapı değilse genellikle sıva üzeri boya, yan cepheler ise, daha da sade, çok önemli bir yapı değilse genellikle, sıvasız dolu tuğla duvar yüzeyler olarak bırakılmıştır. 1904-10 yıllarına tarihlenen Deutsche Orient Bank'ı gösteren kartpostal (Şekil A.8) ve 1923 yılına tarihlenen (Şekil A.11) Haliç silüetini gösteren fotoğrafa bakıldığında, Voyvoda Han, Bankalar Caddesi cephesinin yoğun bezemeli en zengin cephe olduğu, Haliç cephesinin sıva üzeri boya olarak geçildiği, yan cephelerin ise, dolu tuğla duvar yüzeyler olarak bırakıldığı görülmektedir.

Bankalar Caddesi cephesinin, zemin kat mağaza vitrini hariç günümüze korunarak ulaştığı söylenebilir. Restitüsyonda, zemin kat Bankalar Caddesi cephesinin ortasındaki mimari boşluğu tanımlayan sütunlardan günümüzde yok olmuş kuzeybatı yönünde olanı çizilmiştir. Yine mağaza vitrininin kuzeybatı yönünde 9 parselde birleştiği yerdeki değiştirilen kagir ayağın mermer kaplamaları, simetrik olan cephenin özgün güneydoğu mermer kaplamalarına göre değiştirilmiştir. Mağaza giriş kapısı ve vitrininin özgün doğramalarına ait ise, günümüze herhangi bir iz ulaşmamıştır. Cephe restitüsyonunda yeterli bilgi bulunmadığından buralar detaylı gösterilmemiş, benzer han cepheleri incelenerek sadece doğramalar çizilmiştir. Bankalar Caddesi cephesine bakan teras çatının üzerine eklenen niteliksiz çatı eki kaldırılarak, bu çatının kapattığı görünüşe giren özgün teras çatı parapetleri, A1 ve A3 ışıklığı ve güneybatı yönündeki asma ahşap çatı Bankalar Caddesi cephesine eklenmiştir. Ayrıca, '5.4.1. Vaziyet planı özellikleri' bölümünde değinildiği üzere, Voyvoda Han'ın güneydoğu yönü bitişiğinde bulunan yapıya sonradan bir kat eklenmiştir. Cephe restitüsyonunda, Deutsche Orient Bank gösteren kartpostal referans alınarak, bu yapı cephe gabarisi de restitüe edilmiş, böylelikle bu katın kapattığı Voyvoda Han güneybatı yönündeki asma ahşap çatının diğer bölümleri de bu cephe görünüşüne girebilmiştir. '4.8 Bozulmalar' başlığı altında anlatılan bozulmalar giderilmiş, cephe üzerindeki tüm niteliksiz ekler kaldırılmıştır.

Daha önce de bahsedildiği üzere, yapının Haliç cephesi tarafına aldığı betonarme ekle birlikte zemin kat güneybatı ana beden duvarları kaldırılmış ve ortaya çıkan

kirişler kare kesitli demir kolonlarla desteklenmiştir. Haliç cephesi restitüsyonunda, günümüzde yerinde olmayan zemin kat cephesi, normal kat ve bodrum kat cephe düzenleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Normal kat pencere düzeni zemin kata taşındığında güneybatı yönündeki kagir ayakların arasındaki duvarların ortalarına denk geldiği görülmüştür. Çıkımların kuzeybatı ve güneydoğu yönündeki yan cephelerinde bulunan pencereler ise, zemin kata taşındığında kagir ayaklara denk gelmektedir. Dolayısıyla, bu pencerelerin zemin katta devam etmediği anlaşılmaktadır. Güneybatı ana beden duvarı dışına betonarme ek alan bodrum kat cephesi ise, bodrum kat güneybatı ana beden duvarı üzerindeki kapı/ pencere boşluk izleri ve üst kat restitüsyonları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu cephe restitüsyonu ile ilgili diğer bilgiler, yukarıdaki bölümlerde detaylarıyla anlatılmıştır.

‘5.4.1 Vaziyet planı özellikleri’ bölümünde bahsedildiği üzere, yapının güneydoğu cephesi ana beden duvarı dışına, sonradan yapının bu cephede bodrum ve zemin katını kapatan muhdes depo yapılmıştır. 1952 yılından sonra yapıldığı düşünülen bu depo restitüsyon çizimlerinde kaldırılmıştır. Güneydoğu cephesi restitüsyon kararlarıyla ilgili diğer bilgiler yukarıdaki bölümlerde detaylarıyla anlatıldığından, burada tekrar yer verilmemiştir.

‘5.4.1 Vaziyet planı özellikleri’ bölümünde değinildiği üzere, Voyvoda Han’ın bitişik nizam olduğu 9 parseldeki yapının güneybatı yönünde sonradan aldığı ve Voyvoda Han kuzeybatı cephesinin normal kat koridor pencerelerini kapatan ekler kaldırılmıştır. 9 parseldeki yapının bu ekleri almadan önceki hali, tez sonundaki Ekler bölümünde bulunan, Şekil A.13 no’lu fotoğrafta görülebilmektedir. Kuzeybatı cephesi restitüsyon kararlarıyla ilgili diğer bilgiler yukarıdaki bölümlerde anlatılmıştır.

6. RESTORASYON

6.1 Yaklaşım

Yapının normal kat planları ve Bankalar Caddesi cephesi mağaza vitrini hariç korunmuş olmakla birlikte, yapıda önemli bir değişiklik, zemin kat mağazanın erken tarihlerden itibaren stürüktürel ve mimari kurguyu bozacak bazı müdahalelere uğramasıdır. Bu müdahalelerden bazıları yapıya zarar veren niteliksiz ek olarak değerlendirilirken, bazıları korunması gerekli dönem eki olarak kabul edilmiştir. Ahunbay (2014, s. 90) tarihi yapıların korunmasındaki temel yaklaşımın düzenli bakım ve onarım olduğunu belirtmiş, bilimsel restorasyonlarda olabildiğince az müdahale ile yapının korunması gerektiğini vurgulamıştır. Ancak, Voyvoda Hanı gibi niteliksiz ek olan yapılarda müdahaleler ağırlaşabilmektedir. Bu sebeple, yapıda meydana gelen bozulmalar ve strüktürel zayıflıklar yapının bütünlüğü korunarak değerlendirilmeli, yapının tarihi belge, estetik ve teknolojik değerlerinin yanı sıra eskilik değerinin de korunmasını amaçlayan yaklaşımla restorasyon projesi hazırlanmıştır. Yapılacak mühendislik çalışmalarında da, yapının özgün teknolojisi mümkün olduğunca korunarak, sağlamlaştırılmalarının yapılması, uygulamada daha çok emek sarfettirse de bu konuda çözümler üretilmesi önerilmektedir. Mimari özelliklerinde ise, yapının farklı dönemlere ait özgün ekleri olmasının yanında, yapının kullanımını zorlaştıran ve niteliksiz ekleri de bulunmaktadır. Bu eklerin birbirinden ayrıştırılarak yapının özgün değerlerinin ön plana çıkarılması istenmektedir. Yapının restorasyon projesi hazırlanırken, 2. Döneme tarihlenen restitüsyon projesi özgün kısımların, müdahalelerden ayrıştırılmasında yardımcı olmuştur. Dönem eklerinin yapının tarihi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ekler niteliklerine, yapıya zarar verip vermeme durumlarına göre ayrıştırılmış, korunması gerekli nitelikli müdahaleler ve ekler korunarak restorasyon projesi hazırlanmıştır.

6.2 Yeni Kullanım Önerisi

Yapının bulunduğu Bankalar Caddesi'nde, İstanbul'un en önemli kültür-sanat merkezlerinden ve kentin en aktif kurumlarından biri olan SALT Galata ve daha küçük ölçekli Minerva Han gibi eğitim-kültür fonksiyonlu yapılar bulunurken, son

yıllarda Galataport'un etkisiyle yabancı turistlere yönelik konaklama ihtiyacını karşılamak amaçlı lüks otel sayıları artmıştır. Günümüzde caddede etkin olan bu otel yapılarına önümüzdeki yıllarda yenilerinin ekleneceği de bilinmektedir. Galataport'un açılmasıyla, Karaköy ve yakın çevresine rağbet de günden güne artmaktadır. Bununla birlikte, Bankalar Caddesi'ndeki en önemli tarihi yapılardan biri olan St. Pierre Han'ın restorasyon çalışmalarına 2021'de "kültür-eğitim-sanat yapısı" olarak yeniden işlevlendirme ile başlanmıştır. Taleplerin çok olduğu bu cadde üzerinde yapıların korunarak sürdürülebilirliğini sağlamak kuşkusuz zorlaşmaktadır.

Bankalar Caddesi'nde SALT Galata ve St. Pierre Han'ın ortasında kalan Voyvoda Han, koruma amaçlı uygulama imar planında THT (Turizm+Hizmet+Ticaret) alanındadır. Saha çalışmaları sırasında çoğunlukla depo alanı olarak kullanılan erken 20. yüzyıl büro hanının özgün mekan kurgusunu sürdürmede, koruma amaçlı imar planında belirlenen işlevlerden ticaret fonksiyonu verilmesi ön görülmüştür. Bu fonksiyon ile birlikte, yapının tarihi, mimari, estetik değerlerinin korunması, güncel talepleri ve paylaşımı karşılıyor olması hedeflenmektedir. Üst katlara hanın özgün işlevinde olduğu gibi mimarlık, avukatlık, mali müşavirlik vb. ofis kullanımı önerilirken, zemin kat mağazaya kültür fonksiyonlu bir ticari işlev önerilmektedir. Bodrum katta ise bu kültür fonksiyonlu ticari işlevin devamı ve hizmet birimleri olabileceği ön görülmüştür. Bankalar Caddesi'ne bakan özgün teras çatının üzerindeki niteliksiz çatı eki ise kaldırılarak, teras çatı normal katlardaki ofis kullanıcılarının kullanımına açılmıştır. Burada sabit mobilyalar koymak yerine esnek bir kullanım önerilmiştir. Güneybatı yönündeki özgün asma ahşap çatı altındaki Haliç manzaralı çatı ara katın ise, terasa hizmet eden, terasla bağlantılı bir birim olarak kullanılması önerilmiştir.

6.3 Onarıma İlişkin Müdahaleler

Yapının onarımına ilişkin öneriler bozulma analizleriyle birlikte şekillenmiştir. Bu öneriler; niteliksiz eklerin kaldırılması, yüzey temizliği, sağlamlaştırma, bütünleme, yenileme ve yeniden yapma ve çağdaş ek başlıkları altında açıklanmıştır.

6.3.1 Niteliksiz eklerin kaldırılması

Yapının bozulma analizlerinde tespit edilen ve yapıya zarar veren niteliksiz ekler, yapının özgün karakterini ortaya çıkarmak için kaldırılmalıdır. Öncelikle, yapının kuzeydoğu yönündeki özgün teras çatısının üzerine yapılan niteliksiz ahşap çatı eki

kaldırılarak özgün teras çatı ortaya çıkarılmalıdır. A1 ve A2 aydınlığı arasındaki 3K-09 mekanının sonradan değiştirilen kumlu membran kaplamalı niteliksiz üst örtüsü kaldırılmalıdır. Sonradan çatı katında kapatılan A2 aydınlığının niteliksiz üst örtüsü kaldırılmalı ve tasarımında hedeflenen hava ve ışığın bu aydınlığa bakan wc ve oda mekanlarına ulaşması sağlanmalıdır. Zemin katta kapatılarak mekana dönüştürülen A2 aydınlığına eklenen niteliksiz betonarme döşeme eki ve üçüncü katta kapatılarak mekana dönüştürülen A3 aydınlığına eklenen niteliksiz ahşap döşeme eki kaldırılarak hava ve aydınlığın bu kapalı mekanlara ulaşması sağlanmalıdır. Zemin katta ise, ZK-05 dükkan1 mekanına eklenerek, yapının ilk kurgusunda olmayan zemin ve bodrum kat arasında yeni bir düşey bağlantı oluşturan niteliksiz tek kollu çelik merdiven kaldırılması önerilmiştir. Sonradan kapatılan pencere ve kapı boşlukları tekrardan aktif kullanıma açılmalı ve yapının işlevine uygun hale getirilmelidir. Odalardaki alçıpan asma tavanlar kaldırılmalı ve özgün putrelli volta döşemeler açığa çıkarılmalıdır. İç mekanlarda döşemeler üzerine sonradan yapılan ahşap parke, pvc zemin kaplama, halı kaplama veya seramik kaplama gibi niteliksiz zemin kaplamalarının tümü kaldırılarak yapının özgün ahşap, karosiman ve dökme mozaik kaplamaları açığa çıkarılmalıdır. Boyalı duvarlara sonradan yapılan duvar kağıdı ve seramik kaplamalar kaldırılmalıdır. Niteliksiz olduğu tespit edilen kapı ve pencerelerin tümü kaldırılmalıdır. Yapının içinde bulunan elektrik tesisatına ait kablolar temizlenmeli ve çağdaş yeni bir elektrik tesisatı yapılmalıdır. Yapının zemin katının betonarme ek almasıyla genişleyen hacmi sonucu oluşan ihtiyaca hizmet vermek için sonradan eklenen ikinci wc mekanına ait bodrum katta açıktan geçirilen atık su pvc borularının kaldırılması ve çağdaş bir sistem ile yeniden çözümlenmesi gerekmektedir. Yapının 1952’de güneybatı yönünde zemin ve bodrum katta aldığı betonarme ekle ilgili karara ise ‘6.3.6 Çağdaş ek’ bölümünde değinilmiştir.

6.3.2 Yüzey temizliği

Kuzeydoğu cephesinde eklektik üslup yoğun bezemelerin olması sebebiyle yüzey temizliğinde ayrı bir hassasiyet bulunmaktadır. Bu sebeple, bu cephe üzerinde bulunan bitkilenme ve katman oluşturan lekelenme, siyah kabuk ve biyolojik oluşum bozulmalarının temizlik işlemi öncesi uygun yöntemin seçilmesi için, öncelikle yerinde tespitlerin ve laboratuvar analizlerinin yapılması ve uzmanlardan destek alınması gerekmektedir. Uzman kişilerin bilgi ve tavsiyeleri dışında yapılacak müdahale yöntemleri cephenin temizlenmesi yerine zarar görmesine sebep olabilir.

‘4.8 Bozulmalar’ bölümünde detaylı anlatıldığı üzere, güneybatı cephesine uygulanan niteliksiz beton sıvadan dolayı döşeme kotları hizasındaki putreller korozyona uğramış ve buna bağlı sıva çatlakları meydana gelmiştir. 15-20 yıl öncesine ait olduğu düşünülen belediye arşivindeki fotoğrafta, beton sıva üzerindeki tuz kristalleri ve döşeme kotlarındaki sıva çatlakları görülmektedir (E26-27). Günümüzde de aynı sıva çatlaklarının gözüküyor olması, güneybatı cephesindeki eski niteliksiz beton sıvanın kaldırılmadan üzerine yeni beton sıva yapıldığını düşündürmektedir. Bu cephede yapılacak katman araştırması ardından, beton sıva katmanları kaldırılmalı ve altından çıkacak özgün kagir duvara zarar verip vermediği araştırılmalıdır. Özgün duvarlar zarar görmüş ise, laboratuvarında yapılacak incelemeler sonucu önerilen uygun tekniklerle güçlendirilmeli ve tavsiye edilen özgün kagir duvarlarla uyumlu sıva ile sıvanmalıdır.

Güneydoğu kısmi cephesi, sıvasız dolu tuğla duvar yüzeylere sahiptir. Öncelikle, bu cephede üçüncü kat penceresi üzerindeki dolu tuğla duvar yüzeylere sonradan yapılan beton sıva kaldırılmalıdır. Cephe genelinde bozulmuş dolu tuğla duvar yüzeylerin onarımında ise, fırçalama ve suyla yıkama tekniğinin birlikte kullanımı önerilmiştir. Tuğla üzerine uzun müddet uygulanan su, tuğlanın çok fazla su emmesine sebep olarak tuzlanma gibi istenmeyen sonuçlar meydana getirebilir. Fırçalama işlemi içinde, tuğla yüzeylerin yıpranmaması için, doğal kıllardan oluşan fırçalar tercih edilmelidir. Temizlik işlemi bittikten sonra koruyucu tabaka ile boyanarak sağlamlaştırılmalıdır.

İç mekanlarda, özellikle üçüncü kat ve kat wc’lerinde aydınlık ve havalandırma boşluklarının kapatılmasının da etkisiyle nem kaynaklı sıva ve boya dökülmeleri tespit edilmiştir. Bu dökülmelerden duvarların üzerine kat kat boya yapıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 6.1). Araştırma raspası yapılarak, özgün iç mekan renk dokusu tespit edilmeli, boya katmanları kaldırılarak duvarlar temizlenmelidir.

Şekil 6.1 : 3K-06 Koridor mekanının kuzeybatı duvarında ortaya çıkan boya katmanları.

Sıva dökülmeleri ise, genellikle döşemedeki putrellerin korozyona uğradığı yerlerde meydana gelmiştir. Korozyona uğramış putrellerde yapılacak kesit incelemesi ve basınç dayanım testleri sonrasında verilecek karar ile elemanlar yerinde korunmalı, yüzey temizliklerinin yapılması, deformasyonlarının giderilmesi ve korozyon önleyici tabaka uygulanarak güçlendirilmeleri gerekmektedir (Şekil 6.2).

Şekil 6.2 : Korozyona uğrayan putreller ve bu bozulmanın meydana getirdiği döşemedeki sıva dökülmeleri.

İkinci katta bulunan A1 aydınlığına bakan çıkmanın tavanı alçı bezeme tavanıdır. Günümüzde kat kat boya yapıldığı için özgün desenler özelliklerini kaybetmeye başlamıştır. Günümüzde, beyaza boyalı olan alçı bezeme tavanın, araştırma raspaı

yapılarak özgün renk dokusu ortaya çıkarılmalı, boya katmanları kaldırılarak temizliği yapılmalıdır. Deforme olmuş veya kopmuş malzeme parçaları uygun tekniklerle tamamlanmalıdır.

Zemin kat han giriş holü ve koridoru tavanındaki kalemişi bezemesi sonradan yapılmış dönem ekidir. Kalemişi bezeme özellikleri yapıda hakim olan mimari üslupla uyuşmadığı için restorasyonda kaldırılması önerilmiştir. Kaldırılmadan önce, altta özgün bir bezemenin olma ihtimali gözününde bulundurularak araştırma raspası yapılmalıdır.

Yapıda en çok müdahale geçirmiş elemanların başında demir ve ahşap doğramalar gelmektedir. Yapıdaki bütün ahşap ve demir doğramalar yağlı boya ile tekrar tekrar boyanmıştır. Araştırma raspası yapılarak, kapı ve pencerelerin özgün renk dokusu tespit edilmelidir. Boya katmanlarından arındırıldıktan sonra malzeme özellikleri dikkate alınarak, özgün renk tonunda boyanmaları ve koruyucu tabaka ile sağlamlaştırılmaları önerilmektedir. Aynı işlemler, üst üste yağlı boya yapılan özgün ahşap küpeşteli demir merdiven korkulukları için de geçerlidir.

Özgün dökme mozaik, karosiman ve mermer kaplama yüzeylerinde sürekli kullanım olmakla birlikte, düzenli bakım yapılmaması sonucu kir tabakası oluştuğu gözlenmiştir. Özgün zemin kaplamaya zarar vermeyecek şekilde, uygun kimyasal ve mekanik tekniklerle bu yüzeyler temizlenmelidir.

6.3.3 Sağlamlaştırma

Voyvodo Han'da çıplak gözle görülen strüktürel bir çatlak tespit edilmemiştir. Bununla birlikte, bozulmalar bölümünde de değinildiği üzere, yapının Haliç cephesinin güneydoğu yönünde bitişik nizam olduğu 13 parseldeki yapıyla arasında, 7-13 cm aralığında ayrılma meydana gelmiştir. Bu ayrılmanın, 1952'de yapının güneybatı ana beden duvarı dışına zemin ve bodrum katta yapılan betonarme ekin getirdiği fazladan yanal yüklerle alakalı olabileceği düşünülmektedir. Yapıda uzmanlar tarafından yapılacak tespitlerde bu durum da göz önünde bulundurulmalıdır. Sağlamlaştırma konusundaki önerilerin incelemeler neticesinde verilecek uzman tavsiyesine göre yapılmasına karar verilmiştir.

A2, A3 aydınlıklarının kapatılması, A1 aydınlığının havalandırma pencerelerinin ahşap ek çatı altında kalması ve pasif kullanımda olması, kat koridor pencerelerinin 9 parselde yapılan eklerle kapatılması gibi sebeplerle, günümüzde yapı içi mikro iklim

bozulmuştur. Buna bağlı, iç mekan putrelli volta döşemelerin taşıyıcı demir putrellerinde, neme bağlı korozyonlar görülmektedir. Bu demir putrellerin, temizlenmesi ve güçlendirilmesi ile ilgili öneriler, '6.3.2 Yüzey temizliği' bölümünde anlatılmıştır.

Özgün asma ahşap çatının ahşap strüktürel elemanlarında, kötü su yalıtımı ve nemden kaynaklı meydana gelen böceklenme ve çürümeler için kurutma ve emprenye teknikleri önerilmektedir. Ahşap üzerinde, böceklerden dolayı oluşan delikler ileri boyutta olmadıkları için enjeksiyon yöntemiyle doldurulabilirler.

6.3.4 Bütünleme

Bankalar Caddesi yapay taş kaplama cephedeki parça kopmaları, üçüncü kat fûruşlu kornişin güneydoğu yönündeki kırılan parçası ve eksik fûruşları özgün malzeme ile uyumlu ancak sonraki onarımlardaki yapıldığı anlaşılabilecek şekilde bütünlenmelidir. Daha önce de bahsedildiği üzere, bu cephenin zemin kat ortadaki mimari boşluğunu tanımlayan sütunlardan kuzeybatı yönünde olanı, daha geniş bir mağaza girişi elde etmek amacıyla sonraki müdahalelerde kesilmiştir. Aynı koruma yaklaşımı ile, günümüze ulaşmayan kuzeybatı yönündeki bu sütunun da, özgün malzeme ile uyumlu ancak sonraki onarımlarda yapıldığı anlaşılabilecek şekilde bütünlenmesi önerilmektedir. Haliç cephesinde kaldırılan niteliksiz sıvalar özgün malzeme ile uyumlu olarak bütünlenmelidir.

İç mekanlarda, sıva kaybı olan yerlerde sıva ve boya uygulaması yapılmalı, merdiven ahşap korkulukların kırılarak kayba uğrayan kısımları eski ve yeni ayrımı belirtilecek şekilde tamamlanmalıdır. Özgün mermer ve karosiman kaplamalar üzerinde, özellikle depo olarak kullanılan mekanların önünde yoğunlaşan çatlaklar meydana gelmiştir. Çatlaklar, müdahale gerektiği yerlerde, renk ve doku uyumu gözetilerek uygun malzeme ile tamamlanmalıdır.

Şekil 6.3 : İkinci kat koridoru karosiman kaplamalarında meydana gelen çatlaklar.

Yapının taşıyıcı sistemine dair bütünlemelerde, kagir duvarlarda sonradan genişletilmiş boşluklar özgün mimari boşluğunda bütünlenmelidir. Normal katlarda kaldırılan duvarlar, özgün malzeme ve yapım tekniği ile yerine getirilmesi gerekmektedir. Zemin kat mağaza da ise, mağazanın bazı çeper ve iç mekan duvarlarının, erken tarihlerden itibaren aşamalı olarak kaldırıldığı bilinmektedir. Kaldırılan duvarlar sonucu ortaya çıkan kirişler, statik açıdan gerekli görüldüğü yerlerde demir kolonlarla desteklenmiştir. Yaygın olan restorasyon yaklaşımı, kagir sistemlerde kiriş de kullanılsa, yerinden alınmış bir kagir duvarın yerine getirilmesinin yapının taşıyıcı sistem davranışı için daha doğru olduğu yönündedir. Yalnız, burada durum farklıdır. Ortaya çıkan kirişler gerektiği yerde kolonlarla desteklenmiştir ve 2. ve 3. Döneme tarihlenen kolonlar, dökme demir sütun başlıkları, malzeme, yapım tekniği ve mimari özellikleri açısından ve mağazayla günümüzde bütünleşmiş olması göz önünde bulundurularak korunmaya değer dönem eki olarak görülmektedir. Bu müdahalelerle birlikte, yapıda stürüktürel bir çatlak yada hasar da tespit edilmemiştir. 4. Döneme tarihlenen, yapının zemin kat güneybatı ana beden duvarı kaldırıldıktan sonra ortaya çıkan kirişleri destekleyen demir kolonların ise, kaldırılması ve zemin kat ana beden duvarının özgün malzeme ve yapım tekniğinde yeniden yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bu durum, ‘6.3.1 Niteliksiz eklerin kaldırılması’ bölümünde anlatılan, güneybatı yönündeki betonarme ekin kaldırılmasıyla birlikte ele alınmalıdır. Bununla birlikte, restitüsyon problemi

olarak tanımlanan, kuzeydoğu yönündeki normal kat duvarlarının, zemin katta da devam ediyor olması söz konusudur. Ancak, böyle olsa idi, giriş katta, büyük bir mağaza değil çoklu kullanımda olan dükkanlar olması gerekir idi. Ayrıca, Voyvoda Han ebatlarında çağdaşı zemin katı mağaza, üst katları ofis olan iş hanları veya zemin katı mağaza, üst katları konut olan yapılar incelendiğinde, zemin katta hep büyük bir mağaza olduğu, normal katlardaki tüm duvarların zemin kata indirilmediği görülmektedir. Dolayısıyla, tüm bu girdiler ışığında bu yapıda önerilen, disiplinler arası bir çalışma ile yapının mühendislik ve mimari çalışmalarının birlikte yürütülmesi, statik hesaplarının ve strüktürel analizlerinin detaylı olarak yapılmasıdır. Ancak, bu çalışmalar sonucu, zemin kat mağaza ve daha önce, '6.3.1 Niteliksiz eklerin kaldırılması' bölümünde değinilen, betonarme ekin kaldırılmasına dair restorasyon kararları verilebilir. Bu incelemeler sonucunda, restitüsyon kararları da tekrar değerlendirilebilir.

6.3.5 Yenileme ve yeniden yapma

'6.3.1 Niteliksiz eklerin kaldırılması' bölümünde anlatılan, A1 ve A2 aydınlıkları arasındaki 3K-09 mekanının sonradan yapılan üst örtüsü kaldırıldıktan sonra, altta restitüsyonda gösterilen özgün teras çatının yerinde olup olmadığı araştırılmalıdır. Eğer değilse, kuzeydoğu yönündeki özgün teras çatı detayı refrans alınarak yeniden yapılmalıdır.

Özgün detay tipi yapı üzerinde tespit edilmiş, günümüze ulaşmayan tüm kapı ve pencerelerin özgün malzeme ve detayında yeniden yapılması gerekmektedir.

Bodrum ve normal katlarda odalar arası geçişi sağlayan bazı kapıların günümüzde kapatıldığı anlatılmıştı. Restitüsyon projesine göre, bu kapı boşluklarının yeniden tanımlanması gerekmektedir. Yine, A2 aydınlığının zemin katta kapatılarak mekana dönüştürülmesi sonucu kuzeybatı duvarının kaldırıldığı bilinmektedir. Bu duvar yeniden örüldükten sonra, restitüsyon projesinde belirtilen duvar üzerindeki pencere açıklarının yeniden tanımlanması gerekmektedir.

Normal kat koridorlarında yok olmuş bazı özgün karosiman kaplamalar, farklı zemin kaplamalar ile değiştirilmişti. Bu kaplamalar, '6.3.1 Niteliksiz eklerin kaldırılması' başlığı altında anlatılan, niteliksiz zemin kaplamaları tanımındadır ve kaldırıldıktan sonra boşalan yerler, 20x20 yeni üretim karosimanlar kaplanmalıdır. Yeni üretimlerin, yapının özgün karosiman kaplamaları ile aynı malzeme özelliği, renk

tonları ve kalitesinde olmasına dikkat edilmelidir. Aynı malzeme, doku ve renkte yapılması önerilmekle birlikte, sonradan yapılanların ayrışması için, ancak dikkatli bakıldığında görülecek şekilde köşelerinde onarım tarihinin yazılması önerilir. Yine aynı şekilde, günümüzde seramik kaplama olan kat wc'leri ve zemin kat mağaza kaplamaları bu şekilde yenilenmelidir.

Şekil 6.4 : Yok olmuş özgün karosiman kaplamalar yerine yapılmış zemin kaplamalar.

Pasif kullanımda olan A1 aydınlık pencereleri özgün malzeme ve tekniğinde yenilenmeli ve aktif şekilde kullanılmalıdır.

Bankalar Caddesi cephesi zemin kat mağaza bölümünde günümüze ulaşamayan mimari elemanlar restitüsyona göre tamamlandıktan sonra, özgün mimari boşluklar için yapıyla uyumlu yeni doğramalar yapılmalıdır.

6.3.6 Çağdaş ek

‘4.2 Tarihsel Gelişimi’ bölümünde bahsedildiği üzere, Voyvoda Han GEEAYK tarafından 25.06.1983 tarihinde tescillenmiştir. Yapının güneybatı yönünde 1952’de zemin ve bodrum katta aldığı betonarme ek ile ilgili mülkiyet açısından edinilmiş haklar bulunmaktadır. Edinilmiş hakların korunması ve yapının yeni işlevinin getireceği güncel ihtiyaçlarının karşılanması için niteliksiz betonarme ekin yeniden tasarlanması ön görülmüştür. Bu tasarım, mevcut cephenin görülebileceği ve farklı müdahale döneminin anlaşılabilmesi için yarı şeffaf bir yapıda olabilir. Böylelikle aldığı ekten dolayı kapanan özgün mekanlara ve tüm cepheleri bitişik nizam olacak olan çağdaş ekin içindeki mekanlara doğal ışığın ulaşması sağlanmış olur.

Bununla birlikte, bu karar; uzmanlarca betonarme ekin niceliği incelendikten ve yeni işlev kararı verildikten sonra yapılmalıdır. Bu çalışmalara ve yapıya yüklenecek yeni işleve göre, yapının arkasındaki betonarme ek kaldırılıp özgün tasarımındaki gibi arka bahçe ve bodrum kat kullanımı aktif hale getirilebilir, bodrum katın arka bahçe ile birlikte kullanılması değerlendirilebilir.

Yapının elektrik, ısıtma ve soğutma sistemleri yapının yeni işlevine uygun modern ihtiyaçlara cevap verecek şekilde yenilenmelidir. Bu çağdaş donanımların merkezlerinin bodrum katta veya güneybatı yönündeki ek içinde bulunması uygun görünmektedir.

Daha önce bahsedildiği üzere, A1 ve A3 aydınlıklarının çatı ışıklıkları günümüze ulaşmışken, A2 aydınlığının üst örtüsünün olmadığı yapı üzerindeki izler ve HGM 1937 tarihli hava fotoğrafı ile 1956 tarihli Bülent Tuvalo haritasından bilinmektedir. Üst örtünün olmaması, yağmur-kar suyu ve pisliğin içeri girmesine imkan sağlayıp buranın temizlik ve bakımını zorlaştıracığından, bu aydınlığın hem pisliğin içeri girmesini engelleyecek hem de havalandırma ve aydınlanmayı sağlayacak çağdaş bir ek ile kapatılması önerilmiştir.

7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Voyvoda Hanı, 1903-04 yıllarında inşa edilmiş, döneminin mimari ve yapı teknolojisi özelliklerini gösteren tipik bir erken 20 yy büro hanıdır. Bitişik nizam olan yapının en önemli cephesi, eklektik üslup bezemeli Bankalar Caddesi'ne açılan cephedir. Yapı hakkında önemli bir değişiklik, zemin kat mağazanın erken tarihlerden itibaren aşamalı olarak strüktürel ve mimari kurguyu bozacak bazı müdahalelere uğramasıdır. Bu müdahalelerden bazıları yapıya zarar veren niteliksiz ek olarak değerlendirilirken, bazıları korunması gerekli dönem eki olarak kabul edilmiştir.

Yapı, Bankalar Caddesi üzerindeki diğer görkemli yapıların yanında dar bir cephesi olmasına rağmen, estetik değeri yüksek yoğun cephe bezemeleriyle dikkat çekmeyi başarmaktadır. Ayrıca, geçmişte önemli bir Osmanlı Devleti ticaret yapısı olduğu gibi, günümüzde de yeni aldığı işlev ile İstanbul'un en önemli kültür-sanat merkezlerinden ve kentin en aktif kurumlarında biri olan SALT Galata (eski Osmanlı Bankası) binasına yakın olması, yapıya ayrı bir prestij kazandırmaktadır. Bununla birlikte, yapının üst katları genel olarak depo işlevli kullanılmakta ya da boş bulunmaktadır. Yapının tasarım işleviyle uyuşmayan bu fonksiyon, yapı bozulma sürecini hızlandırmıştır.

Tez kapsamında, Voyvoda Han'ın detaylı rölöve çizimleri hazırlanmış, hasar ve malzeme analizleri yapılmıştır. Yapının dönem eklerinin anlaşılması ve niteliksiz eklerin ayrıştırılması konusunda, yapım tekniği ve malzeme üzerinden yapılan çözümlemeler önemli katkı sağlamıştır.

Yapılan arşiv çalışmaları ve araştırmalar ile yapı eklerinin tarihsel süreç içindeki yerleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Yapı üzerinden okunan izler, tarihi belgeler, eski fotoğraflar ve sözlü kaynaklar ışığında yapılan dönem analizleri sonucunda, 1905 yılından 1948 yılına kadar geçen süreci kapsayan 2. dönem restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Yapılan araştırmalarda kısıtlı bilgiye ulaşılması sebebiyle hazırlanan önerinin uygulama sırasında yapı üzerinden gelecek izlerle teyit edilmesi ve gerektiği yerde geliştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan bu çalışmalar ışığında hazırlanan restorasyon projesinde, yapının özgün ve niteliksiz eklerinin ayrıştırılması ve yapıya zarar veren niteliksiz eklerden arındırılarak özgün kimliğinin ortaya çıkarılması istenmiştir.

Yapının bulunduğu Bankalar Caddesi'nde, İstanbul'un en önemli kültür-sanat merkezlerinden ve kentin en aktif kurumlarından biri olan SALT Galata ve daha küçük ölçekli Minerva Han gibi eğitim-kültür fonksiyonlu yapılar bulunurken, son yıllarda Galataport'un etkisiyle turistlere yönelik konaklama ihtiyacını karşılamak amaçlı lüks otel sayıları artmıştır. Bununla birlikte, Bankalar Caddesi'ndeki en önemli tarihi yapılardan biri olan St. Pierre Han'ın restorasyon çalışmalarına, "kültür-eğitim-sanat yapısı" olarak yeniden işlevlendirme ile başlanmıştır. SALT Galata ve St. Pierre Han'ın ortasında kalan Voyvoda Han için yeni kullanım önerisi; yapının tarihi, kültürel, estetik değerlerinin korunması, güncel talepleri ve paylaşımı karşılıyor olmayı temel almaktadır. Bu bağlamda, üst katlara hanın özgün işlevinde olduğu gibi ofis kullanımı önerilirken, zemin kat mağazaya kültür fonksiyonlu ticari işlev önerilmiştir. Böylelikle, zemin katın yarı kamuya açılarak tarihi yapının daha ulaşılabilir olması amaçlanmıştır. Bodrum kata bu kültür fonksiyonlu ticari işlevin devamı ve hizmet birimleri önerilmiştir. Bankalar Caddesi'ne bakan özgün teras çatının üzerindeki niteliksiz çatı eki ise kaldırılarak, teras çatı normal katlardaki ofis kullanıcılarının kullanımına açılmıştır. Burada sabit mobilyalar koymak yerine esnek bir kullanım önerilmiştir. Güneybatı yönündeki özgün asma ahşap çatı altındaki Haliç manzaralı çatı ara katın ise terasa hizmet eden, terasla bağlantılı bir birim olarak kullanılması önerilmiştir.

Müdahaleler ve öneriler noktasında, yapının öncelikli olarak, kuzeydoğu yönündeki niteliksiz ahşap çatısı kaldırılmalı, A1 aydınlığının örtülü havalandırma pencereleri aktif kullanıma geçirilmeli, A2 ve A3 aydınlıkları açılmalıdır. Böylelikle, yapı içi nem problemi giderilerek malzeme bozulmalarının önüne geçilmelidir. Disiplinler arası çalışma ile yapının Haliç Cephesi güneydoğu yönünde bittiği yapıdan ayrılması ile ilgili incelemeler yapılmalı, bu çalışmalar doğrultusunda önerilen strüktürel müdahaleler uygulanmalıdır. Yapının bozulma analizlerine göre şekillenen müdahale önerileri, en kısa zamanda gerçekleştirilerek yapı üzerindeki malzeme bozulmaları giderilmelidir. Onarım çalışmaları bittikten sonra, yapının özgün plan şemasına uyumlu yeni işlevler ile kullanımı, düzenli bakım ve onarımının yapılarak

tarihi yapının uzun ömürlü olmasına ve gelecek kuşaklara aktarılmasına katkıda bulunulması önerilmektedir.

Yapıda, saha çalışmaları bittikten 8 ay sonra boya ve basit bakım çalışmaları mülk sahibi tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların öncesi ve sonrası fotoğrafları:

Şekil 7.1 : M1 çift kollu mermer merdivenden 1K-05 hol mekanına bakış.

Şekil 7.2 : 1K-06 koridor mekanından 1K-05 hol mekanına bakış.

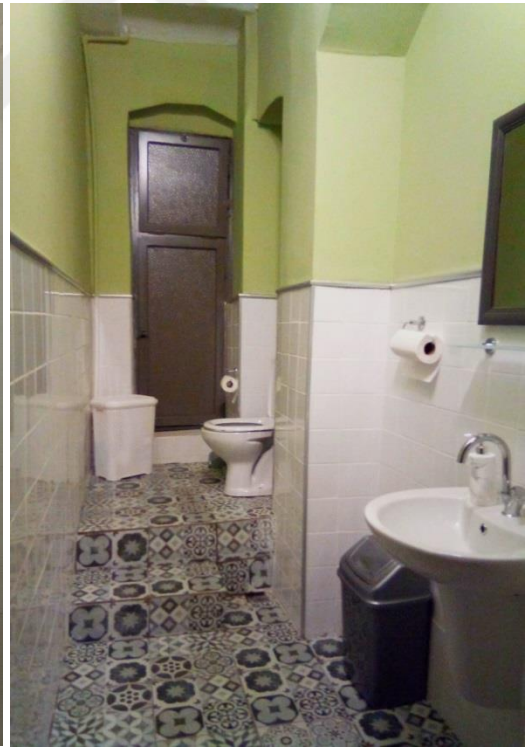
Şekil 7.3 : 1K-06 koridor mekanı güneydoğu yönüne bakış.

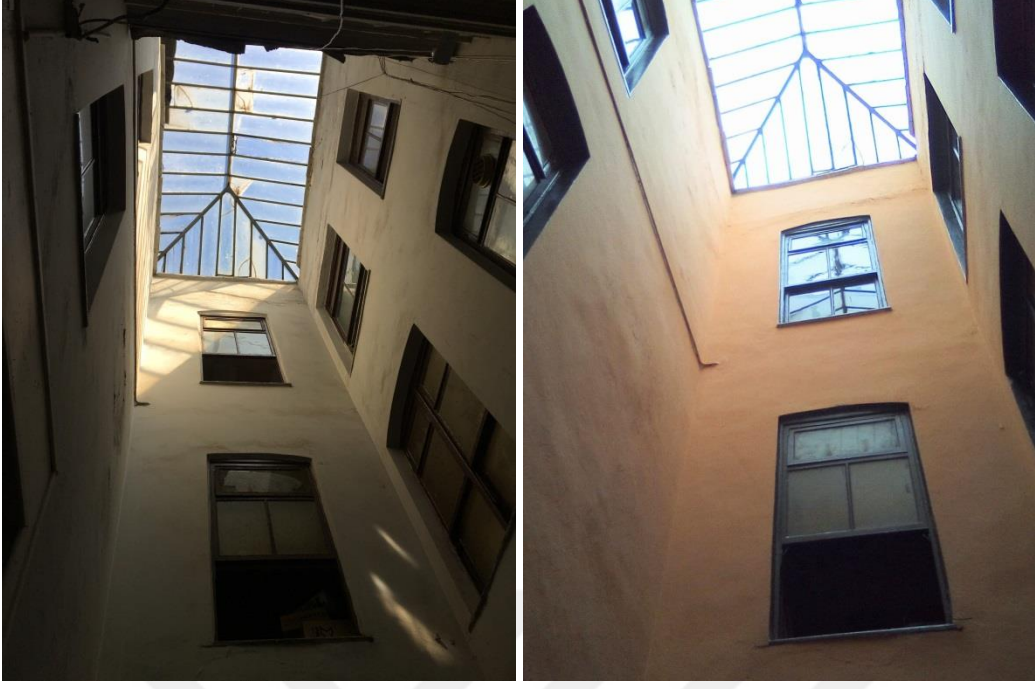
Şekil 7.4 : 2K-06 koridor mekanı kuzeydoğu yönüne bakış.

Şekil 7.5 : 3K-02 mekanı kuzeydoğu yönüne bakış.

Şekil 7.6 : 2K-10b wc kuzeydoğu yönüne bakış.

Şekil 7.7 : A1 Aydınlık güneydoğu yönü ikinci ve üçüncü kata bakış.

KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z.** (2014). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. İstanbul: YEM Yayınları.
- Altan, B.** (2007). *Arşiv Belgeleri Işığında Hezaren Han'ın Yapısal Çözümlemesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akın, N.** (2011). *19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Baskıcı, M. M.** (2005). *1800-1914 Yıllarında Anadolu'da İktisadi Değişim*. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Berkman, A. F.** (1970). *Yapı Elemanları*. Cilt.1. İstanbul: Teknik Üniversite Matbaası.
- Bilgili, N.** (2016). *İstanbul Limanlarının Modernizasyonu: Dersaadet Rıhtım ve Anadolu Demiryolu Şirketlerinin İnşa Faaliyetleri 1890-1934* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Cezar, M.** (1991). *XIX. Yüzyıl Beyoğlusu*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Çelebi, E.** (1969). *Seyahatname*. Cilt:2, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çelik, Z.** (1996). *19. Yüzyılda Osmanlı Başkenti, Değişen İstanbul*. İstanbul: Türk Vakfı Yurt Yayınları.
- Dökmeci, V. & Çıracı, H.** (1990). *Tarihsel Gelişim Sürecinde Beyoğlu*. İstanbul: Turing Yayınları.
- Eldem, E.** (2000). *Bankalar Caddesi: Osmanlı'dan Günümüze Voyvoda Caddesi*. İstanbul: Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi.
- Ergüder, B.** (2011). *İstanbul'un Finans Sermayesi Haritasında Galata Hanları (1865-1945)* (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ersen, A., Baturayoğlu Yöney, N.** (2009). 19. Yüzyılın sonu 20. Yüzyılın başında İstanbul'da Yapı Dış Cephelerinde Kullanılan Yapay Taşların Mimari Değerlendirmesi. *Restorasyon Konservasyon Çalışmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, 21-34.
- Eyice, S.** (1969). *Galata ve Kulesi*. İstanbul: Turing Yayınları.
- Flandin, E.** (1853). *L'Orient*. Paris: Gide et J. Baudry.
- Galante, A.** (1941). *Histoire des Juifs d'Istanbul sous le Sultan Mehmed le Conquerant*. Cilt:1, İstanbul: Editions Isis.

- Gölçek, A., Köktaş, A.** (2016). Endüstri Devrimi ve Osmanlı İmparatorluğu: Askeri Fabrikalaşma Örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Ekim 2016, Cilt: 9, Sayı: 4, 95-105.
- Gülenaz, N.** (2011). *Batılılaşma Dönemi İstanbul’unda Hanlar ve Pasajlar*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- İnciyan, P.** (1956). *XVIII. Asırda İstanbul*. (Hrant D. Andreasyan Çev.). İstanbul: Fethi Derneği İstanbul Enstitüsü.
- Kahya, Y.** (2012). Bir Restorasyon ve Dönüşüm Öyküsü: Osmanlı Bankası Merkezi’nden SALT Galata’ya. *Arredamento Mimarlık Dergisi*, No: 02, 48-62.
- Kahya, Y., Pekmezci, I. P., Özer A.** (2015). Construction Techniques and Building Materials of a 19th Century Official Structure in Istanbul: Adjacent Offices of Ottoman Bank and the Regie Company. Web Sitenin Adı: <https://www.researchgate.net/publication/308672231>.
- Kazgan, H.** (1991). *Galata Bankerleri*. İstanbul: Türk Ekonomi Bankası Yayınları.
- Kaymak Heinz, G., Yaşar, D** (2018). Değerlerin Değişiminin Bankalar Caddesi’ndeki Binalara Yapısal, İşlevsel ve Üslupsal Yansıması. *Yakın Mimarlık Dergisi*, Nisan 2018, Cilt: 1, Sayı: 2, 34-49.
- Koçyiğit, R., G.** (2002). *Mimari Tasarımda Süreklilik Kavramı ve Galata Örneği* (Yüksek lisans tezi). Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kuban, D.** (1970). İstanbul’un Tarihi Yapısı. *Mimarlık Dergisi*, 5, 25-48.
- Launay, M.** (1874). *Notice sur le vieux Galata, Pera des Genoıs, L’Univers Revue Orientale*. Galata: Imp. M. De Castro.
- Schneider, A., M. & Nomidis M.** (1944). *Galata, Topographisch- Archeologischer Plan mit Erläuterndem Text*. İstanbul: Emel Basımevi.
- Tanyeli, G.** (1990). *Osmanlı Mimarlığında Demirin Stürüktürel Kullanımı (15.-18. Yüzyıl)* (Doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

EK A: Eski Harita ve Fotoğraflar

EK B: Harita Genel Müdürlüğü

EK C: Şark Ticaret Yıllıkları (Annuaire Oriental)

EK D: T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (Musakkafat Vergisi Tahrir Varakası Kayıtları, Vergi Kıymet ve Vukuat Varakası, Zamaim ve Tenzilat Defteri)

EK E: Kurul, Beyoğlu Belediyesi ve Kudeb Dosyası

EK F: Voyvoda Hanı Fotoğraf Albümü

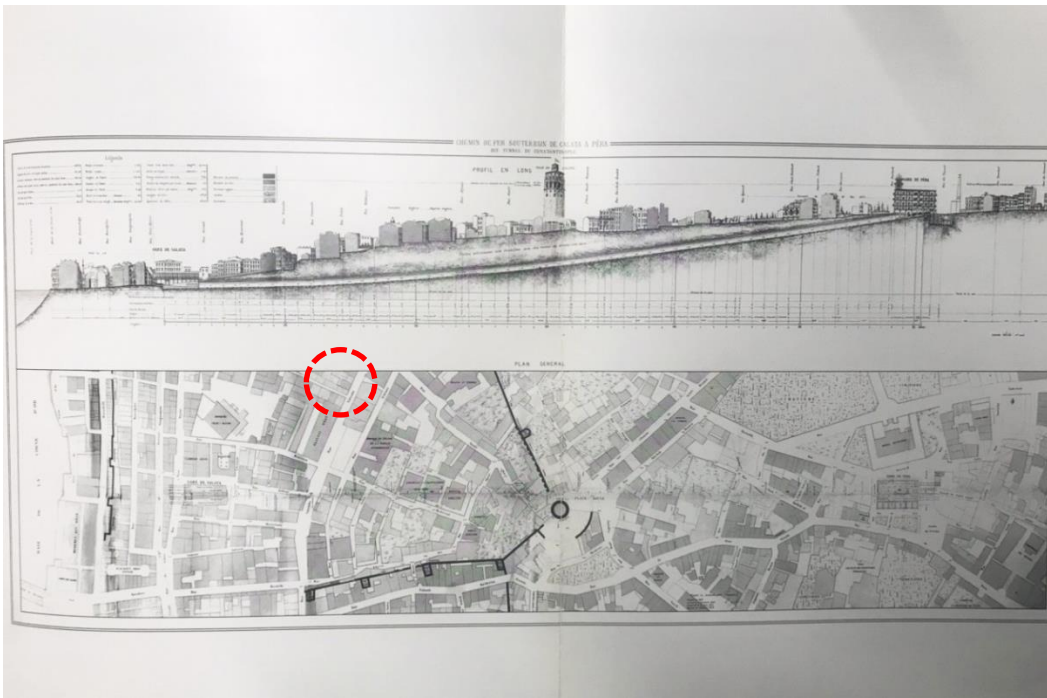
EK G: Çizimler

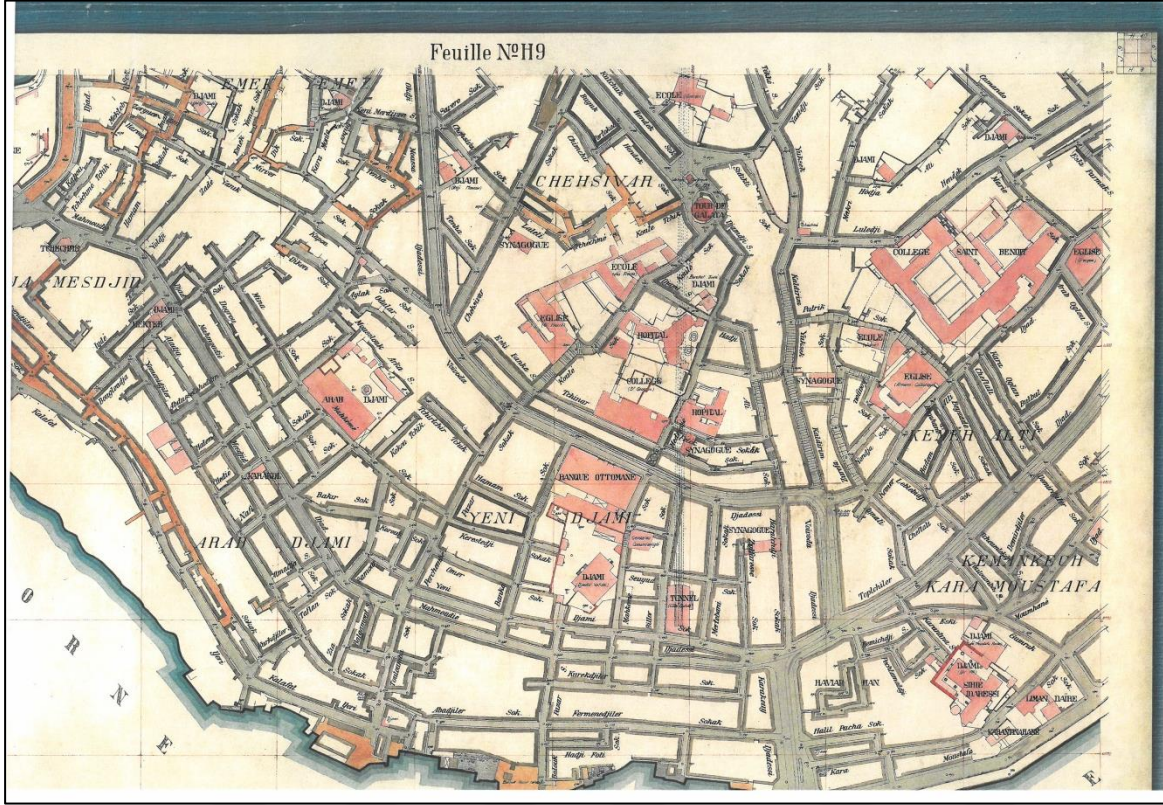
EK A

Şekil A.1 : D'Ostoya Haritası, 1858-60.

Şekil A.2 : Gavand Tünel Planı, 1872-74.

Şekil A.4 : Alman Mavileri, II. Cilt, 1913-1914, pafta: H9.

Şekil A.5 : 1855 yıllarına doğru çekilmiş Plazzo del Comune gösteren fotoğrafa giren, Voyvoda Han'ın inşasından önce yerinde mevcut olan ahşap yapı.

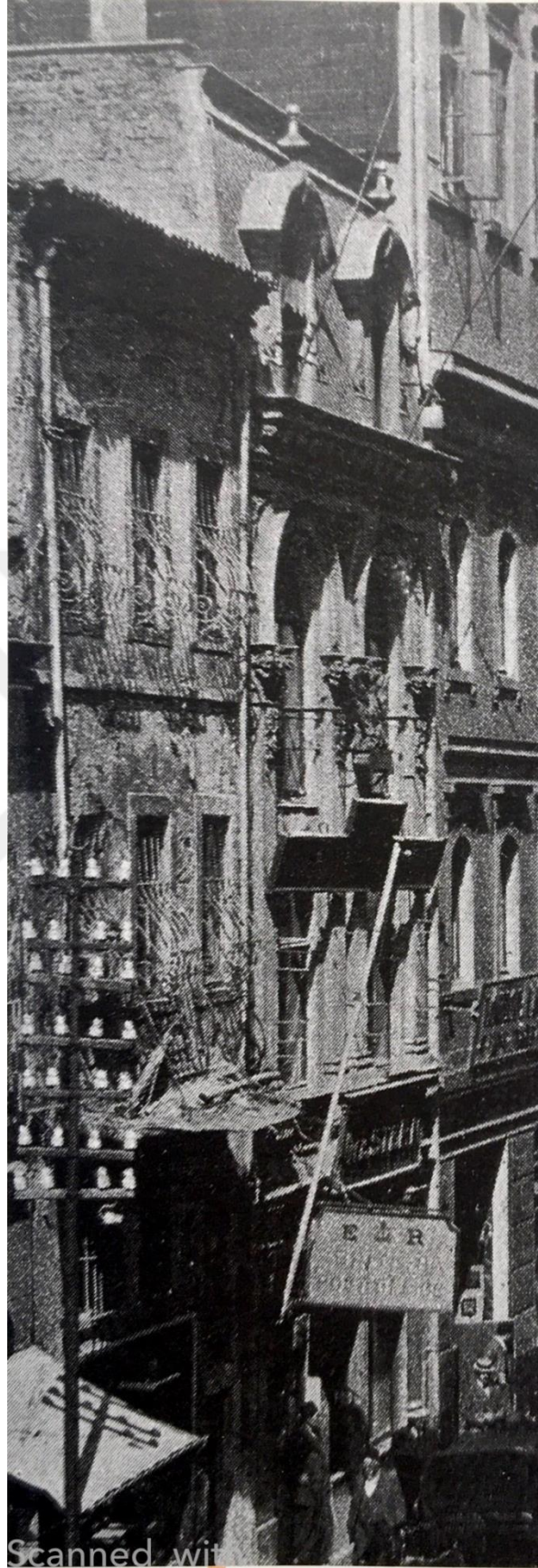
Şekil A.6 : Voyvoda Caddesi, 1892-1896, SALT Arşivi. (1872-1974 Gavand'ın Tünel Planı'nda çizilen, Voyvoda Han'ın inşasından önceki ahşap yapının kuzeydoğu cephesi)

Şekil A.7 : Osmanlı Bankası, Kartpostal (Tarihi bilinmiyor, tahmini 1896-1900), SALT Arşivi.

Şekil A.8 : Deutsche Orient Bank, Kartpostal (1904-1910), SALT Arşivi.

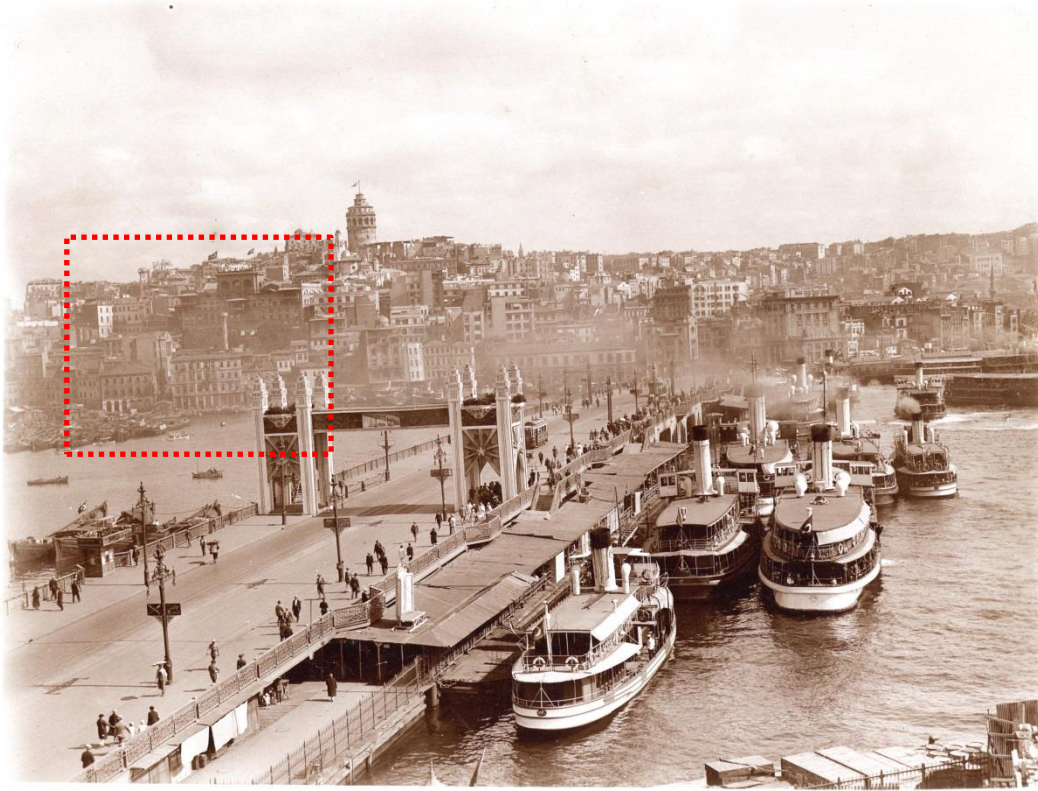
Şekil A.9 : Deutsche Orient Bank, Kartpostal detay (Siyah-beyaz) (1904-1910), SALT Arşivi.

Şekil A.10 : Eminönü ve Galata Köprüsü'nde İstanbul'un düşman işgalinden kurtuluşu töreni, Galata Köprüsü, 6 Ekim 1923, SALT Arşivi.

Şekil A.11 : Şekil A.10 fotoğrafından detay.

Şekil A.12 : 1928 yılında Afgan Kralı'nın ziyareti şerefine kurulan dostluk takı, SALT Arşivi.

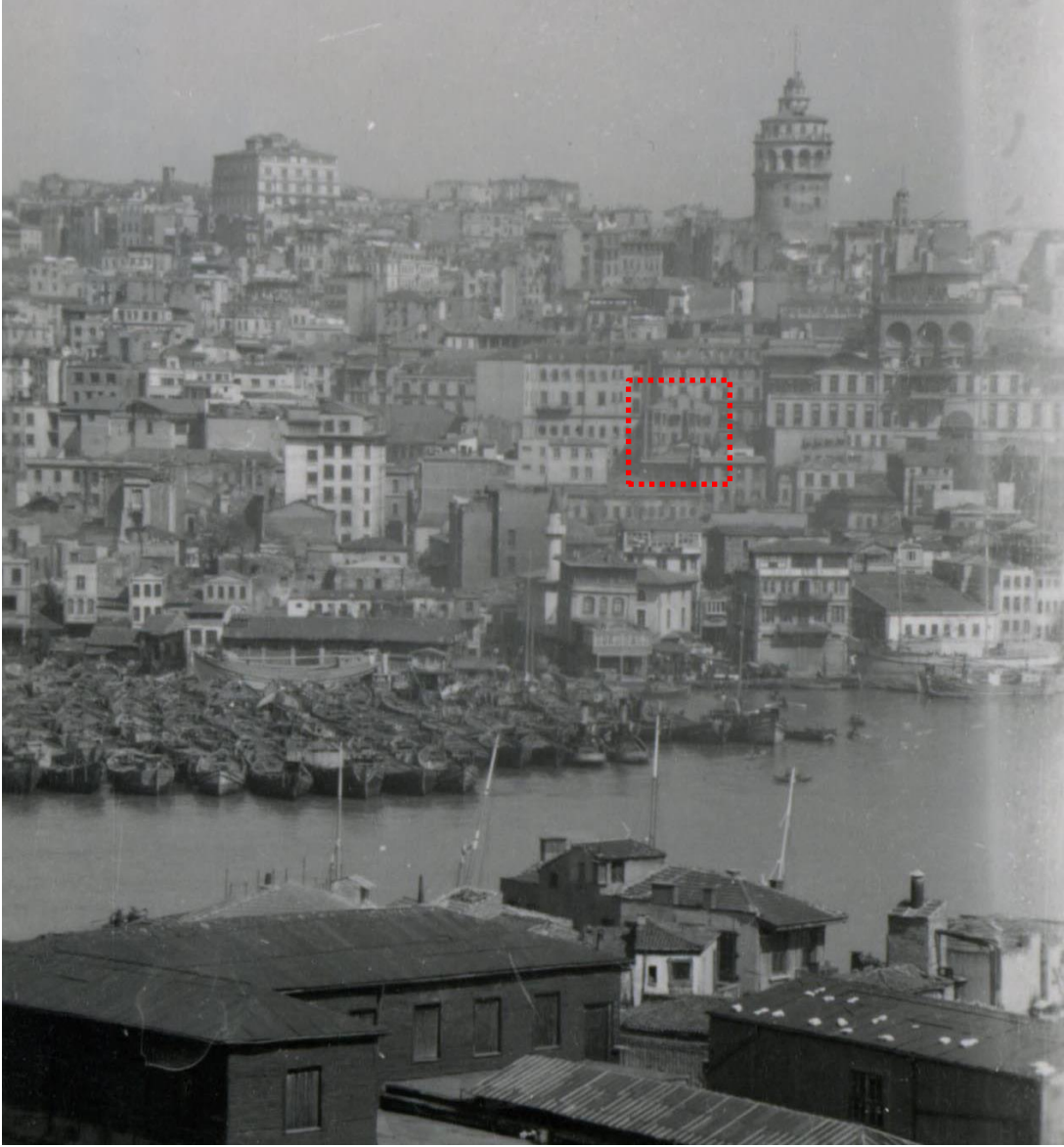
Şekil A.13 : Şekil A.12 fotoğrafından detay.

Şekil A.14 : Süleymaniye Camii tarafından çekilmiş Galata manzarası (tarihi bilinmiyor), SALT Arşivi.

Şekil A.15 : Şekil A.14 fotoğrafından detay.

Şekil A.16 : Süleymaniye Camii tarafından çekilmiş Galata manzarası detayı (tarihi bilinmiyor), SALT Arşivi.

Şekil A.17 : Ayosofya Müzesi’nden Galata’nın görünümü (üreten: M. Erem Çalıkoğlu Arşivi 1982-1998), SALT Arşivi.

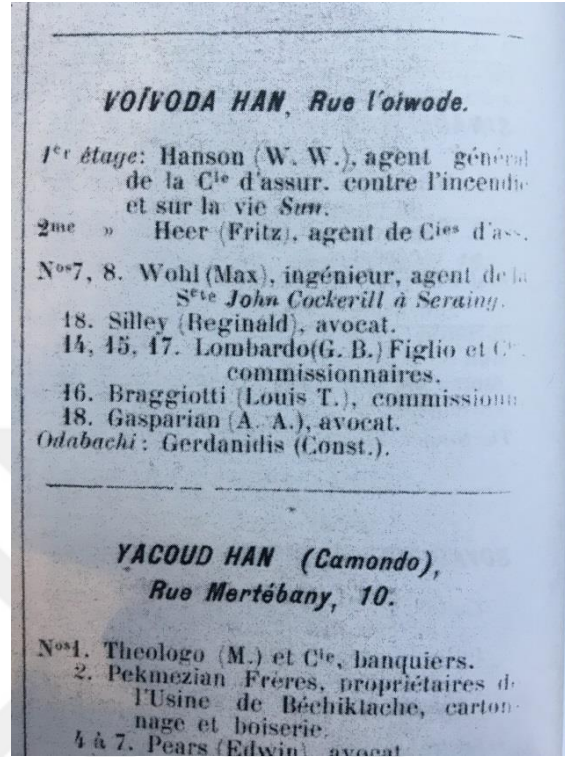
EK B

Şekil B.1 : HGM'nin 1937 tarihli hava fotoğrafı.

Şekil B.2 : HGM'nin 1950 tarihli hava fotoğrafından detay.

Şekil C.1 : 1905 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'ın kullanıcıları.

- N°38. Molfessis (Spiridion Georges), commissionnaire.
 39. Duboul (A.) fils du Jeune, commissionnaire.
 40, 41. Yaremdji (A.), négociant en timbres poste pour collections.
 Odabachi: Hassan Agha.

TUNNEL HAN (Bouyouk), Rue Billour,

- N°1 à 5. Chabert (G.), avocat.
 » » Manasse (E.), avocat.
 » » Sinapien (Kirkor Effendi), avocat.
 6, 7. *Chambre de Commerce Anglaise*.
 8. Grech (Richard A.), armateur.
 9, 10. Braggiotti (M.), avocat.
 11. Mignot (G.), négociant.
 12, 13. Manoukian (Karnik H.), banquier.
 14. Noury Bey, avocat.
 15, 16, 17. Petridi (C.) et Fils, négociants en tabacs en feuilles.
 18, 19. Nouridjian (E.), avocat.
 20. Bochenakian (Hagop S. et Onnik H.), avocats.
 21. Russo (Marc L.), agent d'affaires industrielles.
 18, 19. Nedim Bey, directeur du journal d'annonces *Petites Affiches*.
 21. Heimling (A.), commissionnaire.
 21. Crespi (E.), représ. des Usines Cail.
 22. Pirjantz (A.).
 23 à 25. Syz (R.) et Cie, agents de Cies d'assurances.
 26. La Fontaine (Wilfred E.), agent de l'*Indo European Telegraph Depart.*
 27, 28, 29. Mallass (Albert), agent de la Cie d'assur. *Union of London*.
 31 à 33. Adil (A.), avocat.
 34, 35. Touzet (Adolphe), avocat.
 Odabachi: Banovich (Petro).

TUNNEL HAN (Kutchuk), R. Sévoud.

- N°1, 2, 3. Pascalidi Frères, graines de vers-à-soie.
 4 à 6. Bond (Richard M.) et Cie, commissionnaires et agents de Cies d'assurances.
 8, 9. Constantinidès (C. et G.), avocats.
 Odabachi: Banovich (Theodossis).

VASSILAKI HAN,

Dans Haviar Han, 27.

- N°1 à 3. Diamandoglou (Fils Stylianos), banquiers.
 5. Dimitriadis (D.), courtier en blé.
 8. Nicolaïdis (P.) et Cie, banquiers.
 10. Pelsalis (C.) et I. Dounias, céréales.

VITALIS HAN, Rue Voivode, 39. (En Construction).

VOÏVODA HAN, Rue Voivode.

Rez-de-chaussée: Poste Anglaise.

- N°3 à 6. Lecte (P.C.A.), directeur de la succursale pour la Turquie de la Cie d'assurances *Western*.
 7. Braggiotti (Louis T.), commissionn.
 8. Gasparian (A. A.), avocat.
 Marengo (N. A.), commissionnaire.
 9. Burckard (C.), représ. de commerce.
 11. Brocksieper (Fritz) et Cie, mines et minerais.
 12. Vartanian (K.), agent-général de Cies d'assurances.
 12 bis. Vere (Arthur), représentant de la maison *Sir W. G. Armstrong Whitworth Co L^d*.
 18. Wohl (Max), ingénieur, agent de la Société *John Cockerill à Seraing*.
 Odabachi: Gerdanidis (Const.).

YACOUH HAN (Camondo), Rue Merteby, 10.

- N°1. Theologo (M.) et Cie, banquiers.
 2. Pckmezian Frères, propriétaires de l'Usine de Béchiktache, cartonnage et boiserie.
 3. Agopian et Cie, banquiers.
 4 à 7. Pears (Edwin), avocat.
 » » Pears (Henri E.), avocat.
 » » Cahan (Julian), avocat.
 11. Hill (A. A.), négociant en charbon de terre et agent de la *Glamorgan Coal Co L^d*.
 Odabachi: Riza Agha.

YALL

7,

N°1.

au

ANNUAIRE ORIENTAL

1909

Şekil C.2 : 1909 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'ın kullanıcıları.

2536

ASSURANCES (GALATA)

PHŒNIX ASSURANCE C^O L^D

OF LONDON, FONDÉE en 1782

(PHŒNIX FIRE OFFICE)

Compagnie Anglaise d'Assurances

INCENDIE - VIE - ACCIDENTS

Établie à Constantinople depuis 1869

Capital Lstg. 2,760,230 — Fonds de Réserve Lstg. 7,098,858

Revenu Annuel net. Lstg. 2,185,557

Pertes payées fin 1908 dépassent Lstg. 45,000,000

Païement prompt et libéral des sinistres

Agent Général pour la Turquie d'Europe et l'Asie Mineure (EXCEPTÉ SMYRNE)

K. VARTANIAN

Voïvoda Han (local de la Poste Anglaise) Galata, Constantinople.

Agents Généraux pour la Bulgarie: VARTANIAN et SAMUEL, à Varna.

Agent à Smyrne: F. BLACKLER

Agents à Salonique: Les Fils de S. D. MODIANO

Sous-Agences dans les principales Villes de la Turquie.

GENERAL LIFE ASSURANCE C^O

de LONDRES, FONDÉE en 1837

Capital Lstg. 1,000,000 — Fonds de Réserve Lstg. 2,076,400

Revenu Annuel net Lstg. 267,878

Assurances sur la vie à des combinaisons attrayantes.

TARIFS DES PRIMES DÉFIANT TOUTE CONCURRENCE

Agent Général pour la Turquie

K. VARTANIAN

Voïvoda Han (local de la Poste Anglaise), Galata, Constantinople.

AAO00602536.JPG

Şekil C.3 : 1909 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Phoenix Sigortacılık ve General Life Sigortacılık Şirketi Acenteleri.

ASSURANCES (GALATA) 2537

WESTERN
ASSURANCE COMPANY
TORONDO AND LONDON
Incorporated A. D. 1851

Fonds en mains et revenu annuel Lstg. 1,580,000
Pertes payées, depuis la Fondation plus de Lstg. 9,000,000

CONSEIL
D'ADMINISTRATION
A LONDRES

(RIGHT HON. EARL OF ABERDEEN G. C. M. G. (Président)
(RIGHT HON. SIR JOHN H. KENNAWAY, BART. C. B. M. P.
(ALFRED COOPER ESQ., (Grahams & Co), London.

CETTE COMPAGNIE

1.- Assure contre l'Incendie et transport toutes sortes de risques à des conditions les plus favorables.

2.- Règle les dommages sur place et avec la plus grande libéralité et promptitude.

Banquiers de la Compagnie Succursale pour la Turquie
BANK OF SCOTLAND à Londres Directeur : P. C. A. LEETE
CRÉDIT LYONNAIS à Cons/plé. N°s 3,4,5,6, Voïvode Han, Rue Voïvode, Galata
Agences dans toutes les Provinces de la Turquie.

Compagnie d'Assurances
ROSSIA
Autorisée par décret de S. M. l'Empereur
en date du 20 Mars 1881
Siège Social à St. Petersbourg en l'Hôtel de la Compagnie

Capital Social entièrement versé Frs. 10.666.666
Fonds de Garantie : plus de » 179.956.210
Indemnités et Capitaux payés aux assurés de la Cie » 460.946.000
Primes et intérêts reçus pendant l'exercice 1907. » 79.659.859

La Compagnie souscrit à des conditions très avantageuses
DES
Assurances contre l'Incendie
Assurances contre les risques de Transports
Assurances sur la vie.
Assurances contre les Accidents de toute nature.
Assurances viagères contre les Accidents de Voyage.
Assurances contre les bris de Glaçs

Pour tous renseignements s'adresser à la Succursale de Constantinople, Galata, Azarian Han, rue Voïvoda ou à l'Agence de Stamboul, Dilsiz Zadé Han, N° 26, rue Achir Effendi Djaddessi.

Directeur de la Succursale à Constantinople,
A. HURMUZ

Şekil C.4 : 1909 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Western Sigortacılık Şirketi Acentesi.

PHOENIX ASSURANCE C^O L^D

OF LONDON, FONDÉE en 1782

(PHOENIX FIRE OFFICE)

Compagnie Anglaise d'Assurances

INCENDIE-VIE-ACCIDENTS

Etablie à Constantinople depuis 1869

Capital Istg. 2.760.230—Fonds de Réserve Istg. 13.000.000

Revenu Annuel net 2.185.557

Pertes payées fin 1909 dépassent. 70.000.000

Paiement prompt et libéral des sinistres

Agent-Général pour la Turquie d'Europe et l'Asie Mineure
(Excepté Smyrne)

K. VARTANIAN

Voivoda Han (près de la Banque Ottomane), Galata, Constantinople

Agent Général pour la Bulgarie : ALBERT B. SAMUEL à Varna.

Agent à Smyrne : F. BLACKLER

Sous-Agences dans les principales Villes de la Turquie

GENERAL LIFE ASSURANCE C^O

de LONDRES, FONDÉE en 1837

Capital Istg. 1.000.000 — Fonds de Réserve Istg. 2.076.400

Revenu annuel net Istg. 267.878

Assurances sur la vie à des combinaisons attrayantes

TARIFS DES PRIMES DEFIANT TOUTE CONCURRENCE

Agent Général pour la Turquie

K. VARTANIAN

Voivoda Han (près de la Banque Ottomane), Galata, Constantinople.

Şekil C.5 : 1912 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Phoenix Sigortacılık ve General Life Sigortacılık Şirketi Acenteleri.

CHINOISERIES.

Nakamura (K.) et Cie, articles du Japon,
Cité de Péra, P.
Onofri (Louis), Grande Rue de Péra, 307.

CHIRURGIENS (Voyez aussi Médecins).

Achikian (Aram), R. Tchoukour, 6, P.
Ahmed Nouredin Bey, de l'hôpital Validé.
Antipas (Alex.), R. Mezarlik, 4, P.
Arié (L.), et accoucheur, R. Agha, 2, P.
Bonelli (Z.), Aslangul Han, 4, G.
Cosma Pacha, de la marine impériale,
Grande Rue de Péra, 221.
Djemil Pacha, R. Bab-i-Ali Djaddessi, 23, S.
Gabuzzi (Gerolamo), et médecin de l'ad-
ministration de la dette publique ot-
tomane; délégué d'Espagne au conseil
supérieur de Santé, R. Margarine, 9, P.
Greiver (Isidore), R. Sofialy, 2, P.
Hagopoff (G.), à Kadikeuy.
Kambouroglou (Alexandre Pacha), R. de
Brousse, 14, P.
Klemens (P. P.), Grande Rue de Péra, 311.
Makris (Const.), R. Glavany, 3, P.
Ritzo (Basile P.), médecin, chef de clinique
à l'hôpital *Muzaferieh*, R. Glavany, 6, P.
Violi (J. B.), et médecin spécialiste pour
les maladies des enfants, R. Ensiz, 6, P.
Vladica (G.), R. Hava, 11, P.
Zartarian (Mihran), R. Misk, 10, P.

CIERGES (Fabr^{is} et Marchands de).

Adoulis (Constan.), Imp. Adalar, 19 bis, P.
Ahmed Sedat, R. Zindan Capou, 269, S.
Bellalidis (N.), R. Zindan Capou, 287, S.
Bellalidis (Yassil), R. Zindan Capou, 289, S.
*Bureau de vente au profit des hôpitaux
grecs*, Hasta Hané Han, 26, G.
Callus (Calcidonio), R. Djédidié, 137, Panc.
Christopoulos (Christo A.), R. Zindan Ca-
pou, 281, S.
Djemil Ahmed, R. Tachdjilar, 261, S.
Dulgueroff (Soerate H.), R. Linardo, 7, G.
et Grande Rue de Galata, 201.
Feizi Mehmed, R. Zindan Capou, 271, S.
Gruet (A. H.), R. Bayazid, 83, S.
Hadji Ahmed Ali, R. Tachdjilar, 224, S.
Hadji Feizi Zade Hadji Moustapha, R. Zin-
dan Capou, 273, S.
Hadji Omer, R. Ozoun Teharchi, 9, S.
Hafez Osman, R. Moumdji, 34, S.
Husseindjian (Mme B. M.), Bouyouk Yéni
Han, 47, S.
Mehmed Hadji Moustapha, R. Moumdji, 16, S.
Mehmed Hilmi, R. Zindan Capou, 275, S.
Mehmed Tefvik, R. Moumdji, 28, S.
Moustapha Ahmed, R. Zindan Capou, 267, S.
Pétridis (Théophilos), R. Balek Bazar, 181, S.
Politis (Panayotti), R. Balek Bazar, 167, S.
Thomas (Stefanou), R. Tachdjilar, 193, S.

CIGARES.

Angelides (D.) et Fils, Gde Rue de Péra, 283,
et R. Karakeuy, 13, G.
Azouze (Salomon), R. Balek Bazar, 132, S.
Azzopardi (A.), R. Gueumruk, 25, G.

CIGARETTES.

Régie co-intéressée des tabacs de l'Empire
Ottoman, bureaux des spécialités, Gde
Rue de Péra, 192, R. Karakeuy, 27, G.
Place Emin Eunu et R. Eski Zaptié, S.

CIMENTES DE PORTLAND.
à MarseilleSociété Anonyme des Chaux
et Ciments

ROMAIN BOYER

Rue Cannebière, 3, Marseille.

Spécialité de Ciments Portland supé-
rieurs. Ciment de la Valentine, Ciments
Roquefort. Chaux éminemment hydrau-
lique supérieure sans rivale Romain-
Boyer.

Ciments gris et blancs spéciaux pour la
fabrication des Carrelages et Mosaïques.

Portland artificiel à grande résistance
spécial pour travaux en ciment armé.

Agent à Constantinople

O. GIRAUD, Voïvoda Han, Galata.

CIMENTES.

(Voyez aussi Matériaux de Construction).
Bolos (Stavros D.), et chaux, près de l'é-
chelle de Béchtache.
Deïrmendjian (B.) et Fils, R. Yorghandjilar,
105, G.
Dérounian (D.), R. Azap Capou, 3, près la
station des tramways, G. et R. Calafat
Yé. 1, 6, 8, 10, 12, G.
Gallerini (A. et G.), R. Top-hané Iskélissi,
1., Succursale et entrepôts, Eski Sali
Bazar, 470, G.
Laghos (H. G.), R. Calafat Yé. 1, 16, G. et R.
Melvahoche, 26, S.

Annuaire Oriental, Edition 1914.

AAO00100826

Şekil C.6 : 1914 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voyvoda Han'da bulunan Octave Giraud
'nun acenteliğini üstlendiği Marsilya'daki Romain Boyer Portland çimentosu ilanı.

THE LONDON AND LANCASHIRE
INSURANCE COMPANY, LTD
Chief Administration for Turkey

THE MARINE INSURANCE
COMPANY LIMITED
Constantinople Agency
Anadoli Han, Bagtché Capou, Stamboul
Telephone : 2799, STAMBOUL
Manager, E. W. Brigg.

Mercantile Fire Insurance Co. AGENTS : A. V. RICHES & CO Foundouklian Han, STAMBOUL Telephone : Stamboul 2157	Orient Insurance Company AGENTS : ARZOLMAN & HAMAMDJIAN 12, Voivoda Han, GALATA Telephone : Pera 844
---	--

LAW UNION AND ROCK INSURANCE COMPANY LTD
Agent : J. D. ANDRICOPOULO
Germania Han, STAMBOUL
Telephone : Stamboul 934

0821

Şekil C.7 : 1921 Şark Ticaret Yıllığı'nda Voivoda Han'da bulunan Orient Sigorta Şirketi Acentesi.

[illegible]

Şekil D.1 : Musakkafat Vergisi Tahrir Varakası, 1932.

Müsakkafat vergisi

tahrir varakası

Vilâyet *Kastamonu*

Kaza *Boğazlı* Sene *1332*

Tahrir cetveli numarası	Müsakkafatın tahrir numarası	Şehir, Kaaba veya Karye	Semti meşhur	Şehir veya kaabının mahallesi	Sokak	Kayı numarası	Binaın maruf ismi veya bir ismi varsa o ismi	Binaın kâğıt veya ahşap olduğu	Müsakkafatın cibeti istimali	MULHAZAT
13	1332	<i>Çelebi</i>		<i>gimnazi</i>	<i>Boğazlı 49</i>			<i>kişin</i>	<i>meşgale</i>	

Verginin tediyesiyle mükellef olan mutasarrıf veya ziyedin ve bunlar olmadığı takdirde isgal edenin			Mulâhazat	Verginin tediyesiyle mükellef olan mutasarrıf veya ziyedin ve bunlar olmadığı takdirde isgal edenin			Mulâhazat
İsim ve şöhreti	İkametgâhı	Mükellef mükellef mükellef		İsim ve şöhreti	İkametgâhı	Mükellef mükellef mükellef	
<i>Hacı Ahmet ef</i>	<i>Tatlı bahar</i>	<i>15/36</i>					
<i>Lehim B</i>	<i>Luhande</i>	<i>10/36</i>					
<i>Mustafa Binhas</i>		<i>8/36</i>					
<i>Yusuf Binhas</i>		<i>8/36</i>					
<i>Ali Maranta</i>		<i>8/36</i>					

Müsakkafatın taksimat ve müştemilâtı			MULHAZAT		
Ödaların adedi	Ödaların adedi	Ödaların adedi	Ödaların adedi	Ödaların adedi	Ödaların adedi
1	2	3	4	5	6
<i>gimnazi</i>	<i>Boğazlı</i>	<i>15/36</i>	<i>Boğazlı</i>	<i>15/36</i>	<i>15/36</i>
<i>Lehim B</i>	<i>Luhande</i>	<i>10/36</i>	<i>Luhande</i>	<i>10/36</i>	<i>10/36</i>
<i>Mustafa Binhas</i>		<i>8/36</i>		<i>8/36</i>	<i>8/36</i>
<i>Yusuf Binhas</i>		<i>8/36</i>		<i>8/36</i>	<i>8/36</i>
<i>Ali Maranta</i>		<i>8/36</i>		<i>8/36</i>	<i>8/36</i>

Şekil D.2 : Musakkafat Vergisi Tahrir Varakası 2, 1932.

ÇAPLI TASARRUF VESİKASI

Mahalle veya kayit	Sokak veya mekan	Kütük sayfa No.	Parta No.	Ada No.	Yüzölçümü ha. (°) Dönüm	m. dm.	Kapı No. Eski Yeni	Genel No.	İradı veya kayit
Yeni Cam	Kayreda	141	171	1110	16	269 00	63 47.48 65 47.48	133	3930.

Olini: *Kagir altında dökkan olan han 930/2160H.
(Gedek Mahmutpaşa Vakf. icareli)*

Mal sahibinin
ve soyadı: *Z.C.T. Muhiddin Sart 930/2160 Hissesi*

24.3.953
Fen Şahsi

30.3.953
Kadastro müdürlüğü
Mubafık

Tapu Kadastro - Örnek : 54

Şekil D.9 : Çaplı tasarruf vesikası, 1953.

EK E

5-45
441
442

T.C.
T.K.G.M.
Beyoğlu MINTARASI
KADASTRO MÜDÜRLÜĞÜ

KADASTRO
Beyanname ve kayıt varakası [*]
En son Mahalle Tahdidine göre

İli	İlcesi	Mahalle veya semti	Sokak veya mevkii
<i>İstanbul</i>	<i>Beyoğlu</i>	<i>Yeni Cami</i>	<i>Voyvoda Caddesi</i>

raj : 47-49

Vergi kayıtlarına göre

Mevki veya sokağı	Vergi genel No.	KAPU No.			Gayri menkulün vergide yazılı evsafı	Güser İRADI	KIYMETİ
		Yeni	Eski	En Eski			
<i>Voyvoda Cad</i>	<i>133</i>	<i>47</i>	<i>47</i>	<i>63</i>	<i>Ka. han</i>	<i>7150,00</i>	
		<i>49</i>	<i>49</i>	<i>65</i>	<i>mağaza</i>	<i>740,00</i>	
						<i>7930,00</i>	

Kadastro Tesbitine Göre

Pafsa No.	Ada No.	Parsel No.	Kütük Sahife No.
<i>171</i>	<i>110</i>	<i>10</i>	<i>141</i>

Tescil edilmiştir.

Müfettiş veya Kontrol memurları tarafından
tetkik neticesinde imza yeri.

YAZAN
[Signature]

Mühabele eden

[*] 2613 Sayılı Kanun. Madde: 19, 20. Fıkra B Madde 26
Nizamname
16 B 17
18 C 21, 33

CS Scanned with CamScanner

3345 22.11.2010

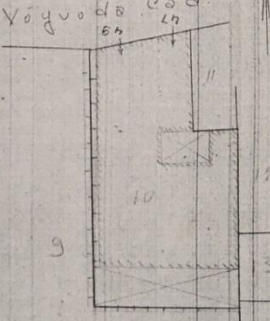
Şekil E.1 : 22.07.1948 tarihli KADASTRO Beyanname ve kayıt varakası, s.1, Kurul Arşivi.

MÜLKİYET TABLOSU

MÜLKİYETİN GAYRİ AYNI
HAKLAR ve ŞERHLER

I Muhiddin Sert'in 930 hissesinden 820 hissesinin intifa ile Zeki
nin 165 hissesinden 110 hissesinin intifa hissedardan Hafize
Tahsin Gümrükçü Oğlu'na aittir.
II Muhiddin Sert ve Ve Hafize Tahsin'in hisselerine ait Vahkiyet
leri Terkin edildiği

Sol sahifede vasfı yazılı bulunan gay-
ri menkul malın ilişik belgeleri ve hemhur-
dut gayri menkullerin tasarruf olunan
genel halleri incelenerek hâsıl olan kanaat
daresinde aşağıda imzaları bulunan ilgili-
ler muvacehesinde arz üzerinde hudutları
8/9/18/1944 tarihinde tahdit edilmiştir.
[1] buna göre tasarruf krokisi tanzim edil-
miş ve icap eden noktalar rögerlenmiştir.
Bu gayri menkulün mülkiyeti ilişik belge-
ler mucibince [2] mülkiyet hanesinde
adları yazılı kimselerin olduğu kanaatle
komisyona sunuldu. 22-7-1948

P. T. MEMURU

F. MEMURU

VUKUF ERBABI

DİĞER ALÂKALILAR

Lüzumlu olan hallerde [1] ve [2] işaretli olan yerlerden çıkıntı şeklinde işaretler sağda boş bırakılan sütuna yazılıp,
ayrıca imza edilecektir.

Bu gayri menkulün örnekleri bağlı tapu senet ve kayıt
larla 55/2160 tam mülkiyet ve 110/2160 çıplak mül-
kiyet hisseleri T.C.T. Emin oğlu Muhiddin Sert ve
165/2160 tam mülkiyet ve 330/2160 intifa hisselerinde
Hafize Tahsin Gümrükçü Oğlu ve 10/180, 120/360 hisse
leride altı kısıta tapu kaydile Resid oğlu hacı Ahmed
ve yine 55/2160 tam mülkiyet ve 110/2160 çıplak
mülkiyet hisseleri de miraceatında Öz kardeşi Zeki
adına intikali yapılmak üzere muris Hasan Tahsin uh-
desinde miraceatte kaldığı bağlı kayıtların tetkikim-
dan anlaşılmaktadır. Zekiye müsip hisse bağlı kayıt
memurunun çıkardığı 31/8/1930 tarih ve 30/11/1940 ve
31 ağustos 1930 tarihli çıkarılmış tapu kayıtlarının
altında izah edildiği ve hile tapuca diğer hisselerin
intikali sırasında tahakkuk etmiş olmasından namına
intikali ve diğerlerinin tepdilen ve hissedar muhi-
din sard kendisi namına inza selahiyeti olmaıyan bir
kimse ile senet ve mufasaları yollanmış olmasından
bu suretle ve tamam gayri menkulün malik tablosunda
vazılacağı ve intifa hakkında mülkiyet tablosunda
serh verildiği şekilde kayden müseccel malikleri ad-
larına tebdilen tesbiti uygun olacağı kanaatle ge-
reği yapılmak üzere komisyona sunuldu.....

II
Ve 55/2160 tam mülkiyet ile 110/2160 Çıplak
mülkiyet hisseleri

11. 1948

I
H. Tahsin
II
H. Sert

Scanned with
Scanner

3345 27.11.2012

Şekil E.2 : 22.07.1948 tarihli KADASTRO Beyanname ve kayıt varakası, s.2, Kurul Arşivi.

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar
Yüksek Kurulu

KARAR

Toplantı No ve Tarihi : 355 - 23.6.1983
Karar No ve Tarihi : 15185 - 25.6.1983

Toplantı Yeri : İSTANBUL

İstanbul, Eminönü-Karaköy arasında yapılması düşünülen yeni köprü nedeni ile bölgede tespitleri yapılan eski eserlerin tescilleri hakkında İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün 24.6.1983 gün 2007 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşme sonucunda:

İstanbul Eminönü, Karaköy arasında yapılmak istenen yeni köprü nedeni ile bu bölgede bulunan ve aşağıdaki listede belirtilen eski eser yapıların 1710 sayılı yasanın 8.maddesi gereğince tescil edilmesine karar verildi.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI İstanbul İl Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü	
TARİH	NUMARA
24.07.2013	685

BAŞKAN
Alsac (Orhan)

BAŞKAN VEKİLİ
Kuban (Doğan)

ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Akazan (Feridun)	Aktepe (Münir)	Bayburtluoğlu (Cevdet)	Biler (Remin)	Erder (Cevat)
Bulunmadı	Bulunmadı		Bulunmadı	Bulunmadı
ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Kırzoğlu (Fahrettin)	Kuban (Doğan)	Kuran (Abdullah)	Ögel (Semra)	Önge (Yılmaz)
Bulunmadı		Bulunmadı		Bulunmadı
ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Serdaroğlu (Ümit)	Sözen (Metin)	Suher (Hande)	Tandoğan (Rifat)	Tayla (Hüsrev)
ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Kültür Müsteşarı	Vakıflar Genel Md.	Eski Eserler ve	Turizm Genel Md.	Planlama ve İmar
K.GÖKÇE	G.YİĞİTGÜDEN	Müzeler Genel Md.	C.TARHAN	Genel Md.
Bulunmadı	Bulunmadı	N.YARDIMCI	Bulunmadı	C.BARIŞKAN

NK.MA. 20.7.1983

Şekil E.3 : GEEAYK'nun 25.06.1983 tarihli 15185 sayılı tescil kararı, s.1.

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi :
Karar No. ve Tarihi :

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü	
TARİHİ	NUMARA
24.07.2013	685

Toplantı Yeri :

Envanter	Adı:	Idde:	Notları:
1	Küçük tay han	1472	36
2	Serpug han	1472	31
3-	Ticaret han	1472	67
4	Yoğurçu han	1472	65
5	Saksı han	1602	1
6	Nimetliye han	1508	22
7	Çeşme	1519	25
8	Bereket han	164	5
9	Voyvoda han	1110	10
10	Çeşme Hamamı	1110	3
11	Ali Faik han	1111	5
12	Bereketoğlu han	1111	4-5
13	Roman han	1111	1
14	Hakkı Bey han	1112	5
15	Yıldız han	1112	1
16	Zincirli han	1113	5
17	Velkenciler han	1506	14 ve 51-56
18	Fatih bedesteni	1123	tümü
19	Makbul İbrahim Paşa Camii (eski yağkanarı camii)	1125	-
20	Kurşunlu han	1122	-
21	İş hanı	Karaköy hırdavatçılar çarşısı içi	
22	Çeşme	Karaköy hırdavatçılar çarşısı içi tersane caddesi girişi	
23	Hes han	170	4
24	Bahtiyar han	170	3
25	Alaette hatun çeşmesi	Bereketzade medresesi sok.	
26	Manisa han	1106	4
27	Ağrı han	1106	5
28	Eski poste han	1106	2
29	Billir han	1106	1

Şekil E.4 : GEEAYK'nun 25.06.1983 tarihli 15185 sayılı tescil kararı, s.2.

VOYVODA CADDESİNDEN YAPININ

GORÜNÜŞLERİ

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul III. Mimarlık Kültür ve Tabiat
Anıtı Kurumu Kurulu Büro (M0000000)

Numara	Tarih
912	24.7.89

Scanned with
CamScanner

Şekil E.5 : 24.07.1989 tarihli fotoğraflar, 1110 ada, 12 parsel dosyası s.1, Kurul Arşivi.

Şekil E.6 : 24.07.1989 tarihli fotoğraflar, 1110 ada, 12 parsel dosyası s.2, Kurul Arşivi.

bayda, 24.5.2010

MÜDÜRLÜK MAKAMINA RAPOR
(2010/1499)

Konu : Beyoğlu, 1110 ada, 10 parsel
İlgi: İlgilisinin 10.05.2010 tarihli dilekçesi

İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Arap Cami Mahallesi, Voyvoda Caddesi, 1110 ada, 10 parsel sayılı yerde bulunan taşınmazın vergi muafiyetinden yararlanma talebi ilgi başvuru ile istenmiştir.

Söz konusu yer İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 07.07.1993 tarih ve 4720 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel ve Tarihi Sit Alanı içinde kalmaktadır.

1110 ada, 10 parsel Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 25.06.1983 gün ve 15185 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Adada; 3, 5, 6, 8, 9 parseller aynı kararla, 13 ve 14 parseller Kurulumuzun 29.11.2006 gün ve 674 sayılı kararı ile II. grup korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

Yerinde yapılan incelemede zemin+3 katlı kagir yapı bulunmakta olduğu görülmüş, en üst katta ise camekanla kapatılmış yarı çatı katı bulunduğu tespit edilmiştir. 1970 tarihli fotoğrafında camekanlı kat bulunmamakta iken 1991 tarihli fotoğrafta eklendiği anlaşılmaktadır.

İl Özel İdare kayıtlarının iletilmesi, son camekanlı katın nasıl ve ne şekilde yapıldığının belediyesinden sorulması gerektiği görüşüyle konunun değerlendirilmesini bilgilerinize arz ederiz.

EK: (8) fotoğraf

24/05/2010

Vildan SEÇKİNER
Şehir Plancısı

Mustafa Kemal ORUÇ
Şehir Plancısı

T.C. KÜLTÜR VE TABİAT BAKANLIĞI İstanbul İl Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu Başkanlığı	
NUMARA	TARİHİ
403	24.5.2010

Şekil E.7 : 24.05.2010 tarihli 1499 sayılı Müdürlük makamına yazılan rapor, Kurul Arşivi.

Şekil E.8 : 24.05.2010 tarihli 1499 sayılı Müdürlük makamına yazılan rapora ait EK: (8), 1-4. fotoğraf, Kurul Arşivi.

Şekil E.9 : 24.05.2010 tarihli 1499 sayılı Müdürlük makamına yazılan rapora ait EK: (8), 5-8. fotoğraf, Kurul Arşivi.

Kayda
24.07.2013

**İSTANBUL II NUMARALI KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU MÜDÜRLÜĞÜNE
RAPOR
(2013-435,733)**

DOSYA NO : K-81 PAFTA : 171
İLÇE : BEYOĞLU ADA : 110
MAHALLE/KÖY : ARAP CAMİ MAH. PARSEL : 10
SİT TÜRÜ ve DERECEŚİ : KENTSEL SİT MÜLKİYET : ŞAHİS
TEMSİLCİ : - İst.B.Şehir Bld.Tems.
- Beyoğlu Bld. Tems.

KONU : Yol kotu ve tarihi eserler hk.

- İlgi** : a) 26.03.2013 tarih ve 299 sayılı Müdürlük raporu (sıra 259 sayılı işlem dosyasında)
b) İlgilisinin 11.02.2013 tarihli yazısı.
c) İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Fen İşleri Daire Başkanlığı Yapı İşleri Müdürlüğünün 07.03.2013 tarih ve 66152964(511-2012/30)/1072 sayılı yazısı.

İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Bankalar Caddesinde alt yapı ve yol inşaatı nedeniyle yol ve kaldırımın 50cm yükseldiği, 1110 ada, 10 parselde yer alan Voyvoda Han'ın 50cm kadar yolun altında kaldığı, yapılan yanlış kot alma nedeniyle caddede bulunan diğer tarihi eserlerin de aynı durumda olduğu, Komando merdivenlerinin 2 basamağının kaybolduğu, Merkez Bankasının 2 basamağının yol ile aynı seviyeye geldiği, 1960 yılından bu yana yol ve kaldırım çalışmaları nedeniyle yolun 1 metre yükseldiği ve eski tramvay rayların bu durumun ispatı olduğu belirtilmiş olup Voyvoda Han'ın ve diğer tarihi eserlerin yerin altına gömülmesini önleyerek mağduriyetin giderilmesi ilgi (b) yazı ile talep edilmiştir.

1110 ada, 10 parselde yer alan, tapu kayıtlarında 269.00 m² yüzölçümlü, 'kargir altında dükkanı olan han' niteliğinde, şahıs mülkiyetindeki taşınmaz, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.07.1993 tarih ve 4720 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanında kalmakta olup Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 25.06.1983 tarih ve 15185 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiştir.

1110 ada, 10 parselde bulunan Voyvoda Han'ın komşuluğunda yer alan 1110 ada, 3, 5, 6, 8, 9 ve 10 parseller ile karşı komşuluğundaki 164 ada, 4 ve 5 parsel Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 25.06.1983 tarih ve 15185 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş olup II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 06.07.2006 tarih ve 423 sayılı kararıyla 164 ada, 4 parselin, 22.07.2010 tarih ve 3698 sayılı kararıyla da 164 ada, 5 parselin koruma grupları II olarak belirlenmiştir. 1110 ada, 13 ve 14 parseller II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 29.11.2006 tarih ve 674 sayılı kararıyla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilmiş olup koruma grubu II olarak belirlenmiştir.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü	
Tarih	Sayı
24.07.2013	685

1/2

Şekil E.10 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKB'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu, s.1.

Dosyasında yapılan inceleme sonucunda;

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 26.03.1971 tarih ve 5736 sayılı Kurul kararında "... 1110 ada, 10 parselde bulunan binanın ise muhafazası gerekli eski eser olduğuna, ancak cephesine dokunmamak ve projesi Kurulumuzdan geçirilmek şartıyla bina içinde modern ihtiyaçlara uygun değişiklik yapılabileceğine ve üstüne cephe hattına uygun üç metre geri çekilmek üzere ve buradaki imar nizamlarının kabul ettiği yükseklikte inşaatı müsaade edilebileceğine karar verildi"

İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.06.2010 tarih ve 3518 sayılı kararında "...1110 ada, 10 parselde bulunan taşınmazın İl Özel İdare kayıtlarının iletilmesine, son katın nasıl ve ne şekilde yapıldığına ilişkin bilgi ve belgelerin Belediyesinden istenilmesine karar verildi"

İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 04.05.2011 tarih ve 4459 sayılı kararıyla "...1110 ada, 10 parsel sayılı yerde bulunan taşınmazın son katının üstünde bulunan camekanlı bölümden arındırılarak özgün hale dönüştürülmesinden sonra vergi muafiyeti talebinin değerlendirilebileceğine karar verildi"

11.06.2013 tarihinde yerinde yapılan incelemede 1110 ada, 10 parselde yer alan Voyvoda Han girişi, yaya kaldırımı arasında yaklaşık 50cm fark olduğu görülmüş olup Han ile yaya kaldırımı ilişkisine ilişkin fotoğraflar ilişikte yer almaktadır. Ayrıca İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 04.05.2011 tarih ve 4459 sayılı kararıyla "...taşınmazın son katının üstünde bulunan camekanlı bölümden arındırılarak özgün hale dönüştürülmesinden sonra vergi muafiyeti talebinin değerlendirilebileceğine karar verildi" denilmekte olup son kattaki camekanlı bölümün kaldırılmadığı, levha ile kaplandığı görülmüştür.

İlgi (c) yazının orijinalinde bulunmayan fakat fax ekinde Müdürlüğümüze iletilen yazıda "... söz konusu caddede şikayete konu alanda ise mevcut araç yolu kotu 16.99 iken, kaldırım kotu caddenin sol tarafında 17.11, sağ tarafında ise 16.95 olarak ölçülmüştür. Yani mevcut halde kaldırım kotu araç yolu asfalt kotundan daha düşük bir kotta idi. İmalat sonrasında asfalt kotunun söz konusu yerde yükselmemesine rağmen araç yolu kotundan 10cm yüksekte olması gereken kaldırım kotu nedeni ile 17.11'e yükselmiştir" denilmekte olup cadde genelinde 0.12 m kadar kotların düşürüldüğü görülmektedir.

1110 ada, 10 parselde yer alan Voyvoda Han'a ve diğer tescilli eserlere ilişkin ilgi (b) yazıda bahsi geçen şikayete neden olan 'Karaköy Okçu Musa, Bankalar Caddesi ve Meydan Düzenleme İnşaatı'na ilişkin ilgi (a) Müdürlük raporu yazılmış olup Kurulumuz tarafından değerlendirilmek üzere gündem sırasındadır.

İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Arap Cami Mahallesi, 171 ada, 1110 ada, 10 parselde yer alan Voyvoda Han'ın altyapı ve yol çalışmaları nedeniyle yol kotunun altında kalmasına ilişkin bahse konu şikayetin ilgi (a) raporda konu edilen 'Karaköy Okçu Musa, Bankalar Caddesi ve Meydan Düzenleme İnşaatı' ile birlikte ele alınarak 2863 sayılı Yasa kapsamında Kurulumuzca değerlendirilmesinin uygun olacağı görüşü ile bilgilerinize arz ederiz. 24.07.2013

Neslihan KÜRÜM
Arkeolog M.A.

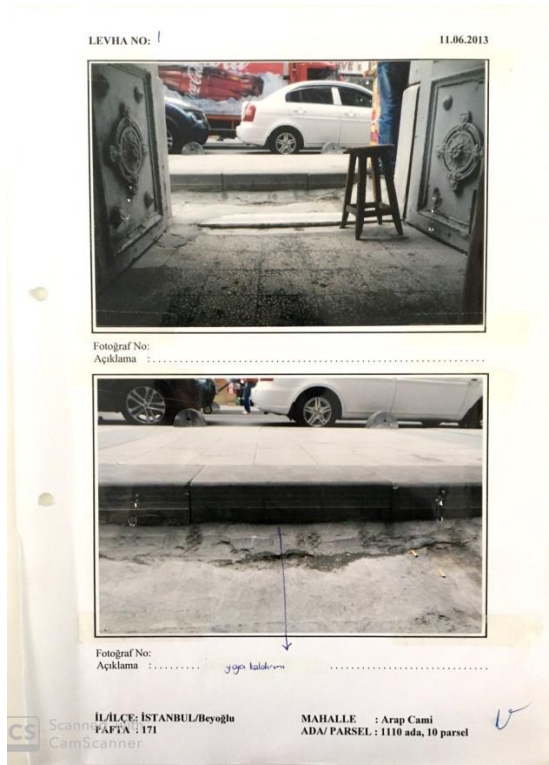
Nilüfer ÖNDER
Şehir Plancısı

EK: 1. Fotoğraflar (5 sayfa, 10 fotoğraf)
2. Karar örneği (2 adet, 6 sayfa)

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü	
Tarih	Sayı
24.07.2013	688

2/2

Şekil E.11 : İstanbul 2 Numaralı KTVKBK'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu, s.2.

Şekil E.12 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu EK: 1. Fotoğraflar (5 sayfa 10 fotoğraf) 1-4 sayfa .

Şekil E.13 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 24.07.2013 tarihli K-18 dosya no'lu raporu EK: 1. Fotoğraflar (5 sayfa 10 fotoğraf) 5. Sayfa.

Şekil E.14 : Voyvoda Han kuzeydoğu cephe fotoğrafı ve kurul tarafından kaldırılması karar verilen muhdes çatısı, 30.04.2015, Kurul Arşivi.

KURUL KARARI

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

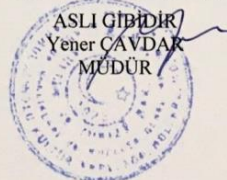
Toplantı Tarihi ve No: 02.10.2013-145
Karar Tarihi ve No : 02.10.2013-1702

Toplantı Yeri
İSTANBUL

KARAR

İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.07.1993 gün ve 4720 sayılı kararı ile belirlenen Kentsel Sit Alanı içinde kalan, Karaköy Okçu Musa, Bankalar Caddesi üzerinde yer alan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 25.06.1983 tarih ve 15185 sayılı kararı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen 1110 ada, 10 parsel ile Kurulumuzun 13.02.2013 tarih ve 1074 sayılı kararıyla Bankalar Caddesinin proje alanında kalan kısmına ilişkin istenen bilgi, belgelerin Kurulumuza iletilmesine karar verilen Karaköy Okçu Musa, Bankalar Caddesine ilişkin; "Karaköy Okçu Musa, Bankalar Caddesi ve Meydan Düzenleme İnşaatı" işinin 11.04.2012 tarihli ihale komisyon kararı ile yapıldığı belirtilerek iletilen projelerin Kurulumuzca değerlendirilmesinin istenildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Fen İşleri Daire Başkanlığı Yapı İşleri Müdürlüğü'nün 08.06.2012 tarih ve M.34.0.İBB.011.56/511-2012/30/ 112783 sayılı yazısı, Bankalar Caddesinde yapılan yola parke döşeme çalışmaları sırasında Bizans döneminden kalıntılar çıktığına ilişkin şikayet üzerine bu tarihi parçaların alınması için Müdürlük teknik elemanlarınca 23.10.2012 tarihinde mahallen yapılan tetkikte, caddede kazılmış olan kısmın dolgu malzemesi ile kapatılmış olması nedeniyle şikayete söz konusu herhangi bir kalıntının tespit edilemediğinin bildirildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Koruma Uygulama ve Denetim Müdürlüğü'nün 13.11.2012 tarih ve M.341.İBB.0.13.7400/1151462-TN1210647-2445 sayılı yazısı, söz konusu cadde üzerinde yapılan kaldırım çalışmasında yüzeysel kazılar yapıldığının, bu kazıların 0,50m düzeyinde olduğunun, mevcut kilit parke, asfalt kaplaması ve altyapının sıyrılarak imalatların yenilendiğinin, bu çalışmalar öncesi İSKİ tarafından altyapı çalışmalarının (atıksu ve yağmursuyu) tamamlandığının belirtildiği ve Kurulumuzun 13.02.2013 tarih ve 1074 sayılı kararı ile onaylanan "Karaköy Meydanı ve Yakın Çevresi Düzenleme Projesi"nin, 08.06.2012 tarih ve 112783 sayılı yazı ile Müdürlüğümüze iletilen projeleri kapsadığının anlaşıldığının belirtildiği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Fen İşleri Daire Başkanlığı Yapı İşleri Müdürlüğü'nün 07.03.2013 tarih ve 66152964(511-2012/30)/ 45636 sayılı yazısı, cadde genelinde 0.12m. kadar kotların düşürüldüğünün belirtildiği 07.03.2013 tarih ve 66152964(511-2012/30)/1072 sayılı faksı, Bankalar Caddesinde alt yapı ve yol inşaatı nedeniyle yol ve kaldırımın 50cm yükseldiğinin, 1110 ada, 10 parselde yer alan Voyvoda Han'ın 50cm kadar yolun altında kaldığının, yapılan yanlış kot alma nedeniyle caddede bulunan diğer tarihi eserlerin de aynı durumda olduğunun, 1960 yılından bu yana yol ve kaldırım çalışmaları nedeniyle yolun 1m. yükseldiğinin ve diğer tarihi eserlerin yerin altına gömülmesinin önlenerek mağduriyetin giderilmesinin istenildiği ilgilisinin 11.02.2013 tarihli başvurusu, Müdürlük uzmanlarının 26.03.2013 ve 24.07.2013 tarihli raporları K-81 ve Sıra-240 numaralı işlem dosyaları eşliğinde okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, kentsel sit alanlarında ya da tescilli yapıların yoğun olarak bulunduğu alanlarda, çevre ve yol düzenleme çalışmalarının, tescilli yapıların mimari değerlerini ve özgün giriş kotlarını dikkate alacak şekilde projelendirilmesinin ve uygulanmasının yerinde olacağına, bu alanlarda yapılacak kazı ve alt yapı çalışmalarının ilgili Müze denetiminde yapılmasına karar verildi.

BAŞKAN
M. Cengiz CAN
İMZA

ÜYE
M. Çıngır SALMAN
İMZA

ÜYE
Ufuk KOCABAŞ
İMZA

ÜYE
İlhan TURAN
Beyoğlu Bld. Tems.
İMZA

ÜYE
Salih OGUR
İMZA

ÜYE
Emine ALTINTAŞ
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Sait KARABULUT
İMZA

ÜYE
Nurettin POLATTAŞ
İMZA

ÜYE
Şule SAVAŞ
İst.B.Şehir Bld.Tems.
İMZA

03.10.2013 N.Ö.

Şekil E.15 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKBK'nun 02.10.2013 tarihli 1702 sayılı kararı, s.1.

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
KARAR TUTANAĞI

Sıra No: 032

Rap: NÖ

Dosya No. : K-81/Sıra 240 İlçe : BEYOĞLU
Toplantı Tarihi ve No : 02.10.2013-145 Pafta No. :
Karar No. : -1702- Ada No. : 110
Karar Konusu : 3. Yol kotunun tesvili yapılar
Karaköy Otoparkı ve Bankalar Cad. etkisi Parsel No. : 10

Beyoğlu İlçesi,
İstanbul İli, kentsel sit alanlarında ya da tesvili yapılan yerler olarak
bulunduğu alanlarda, sene ve yıl düzenli çalışmaların, tesvili yapılan
mimari değerlerini ve diğer yapı kollarını etkileyecek şekilde
projelendirilmesinin ve yapılmasının yerinde olacağına, karar verildi.

bu alanda yapılacak kazi ve alt yapı çalışmalarının ilgili Mine denetiminde
yapılmasına

BASKAN
M. Celil CAN

ÜYE
M. Çingir SALMAN

ÜYE
Ufuk KOCABAŞ

ÜYE
Beyoğlu İll. Tems.

ÜYE
Sait KARABULUT

ÜYE
Emine ALTINTAŞ

ÜYE

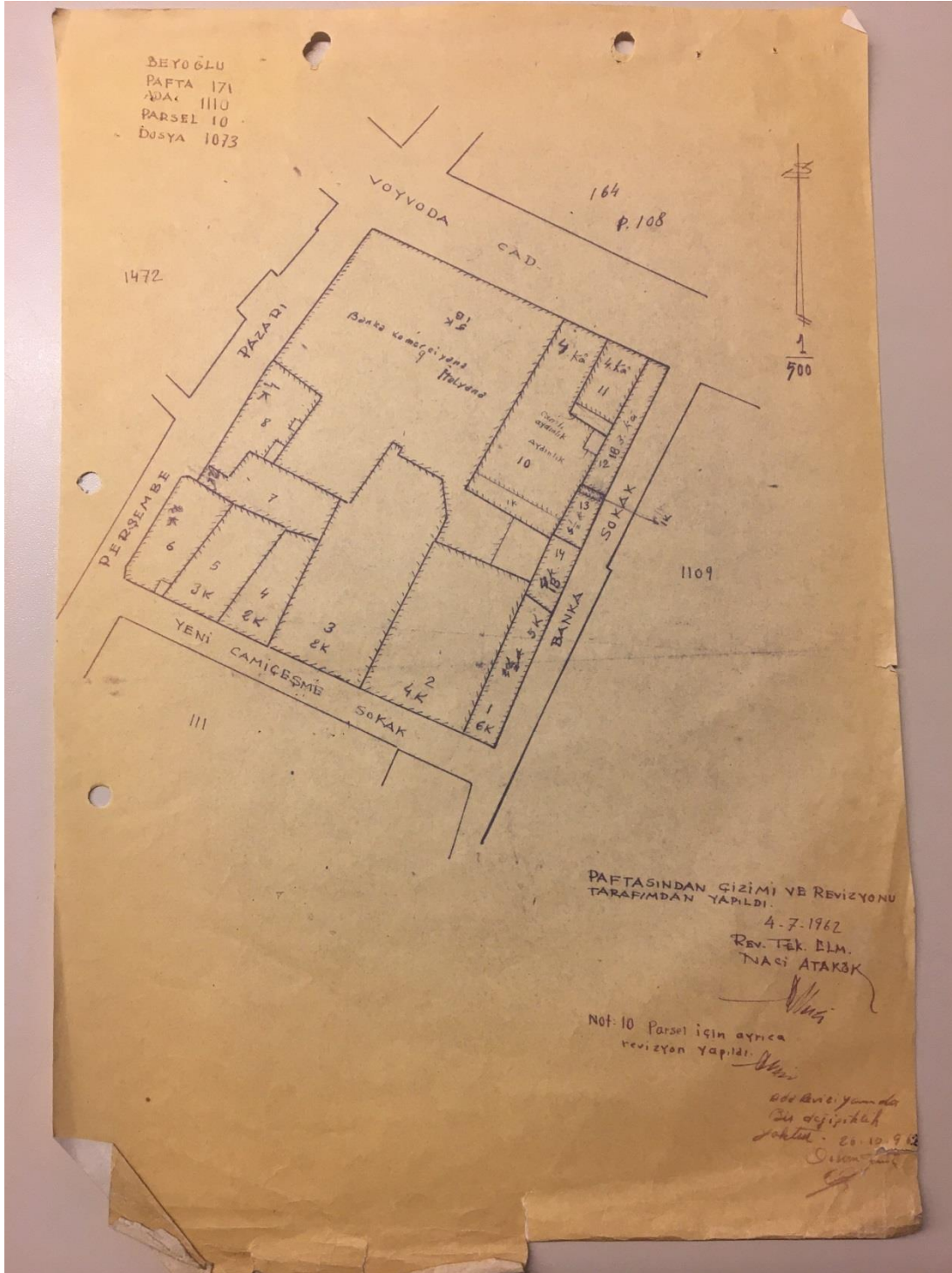
BASKAN YARDIMCISI
Sait KARABULUT

ÜYE
Nurettin POLATTAŞ

ÜYE
Büyük Şehir Bld. Tems.

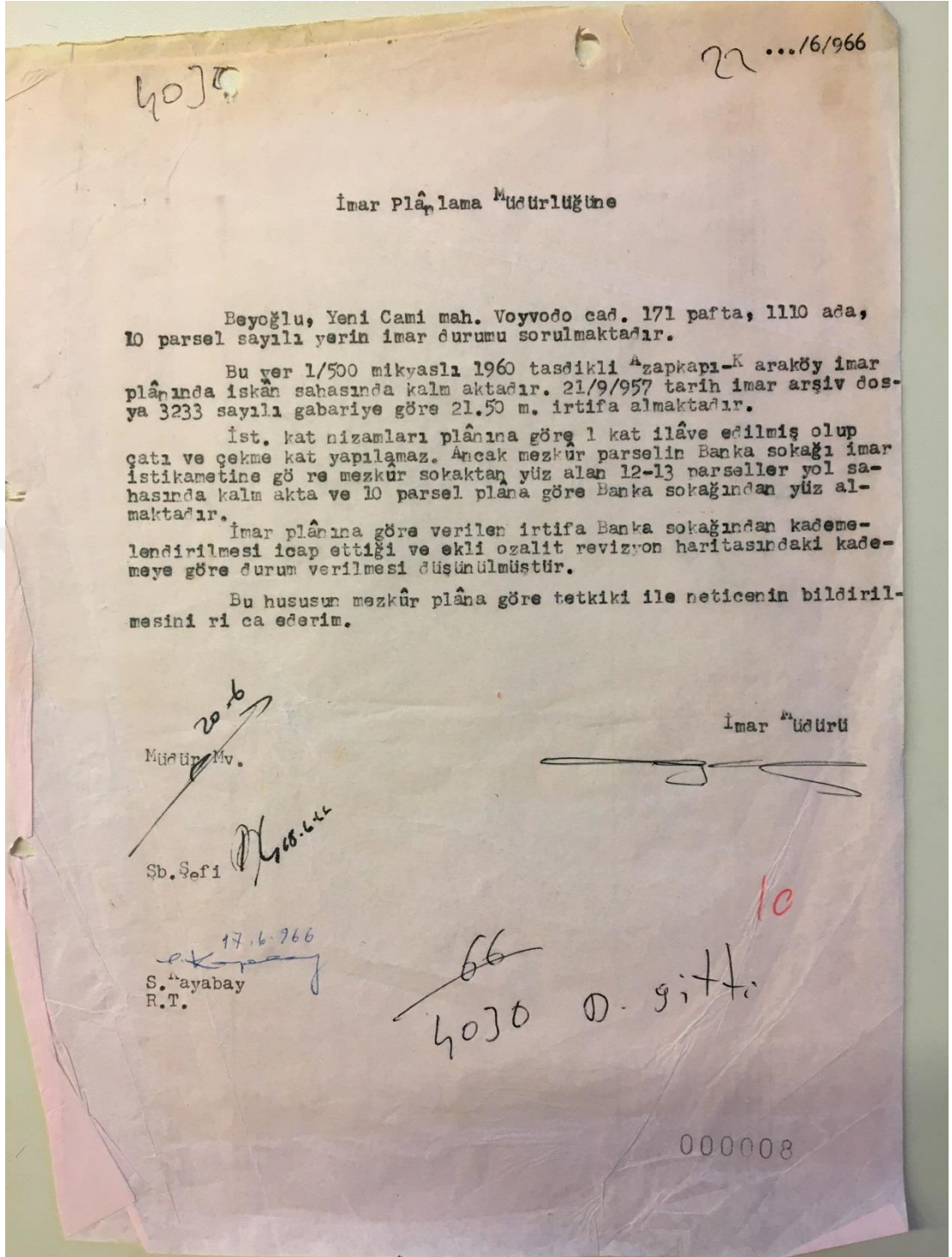
ÜYE

Şekil E.16 : İstanbul 2 Numaralı KTVKKB'nun 02.10.2013 tarihli 1702 sayılı kararı,
s.2.

T. C. İSTANBUL BELEDİYESİ İmar Müdürlüğü Sayı : Gör : 1 / 19		Adres : 18T. 6a / cıra memurluğuna 13 / 4 / 1966 tarihli ^{Yaz} dilekçenize karşılıktır.	
Ammu hizmetine ayrılan sahadadır	Tevhit ve ifraz tabii sahadadır.	Programdandır. Program dışındadır. 4850	a) İskân dışı sahadadır. b) İktisat sahasındadır. c) İskân sahasındadır. d) 40 rakımdadır. e) Sanayi sahasındadır.
Ruhsat için proje ile müracaat edildiği zaman Tapudan alınacak köşerli kroki ibraz edilecektir.		Ruhsat için proje ile müracaat edildiği zaman Tapudan alınacak köşerli kroki ibraz edilecektir.	
not: A cephesine 13 ve 12 parselte yola katıldığı takdirde cephe açar 3) İrtifa Voyvoda cad- desine göre verilmiştir 3) Ted. kat nizamlarına göre 1 kat ilâve edil- miştir. Çatı katı yapılamaz			
Harita durumunu çizen 16 / 5 1966 Adı, Soyadı : <u>Afcan Tözün</u> İmza :		İşbu İmar durumunun mevzuata uygun olduğunu tasdik ve imza ederim. İmar durumunu çizen 9 / 16 / 1966 Adı, Soyadı : <u>Luat Tayyabov</u> İmza :	
Bina yüksekliği $4 \times 21.50 + 1 \text{ kat} = 24.50$		İnşaat Nizamı <u>Bitirilmiş</u> Nispeti %	
Bina derinliği <u>TAMAMINDA</u>		Saçak parapet <u>Cıvançeli</u>	
Ön bahçe mesafesi —		Çatı meyli <u>1/0.33 veya Teras</u>	
Komşu mesafesi —		İmar sınırları Cephe —	
Arka bahçe mesafesi <u>MERİ'AYDINLIK</u>		Saha —	
Bulunduğu Belediye Şubesi <u>BEYOĞULU</u>		Mer'i İmar planı <u>Karaköy - Ayazkapı</u>	
Mehallesi <u>YENİCAMİ</u>		Ölçüsü <u>1/500</u> Paftası	
Sokağı <u>VOYVODA CAD.</u>		Tasdik tarihi <u>1960</u>	
KADASTRO	Pafta	Ada	Parcel
	171	1110	10
Adı		Soyadı	İmar Müdürü
İmar Durumu - Büro - Şefi		İmza	
Proje ile Belediyeye müracaattan evvel lüzum mecralarının Kenaltıyona bağlanacağına göre Fen İşleri Müdürlüğünden kotlu mesura krokisi Fotoşipte bağlanacağına göre de bir vesika alınacaktır. Bu İmar durumu cari mevzuata göre tanzim edilmiştir. İmar durumu ile yalnız proje tanzim ettirilmiştir. İnşaat yapılmaz. İmar planında bir değişiklik olursa her hangi bir hak iddia edilemez. İmar durumu <u>İnşaat</u> için verildi.			

Şekil E.18 : 13.04.1966 tarihli imar planı, Belediye Arşivi.

Şekil E.20 : 20.06.1966 tarihli imar durumu raporu, Belediye Arşivi.

T. C. İSTANBUL BELEDİYESİ
İmar Müdürlüğü
Sayı :
Gör : / 19

Adres : İst. 6 ci / 15. memur tuşuna

19 / 19 tarihli dilekçenize karşılıktır.

Ammu hizmetine
çeyizli sahadadır

Tevhli ve tfrax
atlı sahadadır.

Programdandır.
Program dışındadır.

a) İnkân sahadadır.
b) İnkân sahadadır.
c) İnkân sahadadır.
d) İnkân sahadadır.
e) İnkân sahadadır.

Ruhsat için proje ile müracaat edildiği zaman Tapudan alınacak Röparli
kroki ibraz edilecektir.

Not: 12-13-14 parceller
yola terkini yapılışı
tahdide B kısmında
insaat yapılır.

1) Kıl. kat nizamın plan-
na göre 1 kat ilave edilmiş
tir. Çekme kat katı
yapılmay

VOYVADA CADDESİ

4850 19.10.1966 tarih ve 7559
sayılı idareceyle
M. D. İmar nizamı
Tale durum serilmiştir.

İmar yönü mentliğine göre
Voyvada cad. müdürlik
gözetim' gerekli tasdik
formalı teleri it malim
den sonra tatbik edile

Harita durumunu çizen 26 / 10 1966
Adı, Soyadı : AFKAN TÖZÜN
İmza : [İmza]

İşbu İmar durumunun mevzuata uygun
olduğunu tasdik ve imza ederim.
İmar durumunu çizen 1 / 11 / 1966
Adı, Soyadı : Luat Kayaşay
İmza : [İmza]

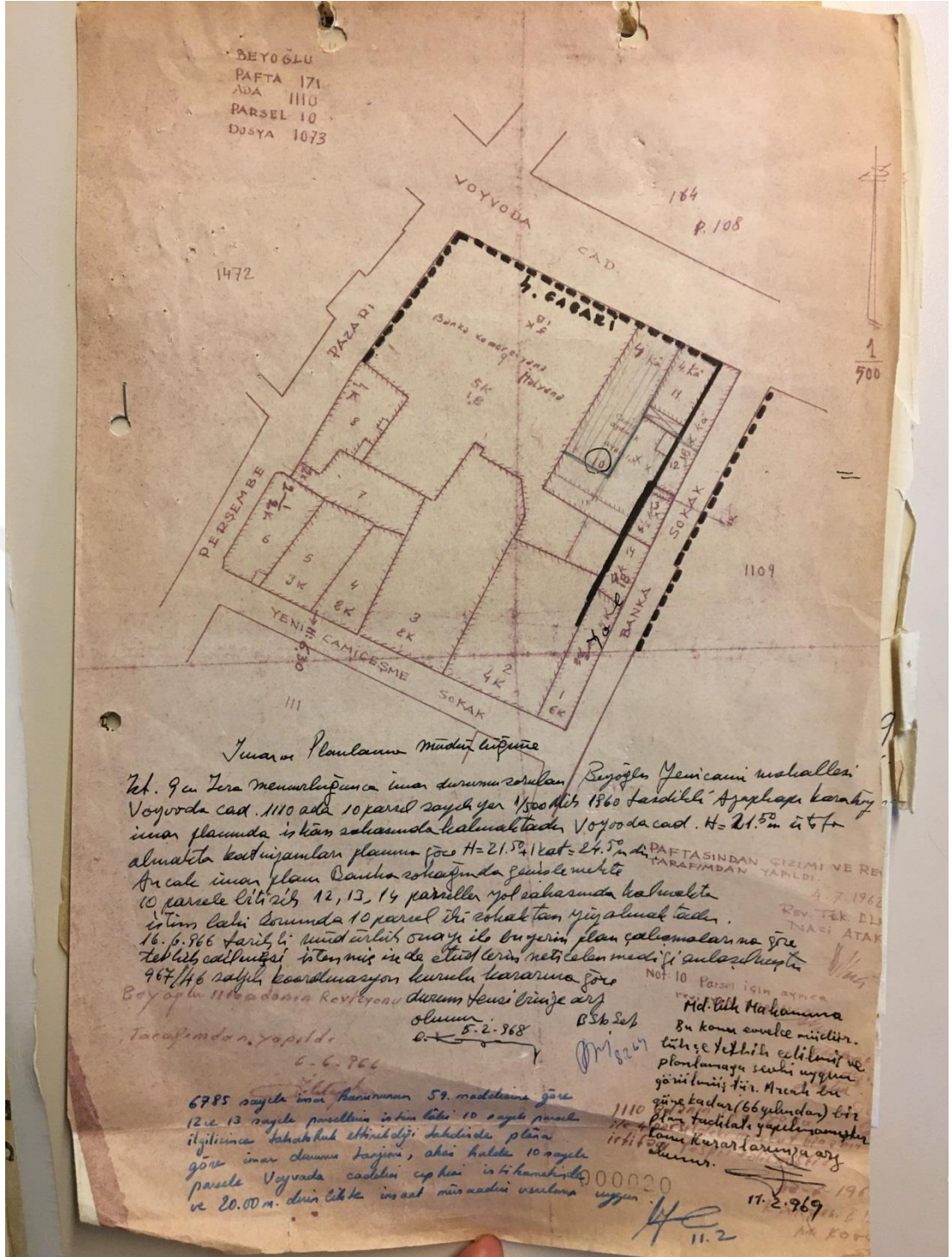
Bina yüksekliği $H=12.50$ Kat: 15.50	İnşaat Nizamı: <u>Beşiktaş</u> Nispeti %
Bina derinliği <u>Taralı kısım</u>	Saçak parapet <u>Civari Şehi</u>
Ön bahçe mesafesi	Çatı meyli <u>Yanıtmentlik 3/9 Hadd</u>
Konğu mesafesi	Cephe
Arka bahçe mesafesi	Saha
Bulunduğu Belediye Şubesi <u>Beyoğlu</u>	Mer'i İmar planı <u>Azap kapı Karaköy</u>
Mahallesi <u>YENİSARAY</u>	Ölçüleri <u>1/500</u> Paftası
Sokağı <u>Voyvada C.</u>	Tasdik tarihi <u>1960</u>
KADASTRO	Gaberi No.
Pafta 171 Ada 1110 Parsel 10	Arka çatı No.
	G. Menkulin cinsi
	Paftasına işlendi.

İmar Durumu Bürosu Şefi [İmza] Adı Soyadı [İmza] İmar Müdürü [İmza] Adı Soyadı [İmza]

19 / 19 İMAR MÜD. M. 19

Proje ile Belediye müracaatı evvel lüğim mecralarını Kanalizasyona bağlanacağına göre Fen ilkesi
Müdürlüğünden kotlu mecrası Fosseptiğe bağlanacağına göre de bir vestik alınacaktır.
Bu İmar durumu cari mevzuata göre tasdik edilmiştir. İmar durumu ile yalnız proje tasdik/affidavisiyle
İnşaat yapılmaz. İmar planında bir değişiklik olursa her hangi bir hak iddia edilmez.
İmar durumu Bosana için verildi.

Şekil E.21 : 26.10.1966 tarihli 171 pafta 1110 ada 10 parsel imar planı, Belediye Arşivi.

4084
27869 14/4/1969

T.C. İSTANBUL BELEDİYESİ
İmar ve Plânlama Müdürlüğü
Sayı: 76.20-14/4/1969

Adres: 27.9cu İcra Memurluğuna

1 / 196 tarihli dilekçenize karşılıktır.

Amme hizmetine
devrin sahadadır

Tevhit ve ifraz
sahadadır.

Programdır.
Program dışındadır.

a) İktisadi sahadadır.
b) İktisadi sahadadır.
c) İktisadi sahadadır.
d) İktisadi sahadadır.
e) İktisadi sahadadır.

Ruhsat için proje ile müracaat edildiği zaman Tapudan alınacak Röperli
krokî ibraz edilecektir.

Not: 1) 27. kadınların
plânına göre 1 kat ilave edilmiştir. Ekave kat yapılmış
2) Durum (A) kısmı - ileme verilmiştir.
3) (B) kısmı imar plânına işap ettirilmiş. Bununla
solağından yük alan 12. ve 13. parselin imar
konusu 59 un mad. göre
istim talebi edilmiş
halinde soluma
yoldan yük alacağı
edilecek imar
durumu ve ile-
tili - 11.2.1969
tarihli Onay kararı
Runda

Harita durumunu çizen 13 / 2 1969
Adı, Soyadı: Yılmaz Belet
İmza: Yılmaz Belet

İşbu imar durumunun mevzuata uygun
olduğunu tasdik ve imza ederim.
İmar durumunu çizen 14 / 2 1969
Adı, Soyadı: Mustafa Kaya
İmza: Mustafa Kaya

Bina yüksekliği 21.50 + 1 kat = 24.50
Bina derinliği 20.00 m faraklı kısım
On bahçe mesafesi -
Komsu mesafesi -
Arka bahçe mesafesi. Krokî
Bulunduğu Belediye Şubesi BEYOĞLU
Mahallest Yeni Cami
Sokağı Voyvoda Cad.
KADASTRO

Pafsa	Ada	Parsel	Kapı
171	1110	10	

İnşaat Nizamı Bitişli Nispeti % -
Sagık parapet Çıkarılı
Çatı meyli 1/100 318/319
İmar sınırları Cephe Saha
Mer'i İmar plânı Azapkapı Karalığı
Ölçüsü 1/500 Pafsan
Tasdik tarihi 1960
Gabari No 957/3233 Arka çizgi No.
G. Menkulün cinsi M2
Pafsanına işlendi.

Adı Soyadı İmar Durumu Bürosu Şefi y... RUSMA TAYG
14/12/1969
İmza Yılmaz Belet

Adı Soyadı İmar Müdürü y...
15/12/1969
İmza Mustafa Kaya

Proje ile Belediye müracaattan evvel Mâim mecralarının Kanalizasyona bağlanacağına göre Fen İşleri
Müdürlüğünden kötü mecra krokîsi Fosseptiğe bağlanacağına göre de bir vesika alınacaktır.
Bu imar durumu cari mevzuata göre tanzim edilmiştir. İmar durumu ile yalnız proje tanzim ettirilebilir,
İnşaat yapılmaz. İmar plânında bir değişiklik olursa her hangi bir hak iddia edilemez.
İmar durumu İmar için verildi.

İstanbul - Belediye Matbaası - 1969

Şekil E.23 : 14.04.1969 tarihli imar planı, Belediye Arşivi.

İSTANBUL BELEDİYESİ
İmar ve Plânlama Müdürlüğü

Sayı : 6572
Gün : 29.11.1971

İlgili : 24.1.1970 Tarih ve 968 Sayılı Yürürlük Kararı

Yazıya karşılıktır.

İmar Durumu ve İnşaat şartları mer'î İmar Plânı ve İmar mevzuatına uygun olarak boş Arsa için aşağıda gösterilmiştir. Bu İmar Durumu ile yalnız Proje tanzim ettirilebilir. İnşaat yaptırılmaz. İmar Plânında ve mevzuatta bir değişiklik olursa hiç bir hak iddia edilemez.

Proje ile müracaat esnasında Fen İşleri Müdürlüğünce tasdikli Fosseptik veya Kanal Projesi, tapanın alınacak röperli Kroki, Harita Müdürlüğünden alınacak İmar istikâmet Rölövesi, Blok ebatları, ön arka ve komşu Bahçe mesafeleri, tabii zemin ve yol kotları ile icabeden yerlerden muhtelif En-Boy kesitleri eklenecektir.

İst. 10.04.1964 MEMURUĞU
Bel: 22.8.1971 TUE 1969/343 SAYILI Y.
İMAR DURUMUNDA DEĞİŞİKLİK YOKTUR
A. AKTAŞ
R.T. 6.10.1971
DEY. 58.5.
D. 10.10.1971

4850
800
Vayvoda Cad.
9
11
10
12
13
14

27.9.71 L. Li enaya göre tanzim edildi.
Parsel birliğinde okupart kesis edilmiştir.

İhtifa planda 24.50m. kısıtlıdır.
Pantlar yüksek kurulumun 5736 - 26.3.97 tarihli top-
Lanotı karatına göre, bilgil 9 parseldeki bina muhafazası, parsel
gerdeleri avli esatır. 10 parseldeki bina da muhafazası parsel
Li aski esatır, ancak cephasına dokunmamak ve projeli kurul-
dan geçirmek şartıyla bina içinde modern ihtiyaslar uygun de p-iz
ile yapılabileceğine ve üstüne cephe hattına uygun 3m. geri çekilmek
üzere il buradaki imar nizam birliğinde bul ettirip yükseklikte inşaatla muvade
edilebileceğine karar verilmiştir.

Mer'î İmar Plânı

Adı-Paftası	Azadkapı - Karaköy Planı	Bina Yüksekliği	Not.	İnşaat Nizamı	birlik
Tasdik tarihi	10.8.970	Bina Derinliği		Bina Sahası Emsali %	—
Ölçeği	1/1000	Ön Bahçe Mesafesi	10m	İnşaat Sahası Emsali	—
Gabari istikâmet No:	—	Yan Bahçe Mesafesi	10m	İmar Sahası	Cephe
Bulunduğu Bel. Şubesi	Beyoğlu	Arka Bahçe Mesafesi	10m	İmar Sahası	Saha
Mahallesi	Yeni Cami	Kot Alınacak Nokta		Çatı katı	Yapılamaz
Sokağı	Vayvoda Cad.	a - İhtifa Sahasındadır		b - 40 m. Kısıtlıdır	
Kadastro	Pafta Ada Parsel Yüz Ölç.	b - İhtifa Sahasındadır		c - 40 m. Kısıtlıdır	
	171 1110 10 269.00	c - İhtifa Sahasındadır		d - 40 m. Kısıtlıdır	
		d - İhtifa Sahasındadır		e - 40 m. Kısıtlıdır	

Harita durumu kadastro paftasına ve çapına uygun olarak tanzim ve imza edildi

İmar durumu imar plânı ve imar mevzuatına uygun olarak tanzim ve imza edildi

Adı Soyadı: Mehmet Aydin
Harita: 21.1.8.../1970
Memuru: 21.1.8.../1970

Adı Soyadı: Mehmet Aydin
Raporör: 21.1.8.../1970
İmza: 21.1.8.../1970

Adı Soyadı: Mehmet Aydin
İmar Durum Bürosu: 21.1.8.../1970
Şefi: 21.1.8.../1970

Adı Soyadı: Mehmet Aydin
İmar ve Plânlama: 21.1.8.../1970
Müdürü: 21.1.8.../1970

Şekil E.24 : 29.11.1971 tarihli 6572 sayılı 171 pafta 1110 ada 10 parsel imar planı, Belediye Arşivi.

T. C. BEYOĞLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI İmar ve Planlama Müdürlüğü Sayı : 84/6706 Tarih :/...../198...		Adres : Muhittin Sart İsim : İlgili 14/6/1984 Tarih ve 5928 sayılı Karar Karşılığıdır. Dilekçeye	
İmar Durumu ve İnşaat şartları mer'î İmar Planı ve İmar mevzuatına uygun olarak boş Arsa için aşağıda gösterilmiştir. Bu İmar Durumu ile yalnız Proje tanzim ettirilabilir. İnşaat yaptırılmaz. İmar Planında ve mevzuatta bir değişiklik olursa hiç bir hak iddia edilemez. Proje ile müracaat esnasında İSKİ Gnl. Müdürlüğüne tasdikli Fosseptik veya Kanal Projesi, tapudan alınacak röperli kroki, Harita Şeffiğinden alınacak İmar istikamet Rüvelesi, Blok ebatları, ön, arka ve komşu Bahçe mesafeleri, tabii zemin ve yol kotları ile icabeden yerlerden muhtelif (Ea-Boy kesitleri, ısı yalıtım projesi ve rapor) eklenecektir. Alınacaktır. - Parsel bünyasında otopark yapılmaz 26.4.1984 tli otopark yont. tabiidir. - Ticaret bölgesidir, mesken yapılmaz - İmar durumu Md.lüğün 7.7.971 tarihli onayına göre tanzim edilmiştir. * İrtifa planda 24.50 m. kayıtlıdır. H=24.50 m Arslar 9. Kurulunun 5736-26.3.971 tarihli toplantı kararına göre bitişik 9 parseldeki bina muhafazası gerekli eski eserdir, 10 parseldeki binada eski eserdir, ancak cephesine dokunmamak ve projesi kurıldan geçirmek şartıyla bina içinde modern ihtiyaslara uygun değişiklik yapılabileceğine ve üstüne cephe hatlarına uygun 3.00 M. geri çekilmek şartıyla ve buradaki imar nizamlarının kabul ettiği yükseklikte inşaatla müsaade edilebileceğine karar verilmiştir.			
H = 24.50 m		YAPILANMA ŞARTLARI	
İmar Planı	Adı	Abazkapı-Karaköy Pl	
	Tas. ta.	10.8.970	
	Ölçeği	1/1000	
Tapu Kaydı	İlçesi	BEYOĞLU	
	Mah.	Yeni Cami	
	Sok.	Voyvoda Cad.	
	Pafta	171	Kapı No.
	Ada	1110	Cinsi
	Parsel	10	Yüz Ölçümü
	269.00 m ²		
	İmar Planında Tahsis edildiği Alan		
Bina Yüksekliği	NOT		
Bina Derinliği	NOT		
Ön Bahçe	NOT		
Yan Bahçe	NOT		
Arka Bahçe	NOT		
Kot alınacak nok.	Yönet.		
İnşaat Nizamı	Bitişik		
Taban Alanı Kat Sayısı	1		
Kat Alanı Kat Sayısı	1		
İfraz	Cephe	1	
Şartı	Derinlik	1	
Alan	1		
4 yıllık İmar programına dahil olup olmadığı	Değildir		
Değildir			
Çizen ve Kontrol Edenin	Haritası çap ve Paftasına uygundur	İmar durum belgesi, imar planı ve imar mevzuatına uygundur.	
Adı Sadece	Harita Memuru	Raportör	Tasdik olunur
İmza	Harita Memuru	Büro Şefi	imar ve pl. Müdürü
Tarih	Harita Memuru	Büro Şefi	imar ve pl. Müdürü

Şekil E.25 : 14.06.1984 tarihli imar planı, Belediye Arşivi.

Şekil E.26 : Eski Akbank (9 parsel) binası güneybatı cephesi ile Voyvoda Han (10 parsel) güneybatı cephesinin bir bölümü (tarih bilinmiyor), Belediye Arşivi.

Şekil E.27 : Eski Akbank (9 parsel) binası güneybatı cephesi ile Voyvoda Han (10 parsel) güneybatı cephesinin bir bölümü (tarih bilinmiyor), Belediye Arşivi.

HARİTA (PLAN) ÖRNEĞİ

İl : İSTANBUL

İlçesi : BEYOĞLU

Mahalle: Yeniköy

Fen No : 0152

KADASTRO

Gören Yerlerde				Görmeyen Yerlerde			
Kütük Sayfa No	Pafte No	Ada No	Parsel No	Mevki	Gömlek Sıra No	Ha	m2
140	171	1110	3				

PAFTA: 171

PIO

VOYVODA CADDESİ

BANKA ZİNCİRLİ

Kesilen Hararın

Tarih : 15.01.2014
No : MF 6807

Bu örneğin 15.01.2014 tarih ve 15 Sayılı talimatla istinaden verilmiştir. ÇOK ALTIYLAZ DE VREDİLEMEZ ve İLK HARAKİ SANLIIR

Kadastro Pafasına Uygundur

Çizen

Kontrol Eden

Tescil Eder

Çizen ve Tescil Eder

Tarih : 28 Ocak 2014
İmza Mühür

Teknik Şeyh
CAGLAR
Kadastrosu

Kontrol Müh

ÖZGÜR ALİZ
Kontrol Mühendisi

Emrah YILGIN
Kadastrosu
Kontrol Mühendisi

28 Ocak 2014

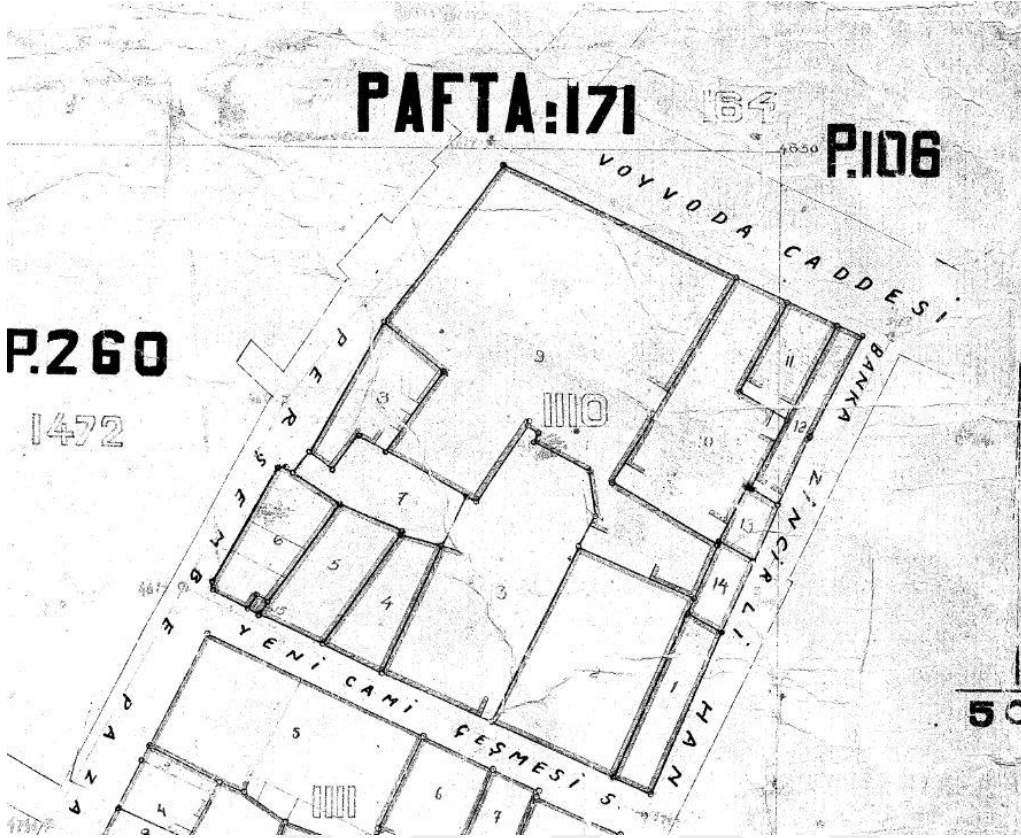
28 Ocak 2014

Şekil E.29 : 1913-1914 Alman Mavisi Haritas'ından detay, KUDEB Arşivi.

Şekil E.30 : 1956 Bülent Tuvalo Haritası'nın bir bölümü, KUDEB Arşivi.

Şekil E.31 : Kadastro Pafta (tarih bilinmiyor), KUDEB Arşivi.

Şekil E.32 : Kuzeydoğu (ön) cephe fotoğrafı (tarih bilinmiyor), KUDEB Arşivi.

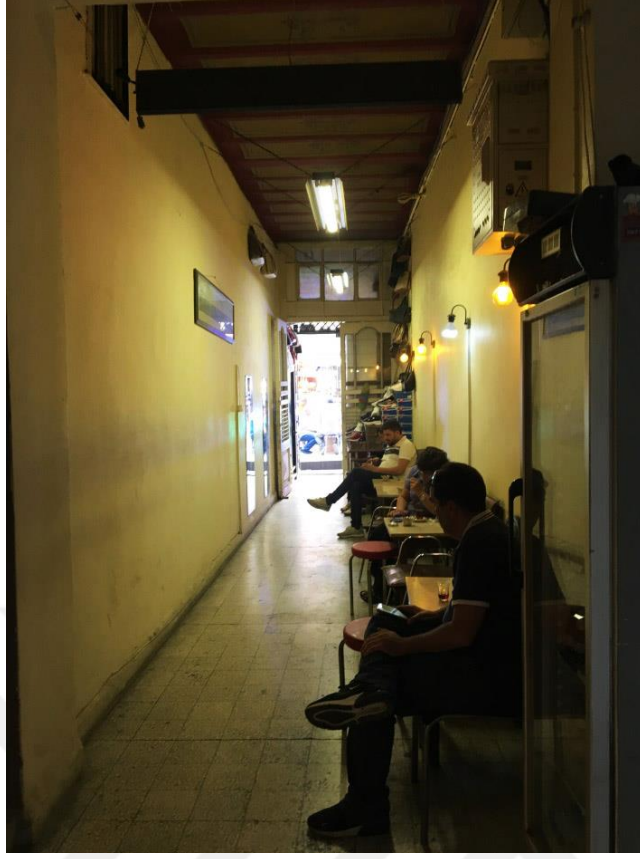
EK F

Şekil F.1 : Han ana giriş kapısı, üzeri bezemeli çift kanatlı demir kapı.

Şekil F.2 : Zemin kat dükkan giriş kapısı, fotoselli cam kapı.

Şekil F.3 : ZK-02 giriş koridoru kuzeydoğu yönüne bakış.

Şekil F.4 : ZK-02 giriş koridoru tavanı volta döşeme üzeri kalemîşi bezemeler.

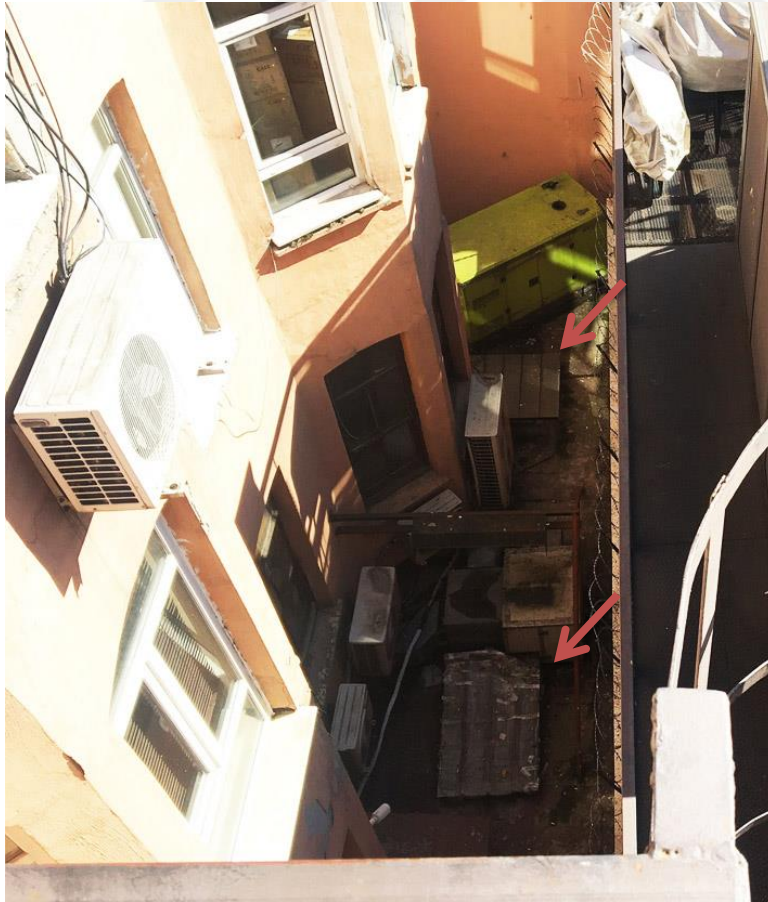
Şekil F.5 : ZK-02a merdiven holü genel görünüm.

Şekil F.6 : Yapının zemin katta, batı köşesine sonradan eklenen muhdes ara kata ZK-06 dükkan-2 nin içinden bakış.

Şekil F.7 : Yapının zemin katta, batı köşesine sonradan eklenen muhdes ara katın, güneybatı yapı ana beden duvarı dışına taşan cephelerinin genel görünümü.

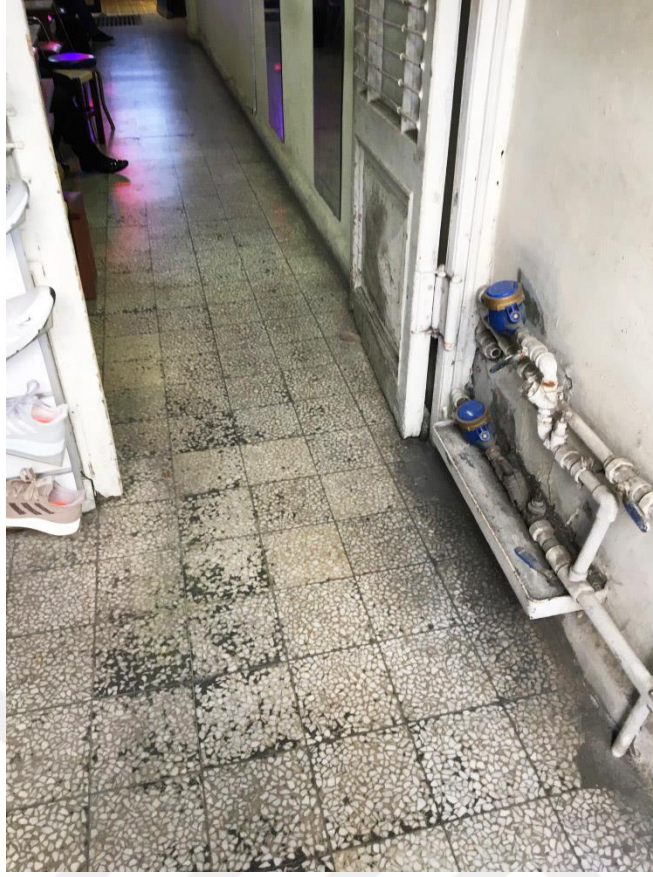
Şekil F.8 : Cephe boyunca zemin kat güneybatı anabeden duvarı dışına yapılan ve zemin kotunun altında kalan betonarme ekin çatı ışıklıkları.

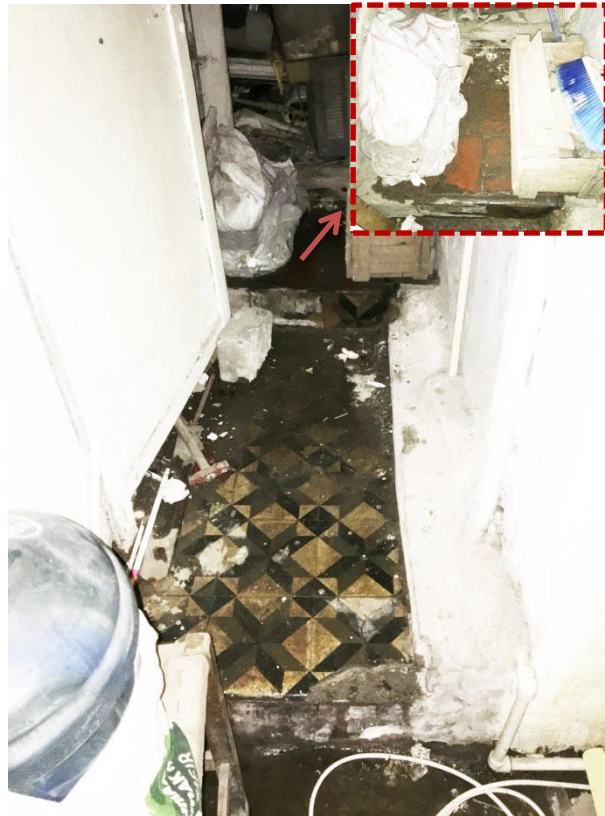
Şekil F.9 : Zemin kat güneybatı ana beden duvarı +3.30 kotuna sonradan konulan cam tuğlalar.

Şekil F.10 : ZK-06 dükkan-2 mekanından güneydoğu yönüne bakış.

Şekil F.11 : ZK-01 giriş holü, ZK-02 giriş koridoru ve ZK-02a merdiven holü mekanları dökme mozaik zemin kaplama ve mermer süpürgelikler.

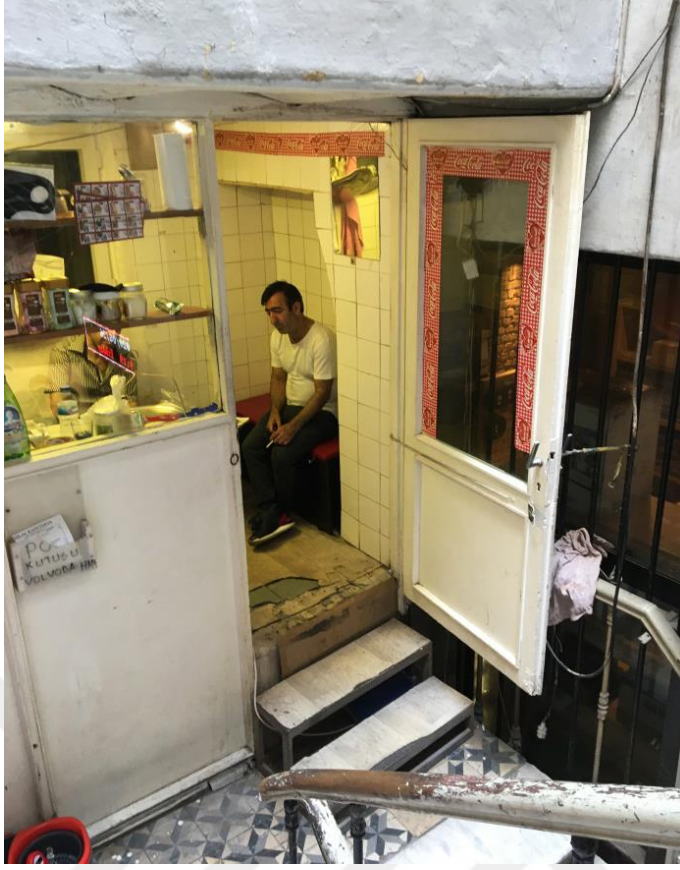
Şekil F.12 : ZK-03 depo mekanının karosiman ve terracotta zemin kaplamaları.

Şekil F.13 : ZK-02 giriş koridoru mekanının kuzeybatı duvarına sonradan eklenen pencere.

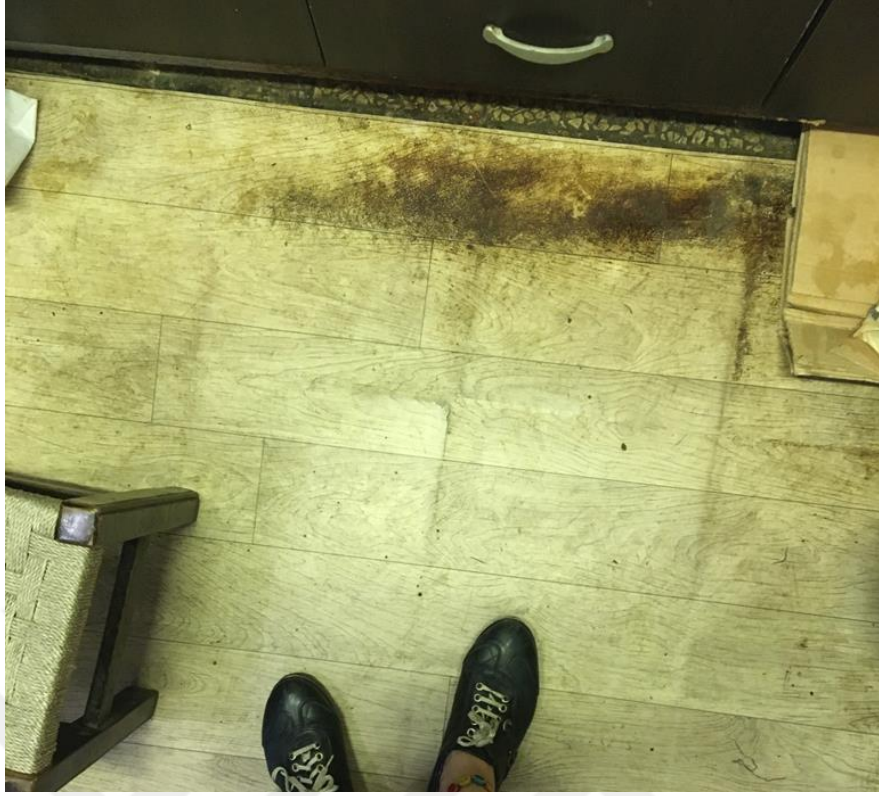
Şekil F.14 : M1 mermer merdivenin orta sahanlığında özgün zemin ara kata geçişi sağlayan metal basamak.

Şekil F.15 : M1 mermer merdivenin orta sahanlığından özgün zemin ara kata geçişi sağlayan metal basamak.

Şekil F.16 : M1 mermer merdivenin orta sahanlığından özgün zemin ara kata geçişi sağlayan metal basamak.

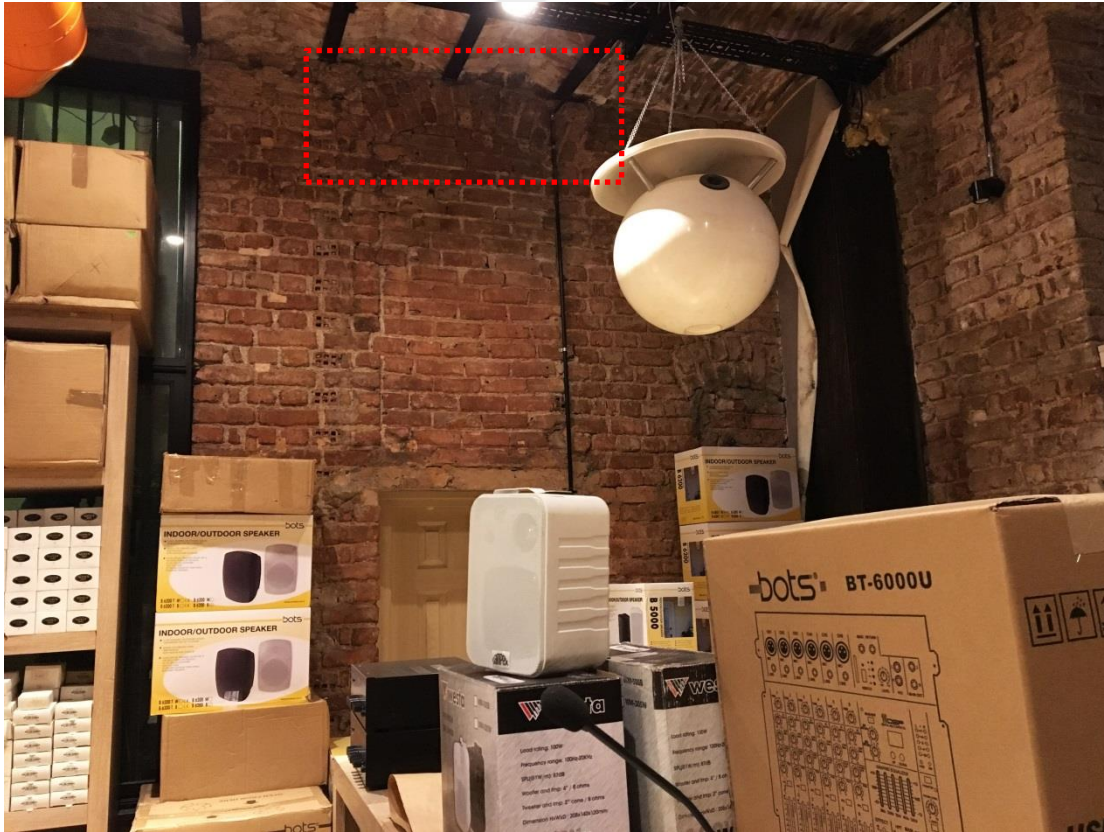
Şekil F.17 : ZAK-01 çay ocağı özgün dökme mozaik zemin kaplaması.

Şekil F.18 : ZAK-01 çay ocağından A2 Aydınlığına bakan sonradan değiştirilmiş pvc pencere.

Şekil F.19 : ZAK-01 mekanının güneybatı duvarına yapılan müdahale sırasında açığa çıkan ve belirli bir bölümü kesilen, sonradan seramik ile kaplanmış I profili.

Şekil F.20 : ZAK-01 çay ocağı mekanının güneybatı duvarına ZK-06 dükkan2 mekanından bakış.

Şekil F.21 : BK-10 depo mekanının kuzeybatı yönündeki tuğla hatıllı moloz taş duvarı.

Şekil F.22 : BK-03 depo mekanından M0 tek kollu taş merdivene bakış.

Şekil F.23 : BK-08 depo mekanının güneybatı yönünde aldığı b.a ekle birlikte kapatılan mazgal penceresi.

Şekil F.24 : Şekil G.15’te gösterilen kapatılmış mazgal pencerenin detay fotoğrafı.

Şekil F.25 : BK-09 depo mekanının güneybatı yönünde aldığı b.a ekle birlikte kapatılan mazgal penceresi.

Şekil F.26 : BK-10 depo mekanının güneybatı yönünde aldığı b.a ekle birlikte kapatılan, özgün basık kemerli kapı boşluğu.

Şekil F.27 : BK-08 depo mekanından güneybatı yönüne bakış ve mekanın güneybatı yönünde sonradan aldığı b.a ek içindeki mekanlara geçişini sağlayan, özgün basık kemerli kapı boşluğu.

Şekil F.28 : BK-10 depo mekanından güneybatı yönüne bakış.

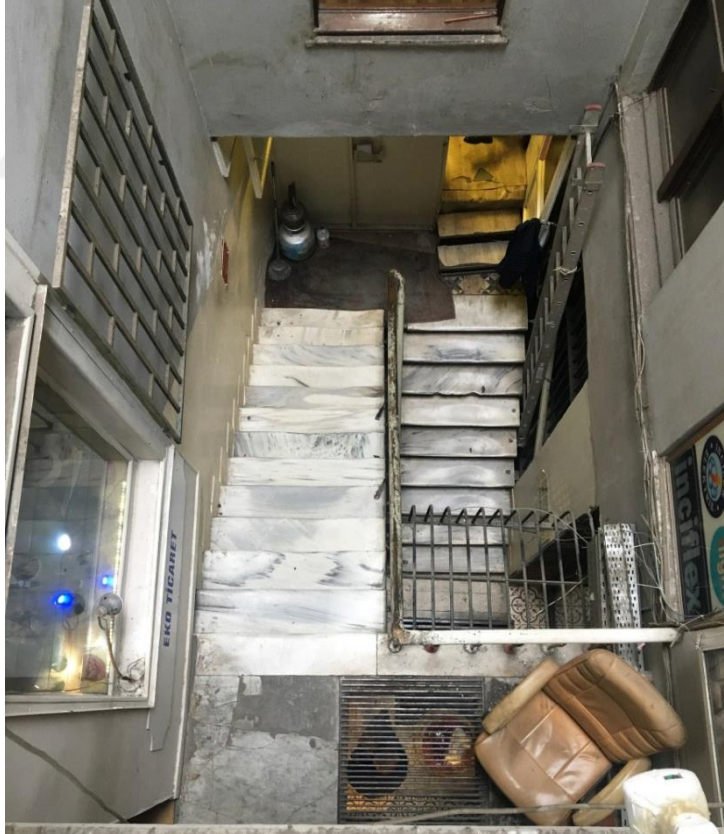
Şekil F.29 : BK-11 depo mekanının güneybatı duvarında, kapatılmış özgün basık kemerli kapı boşluğu.

Şekil F.30 : BK-11 depo mekanının tavanında kapatılmış merdivenin döşeme izi.

Şekil F.31 : BK-06 depo mekanına açılan, çift kanat biyeli dökme demir kapı.

Şekil F.32 : Zemin kattan birinci kata geçişi sağlayan M1 çift kollu mermer merdiven.

Şekil F.33 : M1 çift kollu mermer merdivenin birinci katta ulaştığı 1K-05 merdiven holü.

Şekil F.34 : Birinci kat L kat koridorunun kuzeydoğu kolundaki, muhdes çift kanat kapısı bulunan ahşap bölücü duvar.

Şekil F.35 : M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivenin, depo amaçlı kullanılmak üzere sonradan altının kapatılması.

Şekil F.36 : 1K-08 depo mekanından kuzeydoğu yönüne bakış.

Şekil F.37 : 1K-09 mutfak mekanından güneybatı yönüne bakış.

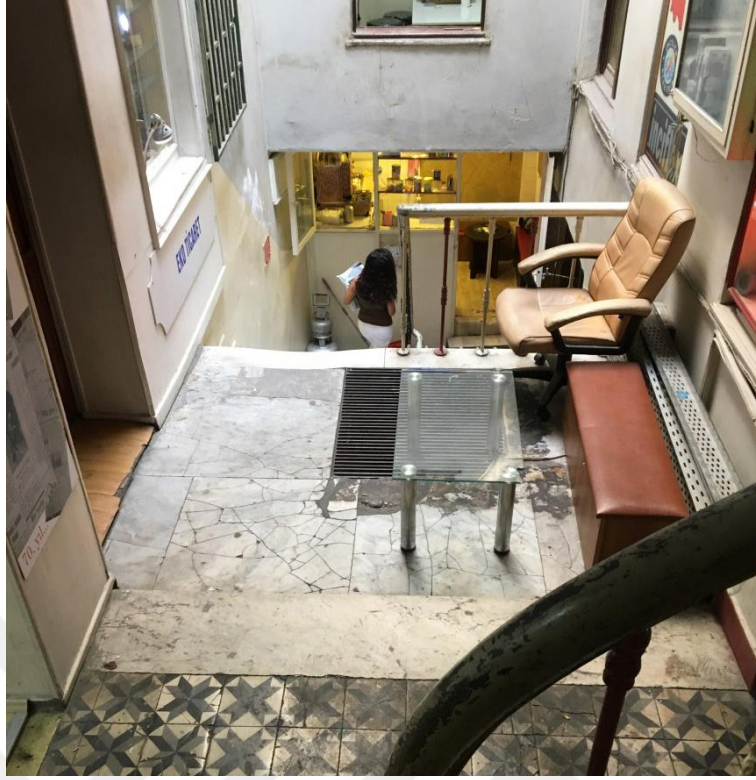
Şekil F.38 : 3K-09 depo mekanında A1 aydınlık boşluğuna bakış.

Şekil F.39 : 1K-11 ofis mekanının güneybatı yönünde yarım altıgen formundaki çıkmasına bakış.

Şekil F.40 : 1K-13 ofis mekanının güneybatı yönünde yarım altıgen formundaki çıkmasına bakış.

Şekil F.41 : 1K-05 merdiven holünün mermer zemin kaplamaları.

Şekil F.42 : 1K-06 koridor mekanının güneydoğu yönündeki karosiman zemin kaplamaları.

Şekil F.43 : 1K-10a wc hol mekanında üzeri boyalı özgün karosiman süpürgelikler.

Şekil F.44: 1K-11 ofis mekanı özgün ahşap kaplamalar.

Şekil F.45: 2'li kapı sisteminde, dışa açılan çift kanat biyeli demir kapının üst ve alt demir biye yuvası.

Şekil F.46: Demir kapı biye yuvaları bulunmayan 1K-K05 ve 1K-K07 pozlu kapılar.

Şekil F.47: 2'li kapı sisteminde, sonradan camı, binisi ve kapı kolu değiştirilmiş, 1K-K07 pozlu özgün çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapı.

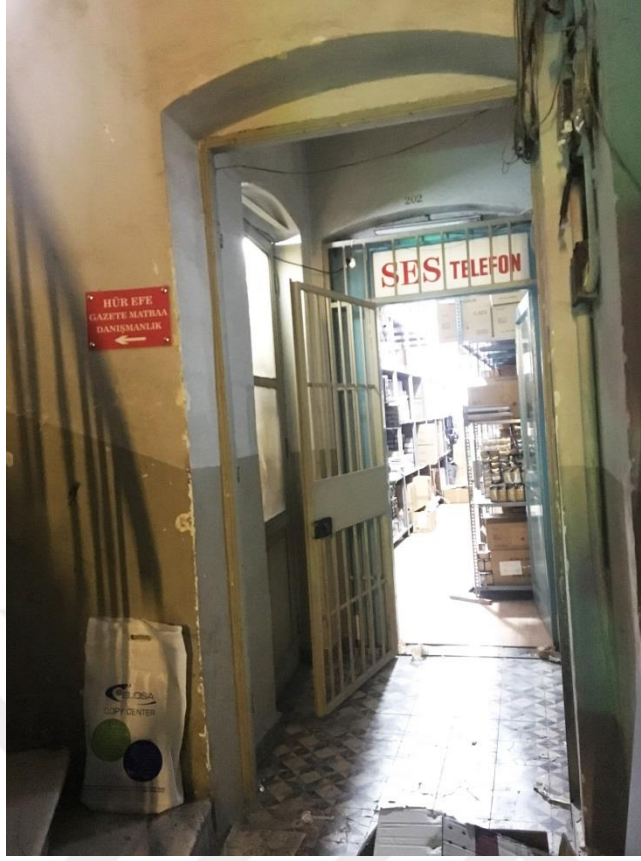
Şekil F.48: Birinci kattan ikinci kata geçişi sağlayan M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdiven (1K-06a koridor kuzeybatı yönüne bakış).

Şekil F.49: Birinci kattan ikinci kata geçişi sağlayan M2 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdiven (2K-06 koridor kuzeydoğu yönüne bakış).

Şekil F.50: 2K-06 koridorunun kuzeydoğu yönünde, dıştan basık kemer içerden düz atkıyla 2K-05 hole bağlanması.

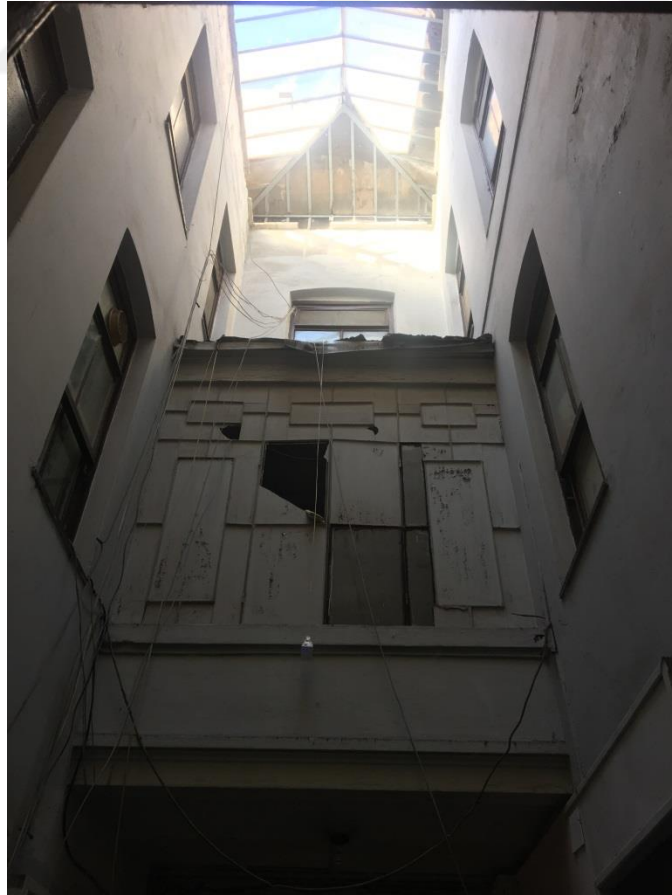
Şekil F.51: A3 Aydınlik boşluğundan 2K-05 hole açılan tek kanat canlı ahşap kapı.

Şekil F.52: A3 Aydınlik boşluğunun günümüzde kapatılarak 2K-04 depo mekanına dönüştürülmesi.

Şekil F.53: 2K-04 depo (sonradan kapatılan A3 aydınlık boşluğu) mekanının tavanı.

Şekil F.54: İkinci katın A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkması (2K-02 Mutfak).

Şekil F.55: 2K-02 mutfak (çıkma) mekanının alçı bezemeli tavanı.

Şekil F.56: İkinci katın A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmasının tek yöne eğimli ahşap çatısı.

Şekil F.57: İkinci kat A1 aydınlık boşluğuna bakan çıkmanın (2K-02 mutfak) 2K-06 koridora açılan çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapısı.

Şekil F.58: 2K-02 mutfak (çıkma) kuzeydoğu yönüne bakış.

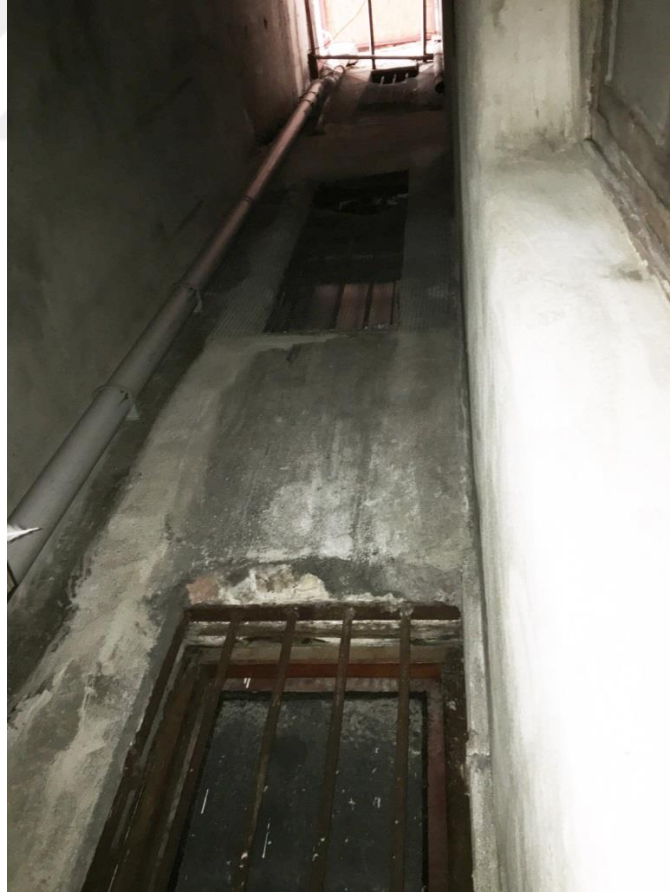
Şekil F.59: 2K-02 mutfak (çıkma) güneybatı yönüne bakış.

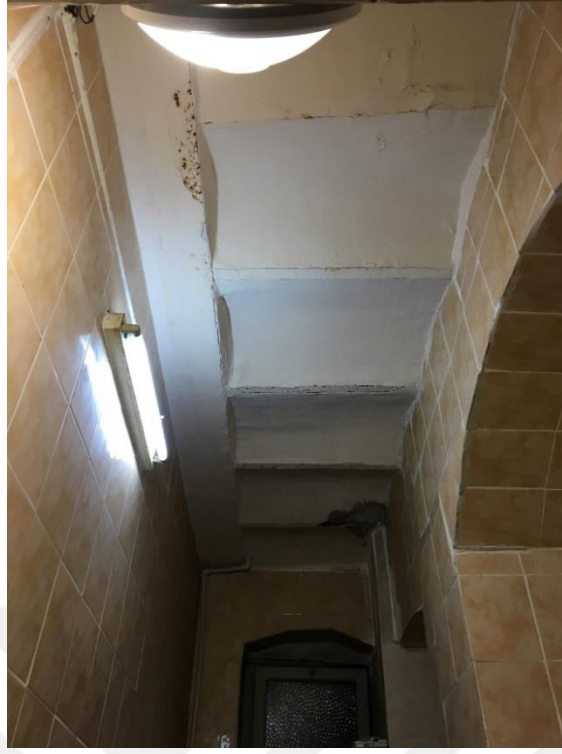
Şekil F.60: 2K-11 ofisten güneybatı yönüne bakış.

Şekil F.61: 2K-13 depodan güneybatı yönüne bakış.

Şekil F.62: A2 Aydınlık boşluğu güneybatı yönüne bakış.

Şekil F.63: 1K-10 wc mekanı, volta döşeme tavanı kaldırılan duvar sonucu ortaya çıkan giriş.

Şekil F.64: 2K-08 depo mekanının kuzeydoğu yönünde kaldırılan duvar sonucu açığa çıkan giriş.

Şekil F.65: 2K-07 depo mekanı volta döşeme tavanda kaldırılan duvar izi.

Şekil F.66: 2K-03 depo mekanı volta döşeme tavanı kaldırılan duvar izi.

Şekil F.67: 2K-01 depo mekanı volta döşeme tavanı kaldırılan duvar izi.

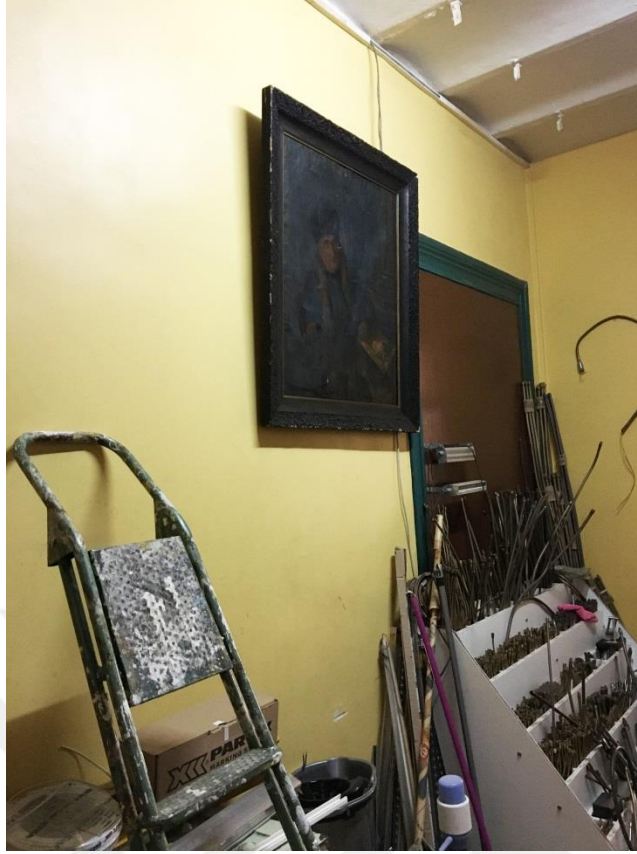
Şekil F.68: 2K-03 depodan kuzeydoğu yönüne bakış.

Şekil F.69: 2K-01 depodan kuzeydoğu yönüne bakış.

Şekil F.70: 1K-01 depodan batı yönüne bakış.

Şekil F.71: 1K-02 depodan kuzey yönüne bakış.

Şekil F.72: 2K-06 koridor kuzeydoğu yönüne bakış.

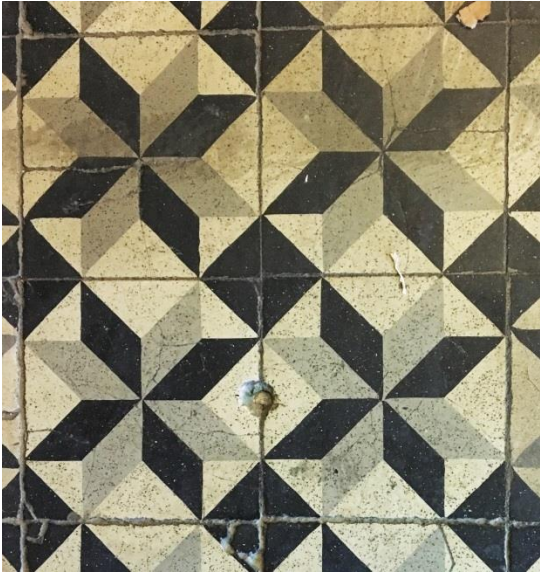
Şekil F.73: 2K-06 koridor güneydoğu yönüne bakış.

Şekil F.74: M3 çeyrek dönüşlü tek kollu mermer merdivenden doğu yönüne (2K-05 hol mekanına) bakış.

Şekil F.75: 2K-05 holden kuzeybatı (2K-04 depo veya kapatılmış A3 Aydınlık boşluğu) yönüne bakış.

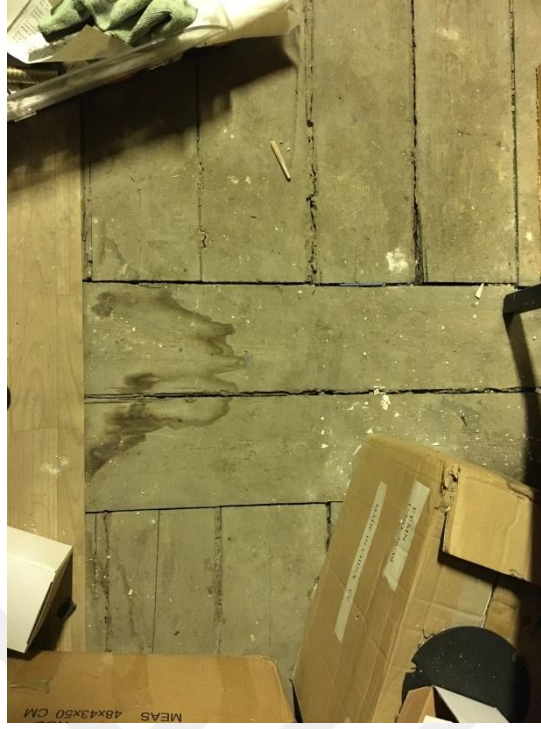
Şekil F.76: 2K-06 koridor, 2K-05 hol, 2K-04 depo (kapatılmış A3 Aydınlık) mekanları karosiman zemin kaplama ve süpürgelik detayı.

Şekil F.77: 2K-10b wc hol-2'den güneybatı (2K-10a wc hol-1'e) yönüne bakış; 2K-10a wc hol-1 mekanında üzeri boyalı özgün karosiman süpürgelikler.

Şekil F.78: 2K-08 depodan güneybatı (2K-06 koridor) yönüne bakış; 2K-08 depo ve kapı eşiği özgün ahşap kaplamalar.

Şekil F.79: 2K-09 depodan güneybatı (2K-08 depo) yönüne bakış: Özgün ahşap kaplamalar.

Şekil F.80: 2K-14 depo mekanı, özgün ahşap süpürgelikler üzerine yeniden takılan ahşap süpürgelikler.

Şekil F.81: 2K-07 depo mekanının güneybatı (2K-06 koridor) yönüne açılan çift kanat biyeli demir kapısı.

Şekil F.82: Şekil G.74'te yer alan çift kanat biyeli demir kapı detayı.

Şekil F.83: Şekil G.74’te yer alan çift kanat biyeli demir kapı detayı: Alt ve üst demir biye yuvaları.

Şekil F.84: 2K-07 depo mekanının içinden ahşap dolap yapılarak kapatılan 2K-K09 pozlu ikili kapı.

Şekil F.85: 2K-07 depo mekanından kuzeybatı yönüne bakış: 2K-K08 pozlu çift kanat camlı ve tablalı ahşap kapı, 2K-K08 pozlu kapıya 2K-06 koridordan bakış.

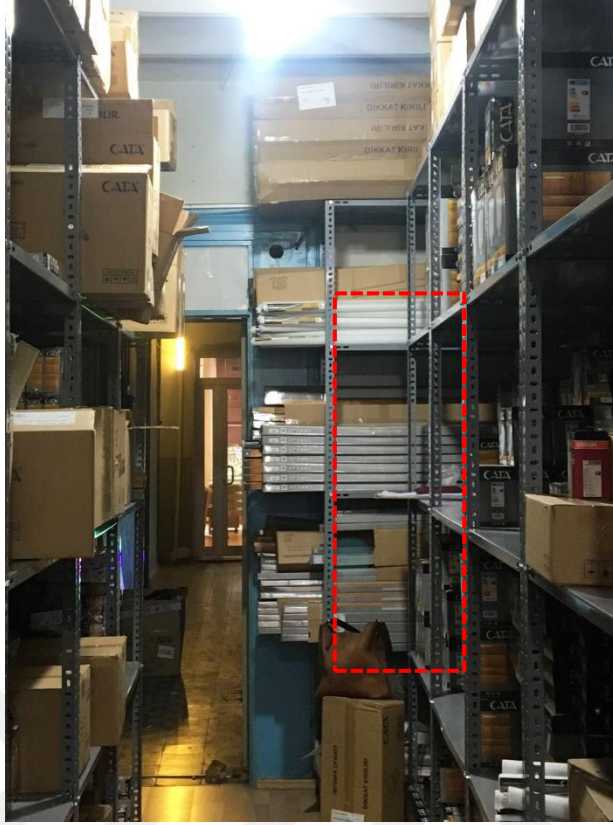
Şekil F.86: 2K-10 wc mekanından kuzeydoğu yönüne bakış.

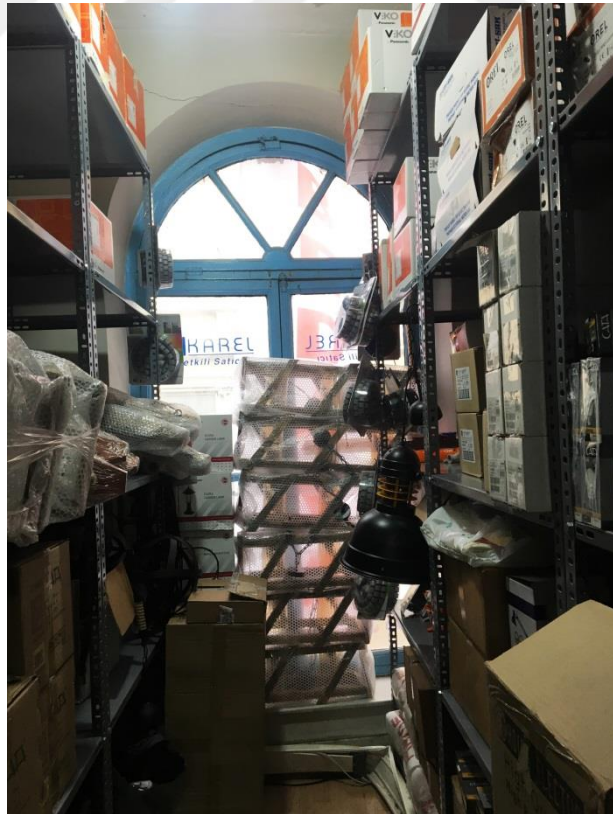
Şekil F.87: 2K-09 depo mekanından doğu yönüne bakış.

Şekil F.88: 2K-04 depodan (kapatılmış A3 Aydınlığından) 2K-03 depoya bakan ahşap tahta ile kapatılmış özgün pencere boşluğu.

Şekil F.89: 2K-03 depodan güneybatı (2K-04 depo) yönüne bakış: A3 Aydınlığına bakan sıva ile kapatılmış özgün pencere boşluğu.

Şekil F.90: 2K-03 depodan kuzeydoğu yönüne bakış: Kemer kısmı vasistaslı, alt kısmı çift kanatlı özgün ahşap pencere.

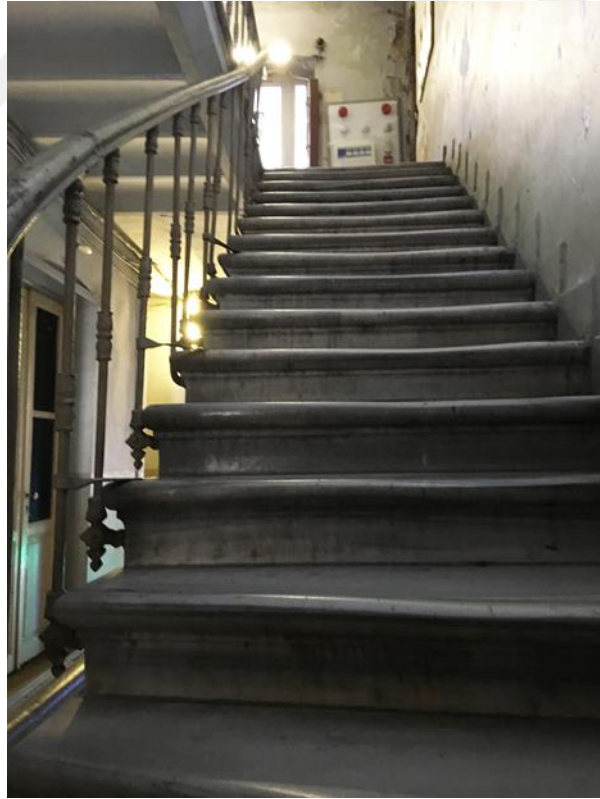
Şekil F.91: 2K-11 ofisten güneybatı yönüne bakış: tek kanadı bulunan, pvc doğramalı sabit camlar.

Şekil F.92: 2K-06 koridordan kuzeybatı yönüne bakış: Üstte vasistas, altta tek kanat ahşap pencere.

Şekil F.93: İkinci kattan üçüncü kata geçişi sağlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdivene iki yönden bakış.

Şekil F.95: İkinci kattan üçüncü kata geçişi sağlayan çeyrek döner tek kollu mermer merdiven, güneybatı yönüne bakış.

Şekil F.96: Üçüncü kat koridorunda A1 aydınlığa bakan, üstte yatay pivot altta düşey sürme ahşap pencere.

Şekil F.97: A1 aydınlığının demir L ve T demirleri kullanılarak yapılmış cam ışıklığı.

Şekil F.98: A3 aydınlığından 3K-05 hole açılan, üstte yatay pivot pencere altta çift kanat ahşap kapak fotoğrafı.

Şekil F.99: A3 aydınlığından 3K-05 hole açılan, üstte yatay pivot pencere altta çift kanat ahşap kapak fotoğrafı.

Şekil F.100: 3K-05 holden A3 aydınlığına (günümüzde 3K-04 depo) bakış.

Şekil F.101: A3 aydınlığının demir L ve T demirleri kullanılarak yapılmış tek yöne eğimli cam ışıklığı.

Şekil F.102: Günümüzde kuzeydoğu yönünden kapatılmış olan, A3 aydınlığından (3K-04 depo), 3K-03a mekanına açılan pencere.

Şekil F.103: A2 aydınlığının metal doğrama üzeri mdf ile günümüzde kapatılmış hali.

Şekil F.104: Güneybatı cephesindeki yarım altıgen formundaki çıkmaların kurşun kaplama üst örtüsü.

Şekil F.105: Güneybatı cephesindeki yarım altıgen formundaki çıkmaların kurşun kaplama üst örtüsü.

Şekil F.106: 3K-03 oda mekanının sonradan yapılan alçıpan asma tavanı.

Şekil F.107: 3K-03a oda mekanının sonradan yapılan alçıpan asma tavanı.

Şekil F.108: 3K-09 depo mekanının tavanı.

Şekil F.109: 3K-10a wc hol-1 mekanındaki özgün karosiman süpürgelikler.

Şekil F.110: Üçüncü kattan çatı ara katına ulaşımı sağlayan çeyrek döner tek kollu çelik merdivene iki yönden bakış.

Şekil F.111: Üçüncü kattan çatı ara katına ulaşımı sağlayan çeyrek döner tek kollu çelik merdivene aşağıdan bakış.

Şekil F.112: M4 çeyrek döner tek kollü çelik merdiven bitiminde bulunan, ÇA-01 hole açılan (özgün kullanımında teras çatı) çift kanat demir kapı.

Şekil F.113: ÇA-01 depo mekanı kuzeydoğu yönüne bakış (Günümüzde üzeri ahşap çatı ile örtülü depo kullanımında özgün teras).

Şekil F.114: ÇA-01 depo mekanı kuzeydoğu yönüne bakış (Günümüzde üzeri ahşap çatı ile örtülü depo kullanımında özgün teras).

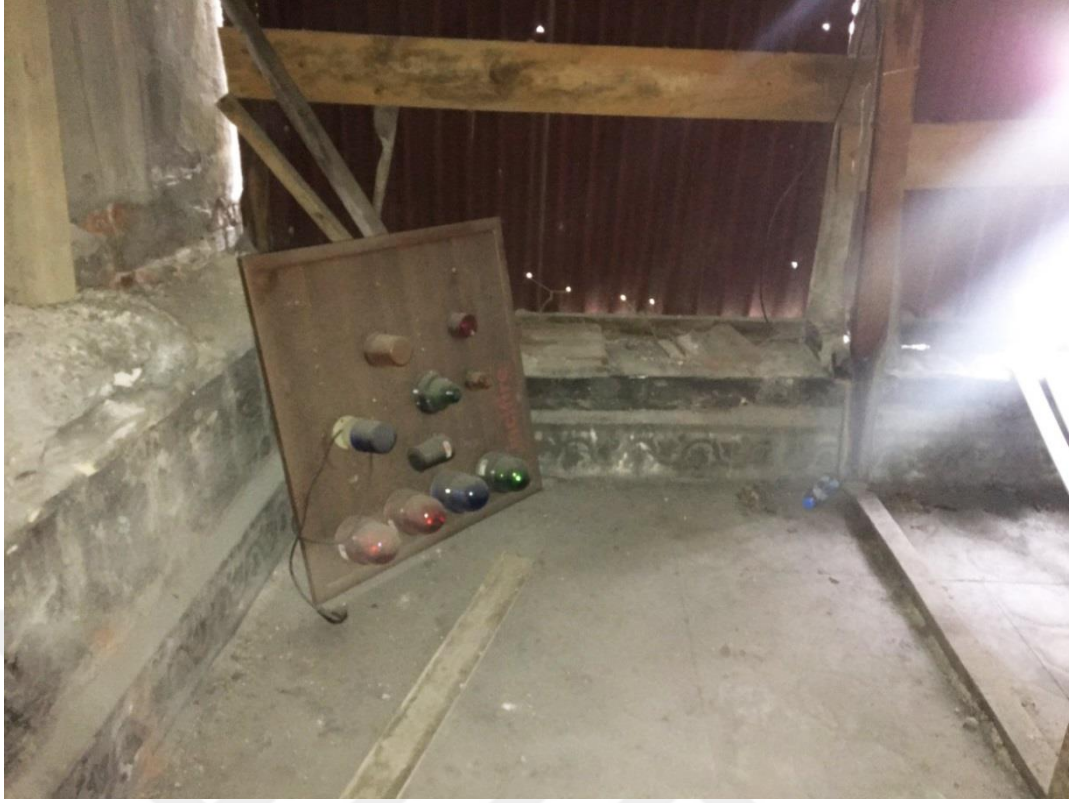
Şekil F.115: Günümüzde üzeri tek yöne eğimli ahşap çatı ile örtülerek depo kullanımında olan özgün teras çatının parapet duvarları ve burada yer alan bacalar.

Şekil F.116: Günümüzde üzeri tek yöne eğimli ahşap çatı ile örtülerek depo kullanımında olan özgün teras çatının parapet duvarları ve burada yer alan bacalar.

Şekil F.117: Günümüzde üzeri tek yöne eğimli ahşap çatı ile örtülerek depo kullanımında olan özgün teras çatının parapet duvarları ve burada yer alan bacalar.

Şekil F.118: Kuzeydoğu (ön cephe) yönündeki ortalama 40 cm ve kuzeybatı (bitişik nizam yan cephe) yönündeki ortalama 65 cm özgün parapet duvarı yükseklikleri.

Şekil F.119: ÇA-02 hol mekanı 80 ve 95 cm yüksekliğindeki özgün parapet duvarları.

Şekil F.120: M4 çelik merdivenin üzerindeki eğimli volta döşeme.

Şekil F.121: M4 çelik merdivenin üzerindeki eğimli volta döşemenin marsilya tipi kiremit kaplaması.

Şekil F.122: A3 aydınlığının demir L ve T demirler ile cam kullanılarak yapılmış tek yöne eğimli cam ışıklığı.

Şekil F.123: ÇA-01 depo güneybatı yönüne bakış.

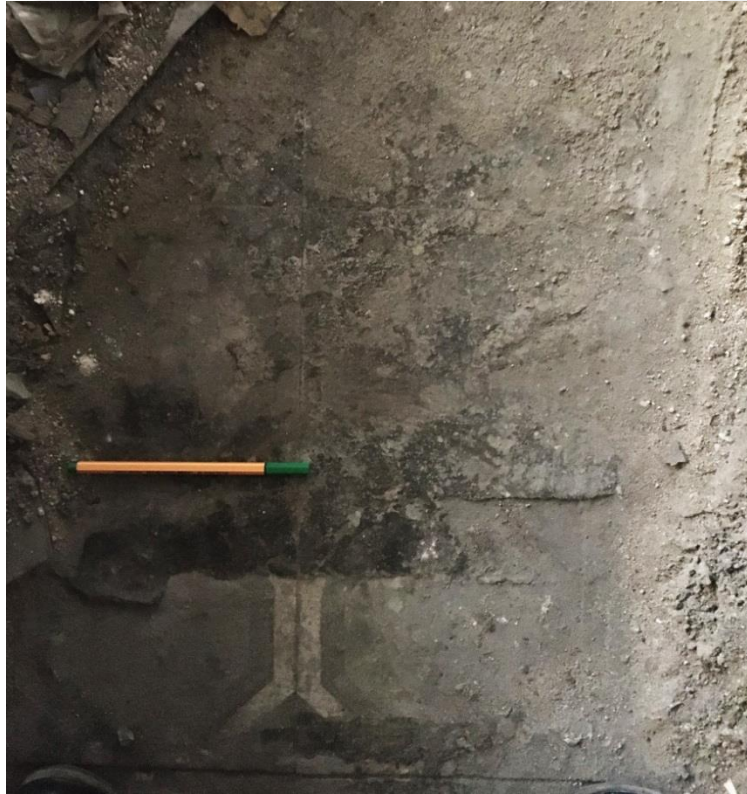
Şekil F.124: ÇA-01 mekanı güneybatı pencerelerinden Haliç manzarası.

Şekil F.125: ÇA-01 mekanındaki tuğla bacalar.

Şekil F.126: Teras çatı özgün karosiman kaplama ve süpürgelikler.

Şekil F.127: Terasta yüzeyleri aşınan karosiman kaplamaların 20X20 karolaj olarak devam etmesi.

Şekil F.128: ÇA-03 depo mekanındaki volta döşeme putrelleri ve putreller arasındaki beton dolgulu tuğla tonozlar.

Şekil F.129 : Kuzeydoğu cephesinden genel görünüm.

Şekil F.130: Kuzeydoğu cephesi zemin kat görünümü.

Şekil F.131 : Kuzeydoğu cephesi ikinci ve üçüncü kat genel görünümü.

Şekil F.132 : Kuzeydoğu cephesi üçüncü kat ve çatı ara kat görünümü.

Şekil F.133 : Kuzeydoğu cephesi üçüncü kat ve görünüşe giren çatı görünümü.

Şekil F.134 : Güneybatı cephesi genel görünüm.

Şekil F.135 : Güneybatı cephesi zemin kattan görünüm; yapı arka ana beden duvarına sonradan eklenen cam tuğlalar.

Şekil F.136 : Güneybatı cephesi zemin kattan görünüm; zemin kat ana beden duvarı dışına taşan muhdes ara kat cephesi.

Şekil F.137 : Güneybatı cephesi üçüncü kat ve çatı ara kat görünümü.

Şekil F.138 : Güneybatı cephesi üçüncü kat zemin ve tavan döşeme kot hizası, sıva üzeri gözlenen metal kılıçlar ile arka cephenin 13 parseldeki bitiştigi noktada 7-12 cm arasında duvarda meydana gelen ayrılmalar.

Şekil F.139 : Güneybatı cephesi üçüncü kat zemin döşeme kotu hizasındaki metal kılıçlar detay.

Şekil F.140 : Güneydoğu (Sol kısmı) cephe genel görünüm.

Şekil F.141 : Güneydoğu cephesi birinci kat döşeme hizasındaki metal kılıç.

Şekil F.142 : Kuzeybatı (Sağ kısmı) cephe genel görünüm.

Şekil F.143 : Karşı binadan (Vefai Han) Voyvoda Han çatısına bakış.

Şekil F.144 : A1 aydınlık boşluğunun demir L ve T demirler ile cam kullanılarak yapılmış ışıklığı.

Şekil F.145 : A1 ışıklığının güneydoğu bitişinde yeniden düzenlenen kumlu membran kaplı çatı örtüsü ve bu düzenlemeyle kapatılan özgün parapet duvarına ait izler.

Şekil F.146 : Yapının kagir duvar hizalarında bulunan, baca yolu için kullanılan metal tüteklikler.

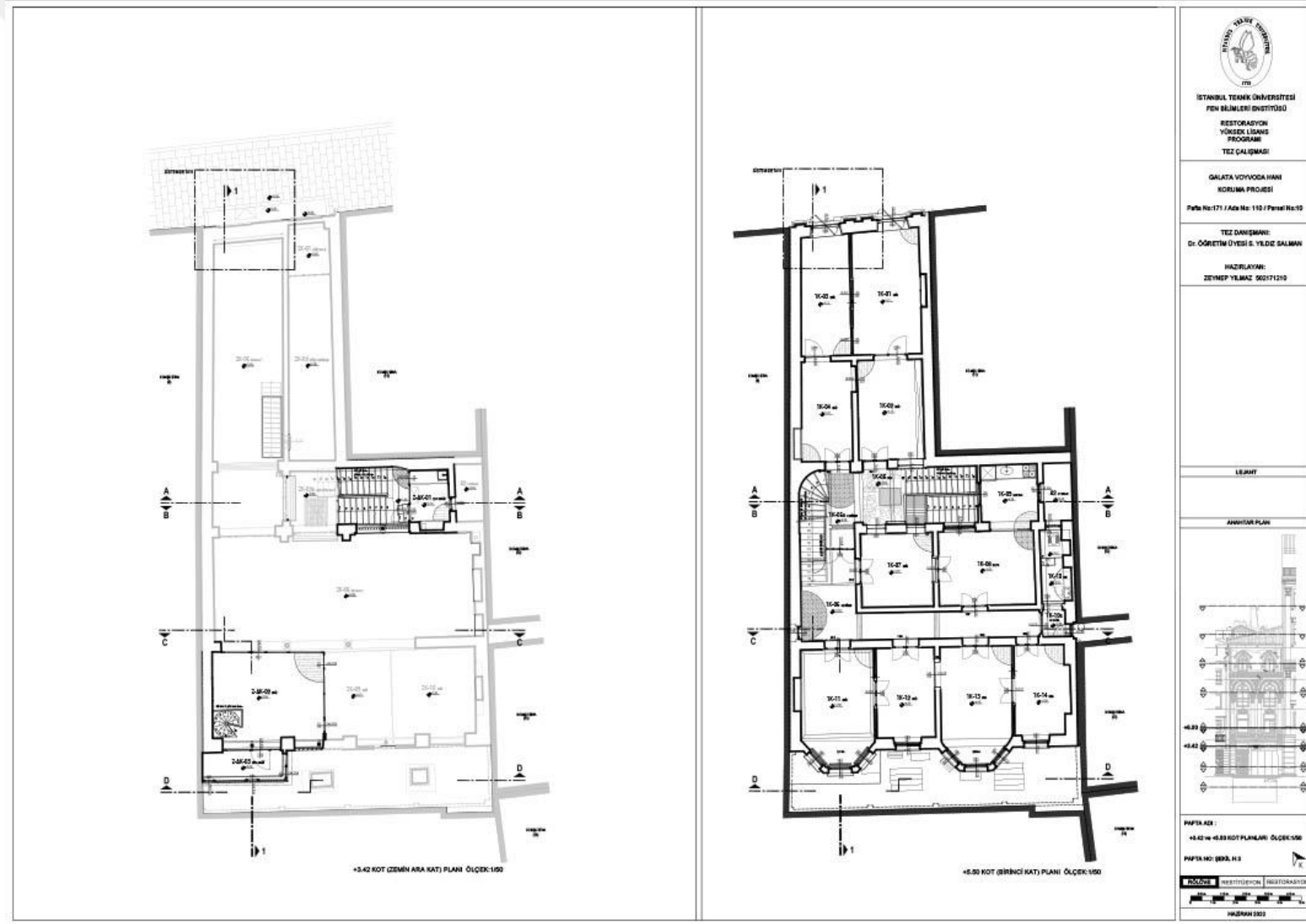

Şekil F.147 : Voyvoda Han güneydoğu yönünde bulunan dolu tuğla bacalar.

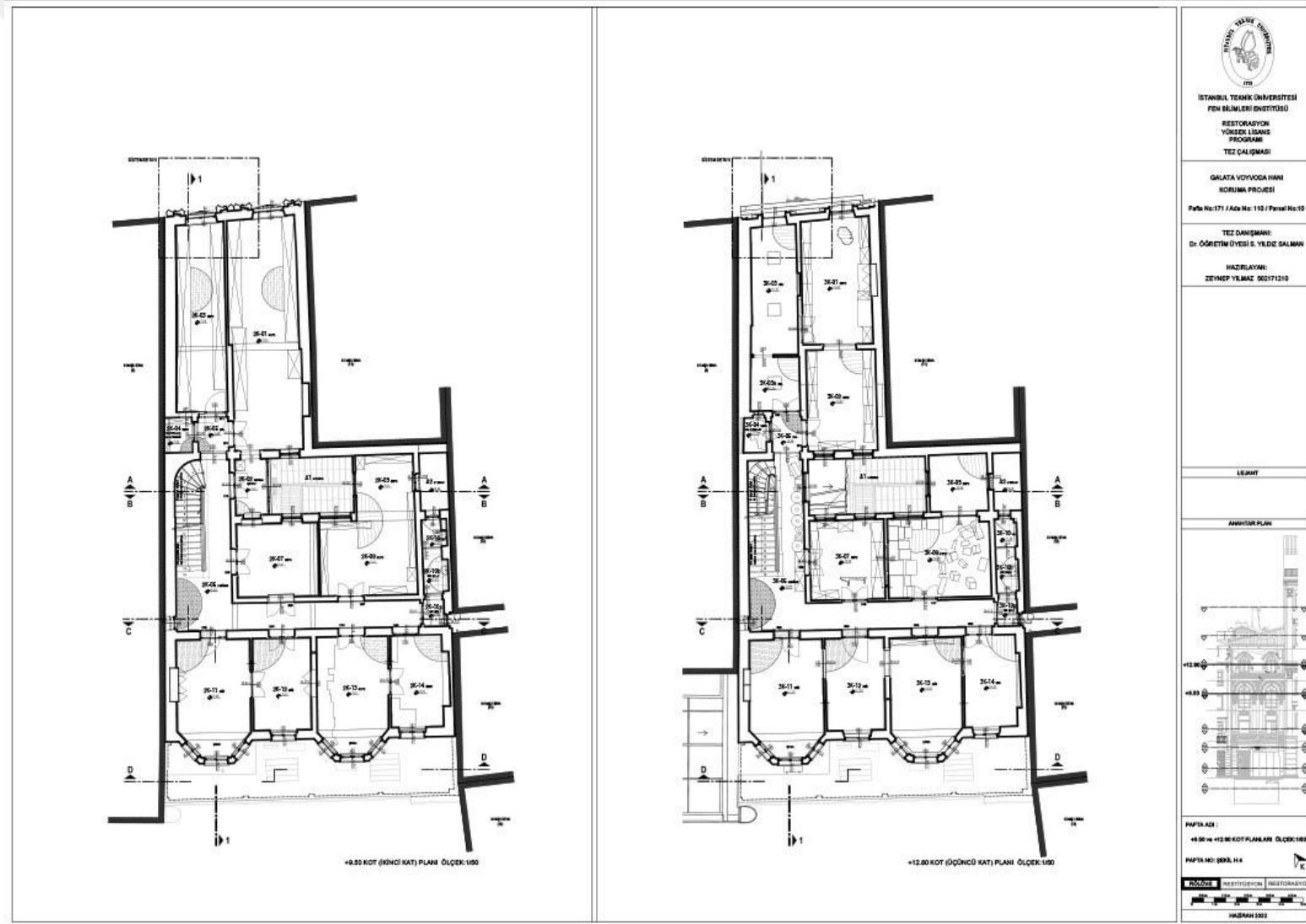

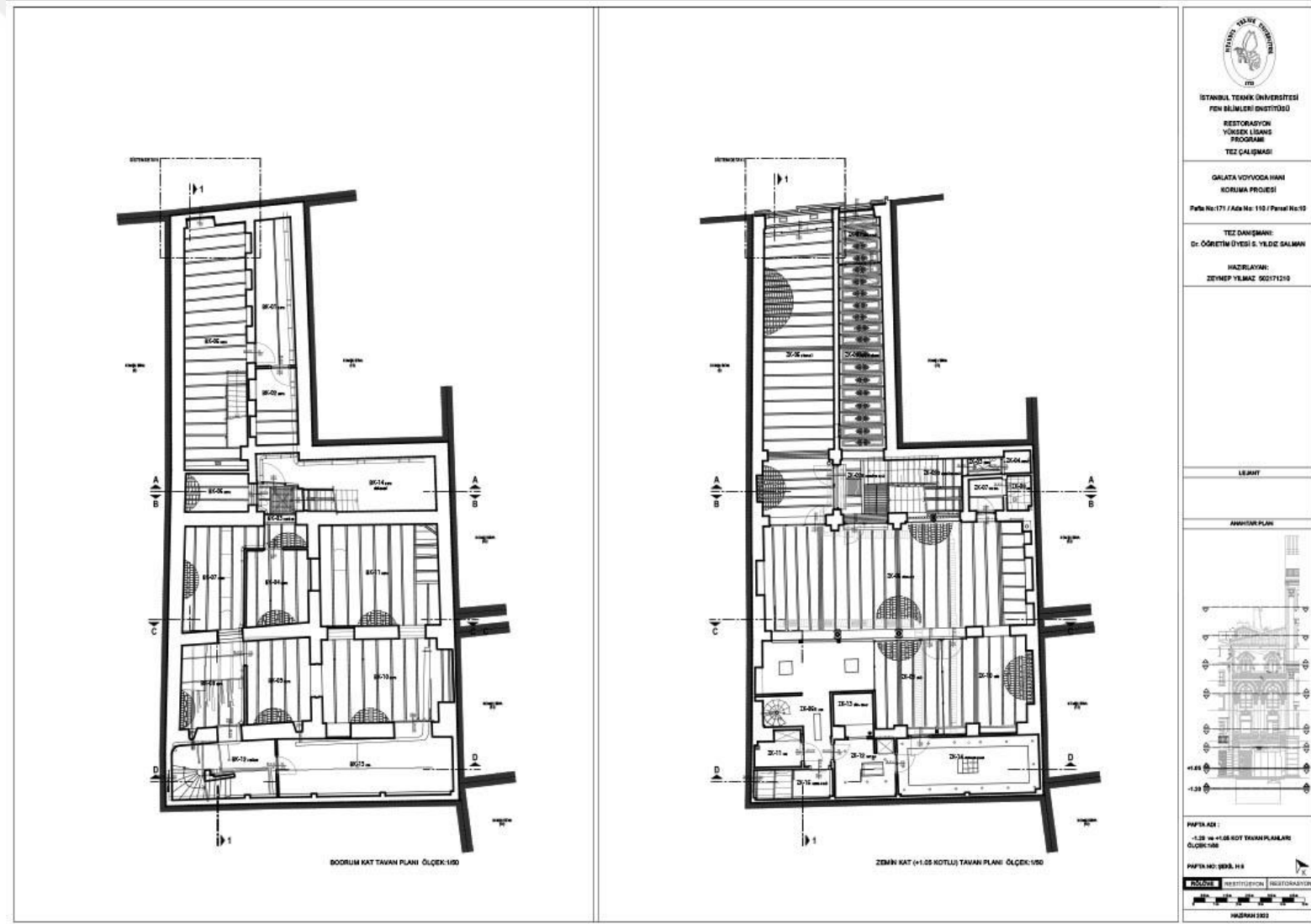
Şekil G.1 : Rölöve: Vaziyet planı

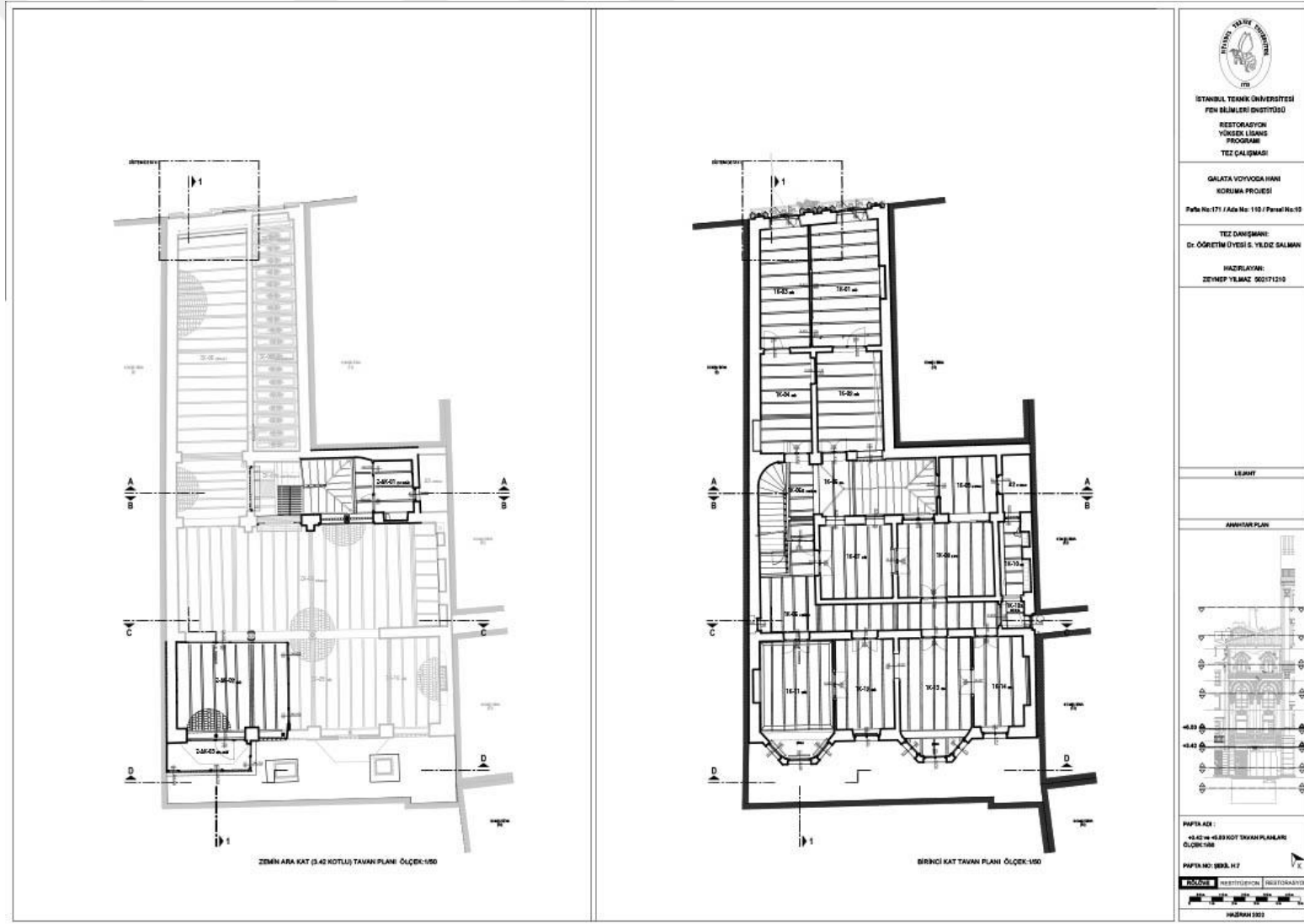
Şekil G.3 : Rölöve: Zemin ara kat ve birinci kat planları

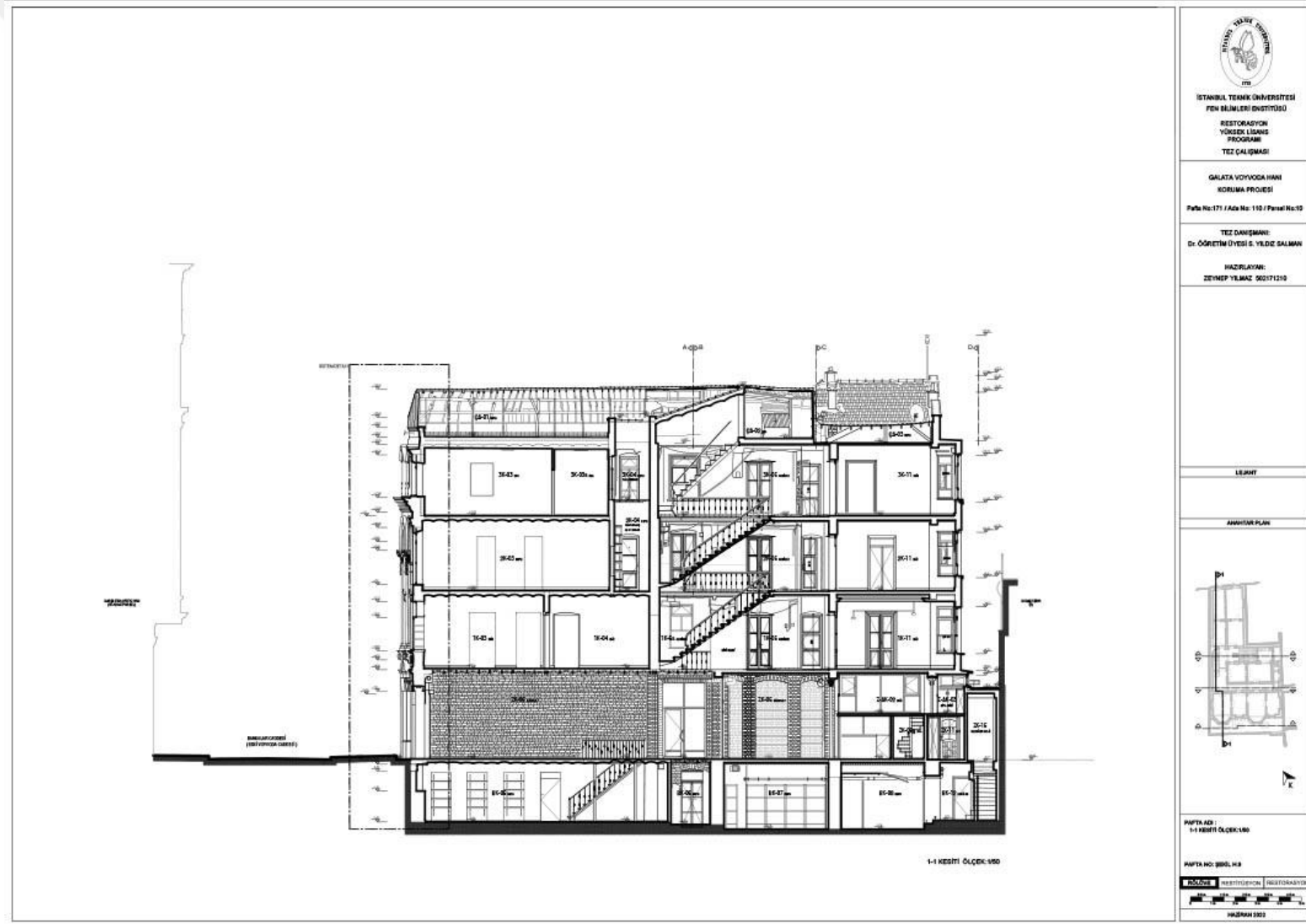
Şekil G.4 : Rölöve: İkinci kat ve üçüncü kat planları

Şekil G.6 : Rölöve: Bodrum kat ve zemin kat tavan planları

Şekil G.7 : Rölöve: Zemin ara kat ve birinci kat tavan planları

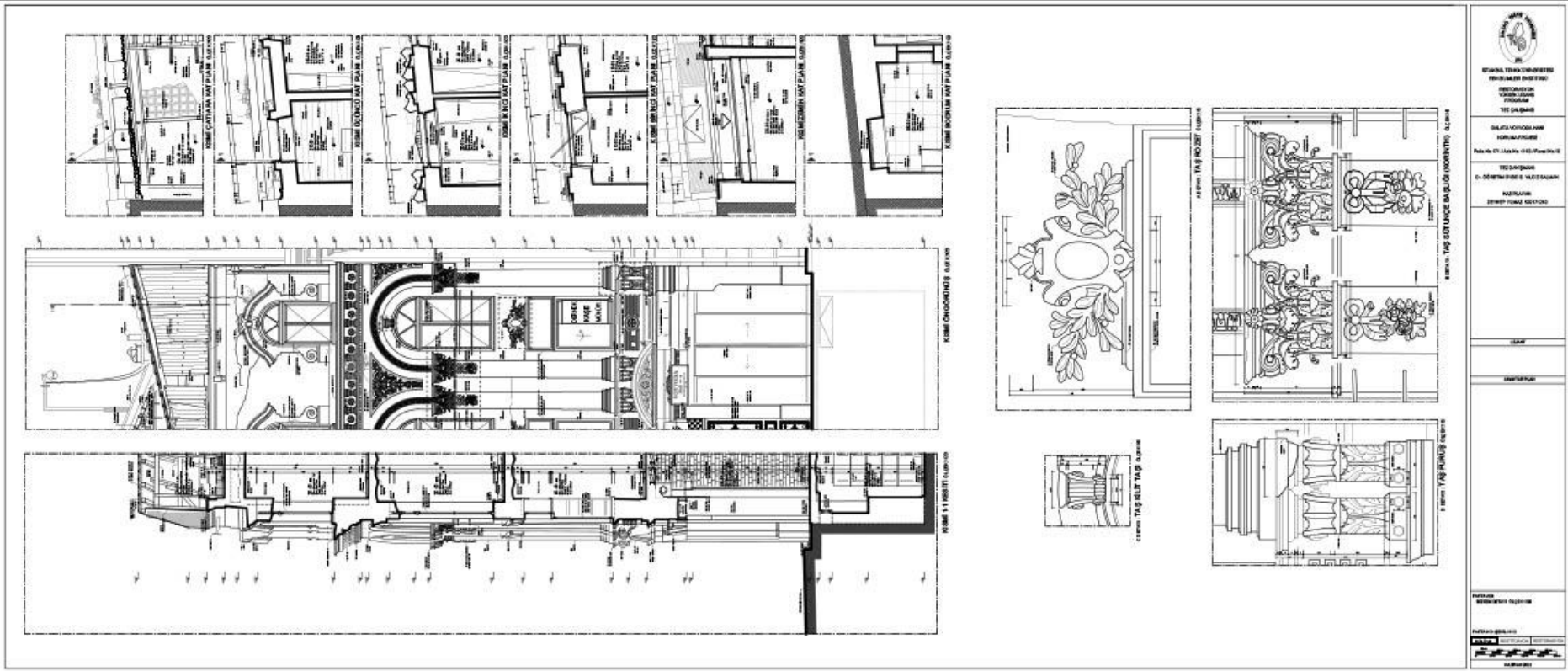
Şekil G.9 : Rölöve: 1-1 kesiti

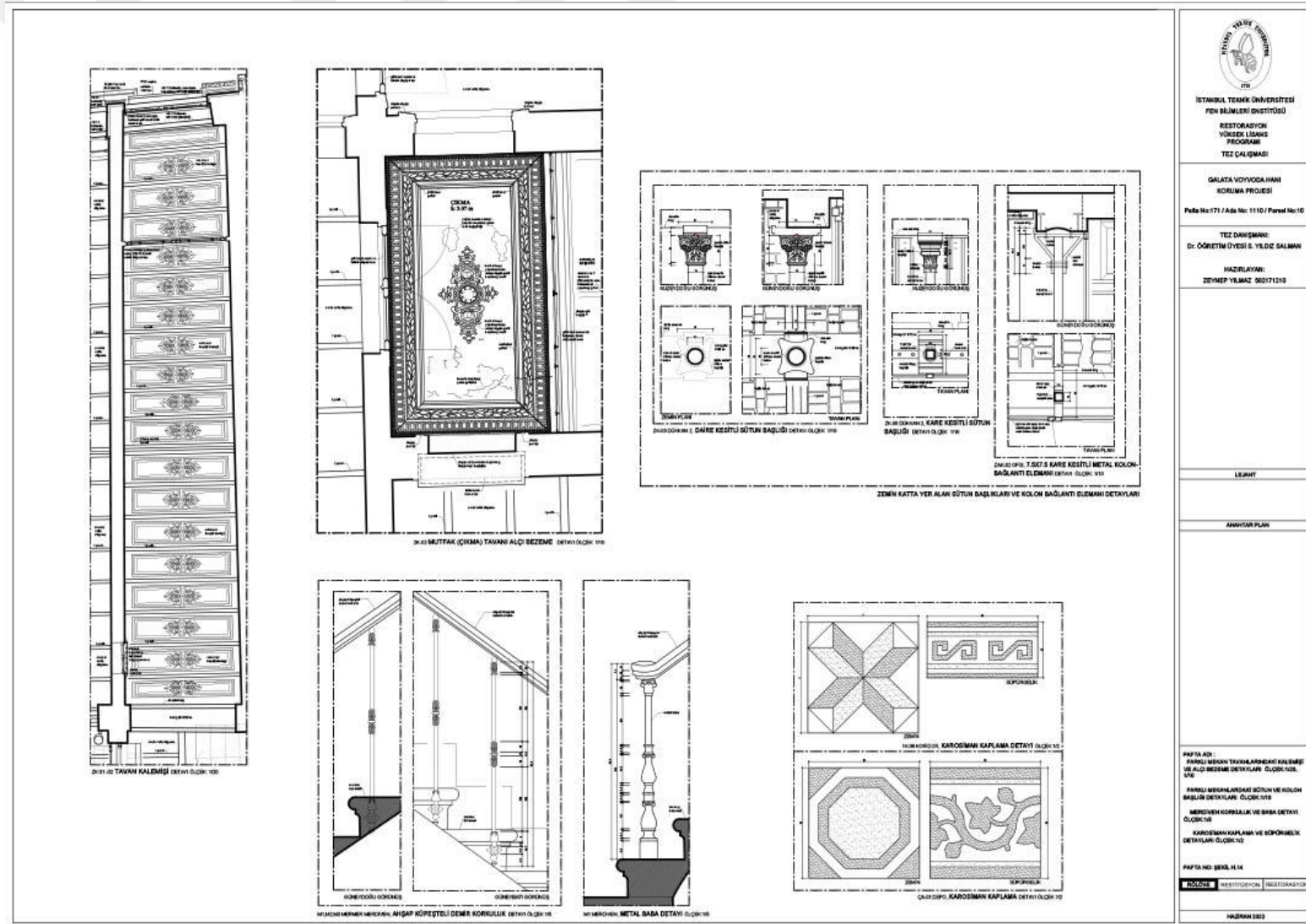

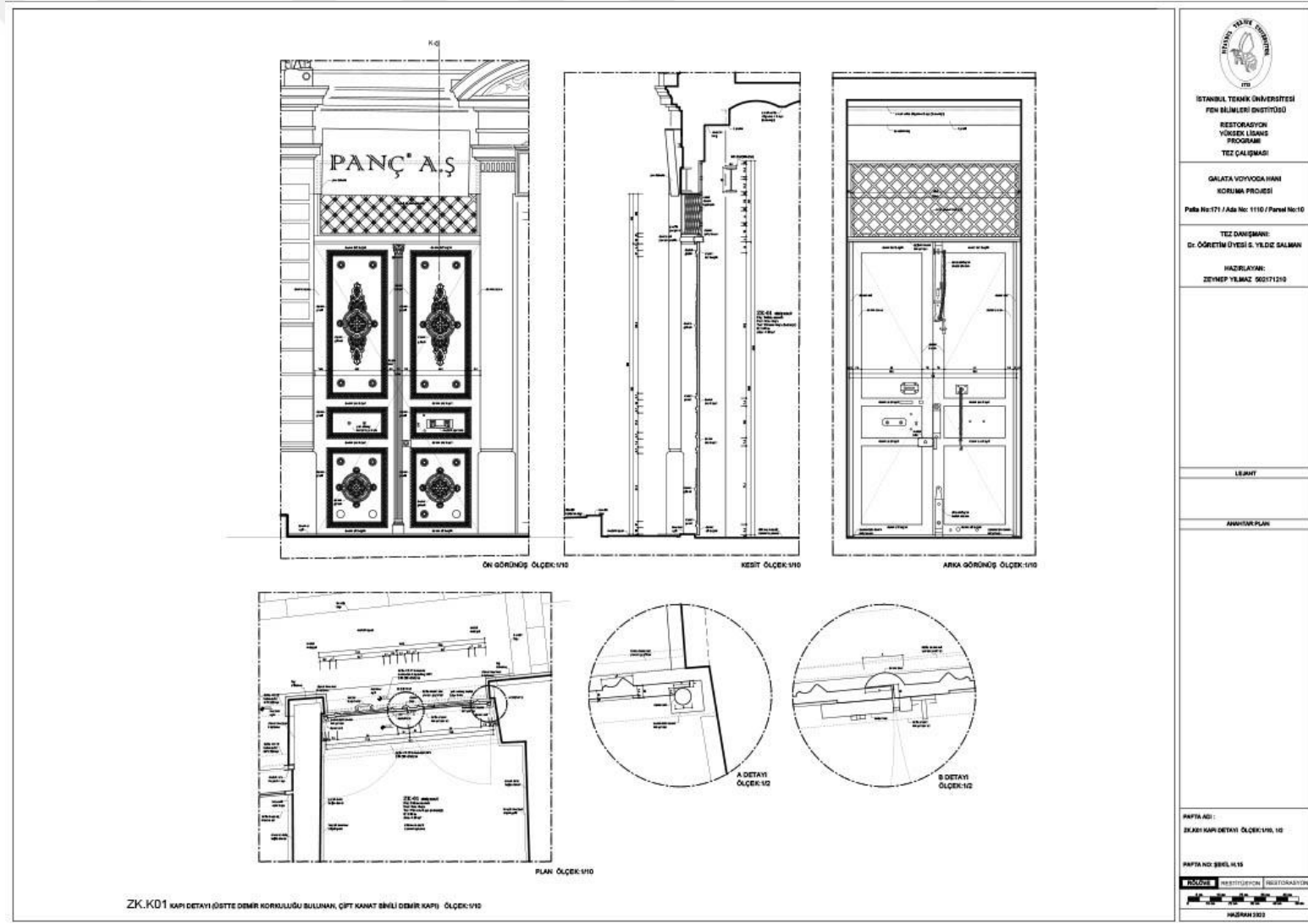
Şekil G.10 : Rölöve: A-A ve B-B kesitleri

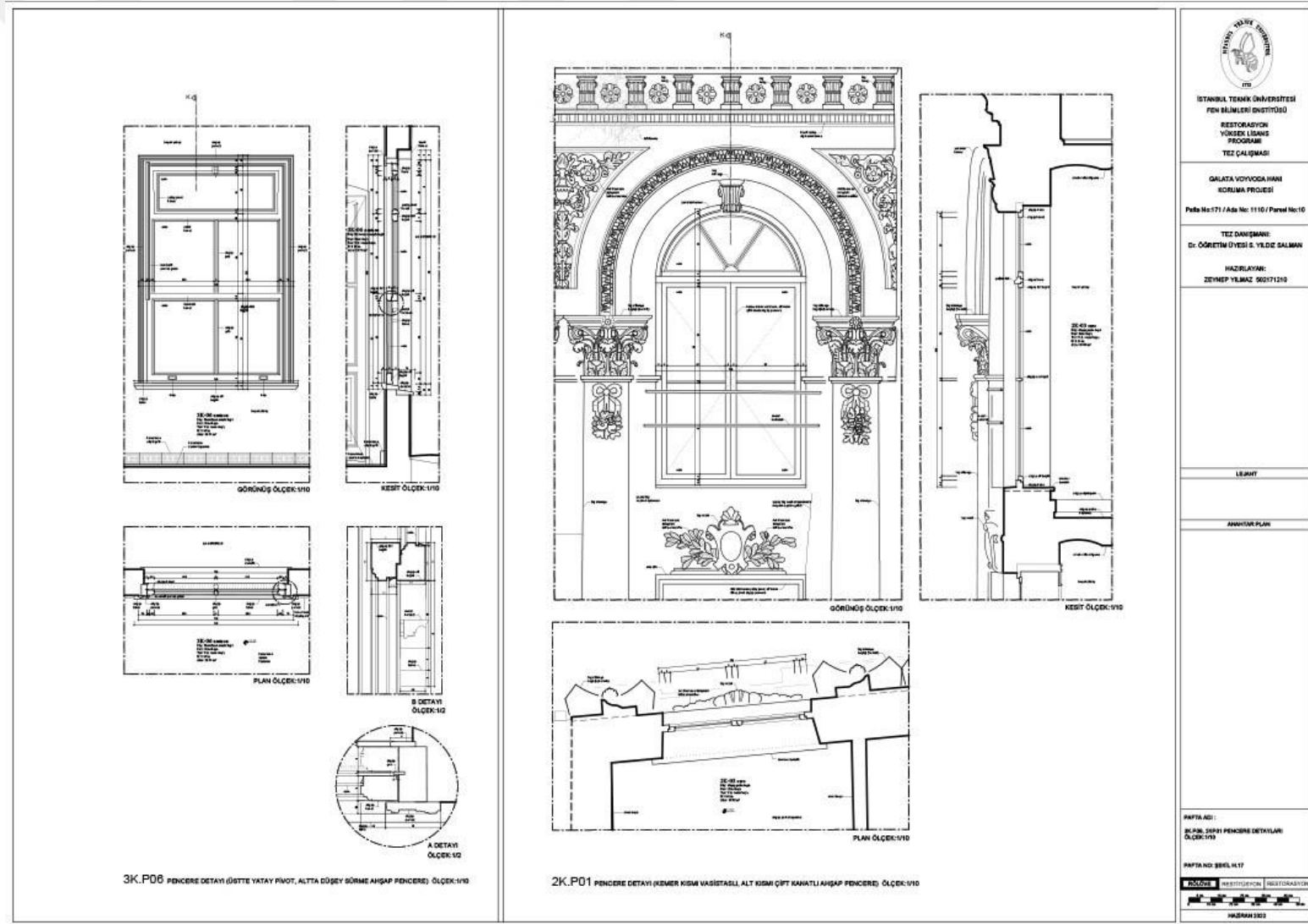
Şekil G.11 : Rölöve: C-C ve D-D kesitleri

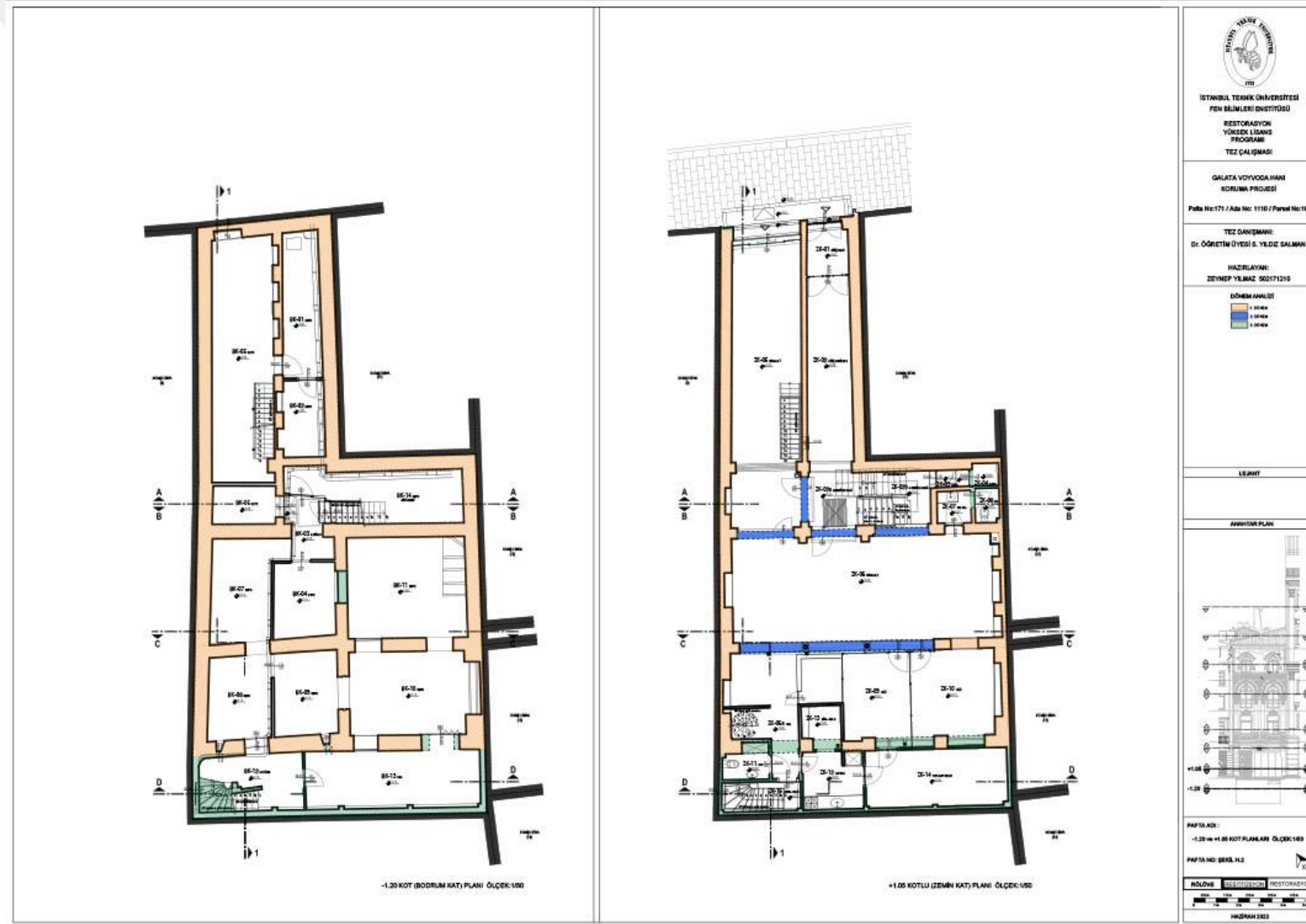

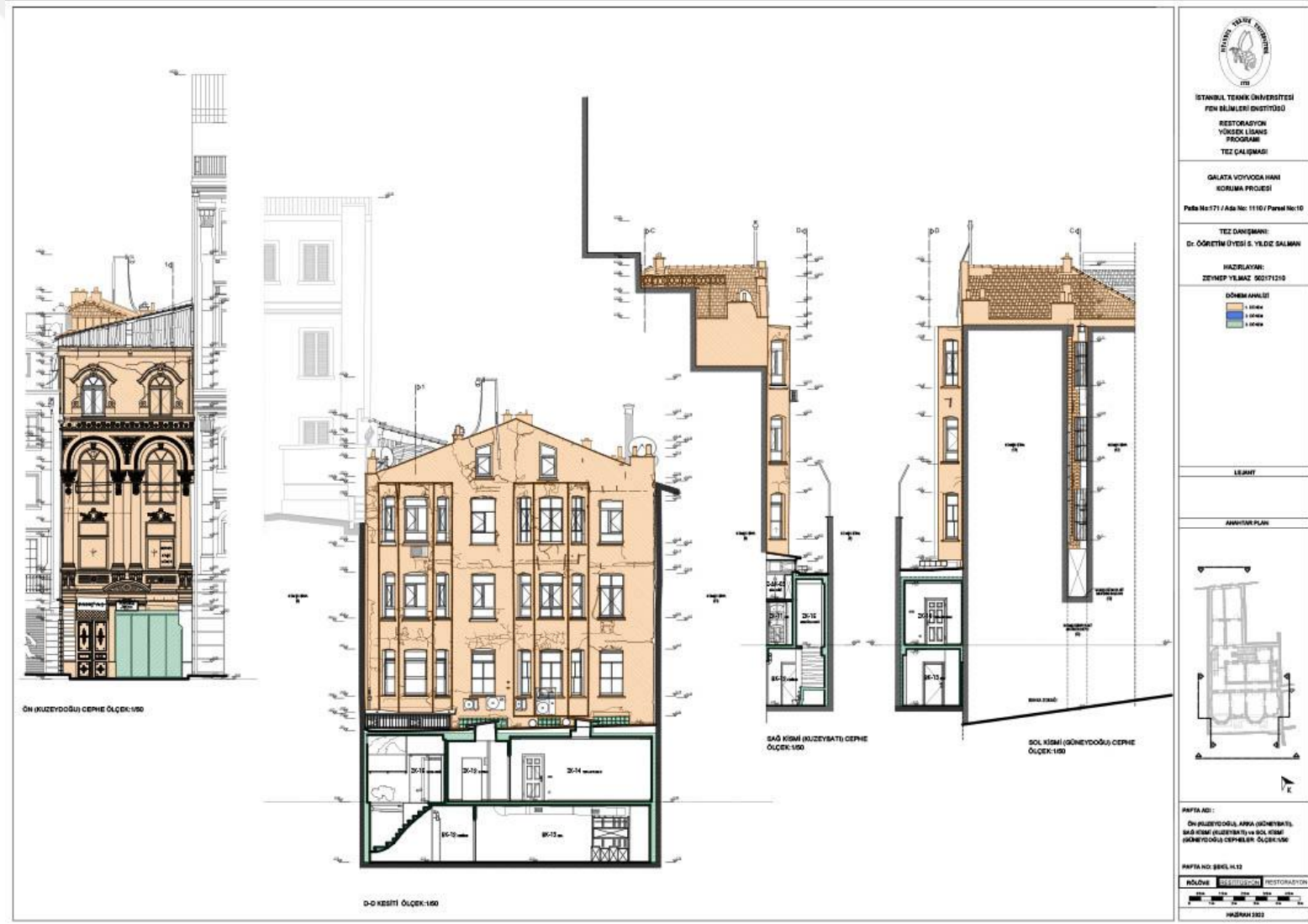
Şekil G.15 : Rölöve: Kapı detayları 1

Şekil G.17 : Rölöve: Pencere detayları

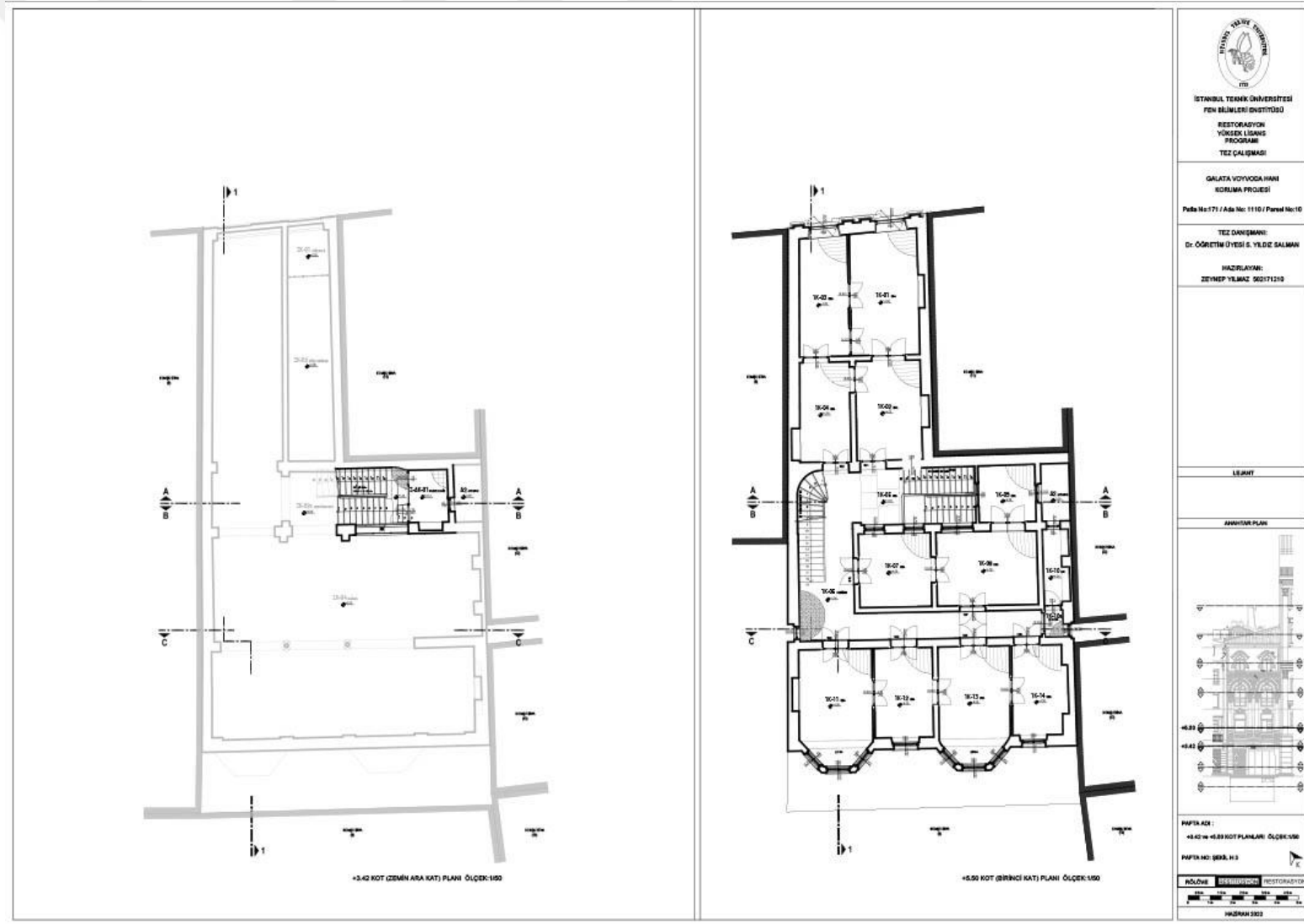
Şekil G.24 : Restitüsyon: Bodrum kat ve zemin kat planları dönem analizi

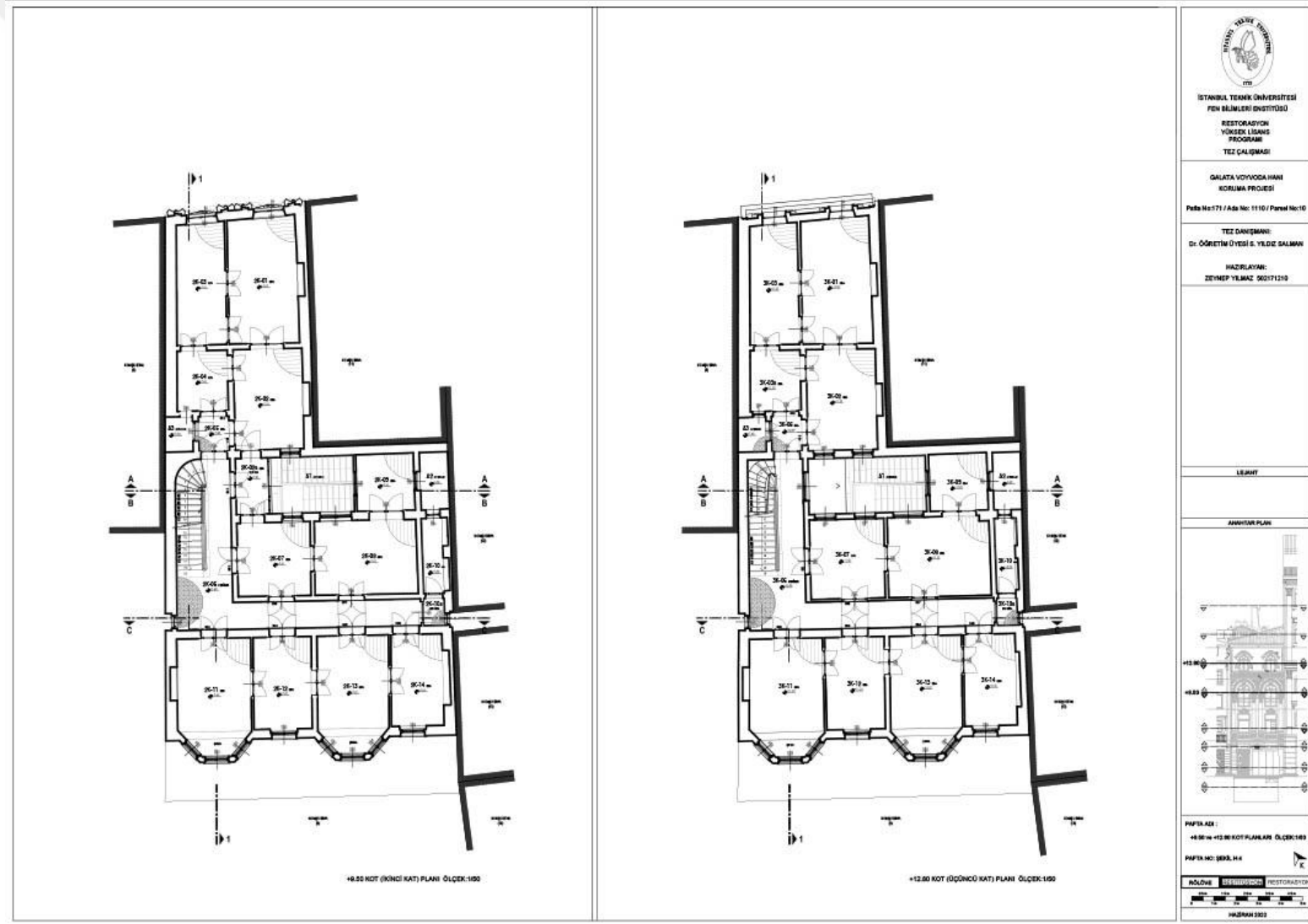
Şekil G.26 : Restitüsyon: Kuzeydoğu, güneybatı ve kısmi kuzeybatı ile güneydoğu cepheleri dönem analizi

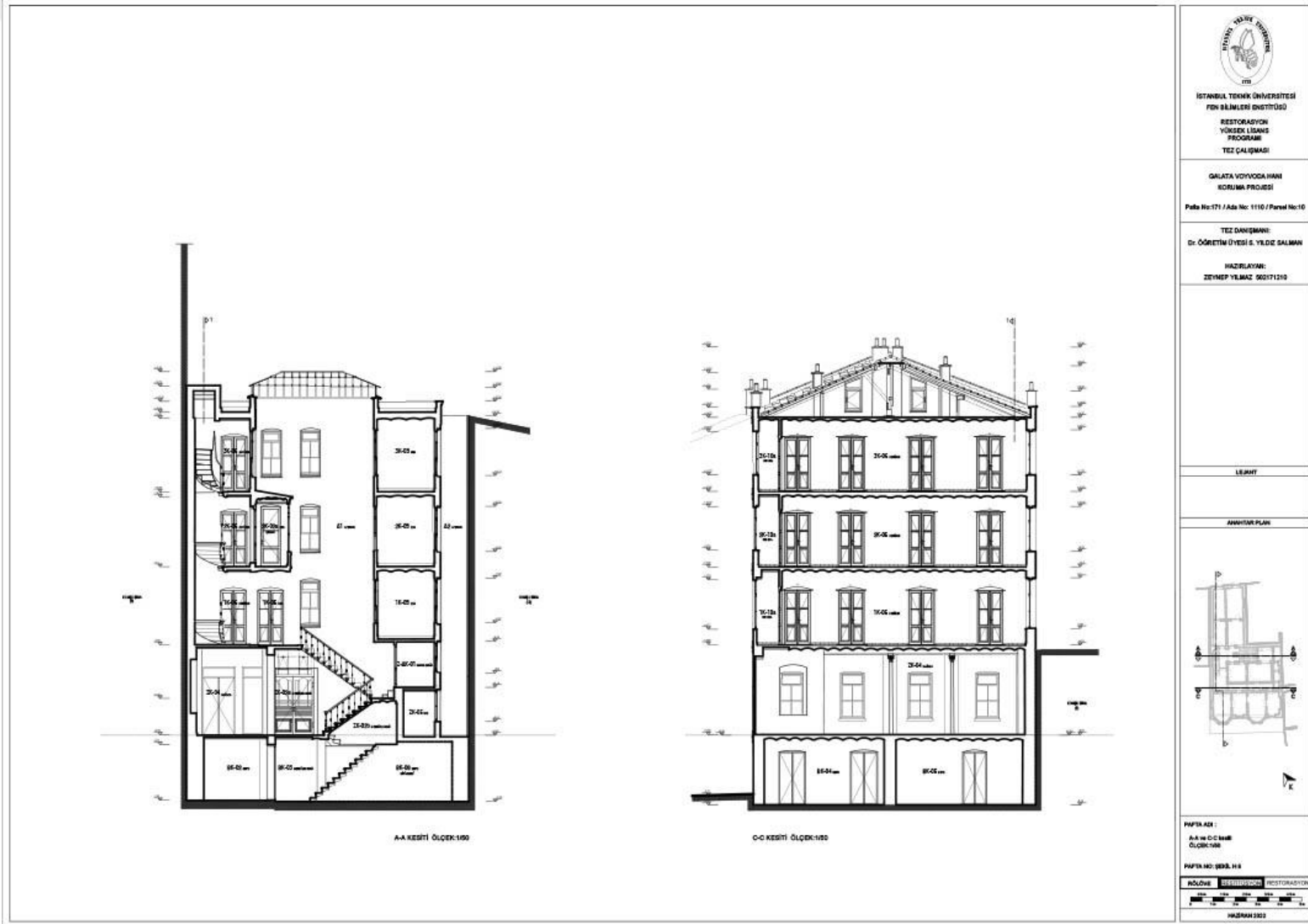
Şekil G.27 : Restitüsyon: Vaziyet planı

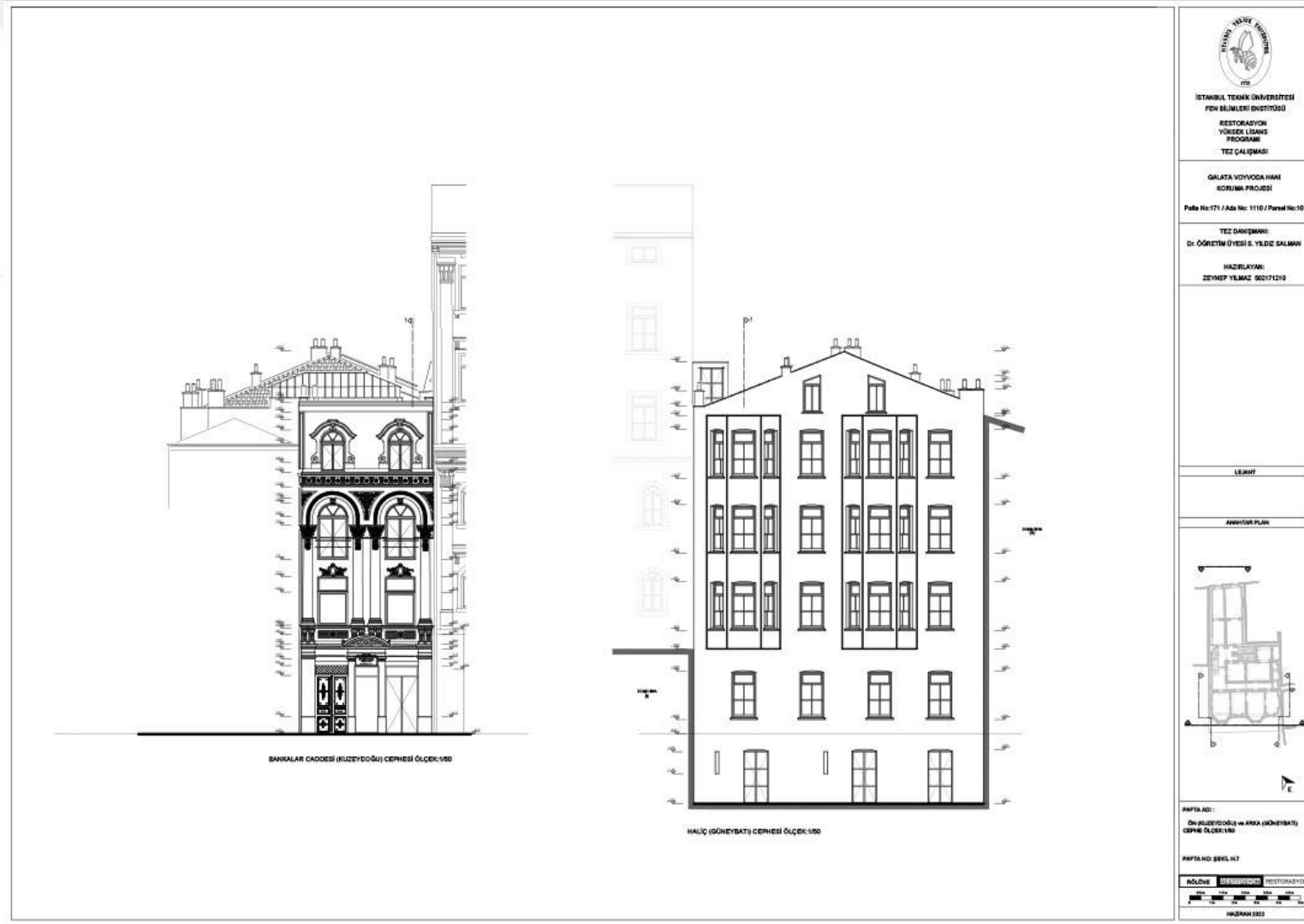
Şekil G.29 : Restitüsyon: Zemin ara kat ve birinci kat planı

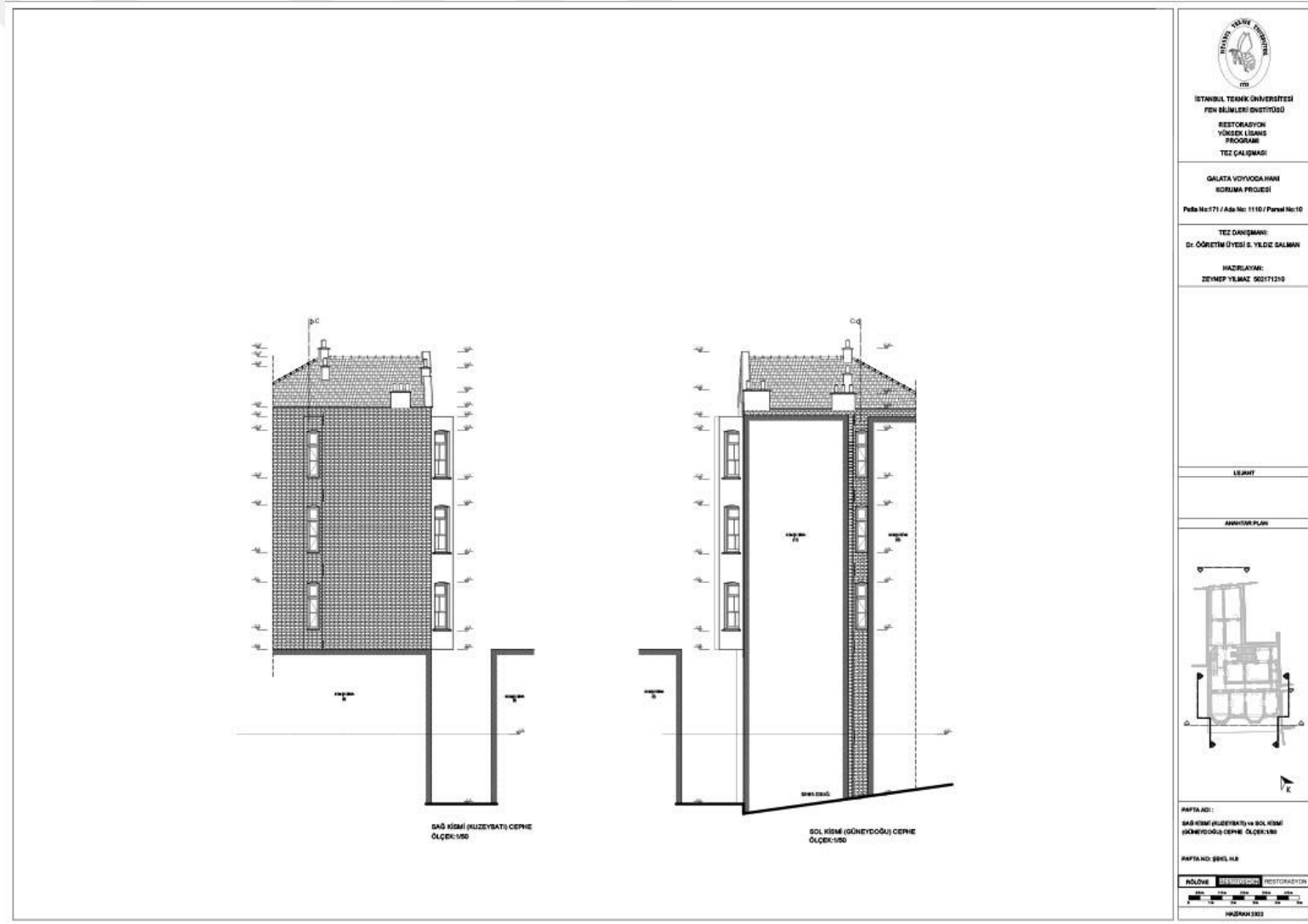
Şekil G.30 : Restitüsyon: İkinci kat ve üçüncü kat planı

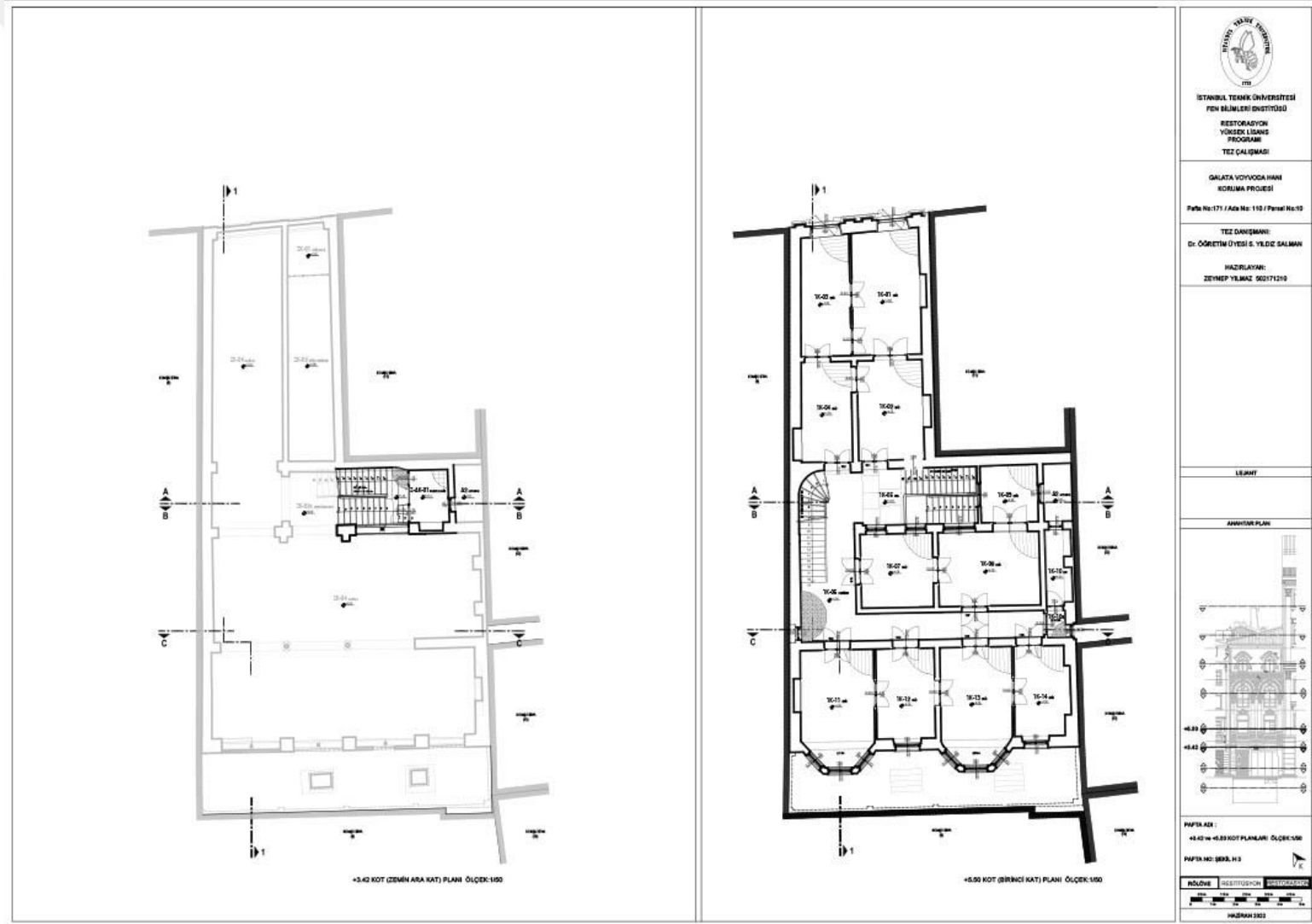
Şekil G.32 : Restitüsyon: A-A ve C-C kesitleri

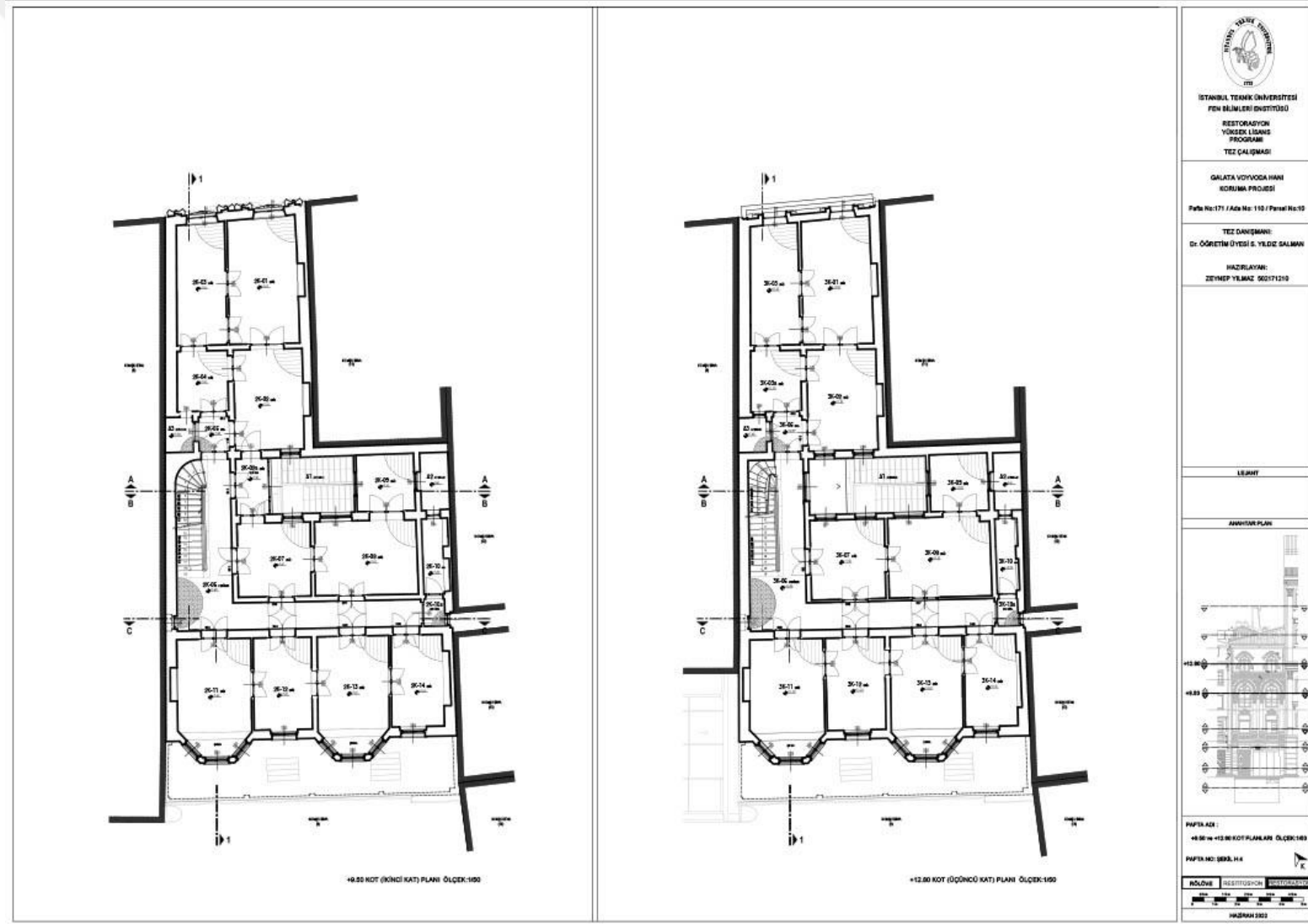
Şekil G.33 : Restitüsyon: Kuzeydoğu ve güneybatı cepheleri

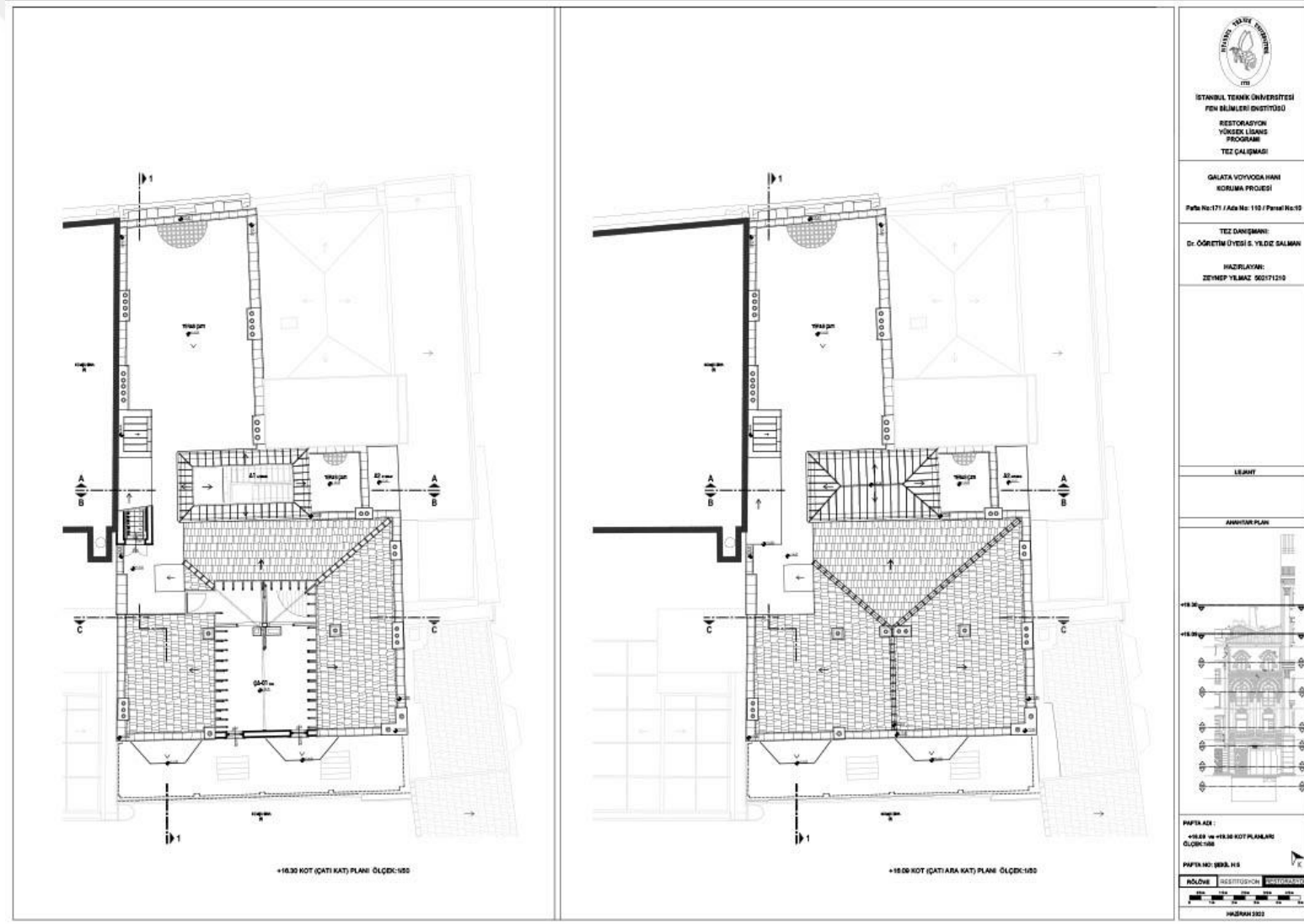
Şekil G.34 : Restitüsyon: Kısmi kuzeybatı ve güneydoğu cepheleri

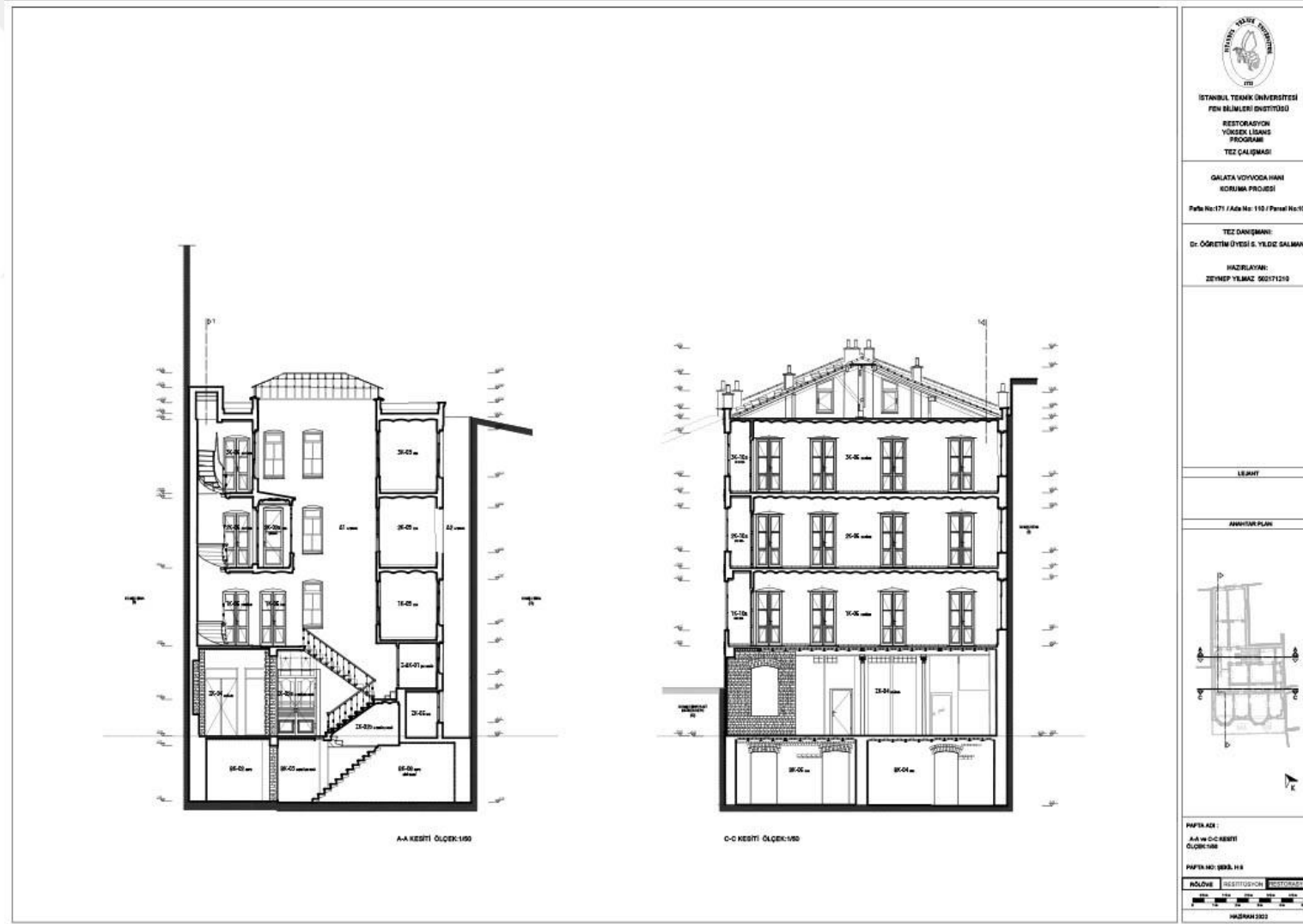
Şekil G.37 : Restorasyon: Zemin ara kat ve birinci kat planı

Şekil G.38 : Restorasyon: İkinci kat ve üçüncü kat planı

Şekil G.39 : Restorasyon: Çatı ara kat ve çatı kat planı

Şekil G.40 : Restorasyon: A-A ve C-C kesitleri

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Zeynep YILMAZ

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2013, Uludağ Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- 2020-2022 yılları arasında serbest mimar olarak çalıştı.
- 2019-2020 yılları arasında kurucu mimar olarak Zeynep Yılmaz Mimarlık'ta çalıştı.
- 2018 yılında Natura Mimarlık Restorasyon'da ofis mimarı olarak çalıştı.
- 2015-2016 yılları arasında 'Topkapı Sarayı kısmi revize, rölöve, restitüsyon, restorasyon, duvar haritaları, altyapı rölövelerinin hazırlanması, ihtiyaç duyulan yerlerde yapıların askıya alınması ile ilgili gerekli tahkimatın yapılması ve mevcut projelerin elektronik ortamda birleştirilmesi işi' kapsamında, Ekol İnşaat'ta ofis mimarı olarak çalıştı.
- 2014 yılında 'Eyüp Sultan Türbesi restorasyonu uygulama işi' kapsamında, Hassa Mimarlık'ta şantiye mimarı olarak çalıştı.
- 2013 yılında Fortuna İnşaat'ta ofis mimarı olarak çalıştı.
- 2011-2013 yılları arasında Emin İnşaat'ta ofis mimarı olarak çalıştı.